

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BATI AVRUPA'DA POPÜLİST RADİKAL SAĞIN ÖTEKİ İNŞASI VE
SÖYLEMSEL STRATEJİLERİ: HOLLANDA, AVUSTURYA VE FRANSA
ÖRNEKLERİ**

DOKTORA TEZİ

BEKİR HALHALLI

Enstitü Anabilim Dalı: Uluslararası İlişkiler

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali BALCI

AĞUSTOS – 2020

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BATI AVRUPA'DA POPÜLİST RADİKAL SAĞIN ÖTEKİ İNŞASI VE
SÖYLEMSEL STRATEJİLERİ: HOLLANDA, AVUSTURYA VE FRANSA
ÖRNEKLERİ

DOKTORA TEZİ

Bekir HALHALLI

Enstitü Anabilim Dalı : Uluslararası İlişkiler

“Bu tez sınavı 26/08/2020 tarihinde online olarak yapılmış olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Ali BALCI	Kabul
Prof. Dr. Tuncay KARDAŞ	Kabul
Prof. Dr. Bünyamin BEZCİ	Kabul
Dr. Öğr. Üyesi Serhun AL	Kabul
Prof. Dr. Mehmet DALAR	Kabul

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Bekir HALHALLI
Öğrenci Numarası	:	D136007100
Enstitü Anabilim Dalı	:	Uluslararası İlişkiler
Enstitü Bilim Dalı	:	Sosyal Bilimler
Programı	:	☐ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	BATI AVRUPA'DA POPÜLİST RADİKAL SAĞIN ÖTEKİ İNŞASI VE SÖYLEMSEL STRATEJİLERİ: HOLLANDA, AVUSTURYA VE FRANSA ÖRNEKLERİ
Benzerlik Oranı	:	%3

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmamın benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

21/07/2020

İmza

Sakarya Üniversitesi Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciyi ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

...../...../20.....
İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı:

Tarih:

İmza:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

ÖNSÖZ

Batı Avrupa ülkelerinde İslam karşıtlığı, göç(men) karşıtlığı ve yabancı karşıtlığı söylemlerini ele alan bu çalışma, yalnızca kişisel emek ve çabanın bir ürünü olmayıp, değerli insanlar da bu çalışmaya maddi ve manevi açıdan katkıda bulunmuştur.

Gerek doktora eğitimi gerekse tez hazırlama safhalarında, bilgi ve tecrübelerini benden esirgemediği yararlanmamı sağlayan, daima beni motive eden, çalışma şevkimi artırıp bana karşı göstermiş olduğu sabır ve hoşgöründen dolayı değerli danışman hocam Prof. Dr. Ali BALCI'ya, tez izleme sürecinde çalışmamda önemli katkı sunan Prof. Dr. Tuncay KARDAŞ ve Prof. Dr. Bünyamin BEZCİ'ye, tez savunmada yer alan ve yapıcı eleştirileriyle bu çalışmanın daha iyi olması için emek harcayan değerli hocam Prof. Mehmet DALAR ve Dr. Öğretim Üyesi Serhun AL'a, önemli yardımlarından dolayı Paul GRAY, Ziyattin ÇERİ, Arş. Gör. Mehmet Nazım Uygur, Dr. Can BÜYÜKBAY, Ali Osman DİZMAN, Semiha BAL, Cevdet ACU, Arş. Gör. Zana BAYKAL, Ercan KILINÇ ve Arş. Gör. Ahmet Vedat KOÇAL'a, günlerce emek verip tüm metinleri okuyan Özlem ANDAÇ'a, çalışmam sırasında bana ümit verip, destek oldukları için çalışma arkadaşlarıma ve tüm çalışmam boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen ve her zaman yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bekir HALHALLI

Sakarya-2020

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
GRAFİK LİSTESİ	vi
GİRİŞ	1
BÖLÜM I: BATI AVRUPA’DA POPÜLİST RADİKAL SAĞIN GELİŞİMİ VE TEMEL DİNAMİKLERİ	14
1.1. Genel Çerçeve.....	14
1.1.1. Tarihsel Gelişim Süreci	14
1.1.2. Popülist Radikal Sağın Tanımlanması	22
1.1.2.1. Cas Mudde’un Tanımlaması	23
1.1.3. Popülist Radikal Sağın Sınıflandırılması	25
1.2. Popülist Radikal Sağ Partilerin Başarısına Katkı Yapan Faktörler	30
BÖLÜM II: TEORİK ÇERÇEVE VE METODOLOJİ	43
2.1. Teorik Çerçeve: Popülist Radikal Sağın Bileşenleri	43
2.1.1. Popülist Radikal Sağ Partilerin İdeolojik Yapısı.....	51
2.1.1.1. Asgari İdeolojik Özellikler	53
2.1.1.2. Geniş Kapsamlı İdeolojik Özellikler	56
2.2. Metodoloji: Eleştirel Söylem Analizi (ESA).....	67
2.3. Hipotezler	71
BÖLÜM III: AMPİRİK ANALİZ	73
3.1. Hollanda ve Popülist Radikal Sağ	73
3.1.1. Hollanda’da Popülist Radikal Sağın Temsilcisi: PVV ve Gelişimi	74
3.1.1.1. Söylemsel Stratejiler ve Bağlamsal Etkenler (Context Factors).....	82
3.1.2. Özgürlük Partisi (PVV) ve Söylemsel Stratejileri.....	87

3.1.2.1. Ana Söylemsel Stratejiler: Göç Karşıtlığı, İslam ve Sembolleri Karşıtlığı ve Yabancı Karşıtlığı	88
3.1.3. Hollanda Bağlamında Sonuç ve Tartışma	109
3.2. Avusturya ve Popülist Radikal Sağ	113
3.2.1. Avusturya’da Popülist Radikal Sağın Temsilcisi: FPÖ ve Gelişimi	114
3.2.1.1. FPÖ’nün Söylemi ve Bağlamsal Etkenler	117
3.2.1.2. Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ve Söylemsel Stratejileri	119
3.2.2. 2002 Yılında Yapılan “Entegrasyon Anlaşması” ve Eleştirel Söylem Analizi	135
3.2.3. Avusturya Bağlamında Sonuç ve Tartışma	139
3.3. Fransa ve Popülist Radikal Sağ	141
3.3.1. Fransa ve Popülist Radikal Sağın Temsilcisi: Ulusal Birleşme Partisi	142
3.3.1.1. RN’nin Söylemi ve Bağlamsal Etkenler	147
3.3.1.2. Ulusal Birleşme ve Söylemsel Stratejileri	148
3.3.2. Fransa Bağlamında Sonuç ve Tartışma	166
SONUÇ	171
KAYNAKÇA.....	185
ÖZGEÇMİŞ	203

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AfD	: Almanya için Alternatif
BM	: Birleşmiş Milletler
BNP	: İngiliz Ulusal Partisi
CAI	: İslamlaşmaya Karşı Şehirler
DF	: Danimarka Halk Partisi
ESA	: Eleştirel Söylem Analizi
FPÖ	: Avusturya Özgürlük Partisi
LPF	: Pim Fortuyn Listesi
NL	: İtalya Kuzey Ligi Partisi
PS	: Gerçek Finler
PVV	: Özgürlük Partisi
SD	: İsveç Demokratları
PRS	: Popülist Radikal Sağ
RN	: Ulusal Birleşme
UKIP	: Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi
VB	: Flaman Çıkarları Partisi
XA	: Altın Şafak Partisi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: PRS Partileri Seçim Desteği Verileri	14
Tablo 2: 9/11 Saldırıların Ardından Gerçekleşen Seçimlerde PVV'nin Oy Oranları	17
Tablo 3: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde FPÖ'nün Oy Oranları ..	17
Tablo 4: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde RN'nin Oy Oranları	18
Tablo 5: Söylemsel Stratejiler	69
Tablo 6: 9/11 sonrası Hollanda'daki Koalisyonların Durumu	74
Tablo 7: 9/11 Saldırıları Sonrası Dönemde Gerçekleşen Seçimlerde PVV'nin Oy Oranları.....	76
Tablo 8: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde FPÖ'nün Oy Oranları	116
Tablo 9: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde RN'nin Oy Oranları ...	143

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Popülizm, Nativizm ve Radikalizm 47

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: PVV'nin Oy Oranları Eğilimi.....	76
Grafik 2: FPÖ'nün Oy Oranları Eğilimi	117
Grafik 3: RN'nin Oy Oranları Eğilimi	144

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans		Doktora		X
Tezin Başlığı:	Batı Avrupa’da Popülist Radikal Sağın Öteki İnşası ve Söylemsel Stratejileri: Hollanda, Avusturya ve Fransa Örnekleri			
Tezin Yazarı:	Bekir HALHALLI	Danışman:	Prof. Dr. Ali BALCI	
Kabul Tarihi:	26.08.2020	Sayfa Sayısı:	215	
Anabilim Dalı:	Uluslararası İlişkiler			
<p>Bu çalışmada, Fransa’da Ulusal Birleşme Partisi (Rassemblement National), Avusturya Özgürlük Partisi (Freiheitliche Partei Österreichs) ve Hollanda’da Özgürlük Partisi (Partij voor de Vrijheid) olmak üzere üç popülist radikal sağ partinin göç, İslam ve yabancı karşıtı söylemsel stratejileri, Eleştirel Söylem Analizi (Critical Discourse Analysis) metoduyla analiz edilmiştir.</p> <p>Tezin teorik çerçevesini oluştururken, bu üç partinin radikalizm, nativizm ve popülizmin kesişim kümesinde yer aldıkları iddia edilmekte ve bu söylemlerde kanıtlanmaktadır. İlgili literatür ve siyasi belgelerin gözden geçirilmesi sonucunda incelenen üç partinin göç, İslam ve yabancı karşıtlığını içeren söylemsel stratejilerinin yoğunlukları farklı olsa da ortaklaştığı analiz edilmiştir.</p> <p>Söz konusu üç parti, söylemsel stratejiler yoluyla özellikle Müslümanları olmak üzere; göçmenleri ve yabancıları sorunların kaynağı ve kendi toplumlarının ötekisi olarak inşa etmiştir. Her üç parti de göçmenler ve Müslümanlar’ı ekonomik bir tehlike olarak sunmakta, yerli nüfusun finansal kaynaklarına ve kültürüne zarar verdiğini iddia etmektedir. Bu söylemin yeniden üretimi üç ülkede de benzer biçimde işlemektedir. İslamofobi, her üç partinin söylemlerinde kilit bir söylemsel strateji haline gelirken, göreceli olarak daha radikal biçimde söylemsel erişimini genişleten Özgürlük Partisi lideri Geert Wilders ve partisidir.</p>				
Anahtar Kelimeler:	Popülist Radikal Sağ, Eleştirel Söylem Analizi, İslamofobi, Popülizm, Nativizm			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree		Ph.D.		X
Title of the Thesis:	Construction of the Other and Discursive Strategies of the Populist Radical Right in Western Europe: The Netherlands, Austria and France			
Author: Bekir HALHALLI	Supervisor: Prof. Dr. Ali BALCI			
Date: 26.08.2020	Number of Pages: 215			
Department: International Relations				
<p>This study analyses the anti-immigrant, xenophobic and Islamophobic discursive strategies of three populist radical right parties, namely the National Rally (Rassemblement National) in France, the Freedom Party of Austria (Freiheitliche Partei Österreichs) and the Party for Freedom in the Netherlands (Partij voor de Vrijheid) using the method of Critical Discourse Analysis.</p> <p>While forming the theoretical framework of the thesis, it is claimed that these three parties are in the intersection of radicalism, nativism and populism, which is demonstrated in examining the discursive strategies of these parties. As a result of the review of the related literature and political documents, it was analyzed that these three parties use common anti-immigrant, xenophobic and Islamophobic discursive strategies, albeit with different intensities.</p> <p>These three parties construct immigrants and foreigners, especially Muslims, as the source of problems and “the other” of their own society through discursive strategies. All three parties present immigrants, foreigners and Muslims as an economic threat and argue that they harm the financial resources and culture of the indigenous population. The reproduction of this discourse operates similarly in all three countries. While Islamophobia has become a key discursive strategy in the discourses of all three parties, it is the leader of the Freedom Party Geert Wilders and his party, which has expanded its radical discursive space.</p>				
Keywords:	Populist Radical Right, Critical Discourse Analysis, Islamophobia, Populism, Nativism			

GİRİŞ

Bu çalışma Şu soruyu yanıtlamayı amaçlamaktadır: Batı Avrupa’da yükselen popülist radikal sağ partiler; yabancı karşıtlığı, İslam (ve sembolleri) ve göçmen karşıtlığını söylemsel strateji olarak nasıl kullanmaktadır? Bu tez, araştırılan soruyu yanıtlamak amacıyla Eleştirel Söylem Analizi (*Critical Discourse Analysis*) metoduyla Hollanda, Avusturya ve Fransada’daki önde gelen popülist siyasi partilerin söylemsel pratiklerini incelemektedir. Teorik çerçeve olarak popülist radikal sağ partilerin (PRS) radikalizm, nativizm ve popülizmin kesişim kümesinde konumlandıklarını iddia etmekte ve söylemsel stratejileri inceleyerek bunu kanıtlamayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla, siyasi partilerin kullandıkları dışlayıcı söylemsel pratiklerle sosyal gerçekliği nasıl inşa ettikleri incelenmektedir. Batı Avrupa’daki PRS partileri, farklı metinler üzerinden kendi söylemlerini üreterek ve normalleştirerek hegemonik bir hal almaktadır. Eleştirel Söylem Analizi, “biz” ve “öteki” arasında sınır oluşturan söylemsel pratiklere dikkat çekmekte ve dışlama pratiklerini özellikle vurgulamaktadır (Wodak 2002:73).

Bu tezin sadece Batı Avrupa’yı incelemesinin ana sebebi, radikal sağ söylemin liberal demokrasinin beşığı sayılan ülkelerde bile normalleşmesidir. Cas Mudde bunu, “patolojik normalleşme” olarak adlandırmaktadır (Mudde, 2010). PRS’nin nasıl ve neden yükseldiğini anlamak için çok kültürlü toplumlar olduğunu iddia eden Batı Avrupa ülkelerinde, “biz” ve “öteki” diye adı açıkça konulmamış çatışma ve kutuplaşmaların analizi gereklidir.

Bu tezde, Batı Avrupa’daki popülist radikal sağın yükselişinin mümkün olduğunca kapsamlı bir profilini incelemek üzere seçilen üç ülke; Hollanda, Avusturya ve Fransa olmuştur. Fransa’nın seçilmesinde RN’nin (*Rassemblement National*) ulusal ve yerel seçimlerde, Le Pen’in ise başkanlık seçimlerinde önemli seçim başarılarına imza atması etkili olmuştur. Avusturya’nın seçilmesinin gerekçesi; bu ülkenin tarihinde radikal sağın, radikal sağın tarihinde de Avusturya’nın çok özel bir yeri bulunmasıdır. Hollanda’nın ise İslamofobi’nin yaygınlaşmasında önemli rolü bulunmaktadır ve bu ülke radikal sağın güncel gelişimine önemli katkı sunmaktadır.¹ Dolayısıyla Batı Avrupa’da incelemeye

¹ Günümüzde popülist radikal sağ partilere ve İslamofobiye güçlü bir ideolojik-politik bağlılığı olan hareketler, birçok Batı ülkesinde faaliyet göstermektedir: Örneğin Pegida (*Batının İslamlaşmasına Karşı Yurtsever Avrupalılar*) ve AfD (*Almanya için Alternatif*), İngiliz Savunma Birliği ve Yunanistan’daki Altın

almadığımız PRS partilerine kıyasla bu üç partinin gösterdiği seçim başarısı ve siyaset üzerindeki etkisinin görece yoğunluğu bu partilerin seçilmesinde etkili olmuştur. Ayrıca şu husus diğer bu üç PRS partisinin seçilmesini gerektirmiştir: 9/11 sonrası bu üç popülist radikal sağ parti, İslamofobiyi dışlayıcı bir ideoloji olarak tanımlamanın ana üsleri haline gelmiş ve güçlü bir dışlayıcı ideoloji olarak yeniden canlandırılmıştır. 9/11'den sonra İslamofobi söylemleri yaygınlaşmış, bu üç PRS partisi İslam'a yönelik düşmanlık çerçevesini daha da sertleştirmiştir. Ayrıca bu üç ülkenin özellikle Müslüman ülkelerden gelen göçmenleri araçsallaştırması diğer PRS partilerine göre daha fazla ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. Bu üç parti tarafından Batının kültürel, demografik, politik ve entelektüel olarak yok olmakta olduğu iddia edilmiştir. Bu nedenle bu tezde Fransa ve Avusturya'nın yanında 9/11 sonrasında İslam karşıtı söylemin meşruiyet yaygınlaşmasında kilit rol oynayan Hollanda popülist radikal sağı da incelenmektedir. Radikal sağ açısından Hollanda'nın Avusturya ve Fransa'ya göre daha genç olması ve aynı zamanda özellikle PVV'nin İslam karşıtlığı temasını söylemlerinde daha sık kullanması dikkate alınarak RN ve FPÖ gibi köklü PRS partileriyle kıyaslanarak benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konulmak istenmiştir.

Bu üç partinin seçilmesindeki diğer önemli bir nokta ise liderleridir. PRS parti liderlerinin güçlü söylem yeteneklerinin varlığıdır. Bu üç PRS partisinin liderleri Jean Marie Le Pen ve Marine Le Pen (RN), Jörg Haider ve Heinz-Christian Strache (FPÖ) ve Geert Wilders (PVV) karizmatik liderler olarak tanımlanmaktadır ve Batı Avrupa'da göç, İslam ve yabancı karşıtlığının güçlenmesinde ön plana çıkmaktadırlar. Böylece, seçilen üç PRS partinin ortaklaştığı ve benzeştiği yabancı karşıtlığı, göç(men) karşıtlığı ve İslam karşıtlığı dikkate alınarak analiz edilmiştir.

Popülist radikal sağ partilerin yükselişi, Batı Avrupa'da güncel siyasal gelişmelerin ana konusu haline almıştır. Son otuz yıl süresince, popülist radikal sağ partiler, Batı Avrupa'nın yerel/ulusal meclislerinde ve Avrupa Parlamentosu'nda kazandıkları sandalyelerle giderek daha güçlü siyasi aktörler haline gelmişlerdir. 1999 yılında Jörg Haider ve Avusturya Özgürlük Partisi (*Freiheitliche Partei Österreichs – FPÖ*), Avusturya parlamentosunda ikinci büyük güç haline gelmiştir. Pratikte elde ettiği

Şafak bu hareketlerin başlıca temsilcilerindedir. Ne var ki bu karşıtlığın, ilk olarak Hollanda'da meşruiyet kazandığı görülmektedir.

başarılar, demokrasi ve liberal değerler üzerindeki olumsuz etkisi göz önüne alındığında, popülist radikal sağ partilerin araştırılması büyük önem taşımaktadır. Popülist radikal sağın yükselişi, mevcut ekonomik sorunların tetiklediği kısa vadeli bir eğilimi yansıtmaktan ziyade, Batı Avrupa toplumlarını etkileyen derin bir ekonomik ve sosyal rahatsızlığa işaret etmektedir. Araştırmaların sonuçlarında hemfikir olunan noktalardan en önemlisi, göç olgusu ve göçmenler nedeniyle oluşan tehdit algısının Batı Avrupa’da popülist radikal sağ partilerin yükselişinin en önemli unsurlarından birisi olmasıdır (Lubbers vd. 2002; Cutts vd. 2011). Dolayısıyla, bahsedilen PRS partileri tarafından göç(menler) tehdit olarak sunulmaktadır. Gruba yönelik algılanan tehdit, popülist radikal sağa yönelik tercihin en önemli unsuru olarak gözlemlenmektedir.²

11 Eylül sonrası dönemde; yabancı düşmanı, göçmen karşıtı ve Müslüman karşıtı söylemler üzerinden güç kazanan Fransa’daki Marine Le Pen liderliğindeki Ulusal Birleşme (*Rassemblement National– RN*), Avusturya’da Heinz-Christian Strache liderliğindeki FPÖ (*Freiheitliche Partei Österreichs*) ve Hollanda’da Geert Wilders liderliğindeki Özgürlük Partisi (*Partij voor de Vrijheid – PVV*) ön plana çıkmaktadır.³ Bu tezde Avusturya, Hollanda ve Fransa’daki bu üç siyasi partinin söylemleri, Eleştirel Söylem Analizi yoluyla 2001-2019 yılları arası dönem incelenerek analiz edilecek ve karşılaştırılacaktır. Söz konusu popülist radikal sağ partiler, milliyetçi ve popülist yönleriyle; göç, Müslüman karşıtı ve yabancı karşıtı unsurları içeren ideolojileri uygulamaya çalışmaktadır. Homojenliği savunan popülist radikal sağ partiler, ayrıca AB düzen karşıtı söylem ve stratejilerle ivme kazanmıştır. Küreselleşme sonucu sınırların geçirgenleşmesiyle birlikte geleneksel radikal sağ partilerden farklı olarak bu partilerin neredeyse tamamı bahsedilen temalar üzerinden nativizm (yerlilik/millilik), radikalizm ve popülizm retoriklerini kullanarak akademik araştırmalarda ilginin hedefi haline gelmiştir.

² Popülist radikal sağ partiler üzerine yapılan araştırmalar, seçmenleri hakkında belirli sonuçları ortaya koymuştur. Tipik seçmen karakteristiği; genelde düşük eğitimli erkek, genç ve daha çok kırsal kesimde yaşayan seçmendir (Arzheimer, 2012:36-38). Bu özelliklerin yanı sıra popülist radikal sağı destekleyen seçmenler, genelde Avrupa şüphecisidir (Werts vd. 2013) ve siyasi olarak memnuniyetsiz (Mudde, 2007) oldukları gözlemlenmektedir.

³ Bkz. S. 18-22.

İslam, Göç ve Yabancı Karşıtlığının Söylemsel Stratejilere Yansımaları

Avrupa toplumlarında, göçmenliğe yönelik sert tutumlar bağlamında kırılma noktası, 1970'li yıllarda, işgücü piyasaları denge noktasını aştığında ortaya çıkmıştır. Bu noktada, ekonomik kriz nedeniyle ortaya çıkan güvensizliklerle birlikte, kıt kaynaklar için sıfır toplam rekabet güçlenmiştir. Başlangıçta politik spektrumun en uç noktalarında söylemlerde yer bulan bu eğilim, sonraki süreçte siyasi ve sosyal ana akımlar arasında konumlanmıştır (Bauman, 2011). Bununla birlikte, 1990'lı yıllarda ve özellikle de 9/11 saldırıları sonrasında ikinci bir kırılma noktasına tanık olunmuştur; bu kez, dini, kültürel ve tarihi argümanları harmanlayan İslam karşıtı söylem güç kazanmıştır (Taras, 2012:193; Taras, 2013:43).

1997 yılında yayımlanan Runnymede Trust raporu, İngiltere'deki Müslüman topluluklara yönelik artan düşmanlığı tanımlamak için "İslamofobi" terimini kullandığında, aslında çoktan var olan bir olguyu adlandırmıştır. "İslamofobi" terimi, yirminci yüzyılın başından beri kullanılmış olsa da 1990'lara kadar gerçekleşen kullanımları tutarsızlığını korumuş ve çoğu zaman anlamıyla çelişmiştir (Allen 2010). İslamofobi, hem İslam'a olan temelsiz düşmanlığı hem de Müslümanlardan duyulan korku ya da hoşnutsuzluğa işaret etmiştir. Raporda ayrıca bu eğilimin oldukça güçlü ve içsel olduğu, yabancı karşıtlığı veya göçmenlik karşıtlığından ayrı olarak nitelendirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Runnymede Trust, 1997:4).

İslamofobi, yirminci yüzyılın sonlarında var olsa da 9/11 sonrasında ideolojik, politik ve sosyal bağlamda çok farklı bir ivme kazanmıştır (Allen 2010: 83-84). Bu nedenle bu tezde 9/11 tarihi, İslam karşıtı söylemlerin ivme kazandığı bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Popülist radikal sağ (PRS) partiler, uluslararası sistemde ortaya çıkan fırsatları değerlendirmiş; İslam'ın ulusötesi, küresel bir düşman olduğunu vurgulamışlardır.

9/11 sonrası dönemde, İslam karşıtı siyasi platformun ana akıma daha fazla ulaşma, gündem belirleme ve yeni oylar alma kapasitesi, Avrupa'daki popülist radikal sağ partiler ve özellikle de Hollanda'daki popülist radikal sağ lider Pim Fortuyn tarafından fark edilmiştir. Dolayısıyla, 9/11 sonrasında İslam karşıtı söylemin ana akım olma yolunda

avantajlar sağladığı, başta Hollanda'daki PRS lider Pim Fortuyn olmak üzere Avrupadaki diğer PRS tarafından da farkedilmiştir.

Hollanda'daki İslamofobi dalgasını sürdüren ve 2002'deki parlamento seçimlerinde İslam'a, aynı zamanda ülkedeki ve Avrupa'daki göçmen Müslüman topluluklarına karşı çok daha radikal, tabu kırıcı bir söyleme meşruiyet veren süreçte, benzeri görülmemiş bir oy oranıyla (yüzde 17,5) seçim başarısı kazanmıştır. Fortuyn, hoşgörüsüz kültürlerden gelen göçmenlerin dışlanmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Yeni göçmen kabul edilmemesi ve var olan göçmenlerin Hollanda toplumuna entegre edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda Fortuyn, Hollanda liberal siyasi geleneğindeki hoşgörünün bir dışlanma aracı haline gelmesine yol açar (Bora, 2005:24).

1997 yılında "Hollanda Kültürünün İslamlaştırılmasına Karşı" başlıklı bir bildirge yayınlayan Fortuyn, geleneksel dini ve kültürel inançlara daha az dayanan ve daha çok liberal koruma/savunma fikrine yaslanan yeni bir İslamofobi söyleminin merkezi haline gelmiştir (Hafez 2014: 482). Partisinin seçim döneminden kısa bir süre sonra öldürülen Fortuyn, Hollanda siyaset söyleminde İslamofobinin normalleşmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik önemli bir miras bırakmıştır: Bu mirası devralan Özgürlük Partisi lideri Wilders'in yükselişi ile birlikte İslam karşıtlığına yönelik söylemler daha da artmıştır." (Vossen 2010).

PRS partileri tarafından savaş karşıtı faşizm ya da savaş sonrası neo-faşizm ile ideolojik süreklilik şüphesini ortadan kaldırmak amacıyla kullanılan ve çok daha geniş bir stratejinin parçası olan bu değişimin sonucunda, İslam ve Müslüman göçmen topluluklar; ulusun, Avrupa'nın ve Batı'nın yeni "rakip düşmanı," olarak nitelendirilmektedir (Art, 2011:189). PRS partilerin İslamofobik söylemi benimsemeleri onlara hem iç siyasette hem de dış siyasette gündem belirleme ve iyi bir seçim performansı sergileme açısından avantajlar sağlamaktadır. Bununla birlikte daha endişe verici olanı, İslam ve Müslümanlara yönelik radikal söylemin çok daha geniş alanda ana dinleyici kitlelere dokunmasıdır. Batı toplumlarında, İslamofobi güvenlik endişeleri ve algı ile büyütülmüş bir ırksal-kültürel önyargı biçimi olarak daha derine nüfuz etmektedir (Thomas, 1998:224).

Avrupa’da, PRS partilerinin korku ve endişe duygularını araçsallaştırdığı gözlemlenmektedir. Bu söylemsel strateji; Paris (7 Ocak ve 13 Kasım 2015), Nice (14 Temmuz 2016), İstanbul (1 Ocak 2017), Berlin (28 Şubat 2017) ve Londra (2017) gibi farklı Avrupa şehirlerinde yaşanan terörist saldırıların yanı sıra; Ortadoğu, Afrika ve başka yerlerdeki El Kaide, İslam Devleti (*ISIS*) ve Boko Haram’ın terör saldırılarını, İslam ile ilişkilendirilerek araçsallaştırmaktadır. Bunun yanında PRS partilerinin ayırt edici özelliklerinden en önemlisi, siyasi söylemlerini büyük ölçüde göçmen karşıtlığı üzerine kurgulamalarıdır. Bu bağlamda, 9/11 saldırısı, göçmen karşıtı söylemin güçlenmesinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda göçmen karşıtlığı, İslam ve sembollerine olan karşıtlıkla beraber ifade edilmeye başlanmıştır. Bu nedenle, bu tezde popülist radikal sağ partilerinin yükselişinin arz yönüne odaklanılmaktadır. Bu bağlamda, popülist radikal sağ partileri, göçün yoğunlaşmasıyla işsizliğin ve suç oranlarının arttığı iddiasında bulunarak, toplumun bir kesimini etkilemeyi başarmışlardır (Karapın, 1998:214).

Tezin Kapsamı

Bu tez kapsamında, PRS partilerinin hangi argümanlar aracılığıyla İslam (ve sembolleri), yabancı ve göçmen karşıtlığı temalarını ele aldıkları araştırılmakta ve nativizm/popülizm/radikalizm teorik çerçevesi temel olarak alınmaktadır. Dolayısıyla, ana akımsallaşmaya giderken PRS partilerinin, seçilen Batı Avrupa ülkelerinde İslam (ve sembolleri), yabancı ve göç ile ilgili konuları nasıl çerçevelediklerini araştırmakta ve karşılaştırmaktadır. Hangi söylemsel stratejilerle yabancı düşmanlığı, göç karşıtlığı ve İslam karşıtlığı meşrulaştırılmakta ve doğrulanmaktadır? (Reisigl ve Wodak, 2002:44). Bu çerçevede, üç ana strateji olarak; ima yollu stratejiler (*referential/nomination strategies*), yüklemeler (*predication strategies*) ve uslama stratejilerine (*argumentation strategies*) odaklanılmaktadır. İma yollu stratejiler, söylemsel stratejide iç ve dış grupların ayrıştırılmasını sağlayan metaforları ve adlaştırmaları içermektedir. Yükleme stratejileri, belirli olgulara veya nesnelere pozitif ya da negatif çeşitli özelliklerin atfedilmesi sürecidir. Uslama stratejileri ise söylemsel stratejiyi meşrulaştırmaya yöneliktir.

Tezin Amacı

Söylemlere merkezi bir rol veren bu çalışmanın amacı; PRS partilerinin üç ana teması olan göç, yabancı ve İslam karşıtlığı üzerinden inşa ettikleri, ötekileştirici/dışsallaştırıcı söylemlerini ortaya koymaktır. Böylece bu tez, post yapısalcı kuramın ışığında, söylem kavramının önemini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, söylemsel olarak farklı, yani “ötekiler” üzerinden inşa edilen popülist ideolojinin ana noktalarını kavramayı ve tartışmaya açmayı amaçlamaktadır. Çalışma, bu soruları yanıtlamak üzere, Eleştirel Söylem Analizi yoluyla; Hollanda, Avusturya ve Fransa’da yer alan üç ana PRS partisinin söylemlerini, radikalizm/nativizm/popülizm teorik çerçevesi temelinde⁴, 9/11 sonrası baz alarak incelemektedir.

Tezin Yöntemi

Dil ve sosyal gerçeklik arasındaki ilişkisellik vurgulanmakta ve karşılıklı olarak birbirlerini etkiledikleri öne sürülmektedir. Sosyal bilimlerde dışlayıcı ve ötekileştirici pratiklerin alternatiflerinin ortaya çıkabilmesi için sosyal gerçekliklerin hangi söylemsel stratejileri temel aldıklarının ve kurgulandıklarının belirlenmesi, bunların önüne geçilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Dilden bağımsız bir sosyal gerçekliğin var olamayacağı ve dilin sosyal gerçekliğin oluşmasında önemli bir etken olduğundan yola çıkılmaktadır. Söylemler, bu bağlamda PRS partilerinin pozisyonlarını oluşturmaktadır ve bu partiler ilgili söylemsel konumlanmanın olanaklı kıldığı politikalara yönelmektedir.

Bu çalışma söylemsel stratejileri irdelerken, literatürdeki çalışmalardan ayrılmakta ve birincil kaynakları da analiz etmektedir. PRS partilerinin söylemleri, Eleştirel Söylem Analizi yoluyla incelenmektedir. Eleştirel Söylem Analizi, söylem ile sosyal pratik arasında ilişkinin analizine imkân tanıyan bir metod olarak göze çarpmaktadır. Söylemsel stratejileri, PRS partilerinin ideolojilerini yansıtan önemli bir politik araç olarak kabul edilmektedir. Bazı söylemlerin (bu tezde İslam, göç ve yabancı karşıtlığı) diğerlerine göre üstünlük kurduğu bir alan yaratılır. Eleştirel Söylem Analizi, söylem ile politik gelişmelerin arasındaki ilişkinin deneysel olarak analizine imkân veren bir metottur.

⁴ Ana kavramsal çerçeve: popülizm, nativizm ve radikalizmin kesişim kümesindeki PRS partileri için bkz. S. 43-51.

PRS partilerinin, “biz” ve “onlar”ın söylemsel inşasına yol açan stratejilerinin irdelenmesi gerekmektedir. Metinlerin analizinde, araştırma sorularına bağlı kalınmaktadır. Şu araştırma soruları ön plana çıkmaktadır: PRS partileri göç, yabancı ve İslam karşıtlığını söylemsel pratiklerinde nasıl uygulamaktadır? Göçmenler, Müslümanlar ve yabancılar dilsel olarak nasıl adlandırılmaktadır? Müslümanlara, göçmenlere ve yabancılara hangi özellikler ve nitelikler atfedilmekte ve bunlar hangi argümanlarla desteklenerek, meşrulaştırılmaktadır? Metinlere yönelik bu üç ampirik araştırma sorusunun yanıtlanması sırasında izlenen yol şu şekildedir: Giriş bölümünde ayrıntılı bir biçimde gerekçelendirdiği üzere, makro söylem konularını belirlemektir. Bu bağlamda, tezde göç, İslam ve yabancı karşıtı söylemlerin popülist radikal sağın söylemsel stratejilerinin ana unsurları olduğundan yola çıkılmaktadır. Araştırma sorularının yanıtlanmasında, öncelikle ima yollu stratejiler, yüklemeler ve uslama stratejilerine odaklanılacaktır. Tekrar vurgulamak gerekirse, ima yollu stratejiler, “biz” ve “onlar” ayrımının gerçekleştirilmesine olanak tanıyan adlaştırmalardır. Söylemsel stratejide iç ve dış grupların ayrıştırılmasını sağlayan metaforları ve adlaştırmaları ortaya koymaktadır. Yükleme ise PRS partilerinin ülkelere, kişilere, olgulara pozitif ya da negatif çeşitli özelliklerin atfetmesini tanımlamaktadır. Bu da çeşitli retorik araçlar vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Eleştirel söylem analizlerinde vurgulanan bir diğer nokta da uslama stratejileridir. PRS partileri, uslama stratejilerini politikalarını meşrulaştırma ve gerekçelendirmeye yönelik olarak kullanmaktadır.

Özetle, bu çalışmanın amacı; marjinallikten ana akıma doğru giden söz konusu popülist radikal sağ partilerin söylemlerini eleştirel biçimde ele almaktır. Ayrıca, bu yükselen akımın tarihsel, sosyolojik ve siyasi kökenlerinin değerlendirilmesiyle birlikte, teorik tartışmalara katkı sunulması planlanmaktadır. PRS partileri çalışmanın ana inceleme konusunu oluştururken, aynı zamanda söz konusu siyasi partilerin yabancı ve göç karşıtı söylemlerinin yanında, İslamofobik söylemlerine de odaklanacaktır.

Tezin Literatüre Katkısı

Özellikle son yıllarda Müslüman ve göç karşıtı söylemler üzerinden güç kazanan Fransa'daki Marine Le Pen liderliğindeki RN, Avusturya'da Heinz-Christian Strache liderliğindeki FPÖ ve Hollanda'da Geert Wilders liderliğindeki PVV söylemleri, Eleştirel

Söylem Analizi yoluyla analiz edilecek ve karşılaştırılacaktır. Tezin literatüre katkısının çok yönlü olması planlanmaktadır:

- Söz konusu üç partinin teorik çerçevelerinin radikalizm, nativizm ve popülizm kesişim noktalarında olduğunu, söylemsel stratejilerinde net bir biçimde göstererek ampirik olarak kanıtlaması planlanmaktadır.
- Tezin söz konusu metodolojik/teorik özgünlüğünün yanı sıra güncel katkısı, bu üç ülkenin popülist radikal sağ partilerinin söylemlerini nasıl meşrulaştırdıklarını ortaya koyması ve karşılaştırmasıdır.
- Bu tezin, Batı Avrupa'daki radikal sağ popülizmin söylemsel stratejilerine dair mikro düzeyde karşılaştırmalı analiziyle, literatüre önemli bir katkı sağlaması planlanmaktadır. PRS partilerinin söylemsel stratejilerinin ve söylemsel farklılıklarının yeterince incelenmemesi, çalışmayı değerli kılmaktadır.

Literatürde çalışmaları irdelediğimizde Kalın ve Esposito (2018) 11 Eylül tarihini dönüm noktası olarak değerlendirerek İslam karşıtlığının bu tarihten sonra arttığını vurgulamaktadır. Eser, temel insan haklarına karşıt biçimde gelişen İslamofobik eylemlerin çeşitli tezahürlerini tartışmaktadır. Bu bağlamda çok kültürlülük ve ifade özgürlüğü bağlamında da temel sorunlara dikkat çekmektedir. İslamofobiye disiplinlerarası yaklaşılarak pratikteki mevcut uygulamaları analiz etmekte ve İslamofobi, ırkçılık ve ötekileştirmeye karşı yeni yöntemler önermektedir. Canatan ve Özcan (2007) ise Batı dünyasındaki İslamofobi'nin İslam ve Müslümanlar hakkındaki kurgusunu ele aldıkları çalışmalarında Batı'nın İslam'a karşı özcü yaklaşımına dikkat çekmektedir. Bu bağlamda Batı ve Doğu arasındaki aşilamaz zıtlığı vurgulayan bu söylemin ayrımcı karakterini vurgulamaktadır. Bu çerçevede, bu söylemin dinler ve kültürler arasındaki iletişim olasılığını da yok ettiğini iddia etmektedir. Eser, çatışmacı bir ideoloji olarak anti-İslamizm'i eleştirmekte ve içinde barındırdığı çelişkileri ortaya çıkarmaktadır.

Kaya (2016) çalışmasında göçün Batılı politikacılar tarafından bir güvenlik sorunu olarak ele alındığını iddia etmekte ve Batı'da egemen olan göçmen ve Müslüman korkusunun yoğunlaştığını; ve bunun ulus devletler tarafından araçsallaştırıldığını öne sürmektedir. Kaya'nın dikkat çektiği husus, PRS partilerinin yükselişine neden olan başlıca sorunun söz konusu ülkelerde yerleşen göçmenler, Müslümanlar veya mülteciler olmadığını, tam tersine refah devletinin çöküşü ve kaynakların eşitsiz dağıtımını olduğudur. Bu bağlamda,

neoliberal siyasetçilerin göçmenleri ve Müslümanları ötekileştirerek asıl gerçekliği gizlediklerine dikkat çekmektedir. Bu çalışma Almanya, Fransa, Belçika ve Hollanda'da ulus-devletin neoliberalleşmesini temel almakta ve sorunların kaynağı olarak değerlendirmektedir.

Burinnessen ve Stefano (2012) ise çalışmalarında İslami bilginin ve kuramın Batı Avrupa ülkelerinde nasıl yeniden üretildiği ve yeniden yorumlandığı konusuna eğilmektedir. Buradaki yeniden üretimin getirdiği çarpıklık çalışmanın odak noktasıdır. Uzun (2012) Avrupalılar arasında azımsanmayacak bir kesimin Müslümanlara şüphe ile yaklaştığına dikkat çekmektedir. Müslümanların güvenlik açısından potansiyel tehlike olarak görülmelerini İngiltere örneğinde analiz etmektedir.

Celep (2009) çalışmasında aşırı sağ partilerin demokrasiye olan etkilerini irdelemeyi amaçlamakta ve demokrasilerin geleceği ile ilgili kaygıları ele almaktadır. Aşırı sağ partilerin sınıflandırılmasının ardından çalışma üç aşamada ilerlemektedir. Aşırı sağ partilerin oy oranlarının siyasi etkinliklerine etkisi irdelenmekte, ardından aşırı sağ partilere verilen oyların protesto oyları mı yoksa ideolojik oylar mı olduğu analiz edilmektedir. Bulgularına göre, ideoloji söz konusu partilere oy verme eğiliminde daha etkilidir. Çalışma, ayrıca Karşılaştırmalı Manifesto Projesi kapsamındaki sayısal veri kullanılarak elde edilen bulgulara göre toplam 19 demokrasideki demokratik partilerin büyük bir kısmının otoriter sağ söylemleri kullandığını ve ideolojik anlamda sağa kaydığını ortaya koymaktadır. Çalışmanın sonucu, demokratik siyaset üzerindeki tehlikenin aşırı sağ partilerden ziyade diğer partilerden gelebileceğini göstermektedir.

Doğan (2019) çalışmasında popülizm kavramını merkeze almakta ve popülizmin, siyasal düalizmin en somut örneği olduğu ve genel kabul gördüğünü iddia etmektedir. Bu çalışma, popülizmin dinamiklerini, tarihsel gelişimi ve kendine özgü özelliklerini incelemekte ve bu harekete dair farklı teorik yaklaşımları ele almaktadır. Aşırı sağ ile popülizmin farklılıkları, Avusturya-FPÖ seçim afişleri temelinde oluşturulan modelleme ile ortaya konulmuş ve sağ popülizm ve aşırı sağ'ın farklı kategoriler altında değerlendirilmesi gerektiği öne sürülmüştür.

Mandacı ve Özerim (2013) ise çalışmasında "Avrupa'da göç karşıtı politikaların güvenikleştirme sürecinin bir ürünü olduğunu ve bu sürecin en etkin aktörlerinden olan

radikal sağ partilerin g karşıtı sylemlerini ve yaklaşımlarını bazı ortak güvenlik temalarını kullanarak bir inşa süreci kapsamında oluşturmakta olduklarını ortaya koymaktadır.” Buna göre güvenlik temaları çeşitlilik gösterebilmekte ve ülkelerin sosyo-kültürel ve tarihsel farklılıklarından etkilenmektedir. Çalışma bu farklılıkların etkileri ve güvenikleştirme sürecini, eleştirel sylem analizini temel alan bir yöntemle g karşıtı politikalarıyla seçim başarısı kazanmış iki radikal sağ parti olan FP (Avusturya zgrlk Partisi) ve SD (İsveç Demokratları) partileri analiz edilerek incelemiştir.

Canatan (2013) ise gn İkinici Dünya Savaşı sonrasında Avrupa’da süreklilik arz ettiğini ve Avrupa lkelerinin ge karşı tutumlarının kısıtlayıcı olabildiğini vurgulamaktadır. Bu durumu engelleyebilmek için güç politikalarının sosyal ve ekonomik gelişmelerle bağlantılı olarak görülmesini savunmaktadır.

Balcı ve Cicioğlu (2020), Avrupa aşırı sağının iktidara ulaşma sürecinde Türkiye ve onun AB yelik süreci konusunda geliştirdiği sylemin rolünü göstermeyi amaçlamaktadır. Balcı ve Cicioğlu’na göre aşırı sağ, Türkiye karşıtı sylem yoluyla AB'nin temel değerlerine meydan okuyarak, sadece çoğulculuk ve demokrasi gibi AB'nin temellerine zarar vermekle kalmamaktadır; aynı zamanda karşı-hegemonik bir dil için de bir alan yaratmaktadır. Bu argümanı test etmek için makale Fransa, Hollanda ve Avusturya'daki üç aşırı sağ partinin sylemine odaklanmaktadır. Buna göre, makale aşırı sağın Türkiye meselesini ana akım partilere meydan okumak ve ekonomide korumacılık, aşırı milliyetçilik gibi aşırı sağ değerler temelinde AB kimliğini yeniden oluşturmak için kullandığını ortaya koymaktadır.

Bu alışma, söylemsel stratejileri irdelerken, literatürdeki çalışmalardan teorik ve metodolojik yaklaşımıyla ayrılmaktadır. PRS partilerinin sylemleri, Eleştirel Sylem Analizi yoluyla incelenmektedir. Eleştirel Sylem Analizi, sylem ile sosyal pratik arasında ilişkinin analizine imkân tanıyan bir metod olarak göze çarpmaktadır. Söylemsel stratejiler, PRS partilerinin ideolojilerini yansıtan önemli bir politik araç olarak kabul edilmektedir. Bazı sylemlerin (bu tezde İşlam, g ve yabancı karşıtlığı) diğerlerine göre üstünlük kurduğu bir alan yaratılır. Bu tez, sylem ile politik gelişmelerin arasındaki ilişkinin deneysel olarak analizine imkân vererek ilgili diğer çalışmalardan ayrışmaktadır. Söz konusu üç partinin teorik çerçevelerinin radikalizm, nativizm ve popülizm kesişim noktalarında olduğunu, söylemsel stratejilerinde net bir biçimde göstererek ampirik

olarak kanıtlamasıyla diğer çalışmalardan ayrışmaktadır. Ayrıca, Türkiye'deki literatür incelendiğinde, tezin metodolojik/teorik özgünlüğünün yanı sıra güncel katkısı, bu üç ülkenin popülist radikal sağ partilerinin söylemlerini nasıl meşrulaştırdıklarını ortaya koyması ve karşılaştırmasıdır. Dolayısıyla Türkiye'deki literatürde ayrıntılı olarak incelenmeyen uslama stratejilerini açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Uslama stratejileri ise söylemsel stratejiyi meşrulaştırmaya yöneliktir ve PRS partilerinin başarı kazanmalarında kritik bir işlev görmektedir.

Bu çalışma, Batı Avrupa kapsamında, PRS partilerinin İşlam, göç ve yabancı karşıtı söylemsel stratejileri konusunda daha derin bir anlayış geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca incelenen üç partinin söylemlerinde, 9/11 saldırıları sonrasında dini, kültürel ve tarihi argümanları harmanlayan İşlam, göç ve yabancı karşıtı söylemlerin nativizm, radikalizm ve popülizm temelinde merkezi hale geldiğini savunarak literatüre katkı yapmaktadır. Literatürde yararlanılan bilimsel kitap, makale ve kaynakların yanında, siyasi partilerin temel politika belgeleri, manifestoları, programları, medya yayınları ve seçim kampanyası materyalleri analiz edilecektir.

Son olarak dil bariyerinin de bu çalışma için önemli bir sınırlılık teşkil ettiği söylenilebilir. Araştırma sırasında dil engelinden dolayı, zaman zaman bahsedilen PRS partilerin metinlere ve özellikle parti programları ve seçim materyallerine ulaşılmakta zorluk yaşanmıştır. Kaynak metodolojisi açısından Hollandaca, Almanca ve Fransızca asıl kaynaklara, parti programlarına ve seçim materyallerine ulaşılamaması sorunu şu şekilde aşılmaya çalışılmıştır: Bu belgelerin çoğunun İngilizce olarak çevrilmiş olması sonucu ilgili kaynakları İngilizce olarak analiz etmek mümkün olmuştur. İngilizcesi bulunmayan ancak önem teşkil eden bazı kritik kaynaklar ise çevirmen aracılığı ile Türkçe'ye çevirtilerek analiz edilmiştir.

Tezin Yapısı

Tezin bölümleri şu şekildedir: Çalışmanın giriş bölümünde analiz konusunun ana hatları sunulmuş ve gerekçelendirme belirtilmiştir. Bu çalışmada; Batı Avrupa'nın üç ülkesindeki PRS partileri ele alınmaktadır. Bu tezin amacı, bu partilerin ortak ideolojik söylemini saptamak ve Eleştirel Söylem Analizi ile analiz edip karşılaştırmaktır. Genel anlamda, PRS partilerinin nativizm, radikalizm ve popülizmi bir araya getiren ortak bir

ideolojik yapıyı içselleştirdikleri giriş bölümünde vurgulanmaktadır. Bu amaçla; göç, İslam ve yabancı karşıtlığını barındıran söylemsel stratejileri, teorik çerçeve olarak radikalizm, nativizm ve popülizm temelinde analiz edilecektir.

Birinci bölümde, popülist radikal sağın tarihsel gelişim süreci, tanımlanması ve sınıflandırılması irdelenecektir. Popülist radikal sağ kavramının kavramsallaştırılma ve kategorize etme çabaları incelenmektedir. Bu parti ailesinin nativizm, otoriterlik ve popülizmin dinamik bir bileşimi tarafından oluşturulan ideolojik dokusuna genel bir bakış sunulmaktadır.

İkinci bölümde, teorik çerçeve ve metodoloji ayrıntılı olarak ele alınacak; vakaların seçilme nedenleri ortaya konacak ve söylemlerin hangi dönem için irdeleneceği belirlenecektir. Bu bölümde giriş bölümünde değinilen PRS ailesinin çekirdek ideolojik özelliklerini belirlenecektir. Mudde'nin (2007) çalışmasından esinlenerek, asgari tanım ve azami tanımdan oluşan iki katmanlı bir tanım kullanılacaktır.

Üçüncü bölümde ampirik vaka analizleri gerçekleştirilecektir. Öncelikle söz konusu ülkelerdeki popülist radikal sağın temsilcisi olarak seçilen partilerin tarihsel gelişim süreçleri ele alınacak; ardından söylemsel stratejilerinin unsurlarını oluşturan adlandırma, yükleme ve uslama stratejileri saptanacaktır. Aynı zamanda sadece söylemsel düzeyde kalınmayacak, söylemi destekleyen pratikler de ele alınmaya çalışılacaktır. Çalışmada, analiz edilen her parti için önde gelen ve etkili bir politikacı seçilmektedir. Bireysel politikacıların söylemleriyle uyumunu sorgulamak amacıyla bu partilerin diğer üyelerinin bazı söylem parçalarının yanı sıra parti programları gibi partilerin daha genel söylemsel materyalleri de analiz edilmiştir.

Son olarak her bölümün sonunda yapılan analizin sonuçları kısaca sunularak; sonuç bölümünde bulgular özetlenecek, tartışılacak ve çalışmanın hipotezleri analiz edilecektir.

BÖLÜM I: BATI AVRUPA'DA POPÜLİST RADİKAL SAĞIN GELİŞİMİ VE TEMEL DİNAMİKLERİ

1.1. Genel Çerçeve

Bu bölümde PRS'nin doğasına genel bir bakış sunulmuştur. İlk olarak, popülist radikal sağ tanımlama ve kategorize etme çabasında, bazı büyük problemler tartışılmıştır. Daha sonraki bölümlerde ise bu parti ailesinin nativizm, otoriterlik ve popülizmin dinamik bir bileşimi tarafından oluşturulan ideolojik dokusuna genel bir bakış sunulmuştur.

Aşağıdaki tabloda da görülebileceği üzere PRS partiler, tezin planlandığı tarihte çarpıcı bir yükseliş sergilemişler ve büyük seçim başarılarına imza atmışlardır. Aşağıdaki tabloda genel olarak, en etkili popülist radikal sağ partilerin aldıkları yüksek oy oranları görülmektedir:

Tablo 1: PRS Partileri Seçim Desteği Verileri

Ülke	Parti Adı	% oy oranı Ulusal Parlamento Seçimleri	Parlamentoda milletvekili sayıları
Avusturya	FPÖ	26.0	51 (2017)
Belçika	VB	3.67	3 (2014)
Danimarka	DF	21.1	37 (2015)
Finlandiya	PS	17.65	38 (2015)
Fransa	RN	13.2	8 (2017)
Almanya	AfD	12.6	94 (2017)
Yunanistan	XA	7.0	18 (2015)
İtalya	LN	4.1	20 (2013)
Hollanda	PVV	13.1	20 (2017)
İsveç	SD	12.9	49 (2015)
Birleşik Krallık	UKIP	1.8	0 (2017)

Kaynak: Rzayev 2017: 56

1.1.1. Tarihsel Gelişim Süreci

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve 1980'lere kadar, radikal sağ, yaygın biçimde neo-faşizmle ilişkilendirilmiş ve Batı Avrupa'da genel olarak politik olarak zayıf kalmıştır (Ignazi: 2003). Bununla birlikte, araştırmalar, Batı Avrupa'daki aşırı sağın artık uçtaki bir hareketi temsil etmediğini (Fekete, 2006) ve Avrupa'da giderek daha popüler hale geldiğini göstermektedir (Wilson ve Hainsworth, 2012). Birçok durumda, PRS popülizm; göç karşıtı, Roman karşıtı, bazı durumlarda anti-Semitizm ve Avrupa-şüpheciliği unsurlarını içeren çok çeşitli bir söylem sunmaktadır (Wilson ve Hainsworth, 2012). Ne

var ki 9/11 olaylarından itibaren, popülist radikal sağda nativist/radikal/popülist temelde İslam karşıtı bir söyleme evrilme gözlemlenmektedir (Slade 2010, Wilson ve Hainsworth, 2012).

Günümüzde İslam karşıtı söylem, Avrupa genelinde özellikle 2000 yılı sonrası dönemde, şimdiki radikal sağ söylemin kilit bir özelliği olarak kabul edilmiştir (Zúquete, 2008). PRS partilerinin İslam karşıtı söylemlerine ilişkin kayda değer örnekler; İngiliz Ulusal Partisi'nin (BNP) 2002 yılı kampanyasındaki “İngiltere dışında İslam” (*Islam out of Britain*) söyleminde ve RN'nin sokaklarda Müslümanların namaz kılmasını, Nazilerin Fransa'yı işgaliyle karşılaştırılması örneklerinde açıkça ortaya çıkmaktadır. Belçika'da PRS'nin: “Müslüman işgali” iddiasına karşı, Vlaams Belang (VB) partisinin halkı mobilize etmesi ayrı bir örnek olarak göze çarpmaktadır (Betz ve Menet, 2009).

1980'lerin ortalarından bu yana, PRS partileri çok sayıda Batı ve Doğu Avrupa ülkesinin parti sistemlerinde yer almaya başlamıştır. Bu partiler, radikal ve nativist bir popülizm ideolojisi izlemekte ve günümüzde, Avrupa'nın küreselleşmiş ve şehirleşmiş toplumlarına hitap etmektedir. Bu toplum yapısında sosyal dışlanma ve eşitsizlikler, kültürel farklılıklar gibi olgular gözlemlenmektedir. Bu çerçevede, giriş bölümünde de değinildiği gibi PRS partileri nativist bir tutumla siyasi elitlerin ve temsili demokrasinin popülist eleştirisine yönelmektedir. Bu partiler seçmenlerini kültürel konular çerçevesinde mobilize etmekte; aynı zamanda küresel çapta ve Avrupa'da yaşanan ekonomik ve finansal krizle birlikte ekonomik korumacılık ve sosyal güvenlikle bağlantılı konuları daha çok vurgulayarak, seçmenleri etkilemektedir. Popülizmin özellikle kurumların entegrasyon kapasitesinin zayıfladığı kriz dönemlerinde, özel bir politik stili olduğu görülmektedir.⁵

Popülist radikal sağ tarafından savaş karşıtı faşizm ya da savaş sonrası neo-faşizm ile ideolojik süreklilik şüphesini ortadan kaldırmak amacıyla kullanılan ve çok daha geniş

⁵ PRS partileri yeni bir siyasi parti kategorisidir ve Modern Avrupa'da popülist radikal sağ, popülist radikal sol partilere göre daha çok ön plandadır. Gerçekten de ekonomik, siyasi ve kültürel küreselleşme ile popülist radikal sağ partilerin 1980'lerden bu yana Avrupa'daki başarısı arasında önemli bir bağ bulunmaktadır. 1980'lerde PRS partileri neo-liberal pozisyonlar almıştır. 1990'larda daha çok ekonomik korumacılık ve anti-küreselleşme söylemleri görülmektedir. Ekonomik konularda belirsizlik gözlemlense de son yıllarda daha korumacı bir yaklaşımdadırlar. Gerçekten de, çağdaş popülist radikal sağ partiler, piyasa yönelimlerini korumacı çözümlerle değiştirmiş gibi görünmektedir; böylelikle siyasal yelpazede sol eğilimli partilere doğrudan rakip olmaktadır.

bir stratejinin parçası olan 9/11 sonrası değişim; İslam'ı ve Müslüman göçmen topluluklarını ulusun, Avrupa'nın ve Batı'nın yeni “rakip düşmanı” olarak nitelendirmek için popülist radikal sağ partiler tarafından değerlendirilmiştir (Art, 2011:189). Popülist radikal sağın İslamofobiyi benimsemesi, hem devletler içinde hem de ulusötesi olarak güçlü seçim ve gündem belirleme avantajları sağlamaktadır. Bununla birlikte daha endişe verici olanı, İslam ve Müslümanlara yönelik radikal söylemin çok daha geniş alanda ana dinleyici kitlelere dokunmakta olduğu ve böylece Batı toplumlarında İslamofobinin güvenlik endişeleri ve algıyla büyütölmüş bir ırksal-költürel önyargı biçimi olarak daha derine nüfuz ettiğini ortaya koymaktadır (Thomas, 1998:224).

Batı Avrupa ölkelerinin ekonomilerindeki büyük ve önemli dönüşümler, PRS yükselişiyle aynı zamana denk gelmiştir. 1980'lerin ortasından itibaren Batı Avrupa ölkeleri, özelleştirme ve kamu sektörü reformlarının gerçekteştiği refah devleti krizini yaşamıştır. Ayrıca, yeni teknoloji, daha ucuz seyahat ve ticari engellerin azaltılması için politik çabalar, işletmelerin yeniden konumlandırılması için daha fazla fırsat yaratmış ve daha önce korunan sektörleri uluslararası rekabete açmıştır. Ulusal ekonomilerin uluslararası hale gelmesi, AB içinde en yoğun şekilde gerçekteşmiştir. Bu muazzam ekonomik değişiklikler; özellikle modernleşme ya da küreselleşme kaybedenlerin yeni gruplarını yaratması yoluyla ya da özellikle ana akım soldan giderek daha fazla yabancılaşan yeni işçi sınıfı yoluyla, yeni bir seçmen tabakası yaratmıştır.

PRS partileri, bu seçmenleri otoriter ve neoliberal ekonomi politikalarını bir araya getirerek etkilemiştir. Bu teoriye destek olarak, erkek mavi yakalı işçilerin ve yüksek eğitime sahip olmayanların, bu partilerin seçmenlerinin önemli bir bölümünü oluşturduğu gözlemlenmiştir (Hainsworth, 2008:24). Tersine, popülist radikal sağ partilerin ideolojileriyle ilgili diğer çalışmalar; bu partilerin neoliberal ekonomi politikalarını savunmadığını, daha ziyade dışsallaştırıcı milliyetçilik ya da nativizmi temel politik çerçevesi ya da çekirdek ideolojik aygıtı olarak kullanmayı tercih ettiklerini ortaya koymuştur. PRS seçmenlerin tutumları üzerine yapılan çalışmalar, bu seçmenlerin geleneksel ekonomik sol-sağ eksen üzerindeki ideolojik tercihleri paylaşmadıklarını göstererek, ekonomik yönlü hipoteze karşı çıkmıştır.

1990'ların ortalarından itibaren PRS partilerinin yükselişi devam ettiği görülürken; 2014 yılı Mayıs ayında gerçekteşen Avrupa Parlamentosu seçimleri, başarılarının en önemli

göstergesi olmuştur. Fransa'da RN, İngiltere'de Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (*UK Independence Party*) ve Danimarka'da Danimarka Halk Partisi (*Dansk Folkeparti*) gibi partiler, oyların yaklaşık dörtte birini alarak kendi ülkeleri içinde en büyük partiler haline gelmişlerdir (Döring ve Manow, 2015). Ayrıca, Hollanda'da PVV (*Partij voor de Vrijheid*), Finlandiya'daki Gerçek Finliler (*Perussuomalaiset*) ve Avusturya'da FPÖ, Avrupa seçimlerinde başarılı olmuştur. Seçimlerin hemen ardından, çeşitli medya organları siyasi bir deprem gerçekleştiğinden söz etmiştir (Parker, 2014).

Daha önce giriş bölümünde gerekçelendirildiği üzere bu tezde, Avusturya, Hollanda ve Fransa'daki üç PRS partisinin söylemleri irdelenecektir. PVV'nin, FPÖ'nün ve RN'nin 9/11 saldırılarının ardından, seçimlerde aldığı oy oranları aşağıda gösterilmektedir:

Tablo 2: 9/11 Saldırılarından Ardından Gerçekleşen Seçimlerde PVV'nin Oy Oranları

2002 Temsilciler Meclisi Seçimleri	-
2003 Temsilciler Meclisi Seçimleri	-
2004 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	-
2006 Temsilciler Meclisi Seçimleri	5,9
2009 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	16,9
2010 Temsilciler Meclisi Seçimleri	15,5
2012 Temsilciler Meclisi Seçimleri	10,1
2014 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	13,3
2017 Temsilciler Meclisi Seçimleri	13
2019 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	4,1

Kaynak: Dutch Election Results Since 1918: nlverkiezingen.com, <http://www.nlverkiez.com/index.en.html> (Erişim tarihi: 07.09.2019)

Tablo 3: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde FPÖ'nün Oy Oranları

2002 Genel Seçimleri	10 (ÖVP'nin küçük ortağı)
2004 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	6,3
2006 Genel Seçimleri	11 (muhalefette)
2008 Genel Seçimleri	17,5 (muhalefette)
2009 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	12,7
2013 Genel Seçimleri	20,5 (muhalefette)
2014 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	19,7
2017 Genel Seçimleri	26 (ÖVP'nin küçük ortağı)
2019 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	17,2

Kaynak: National Results, <https://europarl.europa.eu/election-results-2019/en/national-results/austria/2019-2024/> [01.09.2019]

Tablo 4: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde RN'nin Oy Oranları

2002 Genel Seçimleri	11.1
2004 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	9.8
2007 Genel Seçimleri	4.3
2009 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	6.3
2012 Genel Seçimleri	13.6
2014 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	24.9
2017 Genel Seçimleri	13.2
2019 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	23.3

Kaynak: "Mes démarches / A votre service – Ministère de l'Intérieur", elections.interieur.gouv.fr (Erişim Tarihi: 05.09. 2019).

PRS partileri açısından önem taşıyan bir husus da kültürel küreselleşmenin, özgürlükçü/çokkültürlü değerler ve otoriter/etno-merkezci değerler arasındaki gerilimi arttırmasıdır. Bu da entegrasyona açık pozisyonlar ve kapalı pozisyonlar arasında yeni bir kültürel ayrışma alanı yaratmaktadır (Kriesi 2008). PRS partileri bu çerçevede kapalı, etno-merkezci ve otoriter pozisyonları temsil etmektedir. Birincisi, kültürel farklılığı reddetmekte ve ulusal kimliği vurgulamaktadır. Yabancılara, göçe ve İslam'a karşı ayrıştırıcı ve korumacı tutumun yanı sıra AB'ye de karşı çıkmakta ve güvenlikçi bir tutum izlemektedir. PRS partileri, göç ve "Avrupa'nın İslamlaşmasına" aynı zamanda AB'ye karşı etnik olarak tanımlanmış olan ulusal ve dini kimliği savunmaktadır (Betz ve Meret, 2009). İkinci olarak dışsal güvenlik (uluslararası terörizme karşı) kavramına odaklandıkları gözlemlenmektedir. Bu tercihler, ileriki bölümlerde ayrıntılı biçimde inceleneceği üzere radikal sağın ideolojik tercihlerini yansıtmaktadır.

Bu tezde İslam, göç ve yabancı karşıtı söylemlerin yoğunlaştığı tarih, 9/11 olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda İslam karşıtlığının kökenlerinin irdelenmesi ve 9/11 öncesindeki durumunun da ele alınması gerekmektedir. İslam korkusu, Batı kültüründe derin tarihi ve kültürel köklere sahiptir. Oryantalist soyutlama ve kapsamlı genellemede, Müslüman karşıtı klişelerin yarım yüzyıldan daha fazla bir süre boyunca gelişimine izin verilmiştir. Bu çarpıcı süreklilik ve birçok Batı toplumunda egemen olan İslam karşıtlığı söylemi, eski düşman stereotipinin yeni bir formunu sunmuştur. Yeni nesil PRS liderleri ve partileri, her ne kadar demokrasiyi ve insanların eşitliği ilkesini stratejik olarak kabul etmiş olsalar da ev sahibi uluslar ve göçmenler arasında aşılmaz bir kültürel uyumsuzluğu içeren bakış açısını vurgulamışlardır (Spektorowski, 2003:111-112).

9/11 öncesi İslam karşıtlığıyla beraber yabancı karşıtlığı ve göçmen karşıtlığı göreceli olarak PRS partilerin söylemlerinde önemli bir odak noktasıyken özümseme kapasitesi, entegrasyon potansiyeli ve kültürel uyumluluk hakkındaki rasyonel ifadelerle karşıt biçimde, 9/11 sonrasında İslamofobi, PRS'nin söyleminde daha da ağırlık kazanmıştır. Böylece, 9/11 saldırılarının dönüm noktası olduğu görülmektedir. FPÖ lideri Jörg Haider⁶ ve Jean-Marie Le Pen gibi popülist politikacılar, terörist saldırılarının “medeniyetler çatışmasının” özünün çarpıcı, acımasız, korkunç bir göstergesi olduğunu savunmuştur (Wodak, 2015:40-44).

9/11'den bu yana popülist radikal sağ, İslamofobi'ye kapsamlı bir politik yatırım yapmış ve bunu söylemlerinin ve siyasi programlarının merkezinde, saplantılı önyargıya dönüştürmüştür. İslamofobi, diğer göçmenlere karşı nativist düşmanlığı beslemektedir. PRS'nin karizmatik liderleri ve partilerin programları, İslam'a ve sembollerine karşıtlığı güçlendirmiş ve İslamofobi'nin alevlerini körüklemiştir (Hafez 2014: 2). Bu tezde Avusturya, Hollanda ve Fransa'daki PRS partilerinin seçilmesinin ana gerekçesi; 9/11 sonrasında İslam ve göç karşıtı söylemlerin ana merkezi olmaları ve ana akımsallaşmasına yol açmalarıdır. Göçmenliğe yönelik kısıtlama politikaları, örneğin; katı sınır kontrollerinin uygulanması ya da belirli göçmen kategorilerinin sınır dışı edilmeleri gibi ön plana çıkmıştır. Cami ve geleneksel İslami gelenekleri hedef alan daha bariz İslam karşıtı kampanyaları düzenlenmiştir ve bu durum, “ana akım” siyasi güçleri de bu konuları söylemlerinde yoğunlaştırmaya yöneltmiştir.

Büyüyen ve uzun süren ahlaki bir panik atmosferinde, PRS partileri, bir yandan göçmen Müslümanların “işgal”, “baskı” ve “sömürgeleştirme” korkularını besleyen birleştirici bir tema olarak İslam'a düşmanlık söylemlerini genişletmişlerdir (Kaya 2020: 3). Diğer yandan İslamofobi, hem ulusal hem de uluslar üstü (örneğin, Avrupa Birliği) siyasi sınıflarına yönlendirilen, PRS'nin seçkin karşıtı söyleminin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Örneğin; 2010 yılında, partisinin Hollanda yerel seçimlerindeki atılımını

⁶ Bir dizi siyasi yanlışlık nedeniyle, parti 1980'lerin ortalarında Avusturya siyasetinde bir siyasi güç olarak hemen hemen kaybolmuştur. Ancak, seçim başarısı; genç, karizmatik ve popülist Jorg Haider'in, 1986 yılında parti başkanlığına seçilmesinden sonra yeniden sağlanmıştır. Sonraki genel seçimlerde, parti oyların yüzde 9'undan fazlasını almıştır. 1990'da seçim desteğini neredeyse iki katına çıkarmıştır. 1991'deki Viyana'daki bölgesel seçimlerde, parti oyların yüzde 22,6'sını almış ve Viyana'daki en büyük ikinci parti olmuştur. Ulusal Cephe, Vlaams Blok ve FPO, düşen doğum oranları ile yabancı göç arasında bağlantı kuran ilk partiler arasında yer almıştır.

takiben, PVV lideri Geert Wilders “sessiz çoğunluk için” konuştuğunu iddia etmiş ve sol seçkinlerin hâlâ çokkültürlülüğü, Avrupa süper devletini ve yüksek vergileri desteklediğini iddia etmiştir. Medeniyet uyuşmazlığı olduğu iddiası ve Avrupa değerlerinin aşınması gibi söylemler, giderek ana akımsallaşmaya başlamıştır (Traynor, 2010).

Böylece, 9/11 sonrası bu üç popülist radikal sağ parti, İslamofobiyi dışlayıcı bir ideoloji olarak tanımlamanın ana üsleri haline gelmiş ve güçlü bir dışlayıcı ideoloji olarak yeniden canlandırılmıştır. 9/11'den sonra İslamofobi söylemleri yaygınlaşmış, PRS partileri İslam'a yönelik düşmanlık çerçevesini daha da sertleştirmiştir. PRS, İslam ve Batı arasındaki bu çatışmada özellikle tehditkâr bir söyleminin yerleştirilmesinde başarılı olmuştur. Terörizm, göç, entegrasyon ve sözde absorpsiyon kapasitesi, kimlik ve çokkültürlülük, küresel mali krizin ardından kemer sıkma politikaları ve daha yakın zamanda ağırlıklı olarak Müslüman ülkelerden gelen mülteciler, PRS tarafından araçsallaştırılan konular olmuştur. Batının kültürel, demografik, politik ve entelektüel olarak yok olmakta olduğu iddia edilmiştir. Geert Wilders ve partisi, 9/11 sonrası İslam karşıtı dalgayı tabu yıkıcı İslamofobik anlatılarla güçlendirmiştir (Kaya, 2020:5).

Bu bağlamda İslamofobi, popülist radikal sağın kilit bir ideolojik ve politik niteliği haline gelirken, programlarında merkezi bir yer sunan ve söylemsel erişimini genişleten Wilders ve partisidir (Vossen, 2014:178). Wilders, İslam'ın, Batı toplumunun aydınlanma temellerine, Avrupa'nın yaşam biçimine uymadığını ve aşırılık yanlısı bir ideoloji olduğunu iddia etmektedir. 2008 yılında, Wilders uzun süredir devam eden film projesi, “Fitna”yı başlatmıştır. Bu filmde İslam, Avrupa'da yer almaması gereken aşırılık yanlısı, dogmatik, şiddet içeren, hoşgörüsüz bir nefret ideolojisi olarak yorumlamıştır. Film, genel olarak radikal sağın sonraki yıllarda İslamofobi söylemini nasıl çerçeveleyeceğine dair bir belge halini almıştır:

İslam karşıtı “Fitna” dünya çapında hükümetler tarafından ezici bir şekilde kınanmış; ancak Le Pen ve Haider gibi diğer ülkelerdeki PRS liderleri tarafından etkin bir şekilde övgüyle karşılanmıştır. Le Pen gibi Haider de İslam'ın Avrupa değerleri ve kültürüyle uyumsuz olduğu iddiasına odaklanan, radikal retorik merkezlerin öncü politik odaklarından olmuştur (Wodak, 2005:49). Dolayısıyla bu tezde bu üç partinin

seçilmesinin nedenlerinden biri de pratikte Avrupa kamuoyunda etkili biçimde İslamofobi, yabancı ve göç karşıtlığını yaygınlaştırma etkinliklerinde bulunmalarıdır.

1993 yılında, Avusturya göçmenlik referandumuna öncülük eden Haider, tarihsel referansları (Osmanlı'nın Viyana'yı kuşatması) ve etnoplüralist argümanları (Batı ve İslam'ın ayrık 'kültürel medeniyetler' olduğu) birlikte kullanmıştır. Türkiye'den göç ve Türkiye'nin AB'ye potansiyel üyeliğinden doğan korkular da mobilize edilmiştir. 1990'lı yıllarda Haider, "Avrupa" ve "Batı" yaşam tarzı için mecazi bir tehdit olarak İslam temasını geniş bir şekilde kullanmıştır. Kısa süre sonra camiler, popülist radikal sağın İslam aleyhindeki kampanyasının söylemlerinin ana noktası haline gelmiştir.

2008 yılında, ölümünden kısa bir süre önce Haider, güvenlik gerekçesiyle, Avusturya'nın Karintiya eyaletindeki tüm camileri kapatma çağrısında bulunmuştur (Hafez, 2016:26). PRS partileri İslamofobi'ye odaklanarak, varoluşsal güvensizlik konusunu stratejik olarak kullanmaktadır (Skenderovic, 2007:114). Şok edici sonucun ardından birçok PRS partisi, kendi ülkelerinde de benzer bir referandum çağrısında bulunmuştur. İsviçre'de gerçekleşenler ise Batı Avrupa çapında çok daha geniş bir yelpazede, İslam karşıtı söylemlerin sertleşmesine neden olmuştur.

İslamofobi'nin son yıllardaki artışı; sosyal, kültürel ve politik bir boşlukta ortaya çıkmamıştır. Esasen popülist radikal sağ, İslam'ı kapsamı ve ciddiyetiyle eşi benzeri olmayan "Batı" değerlerine karşı, olağanüstü varoluşsal bir saldırı olarak kabul etmede özellikle başarılı olmuştur. Dini ve kültürel değişimin stereotiplerine dayanan daha geleneksel Müslüman karşıtı refleksi yeniden canlandırmıştır. İslam, göç ve yabancı karşıtı güvenlik gündeminin tanıtımında; radikal sağ, ana akım toplumdaki kültürel, ekonomik ve varoluşsal güvenlik konusundaki yeni kaygıları sürekli olarak beslemiştir. Avrupa'da hızla yükselen mülteci krizi ve sansasyonel medya, Avrupa'daki Müslüman azınlıkları yeni sözlü ve fiziksel saldırılara maruz bırakmıştır.

İslamofobi, ulusötesi stratejik ittifaklarda birleştirici bir güç işlevi gören radikal sağ partilerin hareketlerinin büyük çoğunluğu için ortak bir politik ve söylemsel alan haline gelmiştir. Yine de İslam üzerinde yoğunlaştırılmış ortak bir düşmanlık, popülist radikal sağ partilerin ortak girişimleri için en başarılı platformları sağlamıştır (Hafez, 2014). Köln yanlısı hareketin düzenlediği, Dewinter ve eski Lega Nord bakanı Mario Borghezio'nun

katılımıyla gerçekleşen: “2008 Anti-İslamlaşma Konferansı” planlı protestolar nedeniyle son dakikada iptal edilmiştir (Taras, 2012:167).

Bu nedenle, bu çalışmada İslamofobinin bu gelişmedeki rolüne değinmeden, radikal sağın seçimler ve gündem belirleme gücü açısından son dönemdeki başarılarından bahsetmek olanaksız kalmaktadır. 1980'lerde göçmenlere yönelik nativist tepki, popülist radikal sağın bazı partileri tarafından yayılmıştır. Farklı, ancak tamamlayıcı yollarla, uluslararası terörizm ve küresel finansal kriz, doğrudan radikal sağın güvenlik gündeminde rol oynamıştır. Sonuç olarak, popülist radikal sağ; Müslümanlar, yabancılar ve göçmenleri; ulusötesi, şeytani ve varoluşsal olarak “öteki” diye tanımlamıştır.

9/11'den bu yana, radikal sağın İslamofobik söylemleri gittikçe daha yaygın, içerik bakımından daha radikal, kapsam açısından daha aşırı hale gelmiştir. Radikal sağ partilerinin ulusötesi yakınlaşması için söylemsel ve siyasi bir birleştirici olarak işlev görmüştür. Aslında PRS partileri, sınır ötesi ittifaklar konusundaki isteksizlikleriyle ünlüdür. Fakat her şeyden önce İslamofobi, çok yaygın bir şekilde normalleşiyor gibi görünmektedir; çünkü sözde siyasi ve toplumsal ana akımın içinde yer alan inançları derinleştirmiş ve korkuları harekete geçirmiştir.

Batı Avrupa demokrasilerindeki değişimin temel nedenleri ve PRS partilerinin başarısı yoğun bir biçimde tartışılmaktadır. PRS partilerini doğru biçimde tanımlamak, bu tartışmaları anlamak açısından önem arz etmektedir. Ardından, hangi siyasi partilerin popülist radikal sağ olarak sınıflandırılabilceği belirlenmelidir.

1.1.2. Popülist Radikal Sağın Tanımlanması

RN, Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (UKIP) ve İtalyan Kuzey Ligi (NL) gibi partiler son zamanlarda Batı Avrupa'nın önde gelen aktörleri olarak ortaya çıkmışlardır. Kamuoyunda ve akademik tartışmalarda giderek daha fazla yer almaktadır. Bu partiler genel olarak farklı etiketlerle nitelendirilerek, ayrı bir ailenin üyeleri olarak kabul edilir: Aşırı sağ, göçmen karşıtı, milliyetçi, yabancı düşmanı, popülist, faşist gibi tanımlamalar kullanılmaktadır. Uygun tanımlar konusunda fikir birliği hâlâ eksik olsa da çoğu gözlemci bu partilerin belirli politika hedeflerini ve retorik özelliklerini paylaştıkları konusunda hemfikirdir. Bu partiler, 1980'li yılların sonlarından bu yana Batı Avrupa demokrasilerindeki oy artışlarından dolayı büyük dikkat çekmiştir

(Art, 2011). Avusturya, Danimarka ve İsviçre gibi ülkelerde, 1990'lı ve 2000'li yıllar arasındaki toplam oyların beşte biri ile dörtte birini almayı başarmışlardır. Ancak, diğer Avrupa demokrasilerinde hem dış sınırlamalardan hem de çoğunlukla seçim kurallarından veya temsiliyete yönelik yüksek barajdan ve parti seviyesinde örgütsel veya liderlik değişkenlerinden dolayı, başarıları daha sınırlı kalmıştır.

Bu politik fenomenin daha doğru biçimde teorileştirilmesi, konuyla ilgili canlı akademik tartışmayı geliştirmek ve desteklemek için gereklidir. Batı Avrupa demokrasilerindeki PRS partilerinin potansiyel politik etkisinin araştırılmasından önce, böylesi partilerin programlarının temelinde yatan ideolojiyi daha iyi anlamak çok önemlidir. İlgili literatürden yararlanarak, PRS parti ailesinin operasyonel bir tanımını sağlamak için bu partilerin temel özellikleri belirlenmeye çalışılacaktır.

1.1.2.1. Cas Mudde'un Tanımlaması

Çeşitli sosyal bilimciler, “popülist radikal sağ” (PRS) siyasi parti kategorisini tanımlamayı amaçlamıştır (Kitschelt, 1997; Norris, 2005). Bu farklı tanımlama çabaları, aynı zamanda kavramsal bulanıklığı da beraberinde getirmiştir. Bazı sosyal bilimciler “neo-popülist” ya da “ulusal popülist” gibi tanımlamalar kullanırken, diğerleri “aşırı sağ”, “göçmen karşıtı” veya “yabancı düşmanı” tanımlamalarını tercih etmiştir. Hollandalı siyaset bilimci Cas Mudde (2007) ise “popülist radikal sağ” terimini öne sürmüştür. Sosyal bilimciler giderek daha yoğun biçimde bu kavramı ve ilgili tanımlamasını kullanmaktadır.

Mudde'a (2007) göre PRS partileri, giriş bölümünde de vurgulandığı üzere nativist, otoriter ve popülisttir. Nativizm, devletin sınırları içerisinde yalnızca yerli grubun üyelerinin yaşamasını savunan ve yerel olmayan unsurların (kişi ya da fikir) homojen ulus devleti temelden tehdit ettiğini iddia eden bir ideolojidir (Mudde, 2007:19). Yerli olmayan kişiler, göçmenler veya farklı ırka ya da dine mensup kişiler olabilir (Albertazzi ve McDonnell, 2008).

PRS partilerinin paylaştığı ikinci unsur ise otoriterliktir. PRS partileri toplumlarının sıkı kurallar çerçevesinde yönetilmelerini talep eder. Bu nedenle kanun ve düzen kavramlarını güçlü biçimde vurgularlar. Bu bağlamda, kuralların ihlal edilmesi ve yasalara karşı gelinmesi ciddi biçimde cezalandırılmalıdır.

PRS partilerinin üçüncü ana unsuru popülizmdir. Popülizm, iyi halkın kötü elitler tarafından aldatıldığı bir kavram olarak değerlendirilebilir (Hawkins, 2010). Elit, bu bağlamda; bencil, kibirli ve yozlaşmış bir olgu olarak kabul edilir. Bu eleştiri; siyasi elite (kurulu siyasi düzen ya da siyasi bir kast), ekonomik elite (büyük şirketler, bankalar) ya da kültürel elite (akademisyenler, yazarlar ve entellektüeller) karşı olabilir. PRS partilerinin ideolojik özellikleri ayrıntılı biçimde ikinci bölümde ele alınacaktır.

Günümüzde, PRS partileri Avrupa bütünleşmesine oldukça eleştirel yaklaşmaktadır. Bu partilerin, Avrupa şüpheci tavrı, nativist ve popülist bakış açılarına uymaktadır. Avrupa'da modern PRS partilerinin siyasi programlarının hepsinde, diğer Avrupa ülkelerinden gelen göçmenlere ve AB elitlerine karşı olumsuz bir tutum söz konusudur. Bununla birlikte, PRS partilerin Avrupa şüpheci olması bu partileri popülist radikal sağ yapan bir unsur olmadığını vurgulamak önemlidir. Örneğin Belçika'daki Flaman Çıkarı Partisi (*Vlaams Belang*) ve RN gibi siyasi partiler her zaman AB'ye karşı negatif bir tutum içerisinde yer almamıştır.

Her ne kadar PRS partilerinin birçok ortak özellikleri olsa da birbirlerinden önemli açılardan ayrılırlar. Örneğin dış politika ya da eşcinselliğe yönelik tutumlar söz konusu olduğunda, farklı PRS partileri taban tabana zıt konumda yer alabilmektedir. Ne var ki bunlar muhafazakâr ve liberal parti aileleri içerisindeki farklılaşmalardan daha fazla değildir. Ancak, bu durum uluslararası düzeyde başarılı biçimde işbirliği yapabildikleri anlamına gelmemektedir. Tam tersine, PRS ailelerinin uluslararası işbirliğine yönelik çok sayıda çaba başarısızlığa uğramıştır.

PRS partileri, yerleşik sosyokültürel ve sosyopolitik sistemi reddetmeleri konusunda radikaldir. Bireysel ve toplumsal eşitliği reddetmeleri, marjinalleşmiş grupların sosyal entegrasyonuna karşı muhalif olmaları ve açık ırkçılık olmasa bile yabancı düşmanlığı konusunda, kaygı ve hayal kırıklığını araçsallaştırmada popülisttirler. Kısacası, birey ve ekonomi üzerindeki klasik bir liberal pozisyonu, aşırı sağın sosyopolitik gündemiyle birleştirme eğilimindedirler.

Tezin ampirik bölümlerinde, bu ideolojik özelliklerin gerçekte bu parti ailesine dâhil olan partilerde gerçekte gözlemlenip gözlemlenmediği araştırılacaktır. Göç karşıtlığı, İslam ve sembollerine olan karşıtlık ve yabancı karşıtlığının bu partilerin başarısını açıklamada ön

planda yer aldığını iddia etmek mümkündür. PRS partileri, göçmenlere, Müslümanlara ve yabancılara karşı toplumda var olan kaygı ve korkuları yaygınlaştırmakta ve bir ötekileştirme politikası izlemektedir. Bu söylemin yeniden üretimi çeşitli ülkelerde benzer biçimde işlemektedir. Bu söylemler arasında, göçmenlerin suç oranlarını yükselttiği, refah devletinin suiistimali, yerli halkın iş olanaklarını azalttıkları, eğitim ve sağlık standartlarını düşürdükleri ve kadınlara baskı uyguladıkları tezleri mevcuttur.

Cas Mudde'un tanımı, Batı Avrupa'da yer alan partilerdeki ideolojik öğeleri diğerlerinden daha derinlemesine içermesiyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Özellikle söz konusu partilerin mevcut sosyo-kültürel ve sosyo-politik düzene karşıtlığını açıklayan radikalliklerine yapılan vurgunun söylemsel düzeyde de ayrıntılı biçimde incelenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda bu partilerin önemli bir özelliği olarak tanımlanan popülist vurgu da eleştirel söylem analizi metodu ile incelenmeye muhtaçtır.

1.1.3. Popülist Radikal Sağın Sınıflandırılması

PRS partileri hakkında mevcut literatürün büyük bir kısmı sınıflandırma çabalarına ayrılmıştır ve PRS partilerini diğer partilerden ayıran en önemli özellikleri tanımlamayı amaçlamaktadır. Bu bölüm, PRS ile ilişkili olan partilerin en küçük ortak paydasını ayırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, burada, PRS ailesine dâhil edilmek üzere herhangi bir partinin göstermesi gereken gerekli ve yeterli unsurlar ortaya konulacaktır. Sınıflandırma girişimleri, oy tabanlarının ortak sosyoekonomik özelliklerinin analizinden ziyade, bu partilerin ideolojik çekiciliğine odaklanacaktır.

Geleneksel ayrışma (*cleavage*) modelleri yaklaşımı, sosyoekonomik koşullar ile parti seçimi arasındaki bağlantı üzerine odaklanmaktadır. Bununla birlikte, sınıf temelli oy kullanma ve tek bir parti tercihi, sanayileşme ve işçi sınıfının ayrışması gibi geniş kapsamlı toplumsal değişimlerle birlikte dönüşüme uğramış; sosyal sınıflara dayanmayan alternatif ayrışma çabalarını yoğunlaştırmıştır (Kriesi, 2010, Evans ve De Graaf, 2013). Daha açık bir ifadeyle, Norveç ve Danimarka gibi ülkelerde, sosyal ayrışmaya dayanan bu oy verme modeli, giderek önemini kaybetmiştir. Bununla ilgili olarak, seçmenlerin temel özelliklerine bakarak partilerin sınıflandırılması, seçim volatilitésinin giderek artmasıyla karmaşıklaşmakta, seçmenlerin kısa vadede bile oylarını değiştirmeye daha

eğilimli oldukları görülmektedir. Bu nedenle, partilerin programatik ve ideolojik konularıyla belirlenen arz tarafına odaklanma gerekli hale gelmiştir.

Bu arz yönlü yaklaşım, hem popülist radikal sağ kavramsallaştırmak hem de daha sonra diğer partilerin politika gündemi üzerindeki etkisini değerlendirmek için kullanılmaktadır. Bu tezde de arz yönlü yaklaşım vurgulanmakta ve PRS partilerinin popülizm, radikalizm/otoriterlik ve nativizm çerçevesinde uyguladığı temel söylemsel stratejiler olan; İslam ve sembollerine karşıtlık, göç karşıtlığı ve yabancı karşıtlığına odaklanılmaktadır.

Sosyal bilimciler bu tür kısıtlamaları, partileri post-materyalist ve değer bazlı olarak ayırıştırarak aşmaya çalışmıştır (Inglehart, 1990). PRS partileri kategorisini teorileştirmek için seçmenlerin sosyoekonomik ve sosyokültürel özelliklerinin yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Bu çalışma, prototipik PRS partisini ana hatlarıyla tanımlayan farklı ideolojik nitelikleri incelemektedir. İdeolojik nitelikler, bu tezin ampirik bölümünü geliştirmek için gerekli bir başlangıç adımıdır. İlgili literatürdeki zenginliğe rağmen, PRS partilerinin tanımlanması özellikle zor olmakta ve diğer parti kategorilerinden ayırt etmek için en uygun kriterler etrafında konsensüs hâlâ sınırlı kalmaktadır.

Bu partilerin sınıflandırılması konusundaki en önemli literatür katkısından önce, buradaki partileri diğer aşırı sağ oluşumlardan ayıran temel bir sınır çizgisinin altını çizmek gerekir. Özellikle çoğu araştırmacı, aşırı sağ partileri iki farklı kategoriye ayırmıştır: “aşırı sağ” partiler ve “radikal sağ” partiler (Mudde, 2005; Arzheimer, 2012; Hainsworth, 2008; Ignazi, 2003). Aşırı sağ partiler genellikle; demokratik “oyunun kurallarına” itirazla belirlenir ve siyasi spektrumun aşırı sağında yer alır, muhalefete karşı ve güç kazanmak için şiddet kullanımını meşrulaştırabilir. Aşırı sağ partiler, neo-faşist oluşumlar ya da şiddetli militanlarla ilişkilerini koruyan iç çevrelere sahiptirler. Buna karşın, radikal sağ kategorisindeki partiler; temel demokratik ilkeleri (örneğin; çok partili sistem, çoğunluk kuralı, hükümet değişimi) kabul ederken, hâlihazırda mevcut anayasal düzenin pek çok yönünü hor görmektedir. Bu ayrımın hiç kuşkusuz yararlı olmasına rağmen, iki kategoriye birbirinden ayırmak zor olabilir; çünkü aşırı sağ partiler, gerçek politik isteklerini gizlemeye karar verebilir. Bu çalışma, münhasıran ikinci kategori ve daha özel olarak radikal sağ partilerin “popülist,” “nativist” ve “radikal” varyantı ile ilgilenmektedir.

Sınıflandırma sorunlarından bahsedilirken ve bu kategoriye çevreleyen tanımsal karmaşıklığı vurgularken, Hainsworth, genel olarak içinde yer alan partilerin oldukça heterojen olma eğiliminde olduklarını ve dolayısıyla tek bir tatmin edici tanım altında ele alınmalarının zor olduğunu belirtmektedir (2000:4). Bir başka karmaşıklık kaynağı da RN, Kuzey Birliği ve PVV gibi partilerin ortak bir ideolojik kökene sahip olmamasıdır. Bununla beraber; sosyal demokrat, liberal ve muhafazakâr partiler oranında aynı uluslararası parti örgütlenmesinde birleşmemişlerdir (Norris 2005: 43). Kısmen bu karmaşıklığa bağlı olarak, bu politik fenomenin kavramsal çerçevesine dair kayda değer bir “terminolojik kaos” vardır (Mudde, 2007:12). Net tanımların ve kavramsal karışıklığın eksikliği, bu tür partiler için çok farklı isimler üretmiştir, örneğin: “aşırı sağ” (Schain vd. 2002), “ulusal popülizm” (Taguieff, 1984), “neopopülizm” (Betz ve Immerfall, 1998), “yabancı düşmanı popülizm” (DeAngelis, 2003), “göçmen karşıtı” (Gibson, 2002), “popülist milliyetçilik” (Blokker, 2005) ve “faşist” (Laqueur, 1996). Mudde (2007:12) tarafından belirtildiği gibi bazı yazarlar bu türden partileri birden fazla şekilde tanımlamaktadır.

Norris (2005) bu alandaki benzer terminolojik eksiklikleri tespit etmiştir. Bu tür partilerin teorileştirilmesi; faşist, ırkçı, göçmen karşıtı ve yabancı düşmanı gibi etiketlerden yola çıkmaktadır. Bu nedenle, ilk olarak Bell (1963) tarafından popülerleştirilen “radikal sağ” daha uygun bir terimdir. Norris'e (2005) göre, bu partileri radikal sağ olarak düşünmek onların programlarını da göz önüne alır ve politik sol-sağ spektrumun en sağ ucuna yerleştirdiğini ima eder. Bu nedenle radikal sağ, daha önce değinilen yargılamaların ürünü olan etiketlemelerle karşılaştırıldığında, bilimsel araştırmanın amaçlarına daha iyi hizmet eder (Decker, 2007). Bu çalışma, sadece gösterilen faydalar için aynı terminolojiden yararlanmaktadır. Ancak bu çalışma, radikal sağın özel bir çeşidi olan popülist radikal sağ, bir diğer deyişle nativist ve radikal/otoriter ideolojik profillerine popülist bir doktrin ekleyen partilerle ilgilidir.

Eğer PRS partilerinin karşılaştırmalı araştırmayla politik etkisini değerlendirmek gerekirse, öncelikle bu partilerin ne olduğu ve hangi politikaları benimsediği hakkında kısa ve öz bir tanım bulmak çok önemlidir. Bu tanımın, karşılaştırma amacıyla kullanılması halinde, evrensel olması ve farklı ulusal bağlamlarda ele alınması gerekecektir. Bu durumda göçmen karşıtı partiler gibi terimler, coğrafi bağlamlara

kolaylıkla uygulanamayacağından uygunsuz görünmektedir. Aynı şekilde bu PRS partilerini faşist olarak tanımlamak, bilhassa faşizmi tecrübe etmeyen bağlamlar için uygun değildir.

Bu sınıflandırma meseleleri, bazı sosyal bilimcilerin, tüm PRS partileri tarafından paylaşılan tatmin edici bir kavramsallaştırma elde etme ve ortak özellikler bulma olasılıkları hakkında şüpheli olmalarına neden olmuştur. Diğer akademisyenler bu türden partiler için ortak bir payda bulmaya çalışmıştır. Örneğin, Ignazi'nin (1992) kendi tipolojisinde; radikal sağ partiler, sistem karşıtı bakış açısı sergileyen, aşırı sağ siyasi eksende olanlardır. Bu grup içinde Ignazi, daha sonra sistem karşıtı duygularını beslerken; faşist mirasla bağları olan eski tip radikal sağ partiler ve sistem karşıtı duruşunu sürdüren ve aynı zamanda savaş karşıtı faşizm ile bağlarını koparan yeni tip partiler arasında ayırım yapar. Falter ve Schumann'ın (1988) çalışması, radikal sağ partiler tarafından paylaşıldığı anlaşılan on temel özelliğe odaklanır; bunlar aşırı milliyetçilik, etnosentrizm, anti-komünizm, antiparlamentarizm, antiplüralizm, militarizm, hukuk ve düzen düşüncesi, güçlü bir siyasi lider talebi, anti-Amerikancılık ve kültürel pesimizmdir (Falter ve Schumann, 1988:101).

Diğer akademisyenler, radikal sağcı partilere bir tür muhalif çağrışım atfederek, bu partilerin çoğunun, amaçladıklarından ziyade karşı durdukları şeyle kendilerini tanımladıkları gerçeğiyle, elitlerce desteklenen her şeye karşı olma felsefesini vurguladılar (Betz 1994; Lane ve Ersson, 1999). Aynı araştırmada Betz (1994), radikal sağ partilerin, protest bazlı bir yaklaşımla, halkın statükodan kaynaklanan hayal kırıklıklarını yönetmeyi amaçladıklarını vurgulamıştır. Lane ve Ersson (1999) benzer şekilde, popülist tutum ve karizmatik bir liderlik sergileme eğilimi gösteren “hoşnutsuz partiler” kategorilerini önermişlerdir. Bununla birlikte, bu hoşnutsuzluk ve protesto özelliklerinin aynı zamanda soldan merkeze doğru konumlanan partilere de ait olabileceğini vurgulamak gerekmektedir.

Kavramsal çerçevede Kitschelt (1995), radikal sağ partilerin çoğunluğun rakip partilerin ihmal ettiği meselelere vurgu yaparak ve dikkat çekerek, büyük seçmen kitlesini harekete geçirme yeteneğini paylaştığını gözlemlemektedir (Kitschelt, 1995, Rydgren, 2005). Bu partiler, muhalif ana akım partiler arasındaki ideolojik yakınlaşma eğiliminden kaynaklanan çeşitli politik boyutlarda ortaya çıkan fırsatı değerlendirmektedir. Bu durum,

ana akım partilerin “hepsi aynı” olduğu yönünde radikal sağ partiler tarafından desteklenen anlatıyı meşrulaştırabilir. Yerleşik siyasi partilerin sosyoekonomik anlamda yakınlıklarının yanında diğer bir boyut olan sosyokültürel alan da politize edilebilmektedir (Rydgren, 2017).

Özetle, PRS partilerinin önemli bir özelliği de siyasal tartışmayı, kendilerinin yararlandıklarını düşündükleri ve genel olarak ana akım partilerince ele alınmadığı düşünülen yeni bir konuya kaydırma yetenekleri olacaktır. Benzer bir şekilde Meguid (2008), PRS'yi, amacı özellikle geleneksel sosyoekonomik bölünmeyi kapsayan ve ana akım partiler tarafından büyük ölçüde göz ardı edilen sınırlı sayıda konu üzerinde kampanya yapmak olan niş⁷ partilerin örnekleri olarak nitelendirir.

Sunulan bazı sınıflandırmalar, sadece PRS partilerine özgü özellikleri içermemektedir. Örneğin, geleneksel partiler de seçmenlerin yaygın hoşnutsuzluğunu, popülist bir söylemi benimseyerek ve seçmenlerin büyük bölümünün önemli gördüğü yeni konulara odaklanarak oylarını arttırma eğilimindedir. PRS parti ailesinin, popülizm gibi özelliklerinin, önceden kavramsal tartışma olmaksızın bu partilere atfedilmesi bir diğer zayıflıktır. Bu nedenle bu tezde, popülizmin ayrıntılı bir tartışması gerçekleştirilecektir. Popülizmin sistematik bir tanımlanmasının öncesinde gerçekleştirilmesi gereklidir.

Dahası, mevcut değerlendirmelerin birçoğu, kavramsal sınırların bulanıklaşmasına ve açıklığın azaltılmasına katkıda bulunan bir takım alt kategoriler ve alt türler sunmaktadır. Sınıflandırmadaki özelliklerin listesini oluşturma yaklaşımları da benzer şekilde sorunludur. Falter ve Schumann'ın (1988) tipolojisine göre, tüm radikal sağ partinin bu özelliklerin bütününe tek seferde ortaya koyduğu söylenemez. Örneğin, anti-komünizm gibi özellikler bugün eskimiş görünmektedir. Sosyal bilimciler tarafından öne sürülen özelliklerden bir diğeri olan antiparlamentarizm, anayasal düzene karşı genellikle meydan okumayan radikal sağdan çok, aşırı sağ partilerin özelliği gibi görünmektedir (Falter ve Schumann, 1988:25). Anti-Amerikanizm, PRS parti kategorisinde görülen Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) gibi partilerde dikkat çekici bir şekilde bulunmamaktadır. Bu eleştirel bakış açısının ışığında, bu politik fenomenin daha doğru ve kapsamlı bir

⁷ Markus Wagner ve Thomos Meyer (2017)'e göre niş partileri yeni meseleler ortaya koyan ve rakiplerinin ihmal ettiği daha fazla konu yelpazesini siyasi gündeme taşıyan partilerdir. Bu konuların çoğu siyasi sistemin temel konusu olmasına rağmen sosyo-ekonomik meselelerden uzaktır.

kategorizasyonu, ancak bu partileri diğerlerinden ayırt eden kendine özgü ideolojik özellikleri ortaya koyarsa elde edilebilir. Bir sonraki bölümde, Batı Avrupa'daki PRS partilerin paylaştığı siyasi vizyon sunulacaktır.

Bu tezde, çağdaş Batı Avrupa popülist radikal sağ partilerinin kültürel farklılık nosyonuna dayanan kapsamlı bir alternatif ideoloji geliştirdiği savunulmaktadır. Bu ideolojinin temel unsurları arasında istikrarlı bir İslamofobi, göç ve yabancı karşıtlığı bulunmaktadır. Bu süreçte PRS, kendisini temel olarak tehdit içeren bu unsurlara karşı Avrupa kimliği anlayışını savunan bir direniş hareketi olarak konumlandırmaya ve ilerletmeye çalışmaktadır.

1.2. Popülist Radikal Sağ Partilerin Başarısına Katkı Yapan Faktörler

PRS partilerinin Batı Avrupa'daki siyasal etkisinin yükselişini açıklamaya çalışan akademisyenler, genellikle talep yönlü ve arz yönlü açıklamalar arasında ayrım yapmaktadır. Talep yönlü açıklamalar, seçmenleri hangi sosyoekonomik ve siyasi gelişmelerin PRS partilerine olan desteği sağladığını araştırmaktadır. Arz yönlü açıklamalar, bu partilerin kurumsal, stratejik ve örgütsel bağlarını ve bu çeşitli bağların bu tür partilerin büyümesini nasıl kolaylaştırdığını veya engellediğini incelemektedir. Bu tezde arz yönlü bir yaklaşım benimsenmekte ve popülist radikal sağ partilerin nativizm temelindeki; “Göç, İslam ve yabancı karşıtı” söylemsel stratejilerine odaklanılmaktadır. Birçok sosyal bilimci, yaygın bir popüler yabancı düşmanlığının varlığının, PRS partilerinin ortaya çıkmasının tek nedeni olmamakla birlikte, en önemli nedenleri arasında olduğunu öne sürmektedir (Hainsworth 2008: 12).

İslam karşıtı anlatının yaygınlaşmasına ek olarak, Avrupa'da İslam karşıtı anlatının normalleşmesi de göze çarpmaktadır (Zúquete, 2008). Örneğin, İngiltere, Slade (2010), artan Müslüman aleyhtarlığı söyleminin “modaya uygun” olarak görüldüğünü ve politik söylemde büyük ölçüde kabul edilebilir olduğunu ortaya koymaktadır. İngiltere'de bu anlatının normalleşmesi hem örgütler hem de Müslüman politikacılar tarafından gözlemlenmiştir (Warsi, 2011, İslamofobi ve Irkçılığa Karşı Forum, 2002).

İslam karşıtı söylemlerin çok sayıda düzlemde gerçekleştiği görülmektedir. İslam hakkında bu klişelerinin, Huntington'un *Medeniyetler Çatışması* (1993) adlı eserine dayandığı gözlemlenmektedir. Huntington'un eseri, Batı ve İslam kültürlerinin karşıt

olduğu izlenimini yaratmaktadır. Wilson ve Hainsworth'un (2012) gözlemlediği gibi PRS'nin İslam karşıtı anlatısı, PRS partilerinin kendi içsel yabancı düşmanlıklarını dışsallaştırmasını ve sonrasında da Müslümanları Avrupa'daki soruların ve hoşgörüsüzlüğün kaynağı olarak inşa etmelerini sağlamıştır. Böylece bu partiler kendilerini Avrupa toplumunun ve kültürel mirasın savunucuları olarak konumlandırmaktadır (Betz ve Menet, 2009).

Ulusal bağlamlarda İslam karşıtı söylemin güçlenmesine ve aşırı sağın geleneksel olarak milliyetçi ve AB karşıtı duruşuna rağmen, Avrupa popülist hareketlerinin birleşmesi yönünde şaşırtıcı çağrılar bulunmaktadır (Betz ve Menet, 2009), Avrupa'daki İslam varlığının ortaya çıkardığı iddia edilen tehdide karşı Avrupa kültürünün savunulmasında bir birleşme savunulmaktadır. Avrupa aşırı sağ örgütlerinin, İslam karşıtı anlatılarında birleştirilmeleri çerçevesinde önemli bir örnek; İslâmlaşmaya Karşı Şehirler (CAI) grubudur (Cities agains Islamisation, 2013).

Yeni kültürel ırkçılık gibi yabancı düşmanlığı da insanların kendi türleriyle birlikte yaşamalarının “doğal” olduğunu vurgular. Birincisi, PRS partilerinin kucakladığı yeni kültürel ırkçılığın, açık bir yabancı düşmanlığının “ideolojikleştirilmiş” bir şekli olduğu söylenebilir. Bu nedenle, yabancı düşmanlığı ve ırkçılık, yalnızca PRS partilerinin ortaya çıkmasının kısmi nedenleridir; ancak PRS partilerine en etkili retorik araçlarından birini, yani herkesi özümseyecek bir günah keçisi bulmalarını sağlamaları açısından büyük önem arz etmektedir. İkincisi, PRS partilerinin yabancı, göç ve İslam karşıtlığının siyasi ideolojisinin çözülmemiş siyasi sorunları yeniden çerçevelendirme becerisinde güçlü bir aracı konumu vardır. Gerçekten de akla gelebilecek herhangi bir sosyal soruna “önemli bir çözüm” önerildiği iddia edilir.

CAI, PRS partilerinin söyleminde ele alındığı üzere, Avrupa aydınlanmasının temel aldığı ifade özgürlüğü, cinsiyet eşitliği ve laiklik gibi normatif değerlerle, İslam'ın ve sembollerinin çeliştiğini vurgulamaktadır. İslam karşıtı iddiaların ulusal düzeyde benzer şekilde yapıldığı gözlemlenmektedir. CAI, Batı Avrupa'daki asimilasyona uğrayan Müslüman toplulukların yerel yasalar yerine, Şeriat'a destek verdiğini ve böylece Batı uygarlığına muhalefet etmeyi önerdiğini iddia etmektedir. Ayrıca, CAI camileri yerel mahallelerin İslamlaştırılması için katalizör olarak tanımlamaktadır. Camilerin ayrıca katı İslami gözlemleri yoğunlaştırdığı, Müslümanların Batı toplumuna entegrasyonunu

önlediği ve Avrupa'nın İslamlaştırılmasını teşvik ettiğini iddia etmektedir. CAI'nın, ayrıca Batı Avrupa'da İslam'a karşı çıkan kadınlar için özel bir kadın sayfası bulunmaktadır (İslamlaşmaya Karşı Şehirler, 2013).

Bu tez, PRS'nin İslamofobiyi benimsemesini derinlemesine ele almaktadır. İslamofobi, 1980'li yıllarda PRS partilerinin göçmenlere yönelik nativist tepkisinin bir parçası olarak yayılmış ve radikal sağın ezici çoğunluğu açısından birincil popülist anti-paradigmaya dönüşmüştür. Farklı ancak tamamlayıcı yollarla, uluslararası terörizm ve küresel finansal kriz, doğrudan PRS'nin güvenlik gündeminde rol oynamıştır

Yeni binyılın başından bu yana, radikal sağın İslamofobik söylemleri gittikçe daha yaygın, içerik bakımından daha radikal, kapsam açısından daha aşırı ve ulaşılması daha kolay hale gelmiştir. Bu eğilim, 9/11'den bu yana ve ardından dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan terörist saldırılarından sonra ivme kazanmıştır. Bununla birlikte, bu varoluşsal düşmanlığın temelinde İslam'ın ve Müslüman toplulukların ötekileştirilmesi yer almaktadır. Bu olgu, Avrupa aşırı sağında tarihsel olarak kök salmıştır (Qureshi ve Sells, 2003).

Bu tarihlerde, söz konusu görüşlerin politik yelpazenin radikal unsurlarını kapsadığı düşünülüyordu. Avrupalı olmayan göçmen toplulukları hakkındaki nativist kaygılar yoğunlaştırırken, popülizm güçlenmiş ve 1990'lı yıllar boyunca önem kazanmaya devam etmiştir. Diğer bir deyişle, o zamanlar Avrupa toplumları arasında ilan edilmiş ancak yoğunlaşmamış İslam'a düşmanlık, daha baskın olan göçmen karşıtı söylemlerin önemli bir parçasını oluşturmuştur. İslam karşıtlığı, geniş çaplı ötekileştirmenin en önemli parçası haline gelmiştir.

PRS partileri, yaklaşık son yirmi yıldır desteklerinin arttığı ülkelerde liberal demokrasinin geleceği konusunda bir dizi soru ortaya çıkardıkları için günümüzde son derece önemlidir. PRS partileri üzerine yapılan pek çok çalışma; bu partilerin Avusturya, İtalya ve Danimarka gibi ülkelerde, iç siyaset üzerinde önemli etkiye yol açan oy artışını açıklayan başlıca faktörlere odaklanmıştır (Kitschelt: 2007, Art: 2011). Bu çalışmalar, PRS partilerine yönelik seçim desteğini açıklamak için sosyolojik, sınıf temelli ve tutumsal değişkenleri dikkate almaktadır.

Diğer bir araştırma alanı ise bu partilerin ideolojik özelliklerine odaklanmıştır. Bu çalışma, bu araştırmalar doğrultusunda arz yönelimli bir bakış açısıyla söylemsel stratejileri irdelemektedir. Bu araştırma dizisinin ardındaki fikir, PRS parti ailesinin başarısının seçkin program arzlarıyla, yani seçmene sundukları konular ve politika tercihleriyle ilgili olması gerektiğidir (Mudde, 2007). Sınıf tabanlı oylama ve geleneksel sosyoekonomik bölünmenin yoğunluğunun azalması bağlamında (Mair, 2002), bu partiler kendi yönelimleriyle son derece yakın olan konuları önererek yeni seçmenleri çekebilmektedir (Rydgren, 2017). Bu çalışmada da arz yönelimli bir yaklaşımla, özellikle 9/11 sonrasında; “Göç, İslam ve yabancı karşıtı,” söylemlerin güçlendiği vurgulanmakta ve bu söylemsel stratejilerin derinlemesine incelemesi gerçekleştirilmektedir.⁸

İnsanları doğrudan ve temel bir şekilde etkileyen çözülmemiş siyasal sorunlar, iki şekilde olumsuz duygulara yol açmaktadır. Bunlar, yalnızca bu sorunlara maruz kalan insanlar için hayal kırıklığı yaratmanın bir nedeni değildir ve etkilenmeyenler için endişe kaynağı değildir. Ayrıca, bu kurumların bu temel problemlerle başa çıkmalarının algılanamamasından dolayı, siyasi kurumlarda güvensizlik ve memnuniyetsizliğe yol açabilir. PRS partilerinin kültürel ırkçı ideolojisi, bu tür olumsuz duyguları azaltmanın, en azından kanalize etmenin bir yolunu sunmaktadır (Green-Pedersen ve Odmalm, 2008:24).

Ayrıca, popülist radikal sağ seçmene açık bir toplumsal tabanın varlığı tartışılmaktadır. Her ne kadar popülist radikal sağ partiler, kadınlardan daha fazla erkekleri harekete geçiriyor olsa da düşük eğitimliler üzerindeki etkisi, yüksek eğitimli olanlardan daha etkili olsa da seçmenlerin mesleki veya sınıfsal yapısının, ülkeler içinde ve ülkeler arasında ön plana çıktıklarından daha fazla farklılık gösterdiği görülebilmektedir (Green-Pedersen ve Odmalm, 2008: 26).

Popülist radikal sağ partilerin sokaktaki halkı harekete geçirdikleri fikri, bir dereceye kadar, yükseköğretime sahip kişilerin bu tür partilere oy vermeme eğiliminde olduklarını ortaya koyan seçim davranışları çalışmalarıyla desteklenmektedir. Seçmenlerinin tavırlarına yönelik yapılan araştırmalar, diğer seçmenler gibi seçtikleri partiye ideolojik

⁸ PRS partilerinin göç ve AB gibi uluslararası ilişkilere ilişkin sistem gündemi üzerinde derin bir etkisi vardır. Daha spesifik olarak, bu tür bir etki, bir PRS partisinin sadece aldığı oy oranı gibi tek bir değişken tarafından otomatik olarak belirlenmemekte; bunu bir dizi dinamik değişken ve diğer partilerin rekabetinin stratejik olarak şekillendirdiği görülmektedir (Green-Pedersen ve Odmalm, 2008).

açından yakın olduklarını göstermektedir. Bu çalışmalar, PRS partilerine verilen oy protesto oyu görmekten ziyade, normal bir oy olduğunu, PRS partilerinin seçmenlerinin aslında bu tür partilerin teşvik ettiği politikaları tercih ettiklerini göstermektedir.

PRS partilerinin siyasi hayal kırıklığını harekete geçirme derecesine ilişkin en güncel, karşılaştırmalı deneysel çalışmalar, detaylı bir sonuca ulaşmaktadır. Bu partilerin bazı seçimlerde hayal kırıklığını bir dereceye kadar kullandıkları vurgulanır. Çok sayıda ülke ve seçim birlikte ele alındığında, bu partilere yönelik oyun ve siyasetten duyulan hayal kırıklığının bağlantısının zayıf olduğu ortaya konmaktadır (Ivarsflaten, 1998:3). Bu partilere oy veren seçmenler diğer seçmenlere göre daha göç karşıtı, dışlayıcı, hoşgörüsüz ve otoriter tutumlara sahip olma eğilimindedir. Bu tutumlar, eğitim seviyesiyle ve bir dereceye kadar cinsiyetle güçlü bir biçimde bağlantılıdır. PRS seçmenlerinin sosyal ve demografik yapısı, göç karşıtlığı hipotezini kuvvetlendirmektedir. Birçok araştırmanın sonucunda, göçün PRS partilerinin yükselişinin talep tarafının en önemli açıklamalarından biri olduğu konusunda uzlaşma hâkimdir. Bununla beraber, ekonomik sıkıntılar ve siyasi hayal kırıklığı bazı ülkelerde ve bazı seçimlerde bu partilerin mobilizasyonuna yönelik olarak önemli faktörler olmaya devam etmektedir (Ivarsflaten, 1998:4).

Dolayısıyla, PRS partilerinin yükselişini kavramak için, sadece bu partilere oy veren seçmenlerin analizi yeterli değildir.⁹ Seçmen eğilimleri dışsal yapılardan ve süreçlerden de etkilenmektedir. Özellikle siyasi faktörler ön planda yer almaktadır. Seçmenler, kendi desteklerini almak için birbiriyle rekabet eden siyasi partilerin tutumlarından ve fikirlerinden de etkilenmektedir. Çok sayıda araştırma, PRS partilerinin ana akım partilerinin merkezi pozisyonlara kaydıklarında daha başarılı olduğunu ortaya koymuştur (Carter, 2005). Bu şu anlama gelmektedir: Sol partiler soldan merkeze, sağ partiler de sağdan merkeze kaydıkça PRS partilerine ideolojik alan yaratırlar. Aynı zamanda en önemli ana akım partileri koalisyon oluşturduklarında, uzlaşma yönünde zorlanır. Bu da

⁹ Seçmenlerin PRS partilerine oy verme nedenleri, bu partilerin ideolojik konumları ile aynı doğrultudadır. Öncelikli olarak, PRS seçmeleri bu siyasi partilerin nativist bakış açısı ile hemfikiridir. Bu bağlamda, PRS seçmenlerinin özellikle milliyetçi olduğu gözlemlenmektedir. Daha özel olarak, göçe karşı tutumun PRS partileri lehine oy kullanmada ana motivasyon olduğu gösterilmiştir (Ivarsflaten, 2008). İkinci olarak, çok sayıda araştırma PRS partileri için oy kullananların oy verdikleri siyasi partiler gibi otoriter yönelim olduklarını göstermiştir. Daha sıkı kurallar çerçevesinde, bir toplum ve kanunların ihlali durumunda ağır cezalar talep etmektedirler (Lubbers, 2001).

pozisyonlarının birbirine yakınlaşması ve PRS partilerine alan açılması anlamına gelmektedir.

Örneğin; 1980 ve 90'lı yıllarda, Avusturya Sosyal Demokratları ve muhafazakârlar büyük koalisyon kurduklarında FPÖ için ideolojik alan açılmıştır. FPÖ'nin popülist ve elit karşıtı mesajları daha etkili hale gelmiştir (Heinisch, 2008).

Çok sayıda dışsal gelişme, PRS partilerinin yükselişini kolaylaştırmıştır.¹⁰ Öncelikle, sosyal bilimciler, küreselleşmenin PRS'lerin başarısına yol açan süreçlere yol açtığını saptamıştır. Artan ulus üstü işbirliği (hem AB hem de küresel düzlemde) küreselleşmenin kazananları ve kaybedenleri arasındaki ayrımı güçlendirmiş ve PRS partilerinin kaybedenler için çekiciliğini arttırmıştır (Kriesi vd. 2008). PRS partilerinin başarısını etkileyen ikinci süreç, bireyselleşme sürecidir. Daha özel anlamda seçimlerin kayganlığının (*electoral volatility*) artmasıdır. Geçmişte çok sayıda seçmen güçlü biçimde bağlandıkları tek bir siyasi partiye sadık kalmıştır. Bugün tüm Batı Avrupa demokrasilerindeki seçmenler seçtikleri siyasi partileri her seçimde daha fazla oranda değiştirme eğilimindedir (Van der Meer vd. 2012). Bu artan kayganlık olmaksızın PRS partilerinin başarısı söz konusu olmazdı. Bu artan kayganlık seçmenlerin yeni PRS partilerine oy vermesini kolaylaştırmıştır (Van Kessel, 2001). Seçim kayganlığı hem ana akım partileri hem de doğal olarak PRS partileri için risk yaratmaktadır. Eğer seçmenler, artan seçim kayganlığıyla birlikte PRS partilerine oy vermeye karar veriyorlarsa, tam tersi de mümkün olabilir. Dahası, PRS partilerinin başarısı, kültürel ve ekonomik krizlere bağlıdır.¹¹ Çok sayıda sosyal bilimci bir ülkedeki göçmen sayısının PRS partilerinin

¹⁰ Çok sayıda uluslararası karşılaştırmalı çalışma, PRS partileri için oy kullananların siyasetten daha az memnun olduklarını ortaya koymaktadır (Werts vd. 2012). PRS partileri kendilerini dışlanmış aktörler olarak sunduklarından, diğer yerleşik siyasi partilerin sıradan vatandaşları dinlemediklerini iddia etmektedirler. Bu da memnuniyetsiz seçmenler için cazip bir alternatif anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, çeşitli sosyal bilimciler, PRS partileri için oy kullanma ve Avrupa şüpheliği arasında güçlü bağ bulmuştur (Arzheimer, 2009). Birçok ana akım parti, Avrupa bütünleşmesi konusunda ılımlı mesajlar sunmaktadır. Avrupa şüpheliği olan vatandaşların siyasi spektrumun uçlarında yer alan siyasi partiler için oy kullanma dışında fazla seçenekleri bulunmamaktadır. PRS partileri, Avrupa şüpheli seçmenlerin düşüncesini temsil ettiğinden, Avrupa şüpheli seçmenler tarafından geniş çapta desteklenmektedir.

¹¹ Genel sonuç, çok sayıda bireyin PRS partilerine oy verdiği; çünkü bu partilerle aynı fikirde oldukları yönündedir. Göç, hukuk, düzen, Avrupa Birliği gibi konularda ideolojik olarak yakın oldukları partiler lehine rasyonel karar vermektedirler; dolayısıyla, sadece protesto güdüsünden fazlası söz konusudur. Bu vatandaşların neden bu yaklaşımları sergiledikleri yönündeki araştırmalarda, çok sayıda araştırmacı artan uluslararası rekabetten dolayı kendilerini tehdit altında hissettiklerini ortaya koymuştur (Kriesi ve diğerleri, 2008). Bu vatandaşlar genel olarak işgücü piyasasında eğitimsiz vatandaşlar arasındadır ve işlerini kaybetme korkusu yaşamaktadır. Küreselleşmenin kaybedenleridir ve tutumları küreselleşmenin kazananlarının tam karşısındadır.

başarısını etkilediğini göstermiştir. PRS partileri, göçmen sayısı arttıkça daha başarılı olmaktadır (Werts vd. 2012). Dahası artan göçle birlikte, işsizlik de PRS partilerinin başarısına yol açmaktadır (Arzheimer, 2009).

Küreselleşme ve radikal sağ arasındaki ilişki birçok sosyal bilimci tarafından incelenmiştir. Özellikle ekonomik, kültürel ve siyasal küreselleşmeyi ölçen veriler ve radikal sağ partilerin seçim sonuçları arasındaki bağlantılar irdelenmiştir (Zürn, 1998:256). Bazı çalışmalara refah devleti performansı gibi radikal sağın başarısını engelleyen ara faktörler de eklenmiştir (Swank ve Betz, 2003). Batı Avrupa parti sistemleri yeni bir ekonomik ve kültürel ayrışmaya tanıklık etmektedir ve Kriesi (2008) bunu entegre edici (açık) ve sınırlayan (kapalı) pozisyonlar olarak nitelendirmektedir. Bu bağlamda radikal sağ partiler genel olarak kapalı pozisyonları savunmaktadır.¹²

Ayrıca, politikadan ve politikacılardan duyulan hayal kırıklığı, PRS partilerinin yükselişinin bir nedeni olarak görülmektedir. Genel düzeyde, AB entegrasyonu ve küreselleşme birçok alanda politik karar vermeyi daha karmaşık ve birbirine bağlı hale getirmiştir. AB'deki demokratik açıklığa odaklanmak, entegrasyonun derinleşmesiyle yoğunlaşmıştır. Bu tartışma, kısmen, siyasi kararların ulusal arenadan ve demokratik kontrolden çıkarıldığı bir duyguyu beraberinde getirmektedir. Bu genel huzursuzluğa ek olarak, birkaç Batı Avrupa ülkesinde (İtalya, Belçika, Birleşik Krallık, Fransa, Yunanistan ve Almanya dâhil) ve son birkaç on yıl içinde Avrupa Birliği içinde yer alan somut yolsuzluk skandalları, siyaset ve siyasetçilerle birlikte hayal kırıklığı yaratmıştır. Popülist radikal sağ partilerin programları “sokaktaki adamın” sesi olarak gösterilmekte ve bu yerleşik düzen karşıtı söylem zaman zaman başarılı olmaktadır.

Bu tür bir söylem, bu parti ailesinin popülist olarak adlandırılmasının temel sebebidir. Popülizm klasik bir retorik aygıt ve politik strateji biçimidir ve geçmişte hem sağın hem

¹² Çok sayıda Batı Avrupa ülkesinde, ekonomik küreselleşme ve modernleşmenin kazananları ve kaybedenleri bağlamında sosyal-yapısal polarizasyonu hızlanmıştır. Bu ayırım neo-liberal ve korumacı pozisyonlara karşı yeni bir yarılma oluşturmuştur. Radikal sağ partiler ve seçmenleri bu değişime yabancı değildir. Gerçekten de popülist radikal sağ partilerin seçmenleri modernleşmenin kaybedenleridir. Bu partilere oy veren seçmen tipini incelendiğinde bu argüman onaylanmaktadır. Daha yakından bakıldığında, popülist radikal sağ seçmenlerin sosyal profili bunu desteklemektedir. Bu tür partilerin ideal tipik seçmenleri, küçük burjuvaziye ve işçi sınıfına mensup, nispeten zayıf bir örgün eğitim niteliği ve oldukça düşük bir dinsel pratik ile ilk kez oy kullanan genç bir erkektir (Noroce, 2009:240-242). Ekonomik krizin bir etkisi olarak, bu partiler işçi sınıfındaki destek tabanını sağlamlaştırmayı başarmıştır (Rydgren, 2013:1-9).

de solun tarafları tarafından kullanılmıştır. Bu partilerin günümüz Batı Avrupa'sındaki popülistliği, söz konusu ülkede günün hüküm süren ulusal siyasi mutabakatına karşı şekilde düzenlenmiştir. Bu nedenle, kısıtlayıcı göç politikalarını savunmanın yanı sıra;PRS partileri, AB'ye karşı muhalefet, iklim değişikliği konusundaki şüphecilik ve petrol fiyatlarındaki ve yol vergilerindeki protestoyu da dile getirmişlerdir. Bu partilerin popülist çerçevesi, yozlaşmış elit ve politikacılara karşı “gerçek insanları” temsil ettikleri fikri, nativist çerçeveleri olan “yerlileri” “yabancılara” karşı ya da “bizi” “onlara” karşı temsil ettikleri fikriyle beraberdir.

PRS partilerinin yükselişine yönelik olarak diğer bir talep yönlü açıklama önerisi; Batı Avrupa toplumlarının etnik, dini ve kültürel çeşitliliğine ve göçe odaklanmaktadır. Yukarıda tartışılan diğer iki açıklamada olduğu gibi bu mantık, gerçek ve önemli toplumsal değişimlerin siyasal alanda gerçekleşmesiyle ve PRS partilerinin etkisinin artışıyla birlikte anlaşılır görünmektedir. Batı Avrupa, bu partilerin ortaya çıktığı ve değişen derecelerde politik güce ulaştığı zaman aralığında, savaş sonrası dönemde hiç olmadığı kadar popüler bir göç merkezi haline gelmiştir. Bu dönemde Batı Avrupa'ya göç, geniş bir coğrafya bölgesinden kaynaklanmıştır. Birçok ülkede aile birleşimi prosedürleri, AB, Kuzey Amerika ve Avustralya/Yeni Zelanda dışından göçün ana kanalı olmuştur; çünkü konuk işçi programlarıyla gelenlerin çoğu kalmayı tercih etmiştir. Dahası, yabancı nüfusun çeşitlenmesi iltica sistemi aracılığıyla gerçekleşmiştir. BM tahminlerine göre, Batı Avrupa'da sığınmacıların sayısı 1980'li yılların sonlarında ve 1990'lı yılların başında keskin bir şekilde büyümüştür. Sayıları 1990'lı yılların sonlarında ve 2000'lerde kısıtlayıcı politikalar ve geri gönderme programları nedeniyle önemli ölçüde azalmıştır (Ignazi, 1992:31-34).

Bununla birlikte, 2011 yılındaki iltica başvuruları, 1960 ve 1970'li yıllarda yaşanan durumla karşılaştırıldığında, tarihsel olarak yüksek seviyelerde kalmıştır. Batı Avrupa toplumlarına yeni göçmenlerin dâhil edilmesi zorlu bir süreç olmuştur (Ignazi, 1992:35).

Avrupa'da göçmen entegrasyonu ile ilgili en sık ve en sıcak siyasi tartışmalar, Müslümanlar etrafında gerçekleşmiştir. 1980'li yıllardan bu yana camilerin inşası, peçe giyen kadınlar, dini okullar, küfürlü veya ırkçı filmler, karikatürler ve çeşitli dini uygulamaların barındırılması konusunda sayısız ateşli tartışma meydana gelmiştir. Kısıtlayıcı göç ve entegrasyon politikası, PRS partilerinin siyasi programlarının

çekirdeğini oluşturmaktadır. Bazıları böyle bir ideolojiyi nativist, bazıları etno-milliyetçi ve bazıları da dışlayıcı olarak etiketlemiştir. Tanım ne olursa olsun asıl mesele, bu partilerin göç eğilimlerini durdurmak veya tersine çevirmek istemeleri ve çoğu durumda katı, asimilasyonist entegrasyon politikalarını savunmalarıdır. Daha yakın zamanda, Müslümanların, İslami uygulamaların ve geleneklerin eleştirilmesi, çoğu PRS partilerinin programının merkezi bir parçası haline gelmiştir. PRS partileri, 9/11'de gerçekleşen terör saldırılarının, İslam karşıtlıklarını güçlü bir şekilde desteklediğini savunmaktadır. Genel olarak PRS partileri, Müslümanları Batı toplumunun normatif değerlerine tamamen zıt olarak kabul eder.

Aynı zamanda PRS partilerinin başarısı, PRS partilerinin verdikleri siyasi mesaja, liderlerinin tutumlarına ve örgütlerinin gücüne de bağlıdır. PRS'nin başarısı yeni bir kazanma formülü olarak nitelendirilen güçlü milliyetçi tutumun, sosyo-ekonomik sağ (*neoliberal*) pozisyonlarla birleştirilmesine bağlıdır (Kitschelt ve McGann, 1995). PRS partilerinin başarılı olmalarında bir diğer faktör ise kendilerinin modern imajıdır (Mudde, 2007); bu yolla kendilerini faşistlerden ve neo-Nazilerden ayırtırmayı başarmışlardır.

PRS partilerinin yükselişine yol açan bir diğer faktör de güçlü bir liderin varlığıdır. PRS parti liderlerinin güçlü söylem yeteneklerinin olması gerekmektedir. Jean Marie Le Pen (RN) ve Jörg Haider (FPÖ) gibi başarılı PRS liderleri, karizmatik liderler olarak tanımlanmaktadır. Doğal olarak, liderlik nitelikleri diğer parti aileleri için de önemlidir. Ne var ki liberaller ve muhafazakârlar gibi diğer ana akım parti ailelerinin daha oturmuş seçmen tabanları vardır ve bireysel liderlik nitelikleri daha az önemlidir.

Çeşitlilik ile PRS partileri arasındaki ilişki karmaşıktır: Kültürel ve dini açıdan uzak ülkelerden daha fazla göçün PRS için daha fazla oy anlamına geldiğini veya tersine, daha az yoğun göçün bu partiler için daha az oy anlamına geldiğini iddia etmek yeterli değildir. Çokkültürlülüğün artması, Batı Avrupa'ya göçe yönelik artan talep ve bu duruma karşı yaygınlaşan muhalefet, sert göç ve entegrasyon politikalarını vurgulayan PRS partileri için bir potansiyel yaratmıştır. Sadece PRS partilerinin nüfuzundaki artışı değil aynı zamanda ülkeler arasındaki çeşitlilik örüntüsü ve seçim başarıları incelendiğinde, talep tarafı açıklamaları yetersiz kalmaktadır. Başka bir deyişle, toplumsal değişimlerin ve bu konudaki endişelerin önemli olduğu konusunda geniş bir fikir birliği vardır (Kitschelt ve McGann, 1995:66).

Kurumsal çerçeve açısından bakıldığında, Batı Avrupa demokrasilerinde PRS partileri literatüründe en çok tartışılan konu, seçim sistemi olmuştur. Mevcut seçim sisteminin küçük partilerin parlamentoda temsiline, (örneğin Hollanda'da olduğu gibi) yol açıp açmadığı önemlidir. Salt çoğunlukçu seçim sistemleri, Birleşik Krallık'ın neden etkili bir radikal sağ siyasi partisinin olmadığını açıklamaya katkıda bulunmaktadır. Ne var ki seçim sistemleri her şeyi açıklamamaktadır. Fransa'da RN mutlak çoğunlukçu seçim sistemine rağmen önemli bir siyasi aktör olarak kalmıştır ve yirmi yol boyunca önemli oy oranları elde etmiştir. Siyasi parti ve seçmenlerin nasıl davrandığını ve ilişkiye girdiğini belirleyen kurumsal çerçevenin önemli bir parçasını seçim sistemi oluştururken, parti stratejileri PRS partilerinin siyasi rekabete girdiklerinde nasıl davrandıklarını araştırmaktadır (Kitschelt ve McGann, 1995:67).

PRS partileri üzerine yapılan bazı araştırmalar, bu partilerin kendi rolüne odaklanmıştır. Pek çok çalışma, örgütsel güçlerinin, özellikle bu partilerin hayatta kalma ya da sürdürülen seçim başarılarının açıklanmasında önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bu modelde, aşırı milliyetçi ya da faşist geçmişin varlığı önemli bir istisnai durum oluşturmaktadır. Sadece örgütsel yapı değil, parti organizasyonunun ününün ve mirasının da önemli rol oynadığı görülmektedir (Ignazi, 1992:22).

1980'li ve 1990'lı yıllarda bu siyasi partilerin rekabet yaşamaması dikkate alınmayan önemli bir husustur. Ana akım partilerin yanıtının gecikmesine dair en önemli açıklama, ana akım partilerinin seçmenlerinin bu konuda ayrı düşüncelerde olması ve ana akım partilerin ayırım yaratan konularda rekabet etmeyi tercih etmemesidir. 1990'lı yılların sonunda ana akım partilerin stratejik pozisyonu; Batı Avrupa'nın birçok ülkesinde değişmiştir; daha sıkı göç ve entegrasyon politikaları baş göstermiştir. Göç konularında ana akım partilerin artan rekabeti PRS partilerini etkilememiştir.

PRS partilerinin önümüzdeki yıllarda başarılı kalacağını beklemek için çeşitli nedenler bulunmaktadır. Birincisi, ana program konuları olan göç ve Avrupa entegrasyonu önemini korumaya devam etmektedir. Bu konular siyasi ve medya gündeminde kaldığı sürece, PRS partileri için desteğin de yüksek kalacağı düşünülmektedir. İkincisi, daha aşırılıkçı profillere sahip eski nesil PRS liderlerin (örneğin, Umberto Bossi ve Jean-Marie Le Pen) yerini daha genç ve daha ılımlı bir nesil (örneğin, Marine Le Pen ve Matteo

Salvini) almıştır. Bu yeni nesil, uluslararası düzeyde işbirliği yapmak için çok daha pragmatik ve daha hazırlıklı görünmektedir. Üçüncü olarak, PRS partilerine yönelik halkın tutumları değişmektedir (De Lange, 2014).

Bu tezde PRS partilerinin göçmen karşıtı tutumlarının, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı ile bağlantılı olduğu, ulusal ve kültürel kimliğin bir savunusu olarak araçsallaştırıldığı savunulmaktadır (Rydgren, 2007:251). Dolayısıyla göç, İslam ve yabancı karşıtlığı, göçmenlerin gruptaki üyeler tarafından bir tehdit olarak algılanmasıyla açıklanmaktadır. Bu çarpıcı süreklilik ve birçok Batı toplumunda İslam karşıtlığı söylemi, popülist radikal sağa 9/11'den önce bile eşsiz bir siyasi fırsat alanı sunmuştur. Yeni nesil PRS liderleri ve partileri, her ne kadar demokrasiyi ve insan hakları ilkesini stratejik olarak kabul etmiş olsalar da bunu radikal ırkçılıktan ayrılmak noktasında kullanmışlardır (Spektorowski, 2003:111-112).

9/11'in artırdığı güvensizlik duygusundan ve küresel ekonomik krizden beslenen PRS'nin popülist söylemi, eski önyargıları dar ve milliyetçi bir yönde harmanlamıştır. Dolayısıyla 11 Eylül 2001'de New York'ta İkiz Kulelere gerçekleştirilen saldırılar, PRS'nin güvensizlik ortamını kullanabileceği bir ortama yol açmıştır. 9/11 teröristleri, radikal sağ partilerinin İslam karşıtı söylemlerinin cazibesini artmıştır. PRS, özellikle Müslüman göçmen topluluklarını kültürel uyumsuzluk ile suçlamıştır. Bu bağlamda, göç karşıtı eğilimin daha çok İslamofobiye yoğunlaştığını iddia etmek yanlış olmayacaktır. Şu paragraf, tezin amaçları açısından açıklayıcıdır:

“Yabancı düşmanlığı, iki binli yılların başından itibaren Avrupa'da yükseliş eğilimindedir. Bu eğilimde 11 Eylül 2001 saldırıları, 2008'de başlayan ekonomik kriz ve 2010'da Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı etkisine alan “Arap Baharı” hareketleri kırılma noktalarını oluşturmuş, 11 Eylül olayları sonrası yabancı düşmanlığı Müslümanlara karşı tutumla hemen hemen aynı anlama gelmiştir. Ekonomik krizin yaşamsal refah üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle, 2000 yılı sonrasında Avrupa devletlerinin siyasetinde ırkçı ve popülist söylemlere sahip aşırı sağ fikirlerin daha çok destek bulması, yabancı düşmanlığındaki yükselişi âdeta normalleştirmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenlik tanımının değişmesi, yabancılara Avrupa Birliği'ne (AB) üye devletlerde bireysel, toplumsal ve bölgesel düzeyde güvenlik tehdidi olarak algılanmasını kolaylaştırmıştır (Bekar, 2018:1).”

1980'lerde ve 1990'ların başında, göç, PRS'nin yeni, kabul edilebilir nedeni olmuştur. Absorpsiyon kapasitesi, entegrasyon potansiyeli ve kültürel uyumluluk hakkındaki rasyonel ifadelerin gölgesinde, 9/11 sonrasında İslamofobi, radikal sağın söyleminde ağırlık kazanmıştır. Bu bağlamda, 9/11 saldırılarının dönüm noktası olduğu görülmektedir. 9/11 saldırıları, tezlerinin doğrulandığı iddiasıyla PRS tarafından araçsallaştırılmıştır. Büyüyen ve uzun süren ahlaki bir panik atmosferinde, PRS partileri; göçmen Müslümanların “işgal”, “baskı” ve “sömürgeleştirme” korkularını bir araya getiren, birleştirici bir tema olarak İslam'a düşmanlık söylemlerini genişletmişlerdir. Ek olarak İslamofobi, hem ulusal hem de uluslar üstü (örneğin, Avrupa Birliği) siyasi sınıflarına yönelmiş olan elit karşıtı söyleminin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Böylece, 9/11 sonrası bu üç popülist radikal sağ parti, İslamofobiyi dışlayıcı bir ideoloji olarak tanımlamanın ana üsleri haline gelmiş ve güçlü bir dışlayıcı ideoloji olarak yeniden canlandırılmıştır. 9/11'den sonra İslamofobi söylemleri yaygınlaşmış ve radikal sağ popülistler, İslam'a yönelik düşmanlık çerçevesini daha da sertleştirmiştir.

Bu sebeple, çalışmada İslamofobinin bu gelişmedeki rolüne değinmeden, radikal sağın seçimler ve gündem belirleme gücü açısından son dönemdeki başarılarından bahsetmek olanaksız kalmaktadır. 1980'lerde göçmenlere yönelik nativist tepki, PRS partileri tarafından yayılmıştır. Farklı ancak tamamlayıcı yollarla, uluslararası terörizm ve küresel finansal kriz, doğrudan radikal sağın güvenlik gündeminde rol oynamıştır. Sonuç olarak, PRS partileri; Müslümanlar, yabancılar ve göçmenleri; ulusötesi, şeytani ve varoluşsal olarak “öteki” diye tanımlamıştır.

Özetlemek gerekirse; homojenliği savunan PRS partileri, İslam karşıtı söylemsel stratejilerle ivme kazanmıştır. Küreselleşme sonucu sınırların geçirgenleşmesiyle birlikte ve geleneksel radikal sağ partilerden farklı olarak bu partiler; nativizm (yerlilik/millilik), radikalizm ve popülizm temelinde yabancı karşıtlığı, İslam karşıtlığı ve göç karşıtlığı sergilemiştir.

İslamofobi, yirminci yüzyılın sonlarında var olsa da 9/11 sonrasında ideolojik, politik ve sosyal bağlamda çok farklı bir ivme kazanmıştır (Allen, 2010:83). Bu nedenle, bu tezde 9/11; İslam, göç ve yabancı karşıtı söylemlerin ivme kazandığı bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, günümüzde İslam karşıtı söylem, Avrupa

genelinde özellikle 2000 sonrası dönemde, şimdiki aşırı sağ söylemin kilit bir özelliği olarak kabul edilmiştir (Zúquete, 2008).

PRS'nin İslamofobiyi benimsemesi, devletler içinde hem de ulusötesi olarak güçlü seçim ve gündem belirleme avantajları sağlamaktadır. Bununla birlikte daha endişe verici olanı, İslam ve Müslümanlara yönelik radikal söylemin çok daha geniş bir alanda kitlelere dokunmakta olduğudur. Dolayısıyla, Batı toplumlarında İslamofobi, güvenlik endişeleri ve algıyla büyütülmüş bir ırksal-kültürel önyargı biçimi olarak daha derine nüfuz etmektedir (Thomas, 1998:224). İslam, göç ve yabancı karşıtı söylemsel stratejiler yoluyla, PRS partileri Müslümanları sorunların kaynağı olarak ele almaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde, popülist radikal sağ kavramı ayrıntılı biçimde irdelenmiş ve PRS partilerinin yükselişinin ana nedenleri tartışılmıştır. Popülist radikal sağın tarihsel gelişim süreci, tanımlanması ve sınıflandırılması irdelenmiştir. Bunun yanında, ikinci bölümde ayrıntılı olarak ele alınacak olan teorik çerçeve (radikalizm/popülizm/nativizm kesişim kümesinde PRS partiler) ve metodoloji (Eleştirel Söylem Analizi) sunulmuş; vakaların seçilme nedenleri ortaya konmuş ve söylemlerin hangi dönemde irdeleneceği belirlenmiştir. İkinci bölümde; teorik çerçeve ve tezin yöntemi olan Eleştirel Söylem Analizi ve ampirik bölüme temel oluşturacak hipotezler, ayrıntılı biçimde analiz edilecektir.

BÖLÜM II: TEORİK ÇERÇEVE VE METODOLOJİ

2.1. Teorik Çerçeve: Popülist Radikal Sağın Bileşenleri

Bu tezde, Batı Avrupa'daki radikal sağın yükselişinin mümkün olduğunca kapsamlı bir profilini incelemek üzere seçilen üç ülke; Fransa, Avusturya ve Hollanda olmuştur. Giriş bölümünde bu seçimin gerekçeleri ayrıntılı biçimde değerlendirilmiştir. Tezin ilk bölümünde, PRS parti ailesinin kavramsallaştırması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada parti ailesinin sınıflandırılmasının, seçmenlerinin paylaşılan sosyolojik özelliklerinden ziyade, partilerin ideolojik çekiciliğiyle yönlendirildiği savunulmaktadır. Ayrıca, PRS partileri sınıflandırmasına ilişkin temel yapısal konular ele alınmıştır. Sınıflandırmada etkili görüşlere genel bir bakış sunulmuş ve en dikkat çekici sınırlamalardan bazılarında değinilmiştir. Bu bölümde ise giriş bölümünde değinilen PRS ailesinin çekirdek ideolojik özelliklerini belirlenecektir. Mudde'nin (2007) çalışmasından esinlenerek, asgari tanım ve azami tanımdan oluşan iki katmanlı bir tanım kullanılacaktır.

1980'li yıllardan bu yana PRS partileri Avrupa ülkelerinde ortaya çıkmış, büyük ve kalıcı seçim desteği almıştır. Genel politika hedefleri, ülkenin çoğunluk kültürünü korumak ve ulusun mümkün olduğu kadar etnik olarak homojen olmasını sağlamaktır. PRS partilerinin siyasi mesajları, özellikle Batı Avrupa'da İslam, göçmenlik ve mülteci meselesi konularında egemen olsa da son yıllarda Doğu Avrupa'da da yükseliş sergilemektedir (Rydgren, 2017; Bustikova, 2017).

Aynı zamanda seçmenleri bu partilere çeken, mülteci ve göçmen meselesidir: PRS parti seçmenlerinin en ayırt edici özelliği, ülkelere göçü kısıtlamak istemeleridir (Arzheimer, 2017). Seçmenleri PRS partilerine çeken mesaj daha spesifik olarak incelenecek olursa, göç ve sözde suç ile diğer toplumsal huzursuzluklar arasındaki bağlantının özellikle önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Rydgren, 2008). Ayrıca, Ortadoğu ve Afrika'daki Müslüman ülkelere gelen göçmenler, PRS partileri tarafından özellikle sorunlu ve istenmeyen olarak tanımlanmaktadır (Kallis, 2017). Bu partilerin anti-elitist söylemleri; ana akım partilerin, medyanın ve entelektüellerin ülkelerinde çokkültürlü ve enternasyonalist fikirleri savunmasının zararlı olduğuna odaklanır (Arzheimer, 2017).

Batı Avrupa'da PRS'nin mevcut eğilimlerini detaylı olarak analiz etmek ve söz konusu partilerin başarı nedenlerini yorumlamak için kavramsal ve teorik bir çerçeve çizmek

gerekmektedir. Teorik literatürde popülizmin ortak bir tanımının yapılamaması konusu, 1967 yılında ilgili alanda *London School of Economics*'de toplanan araştırmacıların eserlerinden beri tartışılmalıdır (Lonescu ve Gellner, 1969).

1990'lı yıllardan beri Avrupalı siyaset bilimciler, bu partiler hakkında pek çok sayıda kitap ve bilimsel makale yayınlamıştır. Cas Mudde ve Cristobal Rovira Kaltwasser'e göre popülizm, "Toplumun nihayetinde, 'saf halk' ve 'yozlaşmış elit' olarak iki türdeş ve muarız gruptan oluştuğunu ve siyasetin halkın genel iradesinin ifadesi olması gerektiğini iddia eden zayıf-merkezli bir ideolojidir" (2017:6). Bu tanıma göre popülist ideoloji, dünyanın tamamı hakkında kapsayıcı zihinsel harita sunan bütüncül bir ideoloji (faşizm, muhafazakârlık, liberalizm, sosyalizm gibi) değil, sınırlı sayıda siyasal kavramı ilişkilendiren dar kapsamlı bir ideolojidir (2017: 6-7).

Weyland'a göre popülizm, iktidara ulaşmak veya kolayca yönetmek için lider(ler)in kullandığı siyasal bir stratejidir (Weyland: 2001). Cas Mudde popülizmi teorik çerçeveye göre yorumlarken, Kurt Weyland ise stratejiye göre kategorize etmiştir. Bununla beraber, Betz ve Johnsson (2004), popülizmi hem yerleşik iktidar yapısına hem de toplumun baskın fikir ve değerlerine karşı sıradan insanları harekete geçirmeyi amaçlayan; "Politik bir söylem tarzı" olarak tanımlamıştır. Yine, popülizmi söylem olarak tanımlayan Ernesto Laclau (2007) ise söylemsel mantık (popülistler kendilerini ve yalnızca kendilerinin halkı temsil ettiğine inanırlar) çerçevesinde, "gerçek halk" ve "yozlaşmış elit" ahlaki karşıtlığı üzerine odaklanır.

Margaret Canovan (2004), popülist söylemlerde "gerçek halk" veya "bizim halkımız" kavramlarını öne çıkararak, aslında popülizmin ayrıştırıcı bir yönü olduğunu altını çizmektedir. Mudde ve Kaltwasser'in ifade ettiği gibi popülizm çerçevesinde iki temel tanımdan da söz edilebilir; elitizm ve plüralizm (2017 7). Jan-Werner Müller (2017:25) popülizmin bir doktrin değil, belirli bir iç mantığı olan belirgin iddialar bütünü olduğunu söyler. Avrupa'da gerçekleşen popülizm, genelde siyasal önermeler ve siyasal kötülüklerle ilişkilendirilir (Müller, 2017:25-26).

Tüm popülistler ortak bir söylem paylaşırken, popülizm son derece heterojen bir politik fenomendir (Mudde ve Katsvesser, 2017:21). Bu minvalde, popülist aktörler sol veya sağ, muhafazakâr veya modern, dindar ya da seküler olabilmektedir. Popülist politikacılar,

popülizmi diğer ideolojilerle birleştirerek kullanırlar, örneğin; sağda yerlilik/milliyetçilik (nativizm), solda ise sosyalizm (Mudde ve Katsvesser, 2017:21-22). Diğer ideolojilerle birleşen popülizm genelde ulusal bağlamla ilgili olsa da aynı oranda uluslar ötesi oldukça benzer popülist aktörleri de etkileyebilmektedir, örneğin; günümüz Avrupası'nda popülist radikal sağ partiler veya Latin Amerika'da radikal sol popülistlerin varyantları görülmektedir (Mudde ve Katsvesser, 2017:40-41).¹³

Literatürde birçok konu hâlâ tartışılıyor olsa da popülizm (Avrupa'da) ağırlıklı olarak popülist radikal sağ partileri kapsayan ve negatif çağırışmalar yapan bir kavramdır (bkz. ör. Mudde, 2007; Müller, 2017; Betz, 1994; Zaslove, 2004; Ignazi, 2003). PRS literatüründe farklı yaklaşımlar, tanımlar ve tipolojiler görülmektedir: yeni popülizm, milliyetçi popülizm, sağ popülizm, etnik popülizm, nasyonal popülizm, aşırı sağ popülizm gibi kavramsallaştırmalar ön plandadır.

Bu çalışmada anlam kargaşasının önüne geçebilmek için Cas Mudde'un (2007) adlandırdığı "popülist radikal sağ" terimi tercih edilmiştir. PRS'nin doğru bir tanımını yapabilmek için ise iki temel terimi; "radikal sağ" ve "popülist" kavramlarını anlamak gereklidir. "Sağ görüş" genelde sosyal hiyerarşi sistemini ve sosyal eşitsizliği destekleyen bir ideoloji olarak tanımlanır (Carlisle, 2005). Radikal sağ ise toplumun mevcut normlarına radikal bir şekilde karşı olan bir ideolojiye dönüşmüştür (Ignazi, 2003:30-32). Hans-Georg Betz (1994) ve Cas Mudde (2007), Batı Avrupa'da yer alan bu partilerin PRS partileri olarak adlandırılmalarını şu şekilde açıklar: Radikallerdir; çünkü mevcut sosyo-kültürel ve sosyo-politik düzeni reddetmektedirler. Sosyal ve bireysel eşitsizliği reddettikleri, marjinal grupların sosyal uyumuna karşı çıktıkları, yabancı düşmanlığı ve alenen ötekileştirme/ırkçılık yaptıkları için sağ görüşlülerdir. Toplumdaki korku ve memnuniyetsizliği kullanarak, sıradan vatandaşa ve onun sözde üstün duygularını harekete geçirdikleri için de popülistlerdir (Wodak, 2015:20-21; Atıkkın, 2014:100; Liang, 2007:285).

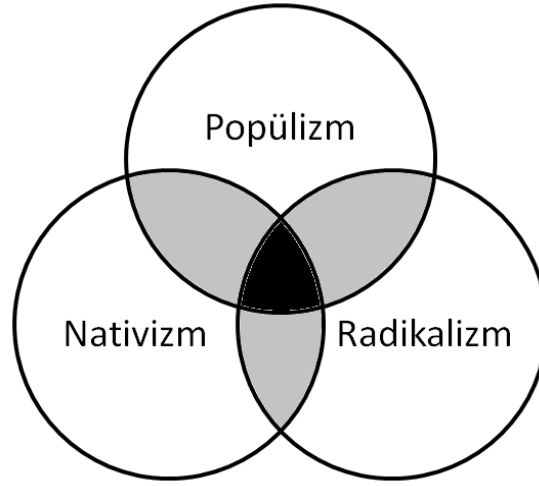
Ne var ki Batı Avrupa'nın radikal sağında bir sorun görülmektedir. Radikal sağ partiler; göç, İslamofobi, ekonomik istikrarsızlık, milliyetçilik ve AB karşıtlığı gibi bazı temel

¹³ Popülizmin sağ ve sol formları aynı kategoride olmayabilir. Sol popülistler siyasi görüşlerinin karşısında yer alanları halk düşmanları olarak gösterirken, sağ popülistler farklı siyasi görüşlere karşı bu popülist hoşgörüsüzlüğü etnisite ve memleketin asil sahipleri temelinde oluşturulmuş halk kavrayışı ile ilişkilendirirler. Özetle, sağ popülistlerin yabancı düşmanı oldukları söylenilebilir (Finchelstein, 2019:28)

konuları paylaşıyor olsalar da kapsamlı ve birleştirici bir ideolojiden yoksundur. Bu nedenle, Jan-Werner Müller (2017:35) popülizmin hızla modernleşen (Avrupa) toplumlarda tutucu ve maddi yönden zayıf grupların bir isyanı olduğu fikrini ortaya atmaktadır. Şekil 1’de, PRS’nin ideolojik özellikleri temsil edilmektedir. Nativizm, milli/yerli olmayan unsurların (kişi ve fikirler) ulus-devlet homojenliğini tehdit ettiğini vurgulayan bir ideolojidir (Mudde, 2007:19). Popülizm de toplumu nihayetinde ahlaki karşıtlık üzerinden “yozlaşmış insanlar/halk”a karşı “saf insanlar/halk” olarak iki homojen ve antagonist gruba ayırmayı düşünen bir ideoloji olarak tanımlanmaktadır (Mudde, 2017:6). Siyasetin halkın genel iradesinin ifadesi olması gerektiğini savunmaktadır.

Radikalizm, politik anlamda yaşam tarzlarını hedef alan ve toplumsal düzeni kökten değiştirmeyi hedefleyen öğretiler olarak tanımlansa da Mudde ve Kaltsvesser (2017:82) Avrupa bağlamında mevcut radikalizmi faşizme benzetmemektedir; ideolojik amaçlarının demokrasiyi devirmek olmadığını vurgulamaktadır. “Radikalizm” kavramı, dolayısıyla AB karşıtlığı, göç ve etnik çeşitlilikle ilgili konularda politik yelpazenin uzak ucunda açık sözlü konuma işaret etmektedir (Akkerman ve de Lange ve Rooduijn, 2016). Bununla birlikte ideoloji temel olarak ekonomi üzerine odaklanmamıştır (Mudde, 2007:120-125) ve bunun yerine, yabancı düşmanlığı yapılmaktadır: Avrupa’yı (çoğunlukla beyaz) Avrupalılar için bir yer olarak görmekte ve (çoğunlukla Müslüman) yabancıları tehdit olarak algılamaktadır. (Liang, 2007)

Şekil 1’de üç çemberin birleştiği siyah alan, yani popülist radikal sağın (ortak) hâkim olan özellikleri; radikalizm, popülizm ve milliyetçilik/yerlilik (*nativizm*) kesişimini göstermektedir. Popülizm, milliyetçilik ve radikalizm çevreleri, bu özelliklerin sadece PRS partiler tarafından paylaşılmadığını ve (merkez) ana akım partiler arasında da bulunabileceğini göstermek için gri renkle işaretlenmiştir. Yukarıdaki siyaset temelli tanımlara dayanarak; bu çalışmada radikalizm/otoriterlik, nativizm ve popülizmi birleştiren zayıf-merkezli bir ideoloji için “popülist radikal sağ” ifadesi kullanılacaktır.

Şekil 1: Popülizm, Nativizm ve Radikalizm

Kaynak: Rydgren, 2005; Golder, 2016

PRS partilerinin çoğunluğu iki temel özelliği paylaşmaktadır: Göç(men)lere ve yükselen etnik ve kültürel çeşitliliğe şiddetle karşı çıkmakta ve liberal/temsili demokrasiye karşı düşman olmasalar da (Müller, 2017) merkez sağ-sol partilere saldıran bir popülist “düzen/sistem karşıtı” strateji izlemektedir (Goodwin, 2012; Mudde, 2007). Batı Avrupa’daki PRS, ulusun tarihi, kültürel ve dini değerlerinin; göç, çokkültürlülük, İslam ve Avrupa Bütünleşmesi tarafından tehdit edildiğine inanmakta ve söylemlerinin önemli kısımlarını bu temalar üzerine kurmaktadır. Kısacası, Batı Avrupa’daki PRS’nin söylemi üç ana tema üzerinden özetlenebilir; göç karşıtlığı, İslam (ve sembolleri) karşıtlığı ve yabancı karşıtlığı. Bu çerçevede; kültürel çoğulculuk karşıtı milli tercihler/değerlere yapılan vurgu ön plana çıkmaktadır (Guibernau, 2010).

Söz konusu siyasi partiler, ideolojilerini dayatmaya çalışırken göç karşıtlığı, İslam karşıtlığı ve yabancı karşıtlığı unsurlarını içeren; popülist, radikal ve nativist söylemlerini ustalıkla kullanmış ve Batı Avrupa’daki ana akım siyasi söyleme tesir etmiştir. Böylece, ana akım partilerin söz konusu temalar üzerinde zaman zaman sağa kaydıkları gözlenmiştir (Akkerman ve de Lange ve Rooduijn, 2016).

Üç ana unsurdan biri olan popülizm, daha önce deneyimlenmemiş bir olgu değildir. 20. yüzyılın ilk yarısı ve ortalarında Güney Amerika’da (ve hatta 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında Kuzey Amerika’da) prototiplerine rastlanmış olsa da nispeten yeni bir fenomen olarak da görülebilir. Ancak günümüzdeki PRS partilerinin sahip oldukları

özellikler geçmişten farklıdır. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi, Batı Avrupa'nın radikal sağ için uzun bir marjinalleşme döneminin başlangıcına işaret etmiştir (Rydgren, 2005:413).

1980'li ve özellikle 1990'lı yıllarda, PRS partilerinin bir parti ailesi olarak neden ortaya çıktığı önemli bir sorudur. Bu olgu, Batı Avrupa ülkelerinin sanayileşme sonrası hem ekonomik (sınıfsal) bölünmenin önemini zayıflatmış hem de kültürel birliği pekiştiren bir siyasi mesaja duyarlı yeni “kaybeden” gruplar yaratmıştır (Rydgren, 2005:415; Minkenberg, 2002; Mudde, 2016; Albertazzi ve McDonnell, 2015). Söz konusu partilerin çoğunluğu, farklılıkların birlikteliği (*unity in diversity*) karşıtı olan “Geçmişin eski değerlerine dönme” çağrısının yanı sıra; oylarını artırabilmek, farklı toplumsal gruplara erişebilmek ve iktidara ulaşmak için literatürde *catch-all party* olarak nitelendirilen, yani her seçmene erişmeyi hedefleyen popülist söylemler üreterek, ana akım haline gelmeye çalışmaktadır (Kaya 2016).

Bu tezde, ilk olarak, PRS söyleminin en önemli temalarından birini oluşturan; “Avrupalı olmayan yabancıların sorun oluşturduğu,” söyleminin önemi vurgulanmaktadır. Devlet hizmetlerinin, kaynaklarının ve ayrıcalıklarının dağıtımında yabancıların dışlanması gerektiği savı olan “Refah şovenizmi” de (*welfare chauvinism*) bu bağlamda değerlendirilmelidir. İkinci olarak, popülist radikal sağ söylemin en önemli temalarından birini oluşturan; “İslam'ın ve İslam sembollerinin sorun oluşturduğu,” söyleminin de özellikle 9/11 olaylarının ardından güç kazandığı savunulmaktadır. Bu bağlamda, tezin temel hipotezi; popülist radikal sağ partilerin söylemlerini genel anlamda yabancı karşıtlığı, göçmen karşıtlığı ve Müslüman düşmanlığı karşıtlığı üzerine kurduklarıdır. Bununla beraber teorik altyapılarını radikalizm/popülizm/nativizmin kesişim kümesi oluşturmaktadır.

PRS söylemindeki ideoloji sorununu, nativizm ve radikalizmin yanı sıra popülizm kavramsal çerçevesi yoluyla analiz etmenin gerekçeleri şu şekilde ifade edilebilir: Birincisi; popülist radikal sağ partiler, aşırı sağdaki önceki hareketlerin aksine genel olarak siyasi önermelerini ve taleplerini daha geniş bir ideolojik çerçevede birleştirme yönünde büyük bir çaba göstermemiştir. Başarılı partiler, bilinçli olarak yaygın kaygılara, önyargılara ve diğer duygulara hitap eden ve siyasi kazançlar için sömüren, “postmodern” bir popülist stratejiyi izlemektedir. Politik olarak, PRS partileri genel olarak

söylemlerinin meşruiyetini, iyi tanımlanmış bir ideolojik düşünce yapısından ziyade; Müslümanlar, göçmenler, yabancılar ve mülteciler gibi doğrudan seçmenlerin duygularına hitap eden konulardan ve kamuoyu düşüncelerinden beslemektedir. Bununla birlikte PRS'nin politikası, çoğunlukla temel olarak mesele odaklı ve oportünist olarak görülmüştür.

Ne var ki PRS'nin onu çağdaş liberal kapitalist demokrasilerdeki diğer siyasi partilerden ve hareketlerden ayıran, farklı bir ideolojik platform olan “ortak bir çekirdek doktrinine” sahip olduğu da öne sürülmektedir. Bu öz nativizm, radikalizm ve popülizmin kesişim kümesinde bulunmakta ve son zamanlarda kendisini daha çok İslam karşıtı, göç karşıtı ve yabancı karşıtı söylemlerde ifade eden vatandaşlığın kısıtlayıcı bir tanımına dayandırmaktadır. Dolayısıyla PRS, özgün demokrasinin kültürel olarak homojen bir topluluk temelinde şekillenebileceğini öne sürmektedir (Hainsworth, 2000:9). Özgün demokrasinin etnik açıdan homojen olmayan bir topluluk olsa da kültürel temele dayandığını savunan vatandaşlık anlayışı ön plana çıkmaktadır. Geleneksel radikal sağın etnik ve etnokültürel üstünlük kavramlarını teşvik etmek, yerli kültürün, geleneklerin ve yaşam biçiminin korunmasını nativist bir ideolojide amaçlamaktadır. Bu süreçte radikal sağ, odak noktasını ulusal ve kültürel kimlik sorunlarına kaydırmış ve sonuç olarak politikaları, kimlik politikaları haline gelmiştir. Ortaya çıkan kimlikçi-cemaat konumunun temel özelliği, dışlayıcı politikalar için özcü bir kültürel gerekçe sunmaktır (Hainsworth, 2000:10).

Avrupa'nın kimliğinin ve kültürel çeşitliliğinin temelde tehdit altında olduğunu belirten PRS, kendisini kültürel kimliğin savunucusu olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda bu tez, Batı Avrupa'nın en önemli popülist radikal sağ partisi olan, Jean-Marie Le Pen'in liderliğindeki RN'nin söylemlerini de ele almaktadır. Bu bağlamda Le Pen, Fransız kimliğini korumak ve medeniyetinin temel değerlerini savunma yönünde belirttiği amaçla; kökleri savunmak için tasarlanmış bir kültürel politikaya mutlak öncelik vermeyi ve süreci tersine çevirmeyi vurgulamıştır (Le Pen, 2002).

Bu tezle, çağdaş Batı Avrupa PRS partilerinin kültürel farklılık nosyonuna dayanan, kapsamlı bir alternatif ideoloji geliştirdiği savunulmaktadır. Bu ideolojinin temel unsurları arasında, nativizm/popülizm/radikalizm kesişim kümesinde ideolojik özünü bulan, istikrarlı bir İslamofobi ile göç ve yabancı karşıtlığı bulunmaktadır. Bu süreçte

PRS, kendisini temel olarak tehdit içeren bu unsurlara karşı Avrupa kimliği anlayışını savunan bir direniş hareketi olarak konumlandırmaya ve ilerletmeye çalışmaktadır.

Çok sayıda sosyal bilimci, yaygın bir popüler yabancı düşmanlığının varlığının, PRS partilerinin ortaya çıkmasının tek nedeni olmamakla birlikte, en önemli nedenleri arasında olduğunu öne sürmektedir (Winock, 1998:12). Bununla birlikte, çok az kişi bu ilişkinin karşılıklı doğasına dikkat etmiştir. Ayrıca bir PRS partisinin ortaya çıkmasının, toplumda yabancı, göç ve İslam karşıtlığının güçlenmesinin bir sonucu olabileceğine de dikkat çekilmiştir (Winock, 1998:13). Yeni kültürel ırkçılık gibi yabancı düşmanlığı da insanların kendi türleriyle birlikte yaşamalarının “doğal” olduğunu ve “farklı” türden bir insanın varlığına yönelik bir düşmanlığı vurgulamaktadır. Bu açıdan, PRS partilerinin kucakladığı yeni kültürel ırkçılığın, açık bir yabancı düşmanlığının “ideolojikleştirilmiş” bir şekli olduğu söylenebilir. Bu nedenle birinci olarak; yabancı düşmanlığı ve ırkçılık, PRS partilerinin ortaya çıkmasının yalnızca kısmi nedenleridir. Ne var ki PRS partileri, en etkili retorik araçlarından en önemlisini, yani herkesi özümseyecek bir günah keçisi bulmalarını sağladıkları için büyük önem arz etmektedirler. İkincisi de PRS partilerinin yabancı, göç ve İslam karşıtlığını içeren siyasi ideolojisinin, çözülmemiş siyasi sorunları yeniden çerçevelendirme becerisinde güçlü bir aracı konumu bulunmaktadır. Aslında, PRS partileri akla gelebilecek herhangi bir sosyal soruna “önemli bir çözüm” önerdiğini iddia etmektedirler. Winock’un (1998) öne sürdüğü ve RN çerçevesinde de gözlemlendiği gibi PRS partileri için: “Her şey göçmenlikten gelmekte; her şey göçmenliğe geri dönmektedir,” örneğin; işsizlik, kişisel güvensizlik, refah devletinin mali sorunları ve AIDS gibi sorunlar.

İnsanları doğrudan ve temel bir şekilde etkileyen bu çözülmemiş siyasal sorunlar, iki şekilde olumsuz duygulara yol açmaktadır. Bunlar, yalnızca bu sorunlara maruz kalan insanlar için hayal kırıklığı nedeni değildir. Ayrıca, kurumların temel sorunlarla başa çıkabilme becerisine yönelik oluşan kuşku, siyasi kurumlara yönelik güvensizlik ve memnuniyetsizliğe yol açabilir. PRS partilerinin kültürel ırkçı ideolojisi, bu tür olumsuz duyguları azaltmanın ve kanalize etmenin bir yolunu sunmaktadır. PRS partileri, kişisel güvensizliğin artmasıyla birlikte; neden veya kimden korkulacağına bilinmemesinden kaynaklanan yaygın korku ve kaygıyı azaltmanın bir aracı haline gelebilmektedir. Göçmenlerin suçlu olduğuna dair bir inancın, bu kaygı altında yaşayan bireyler için

olumlu etkileri olabilir. Örneğin; göçmenlerin, yabancıların ya da Müslümanların suç işlediği inancı, belirsizliğin azalmasında rol oynayabilir.

9/11'de gerçekleşen terör saldırılarının, İslam karşıtlığını güçlü bir şekilde ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, bu saldırıların Arap-Müslüman medeniyeti ve Avrupa-Hristiyan medeniyeti arasındaki yüzleşmeyi ya da çatışmayı yansıttığı vurgulanmaktadır. Dahası, Müslüman toplulukların fiziksel şiddet tehdidi oluşturduğu iddia edilmektedir. Benzer şekilde, Müslüman kadınların da baskı altında oldukları değerlendirilmekte; üzerindeki baskıların giysilerinde tezahür ettiği iddia edilmektedir. Müslüman kadınların örtünmesi, aynı zamanda Avrupa'nın Müslümanlar tarafından ele geçirilmesinin bir sembolü olarak görülmektedir. Genel olarak, PRS partileri, Müslümanları Batı toplumunun normatif değerlerine tamamen zıt olarak kabul etmektedir. Söz konusu çalışmada; 9/11 sonrası dönem, İslam karşıtı söylemlerin yoğunlaştığı dönem olarak ele alınmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde, PRS partilerinin ideolojik yapısı daha ayrıntılı biçimde ele alınacak ve ampirik bölüme temel oluşturan radikalizm/popülizm/nativizm unsurları kapsamlı biçimde analiz edilecektir.

2.1.1. Popülist Radikal Sağ Partilerin İdeolojik Yapısı

Bu bölüm, PRS partilerinin başlıca ideolojik özelliklerine işaret etmeyi amaçlamaktadır. Mudde (2007) tarafından yapılan çalışmadan yola çıkarak, popülist radikal sağın hem asgari hem de azami ideolojik özellikleri sunulacaktır. Asgari ideolojik tanım, PRS partilerinin ideolojik omurgasını tanımlar, açıklık taşır. Maksimum ideolojik tanımlama, daha kapsayıcı bir teorileştirme oluşturur: Sınır çizgilerini daha bulanık hale getirme riskini taşıyor olsa da bu durum, potansiyel dışlama olasılığını azaltır ve böylece araştırma sonuçlarına daha iyi hizmet edebilir (Zaslave, 2004:98).

PRS partileri üzerine yapılan önceki çalışmalar, ilgili partilerdeki ideolojik unsurlara odaklanmıştır. İlk bölümde de ele alındığı gibi bu arz odaklı yaklaşım, PRS partilerinin yükselişini açıklamaya katkıda bulunabilecek niteliktedir. Bu partilerin sadece protesto partileri olduğu görüşünün aksine, seçmenleri ideolojik temelleri ve ortaya koydukları önerilerle çekmeyi başardıklarını iddia edilmektedir. Net bir programatik profili olmayan tek taraflı partiler ya da her şeye karşıt partilerden ziyade çoğu PRS partisi, günümüzde

geniş ve tam teşekküllü bir ideolojik platformu olan kuruluşlar olarak karakterize edilmektedir (Zaslove, 2004:100).

PRS partilerinin ideolojik profiliyle ilgili olarak, sosyokültürel boyutta otoriter/radikal bir duruşla birlikte, sosyoekonomik boyutta neoliberal bir duruşu benimsedikleri gösterilmektedir (Betz 1994, Kitschelt 1997). Bununla birlikte, PRS partilerinin ideolojik bakış açısında neoliberal bir konumun üstünlüğü, ampirik gerçeklikte sağlam bir temel bulamadığı için bugün sosyal bilimcilerin büyük çoğunluğu tarafından reddedilmektedir. Ekonomik neoliberalizme çok yakın görünen bir parti olan ve PRS parti ailesine üyeliği aslında bazı gözlemciler ve uzmanlar tarafından sorgulanan Norveç İlerleme Partisi (FrP) 'dir (Jungar ve Jupskas, 2014:216).

PRS parti ideolojilerindeki neoliberal bileşenin altını çizen analizlerin aksine diğer analizler, PRS partilerinin seçim sonuçlarını en üst düzeye çıkarmak için sosyoekonomik boyutta merkezci bir pozisyonu benimsediklerini gözlemlemişlerdir (De Lange, 2007). Bir dereceye kadar bu yeniden konumlandırma, onları tipik olarak Hristiyan demokrat ve muhafazakâr partiler tarafından savunulan, sosyal liberalizme daha da yaklaştırmıştır.

PRS partilerinin çekicilikleri, belirli sosyoekonomik gündemleriyle ilgili olsa da ideolojileri ekonomik konulardan ziyade sosyokültürel ve değer temelli unsurlarla daha iyi anlaşılmaktadır. Çokkültürlülük ve ulusal egemenlik çerçevesindeki pozisyonları (nativist) ve popülist, otoriter/radikal tutumları, PRS'lerin öne çıkan ideolojik özellikleridir.

Bu yaklaşım çerçevesinde, Rydgren (2005) Fransız RN'nin etnopluralist görüşlerden ve yerleşik düzen karşıtı bir çekirdekten oluşan yeni bir “ana çerçeve” oluşturmayı başardığını iddia etmektedir. Bu nedenle, bu partilerin seçim sürecini açık bir şekilde ortaya koyabilecek yeni PRS ideolojisinin temeli, ekonomik olanlardan ziyade kültürel meselelerle ilgilidir. Bu sosyokültürel yaklaşımı PRS'ler özelinde vurgulayarak, ayırt edici ideolojik özelliklerine genel bir bakış sunulacaktır. PRS ideolojisinin asgari ve azami tanımları sırayla detaylandırılacaktır.

2.1.1.1. Asgari İdeolojik Özellikler

Asgari tanımla ilgili olarak, bu parti ailesinin ideolojisinin özünü yakaladığı düşünülen yaygın bir kavram, milliyetçilikle ilgilidir. Bu terim, ulusal varlığın siyasal olanla, yani ulus ile devlet arasındaki uyumu ilan eden doktrini ifade eder (Mudde, 2007:16). Bu nedenle aşırı milliyetçi tutum, devletin yalnızca ulusun üyeleri tarafından oluşması gerektiğini vurgular ve dışsallaştırmayı garanti altına alan “içsel homojenizasyon” ile sürdürülecek tek-kültürlü devleti amaçlar (Koch, 1991).

Milliyetçilik olgusal tezahürlerinde genellikle etnik boyutla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda sivil veya politik bir boyutu da kapsamaktadır. Nihayetinde milliyetçilik, aynı değerleri veya ilkeleri paylaşanları ve ulusun üyelerini ima eder. Milliyetçiliğin analizine bu bütünsel yaklaşım, PRS üzerine yaptığı çalışmalarda Mudde tarafından benimsenmiştir (Mudde, 2007:17). Etnik milliyetçilikten ziyade bu yaklaşımın avantajı, PRS parti ailesinde sınıflandırılan bazı partilerin dışlanmasını engeller. Milliyetçiliği parti aileleri arasında çizgi çizmek için bir parametre olarak kullanmanın bir problemi; birçok ülkede (örneğin, Fransa) kavramın politik söylemin meşru ve köklü bir unsuru olması ve dolayısıyla parti aileleri arasında ayırıştırma için verimli bir kriter olmadığına ortaya çıkmasıdır. Gerçekten de bazı ülkelerde neredeyse tüm partiler farklı varyasyonlarda ve derecelerde olsalar da milliyetçi bir söylem oluştururlar.

Etnik ve devlet milliyetçiliğinin her iki unsurunu bir araya getiren ve daha az ayırıştırıcı bir milliyetçilik tanımının benimsenmesi, sınıflandırmada sadece belirtilen dışsallaştırma riskini azaltabilir. Aslında, aynı zamanda milliyetçiliğin hem etnik hem de devletçi versiyonunu sergileyen partileri görmek yaygındır; iki unsurdan sadece birini destekleyen partiler ampirik olarak daha nadirdir. Bununla birlikte, bu daha geniş milliyetçilik bile, hâlâ çok belirsiz kalabilir. Milliyetçilik bu şekilde tanımlandığında, çekirdek PRS ideolojinin başlangıç noktası olmakla birlikte, bu doktrine odaklanmak, “ılımlı” milliyetçiler ve “radikal” olarak adlandırılanlar arasında ayırım yapmadığından en iyi çözüm olmayabilir. Sonuç olarak, yabancı düşmanı unsurlarla özdeşleşmiş daha özel bir milliyetçilik biçimini ifade eden “nativizm” terimini kullanmak daha uygun olacaktır (Mudde, 2007:19). Nativizm, PRS partilerinin en düşük ortak paydasını etkin bir biçimde yakalayan daha ayrıntılı bir kavramdır (Mudde, 2007).

Nativizm

Nativizm, özellikle yerli grubun (ulus) üyelerinin devlet içerisinde yer almasını öngören ve yerel olmayan unsurların (kişi ve fikirlerin) homojen ulus-devlete temelde tehdit oluşturduğu şeklindeki politik ideoloji olarak tanımlanabilir (Mudde, 2007:19). Dolayısıyla bu doktrin, açıkça dışlayıcı bir öğeye sahiptir; çünkü ulusun bütünlüğüne yönelik bir tehdit olarak görülen, yabancı veya yabancı unsurlardan tamamen arınmış ideal bir yönetim çağrısında bulunur. Nativizm aynı zamanda ırkçılıktan biraz daha farklıdır; çünkü yerli olmayan unsurları yerliden ayıran, hattı dini veya kültürel bir katman niteliğinde de olabilir. Daha geniş bir milliyetçilik kavramının tersine nativizm terimini kullanmak, çokkültürlülük ile uyumsuz olmayan, ılımlı milliyetçilik biçimlerini (liberal milliyetçilik gibi) dışlama avantajına sahiptir. Nativizm böylece parti türleri arasında net bir ayırım yapmak için daha net bir teorik araç sunar.

Etnik ve geleneksel ırkçılıktan ziyade nativizm, 1960'larda Avrupa Yeni Sağ'ın ideolojisinin önemli bir doktrini olan etnoplüralizm ile ilgilidir. Nativizm, tüm ırkların "eşit ama farklı" olduğunu ve yerlinin yerli olmayana karşı, "yerli olduğu için münhasıran" tercih edildiğini düşünmektedir (Michaels, 1995:67). Buna ek olarak, nativizmin kilit bir yönü de hiyerarşik olmayan doğasıdır: kendi ulusal kimliğinin iddia edilen farklılığını ve onurunu savunurken, diğer ulusal kimliklere göre üstünlüğünü zorunlu olarak iddia etmemektedir (Betz ve Johnson, 2004). Bunun yanı sıra, farklı etniklerin veya milli kimliğin karıştırılmasının sosyal kargaşaya ve kültürel yok oluşa yol açacağı yönünde bir argüman vardır.

Rydgren'e (2005) göre, geleneksel ırkçı ve üstünlükçü görüşlerin (faşist mirasla açıkça ilişkilendirilen), etnoplüralizm ile ikame edilmesi, Batı Avrupa'daki PRS partilerinin yükselişini açıklayan yeni "ana çerçevenin" önemli bir bileşenidir. 1980'lerde RN'nin seçim başarısı buna örnek olarak gösterilebilir.

PRS partileri tarafından çizilen yerli ve yabancı olmayanlar arasındaki sınır, değerler ve keyfi parametreler tarafından belirlenir. Bu şekilde anlaşılan nativizm doktrini, tüm PRS partilerinin oluşturduğu ve politika platformunun diğer tüm yönleriyle bağlantılı olan ideolojik temelleri oluşturur. Örneğin, refah şovenizmi; sosyal yardımların dağıtımında, yerli bireylerin yerli olmayanların üzerinde ayrıcalıklı olduğu bir sosyal modeli

desteklediğinden, nativizmin ekonomik bir yansıması olarak düşünülebilir (Andersen ve Bjorklund, 1990). Refah şovenizmi bu nedenle yardımcı bir doktrindir; oysa çekirdek inanç, kendi ulusu ile diğeri arasındaki katı ayrılıktır ve kendi grubunun üstü örtülü önceliğidir.

Siyaset konumlandırması açısından bu nativist ideoloji, göçe karşı muhalefete dönüşmektedir. PRS parti üyeleri tarafından yinelenen bir argüman; ülkeye gelen yabancıların, zaten aşırı yük altındaki refah devletine yük olmaları ve işçi ücretlerine yönelik aşağı yönlü baskı oluşturmalarıdır. Bu nedenle muhalefet, düşük vasıflı işçi göçmenlere karşı daha güçlü bir şekilde yönelirken, nitelikli göçmenler karşısında daha açık bir duruş sergilenmektedir. PRS partileri, kendi yerel topluluklarının ihtiyaçlarını ön planda tutmaya ve göçmenlerin girişine dikkat etmeye söz vermektedir. Neredeyse bütün PRS parti platformlarında, yasadışı göçmenlere hoşgörü gösterilmemektedir. İngiliz UKIP'nin manifestosunda, göçmen olmayan unsurların, yukarıda sunulan nativizmin yorumuna uygun olarak ulusal toplumun birliği ve bütünlüğüne karşı tehdit olarak gördükleri açıktır. Buna göre UKIP, göçmenlerin sosyal tutumlarını, İngiliz toplumunun temel değerlerine uyduklarını tespit etmek için değerlendiren puan temelli bir göçmenlik sisteminden yanadır (UKIP, 2017).

Daha da önemlisi PRS partileri, çokkültürlülüğün milletin kültürel bütünlüğünün nihai olarak bozulmasına yol açtığını belirtir. PRS partilerinin küreselleşen eğilimlere ve çokkültürlülüğe karşı korudukları değer sistemi, özellikle Danimarkalı DF ve Alman AfD'nin programlarında, Hristiyan-Yahudilere ve hümanist geleneğe kadar uzanmaktadır. Çokkültürlülük karşıtlığıyla ilgili olarak AfD, kendi platformunda; hükümetin, ülkenin kültürünü “baskın kültür olarak” koruma yükümlülüğünün bulunduğunu belirtmektedir (AfD, 2017).

Pek çok PRS partisi, ulusal kültürün ve geleneksel yaşam biçiminin yabancı ve istikrarsızlaştırıcı etkilere karşı korunması gerektiğini iddia etmektedir. Bu amaçla entegrasyon ve asimilasyon önceliklidir ve çokkültürlülük açıkça reddedilir. RN parti manifestosunda, salt entegrasyondan daha geniş kapsamlı olarak tanımlanan “cumhuriyetçi asimilasyonu” teşvik etme taahhüdünü kullanır. Dahası, Le Pen'in partisi, Fransız vatandaşlığını bir ayrıcalık haline getirmenin bir yolu olarak gösterilen “ulusal öncelik” kavramının anayasaya aktarımını onaylamaktadır (RN, 2017). Danimarka'daki

DF, ulusal sınırların dışında bile Danimarka kültürünü koruma ve güçlendirmeye yönelik taahhüdünü vurgular. Ayrıca, Danimarka'nın çok ırklı bir topluma dönüşmesine açıkça karşıdır (DF, 2002). Avusturya'da, FPÖ, Avusturya ulusal kimliğine ve “doğal yaşam biçimine” bağlı olduğunu beyan eder. Diğer durumlarda da görüldüğü gibi parti çokkültürlülüğe karşı olduğunu seslendirirken, kendisini “kültürel Hristiyanlık” ve Alman dili etrafında ulusal kültürün koruyucusu olarak sunmaktadır.

Özetle, yalnızca millet mensuplarının devlet topraklarında yaşaması gerektiği ve dışarıdakilerin (nasyonal olmayan unsurlar) politikanın istikrarına karşı bir tehlike oluşturduğu düşüncesi, popülist radikal sağ ideolojinin tam kalbinde yer almaktadır. Bu ailede genel olarak yer alan tüm partilerin programatik arzlarında sergiledikleri en önemli ideolojik özelliktir. Bu çalışmada da kavramsal çerçevenin popülizm ve radikalizm/otoriterlik yanında en önemli unsurlarından biri olarak söylem analizinde temel oluşturmaktadır.

2.1.1.2. Geniş Kapsamlı İdeolojik Özellikler

Popülist radikal sağ partilerin programatik profilinin en küçük ortak paydası nativizm olsa da bu parti ailesinin en geniş tanımı iki ek ideolojik özelliği içerir: otoriterlik ve popülizm (Mudde 2000, 2007). Geniş tanım kısmında, nativizme eklenen, popülist radikal sağ dünya görüşünün yapısını oluşturan unsurlara daha yakından bakılacaktır (Mudde 2007, Rooduijn 2015).

Otoriterlik

Demokratikleşme üzerine literatür, demokratik devlet biçimlerine yönelik bir terim olarak otoriter rejimi ele alırken, buradaki düşünce sosyal psikoloji geleneğine atıfta bulunmaktadır. Bu çerçevede yer alan önemli bir katkı, Adorno'nun (1969) “otoriter kişilik” kavramını analiz etmesidir. Bu kavram, “grup içinde yer alan” otoriter figürlere yönelik boyun eğme genel eğilimi olarak anlaşılmaktadır (Adorno vd. 1969:228). Otoriterlik temelinde yatan zihniyet, hukuk ve düzenle ilgili yönlere daha çok önem verir ve otorite ihlallerinin sert biçimde cezalandırılmasını talep eder. Buradan yola çıkarak, Mudde otoriterliği; “Otorite ihlallerinin şiddetli bir şekilde cezalandırılacağı ve sıkı, düzenli bir topluma olan inanç,” olarak tanımlar (Mudde 2007: 23). Altemeyer (1981), Adorno'nun tanımına dayanarak, sağcı otoriterlik adını verdiği kavramı öne sürer.

Böyle bir tutum şeması üç unsurdan oluşur: (a) otoriter teslimiyet, (b) otoriter saldırganlık ve (c) konvansiyonizm (Altemeyer, 1981:147). Bunlar sırasıyla aşağıdakileri gösteren davranışsal kümelenmelerdir: (a) otoriteye boyun eğme, (b) kurulu otoriteye ve düzene karşı çıkanlara karşı şiddet ve (c) toplumun tüm üyelerinin geleneksel değerleri ve toplumsal normları desteklemesi gerektiği inancı.

Otoriterliğin kilit bir yönü, yetkilileri eleştiren ya da toplumsal düzeni baltalayanlar olarak değerlendiren kişilere yönelik cezalandırmanın önemine yaptığı vurgudur. PRS ideolojisi, ihlalleri derhal ve ciddi bir şekilde cezalandırılacak olan ahlakçılığın ve ahlaki konformizmin belirgin bir unsurunu ortaya koymaktadır. Bu şekilde yorumlanan otoriterlik, böylece PRS partilerinin ideolojik yapısını oluşturmak için nativizme, popülizme ve radikalizme katkıda bulunan bir tür sosyokültürel zihniyet olarak görülebilir.

Bu tutumlar, bu parti ailesinin ortalama programatik profilinde açıkça tanımlanabilir. PRS partileri, politikalarında sıklıkla; daha etkili bir yasa uygulaması ve sıklıkla göç meseleleriyle bağlantılı olarak görülen ihlallere karşı, “sıfır tolerans” gibi konuları gündeme getirmektedir. Söz konusu otoriter bakış açısının bir örneği olarak; Avusturya’da FPÖ ve İsviçre’deki SVP, bir suçtan hüküm giymiş olan yabancıları kendi ülkelerine sürgün etmekten yanadır (FPÖ 2011, SVP 2015). Tabii ki ülkelerine geri gönderilme konusundaki pozisyonlar da bu partilerin altta yatan nativist doktrini tarafından desteklenmektedir. Benzer şekilde, Danimarka’da DF, parti programında; “Suçun sonucu, hızlı mahkûmiyet ve cezadır,” (DF 2002) ifadesini kullanır. Norveç’te FrP, daha sert cezalar, daha katı yasalar ve daha etkili kovuşturmalar ile yargı sistemini desteklemektedir ve aynı zamanda kolluk kuvvetlerine daha fazla kaynak ayırmayı önermektedir (FrP, 2015).

İsveç’te SD platformunda, iç güvenlik ve konvansiyonelliğin (Altemeyer tarafından tanımlanan üç temadan biri) önemi; “güvenlik ve gelenek” yazan resmi sloganlarıyla oldukça etkili bir şekilde sentezlenmiştir. Ayrıca, otoriterlik bağlamında örnek vermek gerekirse; Alman AfD, cezai sorumluluk yaşının 12 yıla indirilmesi, hızlandırılmış ceza prosedürlerinin iyileştirilmesi, tedavi edilemez alkolikler ve uyuşturucu bağımlıları için koruyucu gözaltının kullanılması gibi önlemleri savunmaktadır (AfD, 2017). Yinelenen fikir, mevcut yasaların hükümlü ve mahkûmlara karşı çok hafif olduğu yönündedir. Aynı

şekilde AfD, ateşli silahlar mevzuatının sıkılaştırılmasına karşı çıkmakta, bunun yasalara saygılı vatandaşları herhangi bir kişisel tehdide karşı daha savunmasız hale getireceğini savunmaktadır. (AfD, 2017). Otoriterliğin ilk bölümde öne sürülen radikalizm ile de yakından bağlantılı bir kavram olduğu gözlemlenmektedir.

Popülizm

Önceki literatürde araştırmacılar, genel olarak popülizmin ne olduğunu tanımlarken, üç farklı yaklaşımı kullanmışlardır: geniş (kalın) bir ideoloji olarak popülizm, ince bir ideoloji olarak popülizm ve söylem olarak popülizm (ya da stil). Bu yaklaşımlar, karşılıklı olarak dışlayıcı değildir ve popülizm kavramı üzerine literatürün yapılandırılmasında yararlı bir yol sağlar. Birincisinde, araştırmacılar popülizmin çok özellikli karmaşıklığını yakalamaya çalışmışlardır ve bu da tanımlama özelliklerini oldukça uzun bir listeyle sonuçlandırmıştır. Bu literatüre göre, popülist ideoloji uyumlu ve homojen bir halk fikrini vurgulamaktadır. Popülist ideoloji, temelde nostaljiktir ve geçmişe yönelmiştir (Taggart, 2000:16–17).

Popülist hareketler, genel olarak yabancılaştıkları mevcut dünyadan hoşnut değillerdir ve bütünleşik ve tutarlı bir “halk topluluğunun” (*Gemeinschaft*) “köklülüğüne” dönülmesini talep ederler (Taggart, 2000:16–17). Her ideolojinin ütöpik yönleri, yani ideal toplumun bir görüntüsü bulunur ve popülistler için bu ütopya, idealleşmiş bir geçmiştir. Bu özellik, popülistlerin “halklar” adına konuşma dürtüsüyle doğal olarak bağlantılıdır. Siyasi seçkinler, yerleşik siyasi partiler de dâhil olmak üzere yozlaşmıştır ve bu durum gerçekten halktan gelen bir hareketi gerekli kılar.

PRS partileri tarafından sergilenen üçüncü çekirdek ideolojik özellik, popülizmdir. Çoğunlukla radikal sağ partiler ve popülist partiler arasında kafa karışıklığı oluşur. Popülizm burada, diğer ideolojilerle harmanlanabilen bir doktrin olarak ele alınır. Bir çeşit “boş kabuk” ya da ince merkezli ideoloji gibidir (Mudde, 2007). Popülizm gerçekten de İspanya'daki Podemos veya Yunanistan'daki SYRIZA gibi bazı sol partilerin ayırt edici bir özelliğidir. Bu çalışmada popülizm, PRS partilerinin üç temel ideolojik özelliklerinden birini oluşturduğu için ayrıntılı tartışılmaktadır (Mudde, 2007). Bu kavramın tam anlamıyla ilgili netlik eksikliği olduğu için bu çok önemli bir çaba olarak

kabul edilir. Aslında Hawkins; “Popülist tanımlamasının genellikle herhangi bir sistematik ampirik gerekçe olmadan uygulandığını,” belirtmektedir (2009:1048).

Popülizm son yıllarda kapsamlı bir şekilde incelenmiştir ve çok çeşitli teorik açılardan ele alınmıştır. Ionescu ve Gellner (1969), popülizmin sistematik bir araştırmasını yapan ilk sosyal bilimcilerdir; ancak araştırmanın sonunda, fenomenin kapsamlı bir tanımını oluşturamamışlardır. Ampirik popülizm vakalarını ortaya koyan akademik katkılar olmasına rağmen, akademik ilginin, kavramın kendisinin kuramsal açıklamasına ayrılmadığı düşünülmektedir (Deiwiks, 2009). Popülizm için kuramsal bir çerçeve ortaya koymaya yönelik ilk başarılı girişim, popülist anlatının herhangi bir ifadesinin altında yatan üç ana varsayımına işaret ederek yapılmıştır: (1) halkın merkeziliği, (2) halkın yozlaşmış seçkinler tarafından ihanete uğraması (3) halkın önceliğini geri getirme ihtiyacı. Taggart (2002) benzer sonuçlara varırken, aynı zamanda, popülistlerin temsili siyaset mantığına karşı düşmanlığını vurgular. Bir başka kavrayış ise popülizmin ortaya çıkması için bir kriz veya korkunç bir acil durum hissinin gerekli olmasıdır (Taggart, 2002). Farklı bir şekilde, Deiwiks krizin algılanmasının popülizmin ortaya çıkması için gerekli koşullardan ziyade kolaylaştırıcı bir faktör olduğunu ileri sürmektedir (2009:2).

Canovan (1999) tarafından popülizmin açıklaması ise şu şekildedir: Popülizmi, demokrasinin altında yatan felsefeyle sıkı sıkıya bağlı bir fenomen olarak görür (Canovan, 1999:3). Bu analizin merkezi bir noktası; popülizmin, halkın iktidar ile ilgili kavramlarına hitap ederek, meşruiyetini inşa etmeyi amaçlamasıdır. Aslında popülistler, kötü ve yozlaşmış elitler tarafından aldatılmış ve hayal kırıklığı içerisindeki insanların sesi olduklarını iddia etmektedir. Dahası Canovan, popülizmin tüm demokrasileri ilgilendiren temel bir gerginlik içerdiğini savunmaktadır: Demokrasinin “pragmatik” ve “kurtarıcı” yüzleri arasındaki bir zorlama olarak değerlendirmektedir (Canovan, 1999:10). Pragmatik yüz muhafazakârdır, kural ve prosedürler sistemine atıfta bulunur. Demokrasinin daha iyi bir topluma yol açacağı vaadi ve diğer yandan da uzlaşma ve kurumsal kısıtlamalardan kaynaklanan yönetim zorlukları, popülizmin hareket alanını oluşturur (Canovan, 1999:10). Bu nedenle popülistler, çoğunluklu tiranlıkların önlenmesi ve hükümet yoluyla sosyal gelişmenin özendirilmesi arasındaki çatışmadan kaynaklanan, demokrasinin performans açısından yararlanır. Popülist liderler, halkın kutsal iradesini tam olarak uygulayarak, kurtarıcı olmayı vaat eder.

Sonuç olarak, popülistler resmi sosyal kurumların çoğuna güvenmezler; siyasi partiler, devletin bürokratik kurumları, üniversiteler, medya ve finans kurumları onlar için güvenilmezdir. Bu tutum, elitlere ve elit değerlere karşı muhalefetinin bir sonucudur (Canovan, 1999:3). Popülist ideoloji ve retoriğe göre elitler, özellikle de politik ve kültürel kurumları yönetenler sadece yozlaşmış değil, aynı zamanda bilgellikten yoksun olarak görülürler; sadece “halk”ta bilgellik vardır (Taggart, 2000:11).

Popülist ideolojide ve söylemde, halk iç bölünmeler olmaksızın üniter ve homojen bir varlık olarak sunulur (Taggart, 2000:92). Yine de “halkı” monolitik olarak ele almak için popülistler, tüm birey gruplarını dışlar. Tam olarak hangi grupların dışlandığı bir hareketten diğerine değişir. Bununla birlikte, bu gruplar genellikle elitler, göçmenler ve diğer etnik azınlıkları içerir (Canovan, 1999:5). Popülizm bu nedenle, etnik milliyetçilikle sık sık örtüşür. Popülistler “halkı” “ulus” ile eşitleme eğilimi gösterirler ve etnik milliyetçilere benzer bir şekilde “organik toplumun” ebedi değerini vurgularlar (Mény ve Surel, 2000:217-218). Bu noktada, popülizm ve nativizm arasındaki sıkı bağlantı dikkat çekmektedir.

Taggart (2000), popülistleri kavramsallaştırmanın bir yolu olarak; “*heartland*” terimini kullanmıştır. Taggart'a (2000:93- 95) göre popülist ideoloji, idealize edilmiş bir coğrafyada, yani bir *heartland* içinde yer alan seçilmiş bir insanın idealize edilmiş bir görüntüsünü inşa etme eğilimindedir. Bazı popülist hareketler için bu *heartland* bir ulustur, diğerleri içinse bir bölgedir. Hayal edilen, idealize edilmiş bir geçmiş tasavvur edilir. Bu hayali *heartland*'da yaşayan insanlar, popülist ideolojinin ve söylemin halkını oluştururlar. Bununla birlikte, geçmişin *heartland*'ına ait olmayanlar, bugünün “halkına” ait değildir.

Popülistlerin yaydığı monolitik “halk” kavramının bir başka yönü, onu sınıfsız olarak sunma çabasıdır. “Halk”ın üniter ve farklılaşmamış olmasından dolayı, popülistlerin “halkın sesi” olduğu iddiası da olmalıdır (Taggart, 2000:96). Bu nedenle, popülistlerin çalışan kişileri ya da orta sınıfları nadiren cezbettikleri, ancak sıradan insan ya da çoğunlukla halkı cezbettikleri görülmektedir.

Popülistler, referandum gibi şeffaf karar verme prosedürlerinin yanı sıra basitçe oluşturulmuş politika önerilerini desteklediklerini iddia ederler. Uzlaşma, koalisyon

inşası, gizli anlaşmalar, uzmanların teknik dili, vb. gibi siyasal sürecin tüm şeffaf olmayan yönleri, popülist ideoloji ve retorik tarafından kınanır (Canovan, 1999:6). Buna ek olarak popülistler, komplo teorilerinin uygunluğunu doğrulamak için şeffaf olmayan politik prosedürlerin varlığını kullanırlar. Suç, elitler ve özellikle de perde arkasında çalışan gizli elitler üzerinden kurgulanır (Müller, 2016:32). Burada popülizmin özelliklerini belirleyen özelliklerin birçoğu, Avrupa'daki çağdaş radikal sağ partileri de karakterize etmektedir. Etnik olarak homojen ulus devletlerin idealize edilmiş geçmişinden oluşan bir *heartland* yaratılır.. Bu, radikal sağ partilerin parçası olan gerici muhafazakârlığın (potansiyel olarak gerici radikalizme dönüşebilir) bir özelliğidir. Üstelik bu partiler “halkı” yekpare bir biçimde temsil etmektedir ve halkın içindeki bölünme hatlarından hoşnut değillerdir.

Bu durum, popülizmin önemli bir özelliği olarak sunulur. Bununla birlikte, geleneksel muhafazakârlığın da ortak bir özelliğidir. Doğal olarak iyi olan “insanların” radikal sağ partileri inşa etmek için geniş toplum kesimlerini dışlama eğilimi vardır. Söz konusu durum, etnik milliyetçi gerekçelerle göçmenleri ve diğer etnik azınlıkları dışlayarak değil, aynı zamanda politik ve kültürel elitleri dışarıda bırakarak, popülist bir şekilde gerçekleşmektedir. Çokkültürlü ya da enternasyonalist tutumları benimseyen kesimler de hain olarak nitelendirilerek, dışlanır.

Dolayısıyla radikal sağ partiler, genel olarak elitlere muhalefet etmelerine rağmen, sadece politik değil, aynı zamanda kültürel ve eğitimsel elitlere de karşıdır. Onları bir toplumdaki doğal organik düzeni ve değerleri yozlaştıran gruplar olarak değerlendirirler (Rydgren, 2017). Böylelikle radikal sağ partiler, çoğulculuk karşılarıdır: kendi siyasi programlarına muhalefetin yanı sıra, bölünmeyi de gayri meşru olarak ele alırlar. Bu partiler, yukarıda tartışılan popülist ideolojinin bir özelliği olan, seçkinlere karşı harekete geçerler. Ve bu şekilde popülist olabilirler. Son olarak radikal sağ partiler, politik programlarını genellikle basit ve popüler bir şekilde ortaya koymaktadır.

Mudde ve Kaltwasser'e (2017:6) göre, popülizm tam bir ideoloji olarak nitelendirilemez; çünkü “kalın merkezli” veya “tam” ideolojilerden (örneğin; faşizm, liberalizm, sosyalizm) farklıdır. Popülizm gibi ince merkezli ideolojiler, sınırlı bir morfolojiye sahip olmak zorundadır. Bu da diğer ideolojilere ekli olma ve hatta bazen de asimilasyona uğrama anlamına gelir. Daha ayrıntılı olarak, popülizm toplumu nihayetinde iki homojen ve antagonist gruba ayırmayı düşünen, ince-merkezli bir ideoloji olarak

tanımlanmaktadır. Bu ayırım, saf insanlar ve yozlaşmış seçkinler olarak gerçekleşir ve siyasetin, insanların “*volonté générale*” genel iradesinin bir ifadesi olması gerektiğini savunulur (Mudde ve Kaltwasser, 2012:8). Araştırmacıların daha somut deneysel çalışmalarında, popülizmin özelliklerinin ana ideolojinin özellikleriyle birbirine karıştırılma riski vardır (Moffitt, 2016:19).

Son popülizm araştırmasında Müller (2016) daha az kapsayıcı bir tanım sunar. Müller için popülizm her şeyden önce, “halk” a hitap ederek tanımlanmamıştır. Bunun sebebi, onun çok kapsayıcı olmasıdır:

“Her şeyden önce her politikacı, özellikle de ankete dayalı demokrasilerde halka hitap etmek ister; hepsi mümkün olduğunca çok sayıda vatandaş tarafından anlaşılabilen bir hikâye anlatmak isterler; hepsi “sıradan insanların” düşüncesine ve özellikle de hislerine karşı duyarlı olma isterler. Popülist olarak nitelendirilmek için elitleri eleştirmek, yeterli bir koşul değildir.” (Müller, 2016:2)

Ayrıca, anti-çoğulculuk da popülizme eklenmelidir: “Popülistler, sadece onların insanları temsil ettiklerini iddia etmektedir” (Müller, 2016:3). Bu nedenle, Müller’e göre popülizm, iki temel özellikten, anti-elitizm ve anti-çoğulculuktan oluşur. Birincisi, Müller (2016:19) popülizmi siyasetin ahlaki bir tahayyülü olarak değerlendirir. Ahlaki olarak saf ve tamamen birleşmiş bir siyasal dünyayı algılamamanın bir yoludur: “Ancak, popülistler doğuştan temsiliyet karşıtı değiller; çünkü kendileri temsilciler oldukları sürece temsil ile hiçbir problemleri yoktur; benzer şekilde, kendileri elit oldukları sürece elitlerle de sorunları yoktur” (Müller, 2016:29). İkincisi, Müller’e göre (2016:20), popülistler her zaman, sadece onların halkı temsil ettiklerini iddia eder. Bütün siyasi rakipler popülistler tarafından; “ahlaksız, yozlaşmış seçkinlerin bir parçası” olarak görülürler. Popülistler, bütün muhalefeti gayri meşru olarak görmeye ve aslında onlarla aynı fikirde olmayanları “doğru insanlar” olarak görmemeye eğilimlidir (Müller, 2016:3). Müller’e göre popülizmin çoğulculuk gerektiren demokrasi için tehlike oluşturmaya eğilimli olmasının sebebi budur (Müller, 2016:20). Bu politik tartışmalar ve parlamenter müzakereleri doğası gereği anlamsız kılar. Dolayısıyla; “Politik bir aktör ya da popülist hareket için halkın bir kısmı halktır ve sadece popülistler bu halkı otantik bir biçimde tanımlamakta ve temsil etmektedir” (Müller, 2016:22–23).

Popülizm, ekonomik büyümenin üstünlüğünü vurgulayan merkezileşme, işbölümü, sınıflar, büyük ölçekli üretim ve siyasete karşıdır. Dahası, “reel ekonomiye” karşı gördüğü ekonominin uluslararasılaşmasına karşı çıkar. Bu reddin birkaç nedeni vardır: Ekonominin entegrasyonu elitlerle bağlantılıdır ve “*heartland*” in sıradan bireylerine karşıdır. Bunun yerine popülizm, küçük ölçekli üretimi vurgulayan geleneksel bir ekonomiye dayalı ekonomik politika ve aile temelli bir ekonomi arayışındadır. Popülist ideoloji kendi başına ekonomik eşitsizliğe karşı değildir, sadece kurumların neden olduğu eşitsizliğe karşıdır. Öte yandan, *Gemeinschaft*'in “geleneksel” kurumları tarafından üretilen eşitsizlik kabul edilir ve “doğal” olarak görülür. Popülizm; yaygınlık, sadelik, açıklık ve sağduyudan övgüyle bahseder ve sadelik politikasını hedefler. Buna göre siyaset, “halkın” ruhu kadar basit ve doğrudan olmalıdır ve politik sorunlara yönelik çözümler yaygın olarak anlaşılan bir şekilde formüle edilmelidir (Taggart, 2000:97, 112). Dolayısıyla popülistler, çoğu politik sorunun, özünde siyasi elitlerin iddialarından çok daha basit olduğunu iddia eder.

Yukarıdaki kavramsallaştırma bağlamında, popülizmin demokrasiyle bağlantılı olduğu ve temel işlevsel mantığıyla çelişki göstermediği görülmektedir. Bir ölçüde, popüler meşruiyet ve dikey hesap verebilirliğin temel kavramları, popülist mesajın ayrılmaz bir parçasıdır. Demokrasinin liberal varyantı düşünüldüğünde, popülizmin demokrasi ile çatışmasının daha açık bir şekilde ortaya çıkma potansiyelinin vurgulanması gerekir. Popülistler halkoyu mekanizmasını ve çoğunluk yönetimini kabul eder, ancak azınlıkların haklarına ve nihayetinde çoğulcu bir toplumun varlığına olumlu bakmazlar. Popülistler, homojen ve erdemli olarak tasvir edilen bir topluma atıfta bulunurlar. Ayrıca, herhangi bir politik çıktının kaynağı olması gereken iradeleri, yukarıdan monolitik bir birim olarak inşa edilir ve böylece müzakere süreçlerinin gereğini ortadan kaldırır. Bunun yanı sıra, kilit liberal ilkelerle gerilim kaynağı oluşturan durum, popülizmin toplumu bireyden daha çok önemsendiği gerçeğinde yatmaktadır (Swyngedouw ve Ivaldi, 2001:16). Kontrol ve denge mekanizması, azınlıkların hakları ve çoğulcu bir toplumun gerçekliği konusundaki olumsuz tutumunun bir sonucu olarak; popülizm bazı temel demokratik ilkelerle bağdaşmaz hale gelebilir.

Popülizmin kalbinde yatan şey seçkinler ve halk arasındaki karşıtlıktır. Bu karşıtlığın doğası ahlaki çerçevedir ve bu nedenle uzlaşma için çok az alan bırakır ya da hiç alan

bırakmaz. Yaygın olarak kabul edilen bir tanım, popülizmin toplumu iki homojen ve antagonist grupta bölüştüren bir ideoloji olduğudur: “Saf insanlar” ve “yozlaşmış elitler”. Popülizm, politik sonuçların insanların homojen iradesini yansıtması gerektiğini vurgular (Mudde, 2004). Belirgin bir anti-elit duygu, tipik bir popülizm sinyalidir. Popülist partiler, iktidar partilerini ve iktidarda olmayan ana akım partilerini, demokratik hükümet kurgusunun gizlediği aynı oyunun oyuncularını olarak gösterdikleri için, genellikle kendilerini tek gerçek muhalefet gücü olarak nitelendirir. (Taggart, 2000).

Hem akademik hem de kamusal tartışmada, politikacıların kendileri ve seçmenler arasındaki uçurumu azaltmak amacıyla basit ve açık bir dil benimseme eğilimi olarak popülizmi tanımlayan yorumların bulunması yaygındır. Bununla birlikte, bu iletişim stratejisi, daha geniş bir siyasetin kişiselleştirmesi eğilimiyle ilgilidir ve demagoji terimiyle daha iyi tanımlanmıştır (Mudde, 2004:542-543). İkinci hatalı bir yorumlama, halk için en uygun ve rasyonel çözümlerle uyuşmayan popüler kararları, sadece popülist partilerin tutumu olarak ele alır: Önemli bir örnek, seçimlerin hemen öncesindeki vergileri düşürmektir. Yine de bu politik davranışın, çağdaş siyasal arenada oldukça yaygın olan ve sadece PRS partilerine ait olmayan politik oportünizm olarak nitelendirilmesi daha uygundur (Mudde, 2004:543).

Popülizmi halk ve seçkinler arasında, keskin ve çözülemez bir karşıtlık olarak düşünmek, bu en önemli ideolojik bileşenini anlamak için verimli bir yoldur. PRS partileri, yukarıda belirtilen popülizmin göstergelerini içerir. Özellikle bu partiler, doğrudan demokrasinin araçlarını güçlendirmek için söz verme eğilimindedir. Örneğin, RN açıkça, politik kararların halkın iradesini yansıtması gerektiği fikrini destekler ve politikacıların taleplerin icracıları olarak hareket etmeleri gerektiğini öne sürer. Daha somut olarak, RN yeni mevzuat önermek için Anayasa'nın 11. maddesi kapsamında halkın referandum kullanımını genişletmek istemektedir. AfD de programın yol gösterici ilkesi olarak; “Alman halkının, mümkün olan her yerde, politik olayların akışını belirleyebilmeleri,” inancını tanımlamaktadır (AfD, 2017).

Siyasi süreçteki halkın merkeziliği ve aracı kurumların rolünün azaltılması, bu partilerin politik mesajlarının temel unsurlarıdır. Yukarıda tanımlandığı gibi popülizmin ikinci anahtar boyutu, güçlü bir ahlaki çağrışımı olan belirgin bir elit karşıtı duygudur. Bu partilerin manifestoları, toplumu dinlemeyen ve para peşinde koşan politikacılara atıfta

bulunur. Her zamanki argüman, zamanın tüm sıkıntılarının, halkın çıkarlarını büyük ölçüde görmezden gelen bu bencil ve açgözlü politikacılara atfedilmesi gerektiğine işaret eder.

PRS partileri çoğunlukla nativist, otoriter, radikal ve popülist bir ideolojiyle tanımlanmaktadır. Onların söyleminde öncelikle ulusal kimliğe ve ulusal güvenliğe ilişkin sorular vardır, göç, çokkültürlülük ve İslamcı tehditlere odaklanılır. Sürekli olarak halkı, bir tehdit olarak gördükleri elitlere karşı harekete geçirme çabası bulunmaktadır. Halk, doğası gereği iyi olarak inşa edilir ve popülistler, ahlaki açıdan saf insanlara ait olanları ayırt etmek için farklı kriterleri temel alır. Bu tür kriterler yolsuzluk kavramlarına, üretkenliğe ve çoğunlukla etnik ve ırksal belirleyicilere dayanabilir (Müller, 2016:24, 25). Müller'in popülizm tanımı, Avrupa'daki PRS partilerinin özelliklerini iyi bir şekilde yansıtır. Açıkça anti-çoğulcudurlar, halkı ahlaki açıdan iyi görme ve halkın muhalif kesimlerini dışlamak eğilimindedirler.

Literatürde giderek daha fazla öne çıkan bir nokta şu şekilde açıklanabilir: Popülizm bir ideolojiden ziyade; söylem, üslup ya da belli bir politik anlatım biçimi olarak değerlendirilmektedir (Moffitt, 2016:21). Popülist söylemin en önemli özelliği, politik aktörün "halkı" elitlere karşı kışkırtmasıdır (Hawkins, 2009). Sonuç olarak, popülizm; popülist ve popülist olmayan ideolojiler arasındaki ikili bir karşıtıktan ziyade, bir değişken olarak görülür, yani politik bir aktör az ya da çok popülist olabilir (Moffitt, 2016:21). Bu bakış açısının birçok avantajı vardır, en azından dinamik olması ve zaman içinde değişimlere açık olması bu avantajlar arasındadır. PRS partileri, söylemlerinde öncelikle ulusal kimliğe, ulusal güvenliğe ilişkin sorulara ve buna karşıt gördükleri göç, çokkültürlülük ve İslamcı tehditlere odaklanılır. Yine, PRS partilerinin nativizmi, söylemleri için önemlidir ve popülist unsurları etkileme eğilimindedir.

Kısacası, Fransa'da RN, Avusturya'da FPÖ ve Hollanda'da PVV gibi partileri birbirine bağlayan unsurlar şu şekilde özetlenebilir: (1) Nativizm: Ulusun yabancıya karşı üstünlüğünü ve ikisi arasındaki ayrımı ifade eder. (2) Otoriterlik: Otoriteye itaat etmeyi vurgular ve faillere karşı daha ağır cezalar talep eder. (3) Popülizm: Yozlaşmış seçkinlerin ezdiği dürüst insanların birleştirilmiş iradesini gerçekleştirmeyi amaçlar.

Politika programlarının diğere yönleri, genellikle bu üç temel ideolojik boyut ile bağlantılıdır. Giriş bölümünde ele alınan radikalizm, otoriterlikle doğrudan bağlantılı olarak değerlendirilmelidir. Ya da Avrupa şüpheciliği, Avrupalı bürokratik elitlere karşı özel olarak hedeflenmiş popülist bir tutumun örneği olarak kabul edilebilir. AB'nin demokratik açığı, aynı zamanda sınırsız popüler egemenlik kavramıyla da uyumsuz olarak değerlendirilir. Dahası, popülist zihniyette homojen ve saf insanlar kavramı, genellikle doğal olmayan ve göçmen olma eğiliminde olan dışsal grupları dışarıda bırakır. Nativizm, popülizm ile çok iç içedir. Bu nedenle PRS partilerinin, nativizm, otoriterlik/radikalizm ve popülizmin üç temel taşı bir araya getiren dinamik bir ideolojik sistem tasarladıkları görülmektedir.

Bu bölüm, Batı Avrupa'daki en önemli popülist radikal sağ partilerin ideolojik alt yapısının bir özetini sunmuştur. Önerildiği gibi partiler, nativizm, otoriterlik/radikalizm ve popülizmin bir bileşimi tarafından karakterize edilen bir politika gündemi oluşturmaları halinde, popülist radikal sağ olarak düşünülebilir (Mudde 2007, Rooduijn 2015). Bu türden unsurlar, bu partilerin ideolojilerinin çekirdeğini oluşturur ve aynı zamanda uluslararası nitelikteki meseleler üzerindeki konumlarının çoğunu önemli ölçüde şekillendirir (Liang, 2007). Bu, partilerin programatik arzlarına göre sınıflandırılması gerektiği inancından kaynaklanmaktadır (Rydgren, 2007). Bu yaklaşım, partilerin sınıflandırılmasını, seçmenlerin talep tarafını temsil eden sosyal özelliklerine ya da seçmenlerinin tutumlarına bakarak ele almaya karşıdır.

Bu partilerin siyasi etkisi iki farklı seviyede ortaya çıkabilir. Birincisi, partiler yasayı yürürlüğe koyarken ve uygularken daha doğrudan karar alma kanalıyla gerçekleşebilir. PRS politik etkisi sorusunun neden geniş çapta keşfedilmemiş olduğunu açıklayan makul bir açıklama, bu partilerin, hem dışsal kısıtlamalar hem de iç sınırlamalar nedeniyle, büyük ölçüde siyasal alanın kenarlarında kalması olabilir. Avusturya ve İtalya haricinde hiçbir PRS partisi, Batı Avrupa demokrasilerinde hükümet pozisyonunda henüz yer almamaktadır. Bu göz önüne alındığında, yükselen PRS partilerinin siyasi sonuçlarının büyük ölçüde ihmal edilmesi şaşırtıcı değildir. Bununla birlikte, partiler dolaylı olarak daha incelikli bir şekilde de politik etki yapabilirler. Bu ana akım partilerin dışında bir değişim gerçekleştirmeyi hedefleyen dinamik ve daha küçük, niş partiler için daha uygundur. Bu tür dolaylı etki, niş partilerin seçmenlerin büyük oranının önceliklerini

değiştirmeyi başarabilmeleri ve diğer partilerin kendi programlarındaki bazı ayırt edici meseleleri kabul etmeleri veya bunlara katılmaları için teşvik etmeleri nedeniyle ortaya çıkacaktır. PRS partilerinin dolaylı etkisini değerlendirmek için partiler arası stratejik etkileşimin bazı temel dinamiklerini kavramak gerekmektedir.

Tezin amacı, PRS partilerinin üç ana teması olan; göç, yabancı ve İslam karşıtlığı üzerinden inşa ettikleri ötekileştirici/dışsallaştırıcı söylemlerini ortaya koymaktır. Böylece bu tez, post yapısalcı kuramın ışığında, söylem kavramının önemini de vurgulamaktadır. Dolayısıyla, söylemsel olarak farklı, yani “ötekiler” üzerinden inşa edilen nativist, otoriter/radikal ve popülist ideolojinin ana damarlarını kavramayı ve tartışmaya açmayı amaçlamaktadır. Tez bu soruları yanıtlamak üzere, Eleştirel Söylem Analiz yoluyla; Avusturya, Hollanda ve Fransa’da yer alan üç ana PRS partisinin 9/11 sonrası söylemlerini temel alarak incelemektedir.

2.2. Metodoloji: Eleştirel Söylem Analizi (ESA)

Bu tezde söylem kavramı, hem sosyal gerçekliği hem etkileyen hem de ondan etkilenen belirli bir dil anlayışıyla ele alınmaktadır. Dil, sosyal yapılarda ve ilişkilerde kurucu bir role sahiptir. Bu söylemler argümantasyon, metaforlar ve çeşitli dilsel araçlardan oluşmaktadır. Benzer söylemsel uygulamalar, metinlerarasılık olarak tanımlanabilen farklı bağlamlarda yeniden formüle edilebilir (Wodak, 2001).

Söylemler belirli eylemleri mümkün kılarlar, buna göre toplumsal gerçekliğin farklı versiyonları arasında “politik mücadelelere” yol açarlar. Söylemsel perspektif öznel kimliklere odaklanır ve dilin merkezi rolünü vurgular. Böylece, bu tezin veri analizi metodolojisi, ESA'nın çok disiplinli kuramsal çerçevesine dayanmaktadır. ESA, dilin sosyo-politik süreçlerle ilişkisini ve bunlarla ilişkili güç ilişkilerini ele alan bir söylem analizi yöntemidir (Fairclough ve Wodak, 1997). Foucault, Bakhtin ve Gramsci'nin daha önceki çalışmalarına dayanır ve söylem ile toplum arasındaki karmaşık etkileşimleri incelemek için dilbilim ve sosyolojik yaklaşımları söylemin analizi içinde birleştirmeyi amaçlar.

Böylece ESA'nın hem ideolojik hem de epistemolojik bir içeriği ve ampirik bir tekniği vardır. Söylemi, iki temel kavram bağlamında bir metin olarak analiz eder. Birincisi “metinlerarasılık”, yani metinlerin geçmişte veya günümüzde diğer metinlerle ilişkili

olması anlamına gelir. İkincisi “söylemlerarasılık”tır ve birbiriyle örtüşen ve birbiriyle etkileşime geçen söylemleri ifade eder. Bu nedenle, metin analizinde analitik bir araç seti sağlamaları nedeniyle de metinlerarasılık ve söylemlerarasılık analize dâhil edilmiştir. Metinlerarasılık, metinlerin birbirine bağlılığı ve ana argümanların aktarımından yararlanırken, söylemlerarasılık söylemler arasındaki bağlantılara ve bunların birbirlerinden nasıl etkilendiklerine odaklanır (Wodak 2001). Bu tür söylem analizinin bir özelliği; dilsel yaklaşımı aşmak ve politik, tarihsel ve sosyolojik faktörleri vurgulamaktır.

Bu çalışmada kullanılan ESA'nın analitik mekanizması, belirli adımlardan oluşmaktadır. Tezde analiz için üç söylemsel strateji belirlenmiştir: İma yollu stratejiler (referential/nomination), yüklemeler (predication), uslama (argumentation) stratejileri (Reisigl ve Wodak, 2001:44). Söylemsel stratejileri gerçekleştirmek için dilsel araçlardan çok, araştırma soruları yanıtlanırken uslama stratejileri vurgulanmaktadır. İma yollu stratejiler, söylemsel stratejide iç ve dış grupların ayrıştırılmasını sağlayan metaforları ve adlaştırmaları içermektedir. Yükleme ise belirli olgulara veya nesnelere pozitif ya da negatif çeşitli özelliklerin atfedilmesi sürecidir. Uslama stratejileri ise söylemsel stratejiyi meşrulaştırmaya yöneliktir.

Bu tez, ESA'nın analitik paradigmasına bağlı kalmaktadır. Fairclough (1992) gibi Eleştirel Söylem analistleri, söylemin hem toplumsal hem de politik süreçleri yansıttığına ve bu süreçlerin üretimine katkıda bulunduğuna inanmaktadır. Dolayısıyla, bağlamsal faktörler ışığında söylemsel stratejileri analiz etmek, ideolojik hegemonik mücadelelerin yakından incelenmesini gerektirmektedir. Bu tez, İslam, göç ve yabancı karşıtlığı olgusunun tümünün, söylemsel inşa sürecine aktif olarak katılan popülist sağ parti aktörlerinin söylemlerini analiz ederek, söylemsel bir oluşum olarak İslamofobi, göç karşıtlığı ve yabancı karşıtlığını inceleyerek ve özel dinamiklere özel dikkat göstererek, popülist radikal sağ partilerin nasıl titizlikle inşa ettiklerini analiz etmektedir.

Bu tezde söylem kavramı, sosyal gerçekliği etkileyen ve ondan etkilenen bir dil anlayışına bağlıdır. Sosyal yapı ve ilişkilerde kurucu bir rolü bulunmaktadır. Bu söylemler uslama, metafor ve çeşitli dil araçlarından oluşur. Benzer söylemsel uygulamalar, metinlerarasılık olarak tanımlanabilen farklı bağlamlarda yeniden düzenlenebilir (Wodak, 2001). Benzer söylemsel pratikler farklı ülkelerde yeniden formüle edilebilir. Söylemler belirli eylemleri

mümkün kılarlar, buna göre sosyal gerçekliğin farklı versiyonları arasında “siyasi mücadelelere” yol açarlar (Diez, 1999: 24). Bu çerçevede tezdeki söylem analizinin temel amacı; göç, İslam ve yabancı karşıtlığını inşa etmek için hangi söylemsel stratejilerin ve dilsel yapıların kullanıldığını araştırmaktır. Bu nedenle, “Biz” ve “Öteki”nin sınırının açıklanması amaçlanmaktadır. Bu tür söylem çözümlemelerinin bir özelliği, dilsel yaklaşımı aşmak ve siyasi, tarihi ve sosyolojik faktörleri vurgulamaktır. Wodak (2001:66): “Söylemsel olayların içinde yer aldığı sosyal ve politik alanların arka planının,” olduğunu ve bu nedenle analize dâhil edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Buna göre, Tablo 1'de özetlenen söylemsel stratejileri ele alan bu çalışma, aşağıdaki sorulara cevap vermekle ilgilenmektedir:

- Popülist radikal sağ aktörleri Müslümanları, yabancıları ve göçmenleri dilsel olarak nasıl tanımlamaktadır? (İmaYollu/Adlandırma)
- Müslümanlar, göçmenler ve yabancıları hangi özellikler ve nitelikler atfedilir? (Yükleme)
- Popülist radikal sağ partiler göçe, İslam’a ve yabancıları karşı çıkma kararlarını hangi uslama araçlarıyla meşrulaştırmaya çalışmaktadır? (Uslama)
- Popülist radikal sağ partiler İslam, göç ve yabancı karşıtı olumsuz söylemi nasıl hafifletilir veya yoğunlaştırılır?(Yoğunlaştırma/Hafifletme)

Tablo 5: Söylemsel Stratejiler

Strateji	Amaçlar	Araçlar
İma Yollu/Adlandırma	İç ve dış grupların inşası	Üyelik sınıflandırması, metaforlar
Yükleme	Sosyal aktörleri daha pozitif ya da negatif olarak etiketleme	Negatif ya da pozitif özelliklere önyargılı atıflar
Uslama	Olumlu ya da olumsuz atıfları uslama	Toposlar, yanılsamalar ve dâhil etme veya hariç tutma, ayrımcı tutumu haklı göstermek için kullanılan karşı olgular.
Yoğunlaştırma/Hafifletme	Bir önerinin epistemik durumunu değiştirme	Ayrımcı ifadeleri yoğunlaştırmak veya hafifletmek

Kaynak: Wodak, 2001:73

Bu çalışmada kullanılan ESA'nın analitik mekanizması üç ana adımdan oluşmaktadır: İlk adım, söylemlerdeki temaları, yani göç, İslam ve yabancıları algılamaya ilişkin söylemsel konuları ana hatlarıyla belirtmeyi içermektedir. İkinci adım, ima yollu stratejileri, yükleme stratejilerini, uslama stratejilerini ve yoğunlaştırma/hafifletme stratejilerinin

araştırılmasını içermektedir (Reisigl ve Wodak, 2001:44). Bu çalışmada, söylemsel stratejilerin oluşmasında dilbilimsel araçlarla sınırlamak yerine, öncelikle araştırma sorularını yanıtlarken ima yollu stratejiler ve uslama stratejileri vurgulanmaktadır. Yükleme stratejilerini gerekçelendirmede kullanılan uslama stratejileri farklı biçimlerde olabilir. En yaygın olanları arasında; “Argümanları sonuca bağlayan içerikle ilgili zorunlu argüman parçaları,” olarak tanımlanan toposların kullanılması yer almaktadır (Reisigl ve Wodak, 2001:74). Son olarak, yoğunlaştırma ve hafifletme stratejileri ise ifadelerin kuvvetini güçlendirmede retorik araç olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada, söylemsel stratejiler ve metinlerden seçilmiş alıntılar ile gösterilecektir. Analiz için odaklanan alıntılar, özellikle uslama stratejilerin kullanımına, katılımcının tüm söylemindeki sıklığı ve önemine dayanarak seçilmektedir.

Bu tez, Eleştirel Söylem Analizi'nin (ESA) analitik paradigmasına uymaktadır. Bunu yaparken, göç karşıtı söyleminin tanımının ötesine geçmekte, İslam ve yabancı karşıtı söylemlerin nasıl ve niçin üretildiğini araştırmaktadır, ayrıca politik süreçleri yansıttığına ve bu süreçlerin üretimine katkıda bulunduğuna inanmaktadır. Foucault (1992), dilin, ideolojinin aktarıldığı ve yeniden üretildiği birincil araç olduğunu söylemektedir. Buna göre İslam, yabancı ve göç karşıtı söylemsel stratejileri bağlamsal faktörler ışığında analiz etmek gerekmektedir. Wodak, Van Dijk ve Fairclough, sosyal inşanın bir aracı olarak dilin merkezîyetinin ortak bir iddiasını paylaşmaktadır (Teo, 2000:11).

Metinlerin analizinde, araştırma sorularına bağlı kalınmaktadır. Şu araştırma soruları ön plana çıkmaktadır: PRS partileri göç, yabancı ve İslam karşıtlığını söylemsel pratiklerinde nasıl uygulamaktadır? Göçmenler, Müslümanlar ve yabancılar dilsel olarak nasıl adlandırılmakta (nomination), onlara hangi özellikler ve nitelikler atfedilmekte (predication) ve bunlar hangi argümanlarla desteklenmekte ve meşrulaştırılmaktadır (argumentation)? Metinlere yönelik bu üç ampirik araştırma sorusunun yanıtlanması sırasında üç aşamalı bir yol izlenmektedir. Birinci adım giriş bölümünde ayrıntılı biçimde gerekçelendirdiği üzere, makro söylem konularını belirlemektir. Bu bağlamda, tezde; göç, İslam ve yabancı karşıtı söylemlerin popülist radikal sağın söylemsel stratejilerinin ana unsurları olduğundan yola çıkılmaktadır. Araştırma sorularının yanıtlanmasında, öncelikle ima yollu stratejiler, yüklemeler ve uslama stratejilerine odaklanılacaktır.

2.3. Hipotezler

Tezin bu aşamasına kadar ortaya konan gerekçeler, metodolojik ve teorik çerçevesi temelinde aşağıdaki hipotezler ampirik olarak araştırılacaktır:

Hipotez 1: Batı'daki popülist radikal sağ partilerin söylemsel stratejileri, İslam, göç ve yabancı karşıtlığı şeklinde üçlü bir ayak üzerine kurulmuştur.

Araştırmaların sonuçlarında hemfikir olunan noktalardan en önemlisi; göç olgusu ve göçmenler nedeniyle oluşan tehdit algısının, Batı Avrupa'da PRS partilerinin yükselişinin en önemli unsurlarından birisi olmasıdır (Lubbers vd. 2002; Cutts vd. 2011). Bununla birlikte, 9/11 saldırıları sonrasında kırılma noktasına tanık olunmuştur: Dini, kültürel ve tarihi argümanları harmanlayan İslam karşıtı söylem güç kazanmıştır (Taras, 2012:193; Taras, 2013:43).

Hipotez 2: Popülist radikal sağ partiler, izledikleri söylemsel stratejiler yoluyla Müslümanları, göçmenleri ve yabancıları sorunların kaynağı ve kendi toplumlarının ötekileri olarak inşa etmişlerdir.

Dolayısıyla, PRS partileri; göçmenlere, Müslümanlara ve yabancılara karşı toplumda var olan kaygı ve korkuları yaygınlaştırmakta ve bir ötekileştirme politikası izlemektedir. Bu söylemin yeniden üretimi, Batı Avrupa'da PRS partilerinde benzer biçimde işlemektedir. Bu süreçte radikal sağ, odak noktasını ulusal ve kültürel kimlik sorunlarına kaydırmış ve sonuç olarak politikaları kimlik politikaları haline gelmiştir. Ortaya çıkan kimlikçi-cemaat konumunun temel özelliği, dışlayıcı politikalar için özcü bir kültürel gerekçe sunmaktır (Hainsworth, 2000:10). Bu bağlamda, popülist radikal sağ partileri, göçün yoğunlaşmasıyla işsizliğin ve suç oranlarının arttığı iddiasında bulunarak, toplumun bir kesimini etkilemeyi başarmışlardır (Karapın, 1998:214).

Hipotez 3: Göç ve yabancı karşıtlığı, zamana ve ülkeye göre iniş ve çıkışlar sergilese de İslam karşıtlığının popülist radikal sağın söylem stratejilerinde merkeziliği her zaman ve koşulda değişmeden kalmıştır.

PRS tarafından savaş karşıtı faşizm ya da savaş sonrası neo-faşizm ile ideolojik süreklilik şüphesini ortadan kaldırmak amacıyla kullanılan, çok daha geniş bir stratejinin parçası

olan bu değişimin sonucunda, İslam ve Müslüman göçmen topluluklar; ulusun, Avrupa'nın ve Batı'nın yeni “rakip düşmanı” olarak nitelendirilmektedir (Art, 2011:189).

Önceki bölümlerde de ayrıntılı biçimde açıklandığı üzere bu tez, şu bilgilerden yola çıkarak yukarıdaki hipotezleri araştıracaktır: Batı Avrupa'daki radikal sağ popülizmi, kendi ulusunun kültürel ve dini değerlerinin; göç, çokkültürlülük ve İslam tarafından tehdit edildiğine inanmaktadır ve söylemlerinin önemli kısımlarını bu temalar üzerine kurmaktadır. Kısacası, Batı Avrupa'daki radikal sağ popülizmin söylemi üç ana strateji üzerinden özetlenebilir; göç karşıtlığı, İslam (ve sembolleri) karşıtlığı ve yabancı karşıtlığı bağlamında kültürel çoğulculuk karşıtı milli tercihler/değerlere yapılan vurgu ön plana çıkmaktadır (Guibernau, 2010).

Tezin amacı, PRS partilerinin üç ana tema olan göç, yabancı ve İslam karşıtlığı üzerinden inşa ettikleri ötekileştirici/dışsallaştırıcı söylemleri ortaya koymaktır. Dolayısıyla, söylemsel olarak farklı, yani “ötekiler” üzerinden inşa edilen popülist/nativist/otoriter-radikal ideolojinin ana damarlarını kavramayı ve tartışmaya açmayı amaçlamaktadır.

BÖLÜM III: AMPİRİK ANALİZ

3.1. Hollanda ve Popülist Radikal Sağ

Bu çalışma, önceki bölümlerde ayrıntılı biçimde ele alındığı gibi Cas Mudde tarafından ileri sürülen popülist radikal sağ tanımını temel almaktadır. Diğer Batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Hollanda örneğinde de PRS partileri ideolojisi açısından üç yönüyle nitelendirilmektedir: popülizm, otoriterlik ve nativizm (Mudde, 2014:218).

Bu bölümde tezin hipotezlerinin doğrulandığı örnekler ele alınmış ve yükleme, uslama ve ima yollu/adlandırma stratejileriyle sergilendiği söylemler gösterilmiştir. Aynı zamanda sadece söylemsel düzeyde kalınmamış, söylemi destekleyen pratikler de ele alınmaya çalışılmıştır. Ampirik bölümlerde; gazete içerikleri, partilerin web siteleri, makaleler, parti programları, kamuya açık konuşmalar, sosyal medya söylemleri ayrıntılı olarak irdelenmiştir. Çalışmada, analiz edilen her parti için önde gelen ve etkili bir politikacı seçilmektedir. Ana odağın bireysel politikacıların söylemi olduğu izlenimini önlemek için, bu partilerin diğer üyelerinin bazı söylem parçalarının yanı sıra parti programları gibi partilerin daha genel söylemsel materyalleri de analiz edilmiştir.

Bu bölümde de tezin diğer vakalarında olduğu gibi Hollanda'daki PVV'nin söylemi Eleştirel Söylem Analizi (*Critical Discourse Analysis*) yoluyla analiz edilecektir. Ampirik analizin ana sorusu şudur: PVV, İslam (ve sembolleri) ve göçmen karşıtlığı temalarını söylemsel strateji olarak nasıl kullanmaktadır? Bu araştırma sorusunun yanıtı, tezin üç hipotezinin yanıtlanmasında da önemli bir adım teşkil etmektedir. Bu çerçevede, PVV'nin kullandığı dışlayıcı söylemsel pratiklerle sosyal gerçekliği nasıl inşa ettiği incelenmektedir. Eleştirel Söylem Analizi “biz” ve “öteki” arasında sınır oluşturan söylemsel pratiklere dikkat çekmekte ve dışlama pratiklerini özellikle vurgulamaktadır (Wodak, 2001:73). PVV, hangi söylemsel stratejilerle; yabancı düşmanlığı, göç karşıtlığı ve İslam karşıtlığını meşrulaştırılmakta ve doğrulamaktadır? (bkz. Reisigl ve Wodak, 2001:44). Bu çerçevede, üç ana strateji; ima yollu stratejiler, yüklemeler ve uslama stratejileridir.

- PVV; Müslümanları, yabancıları ve göçmenleri dilsel olarak nasıl tanımlamaktadır? (İma Yollu/Adlandırma)

- PVV, Müslümanlar, göçmenler ve yabancılara hangi özellik ve nitelikleri atfetmektedir? (Yükleme)
- PVV, göçe, İslam'a ve yabancılara karşı çıkma kararlarını hangi uslama araçları yoluyla meşrulaştırmaya çalışmaktadır? (Uslama)

3.1.1. Hollanda'da Popülist Radikal Sağın Temsilcisi: PVV ve Gelişimi

Hollanda, başarılı PRS partilerinin olduğu Batı Avrupa ülkeleri arasına geç katılmıştır. Bu aktörler, Fransa veya Avusturya'da 1980'lerden ve 1990'lardan bu yana önemli ölçüde kamu desteğine ve başarılı seçim sonuçlarına sahipken, Hollanda'da siyasi sistemde 2002'ye kadar başarılı bir PRS partisinin öne çıkmadığı gözlemlenmiştir. Pim Fortuyn, 2002 parlamento seçimlerinden sadece üç ay önce partisini kurmuş ve partisi yüzde 17 oy alarak büyük başarı elde etmiştir. Bu noktada, 9/11'in PVV açısından önemli bir dönüm noktası olduğu gözlemlenmektedir. Ne var ki bu durum uzun sürmemiştir; ilk kabine sadece üç ay kadar devam etmiş ve 2003'te yeniden seçimler yapılmıştır. Pim Fortuyn, ana akım partilerin birbirine benzer politikalar önerdiği, gerçek alternatif politikaların olmadığı bir alanda ortaya çıkmıştır (Koopmans ve Muis, 2009:642). Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere, 2003-2006 arasında koalisyonların önemli olduğu Hollanda siyasi sisteminde Pim Fortuyn Listesi (LPF) yer almıştır:

Tablo 6: 9/11 sonrası Hollanda'daki Koalisyonların Durumu

	İşçi Partisi (PVDA)	Özgürlük ve Demokrasi için Halk Partisi (VVD)	Demokratlar Partisi (DGG)	Hristiyan Birliği (CU)	Pim Fortuyn Listesi Partisi (LPF)	Hristiyan Demokrat Parti (CDA)
2002		x				
2003-2006		x	x		X	x
2006-2007		x				x
2007-2010	X			x		x
2010-2012		x				x
2012	X	x				

Kaynak: Politics in Netherlands (2013), *ProDemos—House for Democracy and the Rule of Law*, <https://www.prodemos.nl/english/wp-content/uploads/sites/2/2016/04/Politics-in-the-Netherlands-2013.pdf> [Erişim tarihi: 07.09.2019]

LPF'nin düşüşüyle, Hollanda'da PRS arzı kısa bir süre kesintiye uğramıştır. 2005 yılında Geert Wilders, Özgürlük Partisi'ni (PVV) kurmuştur. Sonraki dönemde, Geert Wilders, yeni partisi PVV ile karizmatik Pim Fortuyn'in politik alanını devralmıştır. Fortuyn, 2002 yılına kadar daha çok ekonomik sorunlara odaklanan Hollanda siyasetini göç, İslam,

entegrasyon ve ulusal kimliğe odaklanan bir kampanyayla kutuplaştırmıştır.¹⁴ Siyasi tartışmalar, Fortuyn'dan önce kamu yatırımları, mali sorumluluk, işsizlik, gelir dağılımı gibi konuların yanında, ekonomik büyüme ve çevrenin korunması arasındaki dengeye odaklanmaktaydı. Fortuyn, 2002 seçimlerinden birkaç gün önce vurulduğunda, çok sayıda politikacı yeni Fortuyn olmaya çabalamış; Wilders bu boşluğu doldurmada başarılı olmuştur. Partisinin başarısının ana nedeni, siyasetten duyulan hoşnutsuzluk olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda güçlü bir göçmenlik ve İslam karşıtı politika ile seçmenleri etkilemiştir (Zaslave, 2004:62). Partinin yükselişi Hollanda parti sisteminde ani bir değişime neden olmuş ve yeni bir kırılma alanı yaratmıştır. Popülerliğine bir tepki olarak merkezde yer alan sağ partiler, göçmenlik gibi konularda tutumlarını değiştirmiştir ve bu değişim sonucunda; göçmen karşıtı tutum, merkez sol partilerin dahi takip ettiği bir politika haline gelmiştir (Van Spanje, 2010:563).

2005 yılında kurulan yeni partinin ideolojisi, başından beri göç, yabancı ve İslam karşıtı olmuştur. PVV; İslami değerlerin, Hollanda ve daha genel olarak Batı toplumlarının laik ve liberal ilkeleriyle bağdaşmadığını savunmuştur (Vossen, 2010:22). Bu söylem Pim Fortuyn'un söyleminde de gözlenen, göçmen karşıtı ideoloji ve liberalizmin birleşmesini anımsatmaktadır. Bununla beraber Wilders'in ideolojisi, yıllar geçtikçe Amerikan neo-muhafazakâr popülizmine benzerlik göstermiştir. Ne var ki düzen karşıtı tutumu, partisinin belirleyici bir özelliği olarak kalmıştır. Protesto ve nativizm, PVV'nin Hollanda'daki desteğinin ardındaki güçlü faktörler olarak kalmış, geleneksel ekonomik sol-sağ bölünmelerinden daha yüksek düzeyde ön plana çıkmıştır (Schumacher ve Roodujn, 2013:125). PVV, 2006 yılındaki seçimlerde, yüzde 5.7 oy almış, 2010 yılında ise yüzde 15.5 oy oranına yükselmeyi başarmıştır:

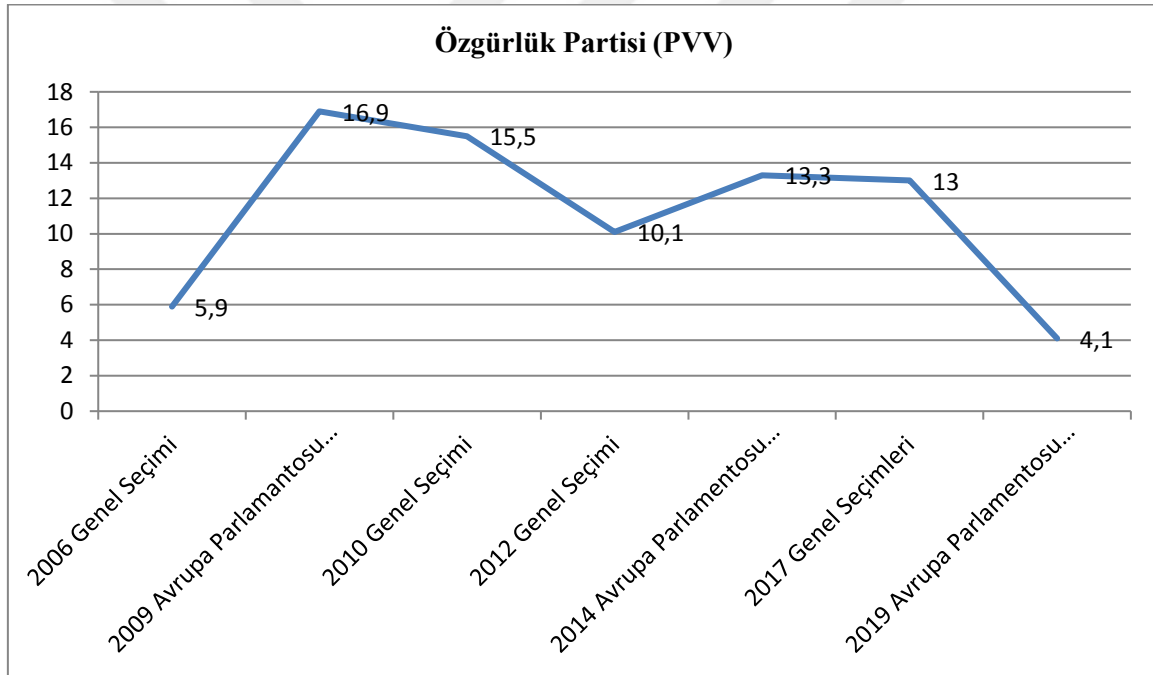
¹⁴ PRS partilerinin kitlesel kutuplaşma koşulları altında başarılı oldukları vurgulanmakta; mesajlarının, ideolojik spektrumun uç noktalarındaki seçmenlerde daha iyi yankılandığı iddia edilmektedir. Aynı zamanda, PRS partilerinin söylemleriyle halkın kutuplaşmasına yol açabileceği de belirtilmektedir. Bu iddia, 2002'den bu yana PRS'nin yükselişine tanık olan bir ülke olan Hollanda'da gözlemlenmektedir (Adams vd. 2012:81). Sonuçlar, Pim Fortuyn ve Geert Wilders'in yükselişinden sonra Hollanda halkı arasındaki kutuplaşma seviyesinin aksi durumda olacağından daha fazla arttığını göstermektedir. (Adams vd. 2012:82).

Tablo 7: 9/11 Saldırıları Sonrası Dönemde Gerçekleşen Seçimlerde PVV'nin Oy Oranları

2002 Temsilciler Meclisi Seçimleri	-
2003 Temsilciler Meclisi Seçimleri	-
2004 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	-
2006 Temsilciler Meclisi Seçimleri	5,9
2009 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	16,9
2010 Temsilciler Meclisi Seçimleri	15,5
2012 Temsilciler Meclisi Seçimleri	10,1
2014 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	13,3
2017 Temsilciler Meclisi Seçimleri	13
2019 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	4,1

Kaynak: Dutch Election Results Since 1918: nlverkiezingen.com, <http://www.nlverkiez.com/index.en.html> [Erişim tarihi: 07.09.2019]

Grafik 1: PVV'nin Oy Oranları Eğilimi

Kaynak: Dutch Election Results Since 1918: nlverkiezingen.com, <http://www.nlverkiez.com/index.en.html> [Erişim tarihi: 09.09.2019]

2008 yılında başlayan ekonomik ve finansal krizler sonucunda Avrupa ülkeleri sarsılmıştır. Büyük ölçekli devlet yardımı sayesinde, Avrupa finans sektörü hayatta kalabilmiştir. Devletlerin ekonomilerini güçlendirmek için aldığı önlemler, Avrupa'da kamuoyunda kargaşaya neden olmuştur. Ekonomik gerileme ve zorluğun, Avrupa'da PRS partilerinin son zamanlarda yükselmesinden sorumlu ana faktör olduğuna dair yaygın bir görüş bulunmaktadır. PVV, ekonomik kriz sırasında, 2006'da elde ettiği yüzde 5,89 oy oranını 2010'da yüzde 15,45'e çıkarmayı başarmıştır (Stockemer, 2013:12). Avro krizi,

PRS partileri için yeni fırsatlar sağlamıştır; ancak, yükselişlerinin ardındaki tek sebep olarak yorumlamak doğru değildir. Bununla birlikte, Hollandalı seçmenlerin baskın motivasyonu, ekonomik nedenlerden ziyade kültürel temellere dayanmaktadır. Kültürel birliğe ve değerlere yönelik algılanan tehditler, PRS partilerine desteği güçlendirmiştir. Norris ve Inglehart'a göre popülist partilerin yükselişi, hızlı kültürel değişimlere karşı tepkiyi yansıtmaktadır (Norris ve Inglehart, 2016:30). 2012-2017 arasındaki üç puanlık artışın, 2015 yılında mülteci kriziyle ortaya çıkmış olması muhtemeldir. Mülteci krizi, PVV'nin söylemine yabancı, İslam ve göç karşıtlığı olarak yansımıştır.¹⁵

Çokkültürlü ve küreselleşen Batı toplumlarında artan huzursuzluk nedeniyle destek almayı başarmışlardır (Ignazi, 2003:217). Beeson ve Bellamy, küreselleşmeyle ilgili en çarpıcı niteliğin, kimliğin inşasında “biz” ve “onlar” kavramlarının sürekliliği ve devam eden merkezi niteliği olduğunu belirtmektedir (Beeson ve Bellamy, 2003:344). Benzer şekilde, PVV de kimliğin inşasında “biz ve onlar” veya “iyi ve kötü” kavramlarına dayanmaktadır. Örneğin, Nice saldırısından sonra PVV lideri Geert Wilders, şunları söylemiştir:

“Bu bir savaş. Bu savaş, İslam’a sınırlarımızı kapatıp toplumlarımızı İslamiyetten arındırana dek durmayacak. Daha fazla terör olmasın. Daha fazla İslam olmasın!”
(New York Times, 2016).

Geert Wilders'in yukarıda alıntılanan söylemi sonraki bölümde ayrıntılı biçimde inceleneceği gibi tezin ilk hipotezlerini doğrulayan bir yönelimdedir. PVV'nin söylemsel stratejileri İslam, göç ve yabancı karşıtlığı şeklinde üçlü bir ayak üzerine kurulmuştur. PVV, söylemsel stratejileri yoluyla, Müslümanları sorunların kaynağı ve kendi toplumlarının ötekileri olarak inşa etmiştir.

15 Mart 2017 genel seçimleri öncesinde popülist ve nativist söylemler, Britanya'nın Brexit kararı, Trump'un ABD seçimlerini kazanması ve Avrupa'ya gerçekleşen mülteci akınıyla birlikte, PRS'nin güçlenmesine neden olmuştur:

¹⁵ Hollanda 2017 genel seçimlerinde, Wilders liderliğindeki PVV, Hollanda parlamentosunun en büyük ikinci partisi oldu. Wilders ve/ya PVV bir hükümet kurmadı ve iktidar koalisyonuna katılmadı. Ancak, PVV siyasal söylem stratejileri iktidar olmadan ve iktidar ortağı olmadan da yayılabildiği söylenilebilir. Başka bir deyişle, Wilders, özellikle göç söz konusu olduğunda, Hollanda siyasetini radikal sağa doğru hareket ettirdiği için kredilendirilebilir. Bu, popülist radikal sağ partilerin siyasi gündemi etkilemek için iktidarda olmaları gerekmediğini de gösterdi.

“Bu bakımdan seçim sürecinde sağlık sistemi, sosyal yardımlar, Eurozone krizi ve ekonominin durumu gibi geleneksel konuların aksine; mülteci krizi, güvenlik ve göçmenler gibi konular ülke gündeminde kendisine daha fazla yer bulmuştur.” (Bayraklı ve Güngörmez, 2017:11)

Seçim sürecinde Geert Wilders ve partisi tarafından kullanılan yabancı ve İslam karşıtı söylemlerin Hollanda’da seçmeni etkilemedeki başarısı, PRS söyleminin ana akımsallaşmasını beraberinde getirmiştir. Başbakan Mark Rutte ve partisi “ zg rl k ve Demokrasi için Halk Partisi” popülist söylemlere başvurmuştur. Bayraklı ve Güngörmez’in de vurguladığı gibi “Siyasi partiler Hollanda’da yaşayan göçmenlerin sorunlarını ve Müslümanların hayat tarzlarını uyum sorunu olarak değil güvenlik sorunu olarak ele almaktadır.” (Bayraklı ve Güngörmez, 2017:13)

2006 yılında kurulmasına rağmen hızlı bir ivme yakalayan Geert Wilders ve PVV,  zellikle ISIS’in terör saldırıları sonrasında g  ve İslam karşıtı duyguları beslemiştir. Geert Wilders’in partisinin 2012 yılında koalisyonundan çekilmesi sonrasında birçok siyasi parti PVV ile koalisyona karşı çıkmıştır. İlk kez 2006 yılında parlamento seçimlerinde yüzde 5.9 oy alan PVV’nin bu oy oranının dönemsel olmadığı ve kalıcılaştığı gözlemlenmektedir. Ne var ki 2017 seçim sürecinde gündem belirleyebilme kapasitesi ve aldığı oy oranı dikkate alındığında, İslam karşıtı söylemlerin toplumda karşılık bulduğu açıktır.

Semenlerdeki memnuniyetsizlik muhtemelen PVV’ye oy vermek için kilit bir neden olmuştur. PVV’yi destekleyen seçmen, 2010 yılında diğer seçmenlerle karşılaştırıldığında, hükümet politikalarından ve Hollanda demokrasisinin işleyiş biçiminden memnun değillerdi. Siyasi partilere, parlamento ve h k mete daha az güveniyorlardı, politikacılar konusunda eleştireldiler. Beklenildiği gibi siyasi görüşleri PVV programına yakından bağlıydı. Göçmenlerin entegrasyonuna ihtiyaç duyulduğunu, kabul edilen mülteci sayısının en aza indirilmesi gerektiğini ve Müslümanların ülkeye girmemesi gerektiğini savunuyorlardı. Ayrıca, hükümetin suça karşı daha sert biçimde karşı durması gerektiğine, Hollanda’nın kalkınma yardımı için çok fazla para harcadığına, Avrupa entegrasyonunun çok ileri gittiğine ve Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılmaması gerektiğine inanıyorlardı. PVV seçmenleri tüm bu meselelerde aşırı muhafazakâr veya

sağcı pozisyonları benimsemiştir; ancak diğer meselelerde diğer partilerden çok farklı değildir. Eşcinsel evlilik, emekli aylıkları, nükleer santraller, ev ipoteği, faiz indirimleri ve vergi indirimlerinde, PVV söylemleri ve seçmenleri, ortalama seçmenlerden önemli ölçüde farklılık göstermemiştir. 2006'dan sonra PVV ideolojisindeki liberal unsurlar, daha önce de belirtildiği gibi tamamen ortadan kalkmamasına rağmen, arka plana çekilmiştir. Parti, suç ve ceza konusundaki tutumunda muhafazakâr kalmıştır. Bununla birlikte sosyo-ekonomik alanda, artık liberal reformlar için çaba göstermemiştir; ancak emekli aylıkları veya sosyal güvenceyi azaltmadan, kira artışları ve sağlık kesintileri olmadan refah devleti ve sosyal Hollanda savunulmuştur. Bu konularla ilgili olarak PVV neredeyse sözde sosyal demokrat pozisyonlara sahip görünmüştür.

PVV, ideolojisinin üç temaya odaklandığını iddia etmektedir: Hollanda kimliğinin korunması, Hollanda egemenliğinin korunması ve Hollanda refah devletinin korunması (PVV, 2017). PVV açısından, kültürel temalar ön planda yer almaktadır. Kendisini geleneksel radikal sağdan farklı konumlandıran Wilders, Pim Fortuyn'un söylemlerinde de gözlemlendiği gibi kadınların, lezbiyenlerin, eşcinsellerin ve biseksüellerin hakları konusunda "modern" pozisyonunu korumaktadır.

PVV bu hakların genişlemesini istemese de kadınların haklarını dış tehditlere karşı koruduğunu iddia etmektedir: Bu bağlamda İslam'ı bir din olarak değil, egemenliğe eğilimli bir ideoloji olarak değerlendirmektedir. Bu iddiaya göre, Türkiye ve Fas'tan birinci ve ikinci kuşak göçmenlerin cinsiyet ve cinsel ahlak konularına ilişkin görüşleri daha tutucu olma eğilimindedir. Bu açıdan PVV, altmışlı yılların kadın ve eşcinseller için özgürlük açısından değerlerini savunmaya çalışan, bir tür köktenci liberal partidir (Vossen, 2011:182).

Bu tutum temelinde, Hollanda sınırlarını (Müslüman) göçmenlere kapatmayı ve Müslümanlar için dini özgürlükleri kısıtlamayı savunmaktadır. PVV için ikinci önemli husus, nativist bir temele dayanan bir ideoloji olarak Hollanda vatandaşlarının egemenliğidir. Bu çerçevede reformlar önermektedir. PVV'ye göre, Hollanda'nın egemenliğine yönelik dış tehdit, Avrupa Birliği'dir. 2005 referandumunda, Avrupa Anayasal Antlaşmasına karşı oy kullanılması için kampanya yürütmüştür (Vossen, 2011:193).

PVV, 2010'dan sonra ayrı bir ekonomik söylem geliştirmeye çabalamıştır. Liberal Parti Milletvekili olarak görev yaptığı dönemde Wilders, vergi indirimlerinin kararlı bir savunucusu olmuştur. PVV, vergi kesintisini savunurken, sosyal-ekonomik mesajını da yeni tekliflerle birlikte sıralamıştır. Son on yılda devam eden ekonomik kriz sırasında, ana akım partilerin çoğu emeklilik yaşını yükseltmek, işgücü piyasasını serbestleştirmek ve sağlık hizmetlerinde daha fazla harcama yapmak gibi bütçe indirimlerini ve refah devleti reformlarını savunmuştur. Hollanda parlamentosundaki en sağcı parti olan PVV, bu reformlara şiddetle karşı çıkmıştır. PVV, refah devleti korumasını genişletmek için pek çok öneriyi desteklememiş, bunun yerine refah devleti açısından “içerdekilerin” çıkarını “öteki” olarak gördüğü Müslüman ve göçmenlere karşı korumayı savunmuştur. Bu kapsamda göçmenleri yine dış tehdit olarak değerlendirmiştir. Bu yaklaşıma göre, Hollanda sosyal devleti, göçmenlerin Hollanda'ya kolayca taşınabilmesi ve sosyal hizmetlerinden yararlanabilmesi nedeniyle bir göç ülkesi olmamalıdır (Lucardi ve Voerman, 2012:102-105).

2010-2011 yılları arasında Wilders, İslam'ı faşizmle karşılaştırdığı bazı ifadeler için yargılanmıştır. Ayrımcılık suçlamalarından beraat etmiştir. PVV; 2010-2012 yılları arasında, merkez sağ azınlık hükümetini desteklemiştir. 2012'den sonra parti, Liberal-İşçi koalisyonuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu dönemde, PVV'nin ideolojik gelişiminin yalnızca bir yönü vardır; radikalleşme. Medyanın dikkatini çekebilme için gittikçe radikal pozisyonları benimsemiştir. Bu pozisyonların en uç noktası kültürel alandadır. PVV'nin sadece Lahey ve Rotterdam'da kampanya düzenlediği 2014 Belediye Seçim kampanyası sırasında Wilders, hedefini Faslılara yöneltmiştir. Wilders, nativist temelde etnik bir grubu tehdit olarak tanımlamaya uzanan niteliksel bir geçiş yapmıştır (Wilders 2016).¹⁶ 2014 Avrupa seçimlerinde, bu konulara odaklandıktan hemen sonra oy kaybetmiştir. Fas karşıtı ifadeler de bir dizi milletvekilinin partiyi terk etmesine neden olmuştur (Wilders, 2014).

PVV, radikalleşmesini yeni bir medya stratejisiyle birleştirmiştir. 2017 seçim kampanyasında geleneksel medyayı kullanmamıştır. 2010 ve 2012 seçimlerinde partinin

¹⁶ PVV AB üyeliği söz konusu olduğunda, 2010 yılına kadar Avrupa Birliği'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na indirgenmesini savunan Avrupa şüpheli bir partiydi. Ne var ki 2012'den bu yana, Avrupa Birliği'nden tamamen ayrılmayı ve İsviçre veya Norveç gibi modelleri temel alarak AB ile bir ilişki kurmayı savunmuştur (Wilders, 2016).

geniş ölçekli seçim manifestoları yayınladığı gözlemlenmesine karşın, 2017 seçim kampanyası tek bir sayfadan ibarettir. Bunun yerine, Twitter üzerinden iletişim kurmayı tercih etmiştir; Geert Wilders daha da aşırı açıklamalar yapmak için bu platformu kullanmaktadır.

PVV, diğer PRS partileriyle ne ölçüde karşılaştırılabilir? Avrupa düzeyinde PVV, Avrupa Parlamentosu'nda RN, Flaman Bloğu, FPÖ ile aynı gruptadır. 1945 öncesi faşizmle bağlarının eksikliğinden dolayı bu partilerin çoğundan farklıdır.¹⁷ Yukarıda da görüleceği gibi parti, kadın ve LBGT hakları konusunda da daha modern bir pozisyonadadır. Avrupa ekonomik krizi sırasında, bu partiler Avrupa entegrasyonu konusundaki pozisyonları bakımından daha benzer hale gelmiştir. Örneğin, RN de AB'yi terk etmeyi savunmaktadır (Lucardie ve Voerman, 2012:177).

Geert Wilders ve Donald Trump arasındaki benzerlik oldukça açıktır. Wilders, Trump fenomenini benimsemiş ve seçim kampanyasında, Trump'ın zaferini Hollanda'da neler olabileceğinin bir örneği olarak kullanmıştır. Stratejik açıdan benzerlikleri de bulunmaktadır. Örneğin, her iki politikacı da geleneksel medyadan uzaklaşmış ve mesajlarını göndermek için Twitter'ı kullanmayı tercih etmiştir (Kardaş, 2017). Hem Wilders hem de Trump, göçmenlerin neden olduğu tehdide karşı kadınları savunduklarını iddia etmekte ve özellikle de İslami göçe karşı çıkmaktadırlar.

Özetlemek gerekirse, PVV kuruluşundan bu yana giderek daha nativist, radikal/otoriter ve popülist hale gelmiştir; liberal fikirleri ortadan kaybolmuş veya arka plana çekilmiş ve refah devletine, suç ve adalete ilişkin belirli bir sosyal muhafazakârlığa yönelmiştir. Değişim, en azından seçim stratejisi açısından bir dereceye kadar açıklanabilir. Bir röportajında Wilders şunları söylemiştir: “Kültürel-muhafazakâr bir profilimiz var, ancak seçmenleri soldan ayırmayı başardık” (Staal ve Staps, 2011:24). Bu strateji, en azından 2010 yılında işe yaramıştır. Partinin o yıl kazanmayı başardığı yeni seçmenlerin neredeyse üçte biri soldan, daha önce PvdA veya SP'ye oy vermiş kişilerden meydana gelmiştir (Lucardie ve Voerman, 2012:177). Daha az eğitilmiş ve ortalamadan daha az

¹⁷ Aslında PVV, Hollanda parlamentosundaki en İsrail yanlısı partidir. Parti, anti-Semitizm tarihine sahip taraflarla işbirliği yapmakta tereddütlü olduğunu açıklamış; ancak özellikle Marine Le Pen lideri olduğu için Ulusal Birlik Partisini (RN) kardeş parti olarak kabul etmiştir.

başarılı olma eğiliminde olan seçmenler, modernleşmenin kaybedenleri olarak nitelendirilmektedir.¹⁸

Özetle; Hollanda siyasetinde, Pim Fortuyn'ın ölümünden ve partisinin sonraki aylarda dağılmasının ardından, çeşitli yeni partiler siyasi boşluk olarak algılanan alana girmeye çalışmıştır. Bu boşluk, demokratik bir yenilenme, radikal bir nativizm, ekonomik liberalizm, göç, entegrasyon ve suçla ilgili kısıtlayıcı yasaların kombinasyonundan oluşmuştur (Vossen, 2011:180). Pim Fortuyn, Hollanda siyaset söyleminde İslamofobinin normalleşmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik olarak önemli bir miras bırakmıştır. Bu siyasal alanı doldurmaya çabalayan Geert Wilders, siyasal hareketinin yükselişiyle birlikte İslam karşıtlığını geliştirmiştir (Vossen, 2010:14).

3.1.1.1. Söylemsel Stratejiler ve Bağlamsal Etkenler (Context Factors)

Göç karşıtlığı, İslam ve sembollerine olan karşıtlık ve yabancı karşıtlığının PVV'nin başarısını açıklamada ön planda yer aldığını iddia etmek mümkündür. PVV; göçmenlere, Müslümanlara ve yabancılara karşı toplumda var olan kaygı ve korkuları yaygınlaştırmakta ve bir ötekileştirme politikası izlemektedir. Bu söylemsel stratejiler arasında, göçmenlerin suç oranlarını yükselttiği, refah devletinin suiistimali, yerli halkın iş olanaklarını azalttıkları, eğitim ve sağlık standartlarını düşürdükleri ve kadınlara baskı uyguladıkları tezleri mevcuttur.

3.1.1.1.1. Ekonomik Nedenler: İşgücü Piyasasındaki Dengesizlik ve Refah Şovenizmi

Genel olarak ev sahibi Avrupa toplumlarında ve özel olarak Hollanda'da göçmenliğe yönelik sert tutumlar bağlamında kırılma noktası, 1970'li yıllarda, işgücü piyasaları denge noktasını aştığında ortaya çıkmıştır. Bu noktada, ekonomik kriz nedeniyle ortaya çıkan güvensizliklerle güçlenen kıt kaynaklar için sıfır toplamlı rekabet, başlangıçta politik spektrumun en uç noktalarındaki söylemlerde yer alsa da sonrasında siyasi ve sosyal ana akımlar arasında konumlanmıştır (Bauman, 2011:14). Bununla birlikte, 1990'larda ve

¹⁸ PVV, 2006 yılı Şubat ayında kurulduğunda örgütsel anlamda, PVV aslında sadece iki resmi üyesi olduğu için bir parti olmamıştır: Wilders ve tüzel kişi, Stichting Groep Wilders (Bosma, 2010:26). Parti manifestoları sadece Wilders tarafından hazırlanmış ve seçimler için adaylar sadece Wilders tarafından atanmıştır. PVV, kurulduğu sırada sızma korkusu ve ideolojik nedenlerden ötürü, herhangi bir üye almamıştır.

özellikle de 9/11 saldırıları sonrasında, ikinci bir kırılma noktasına tanık olunmuştur; bu kez, dini, kültürel ve tarihi argümanları harmanlayan İslam karşıtı söylem güç kazanmıştır (Taras, 2013:43). 1997 yılında “Hollanda Kültürünün İslâmlaştırılması’na Karşı” başlıklı bir bildirme yayınlayan Fortuyn, daha çok liberal savunma fikrine dayanan yeni bir İslamofobi söyleminin merkezi haline gelmiştir (Hafez, 2014:482). Daha öncede ele alındığı üzere, Özgürlük Partisi’nin lideri Geert Wilders, siyasal hareketinin yükselişiyle birlikte İslam karşıtlığını geliştirmiştir (Vossen, 2010:4).

Özellikle refah şovenizmi, PRS partilerinin göçmen/Müslaman karşıtı söylemlerinde ön planda yer almaktadır. Refah şovenizmi, bu çerçevede, zengin ve sanayileşmiş ülkelerin bu zenginliklerini göçmenlerle/Müslümanlarla paylaşmayı reddetmesi olarak yorumlanabilir. Özellikle refah devleti uygulamalarının suiistimali konusu, söylemlerde geniş yer kaplamaktadır (van der Waal vd. 2011:6). Dahası, göçmenlerin iş piyasasında ücretlerin düşmesine neden oldukları tezi işlenmektedir. PVV de diğer PRS partileri gibi yerli halkın refah devletine ve iş kaynaklarına erişimde öncelikli olması gerektiğini vurgulamaktadır.

İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesi, Batı Avrupa’nın PRS partileri için uzun bir radikalleşme döneminin başlangıcına işaret etmiştir (Rydgren, 2005:413). 1980’lerde (ve özellikle 1990’larda) PRS’nin bir parti ailesi olarak neden ortaya çıktığı sorusu önemli bir sorudur. Bu olgu, Batı Avrupa ülkelerinin sanayileşmesi sonrasında hem ekonomik (sınıfsal) bölünmenin önemini zayıflatmış hem de kültürel/nativist birliği pekiştiren bir siyasi mesaja duyarlı, yeni “kaybeden” gruplar yaratmıştır (Rydgren, 2005:415, Minkenberg, 2002:66; Albertazzi ve McDonnell, 2015:23). Söz konusu partilerin çoğunluğu, farklılıkların birlikteliği (*unity in diversity*) karşıtı tutum almış; nativist bir ideolojik arka planla; “Geçmişin eski değerlerine dönme,” çağrısını gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte PRS partileri oylarını artırabilmek, farklı toplumsal gruplara erişebilmek ve iktidara ulaşmak için literatürde *catch-all party* olarak nitelendirilen, yani her seçmene erişmeyi hedefleyen popülist söylemler üreterek ana-akımsallaşmaya çalışmaktadır (Kaya, 2016).

Devlet hizmetlerinin, kaynaklarının ve ayrıcalıklarının dağıtımında yabancıların, göçmenlerin ve Müslümanların dışlanması gerektiği savı olan refah şovenizmi de (*welfare chauvinism*) PRS partilerinin ana söylemsel stratejilerinden birini

oluşturmaktadır. Batı Avrupa ülkelerinin ekonomilerindeki büyük ve önemli dönüşümler, PRS partilerin yükselişiyle aynı zamana denk gelmiştir (Minkenber, 2002:54). 1980'lerin ortasından itibaren Batı Avrupa ülkeleri, özelleştirme ve kamu sektörü reformlarının gerçekleştiği refah devleti krizini yaşamıştır. Ayrıca, yeni teknoloji, daha ucuz seyahat ve ticari engellerin azaltılması için politik çabalar, işletmelerin yeniden konumlandırılması için daha fazla fırsat yaratmış ve daha önce korunan sektörleri uluslararası rekabete açmıştır. Ulusal ekonomilerin uluslararası hale gelmesi AB içinde en yoğun şekilde gerçekleşmiştir. Bu muazzam ekonomik değişiklikler, özellikle modernleşme ya da küreselleşme kaybedenleri gibi yeni gruplarının yaratılması yoluyla ya da özellikle ana akım soldan giderek daha fazla yabancılaşan yeni işçi sınıfı yoluyla, yeni bir seçmen tabakası yaratmıştır (Kaya, 2016:45).

PVV de bu seçmenleri otoriter ve neoliberal ekonomi politikalarını bir araya getirerek etkilemiştir. Bu teoriye destek olarak, erkek mavi yakalı işçilerin ve yüksek eğitime sahip olmayanların, bu partilerin seçmenlerinin önemli bir bölümünü oluşturduğu öne sürülmüştür. Ne var ki PRS partilerinin ideolojileriyle ilgili diğer çalışmalar, bu partilerin neoliberal ekonomi politikalarını savunmadığını, daha ziyade nativizmi temel politik çerçevesinin ya da çekirdek ideolojik aygıtının merkezi olarak kullanmayı tercih ettiklerini ortaya koymuştur (Rydrge, 2015:416).

3.1.1.1.2. Siyasetten Memnuniyetsizlik

Çok sayıda uluslararası karşılaştırmalı çalışma, PRS partilerine oy verenlerin siyasetten daha az memnun olduklarını ortaya koymaktadır (bkz. Werts vd. 2012). PVV de Hollanda siyasetinde kendisini dışlanmış aktör olarak sunduğundan, diğer yerleşik siyasi partilerin sıradan vatandaşları dinlemediklerini iddia etmektedirler. Bu söylemle, memnuniyetsiz seçmenler için cazip bir alternatif haline gelmektedir. Ayrıca, sosyal bilimciler PRS partileri için oy kullanma ve Avrupa şüpheciliği arasında güçlü bağ bulmuştur (örneğin, Arzheimer, 2009). Birçok ana akım parti, Avrupa bütünleşmesi konusunda ılımlı mesajlar sunmaktadır. Avrupa şüphecisi olan vatandaşların, siyasi spektrumun uçlarında yer alan siyasi partiler için oy kullanma dışında fazla seçenekleri bulunmamaktadır. PRS partileri gibi PVV de Avrupa şüpheci seçmenlerin düşüncesini temsil ettiğinden, Avrupa şüpheci seçmenler tarafından geniş çapta desteklenmektedir.

3.1.1.1.3. Küreselleşme, Kültürel ve Ekonomik Krizler

Çok sayıda dışsal gelişme PRS partilerinin yükselişini kolaylaştırmıştır. Öncelikle sosyal bilimciler, küreselleşmenin PRS'lerin başarısına sebep olan süreçlere yol açtığını saptamıştır. Artan uluslararası işbirliği (Hem AB hem de küresel düzlemde) küreselleşmenin kazananları ve kaybedenleri arasındaki ayrımı güçlendirmiş ve PRS partilerinin kaybedenler için çekiciliğini arttırmıştır (Kriesi vd. 2008:21).

PRS partilerinin başarısını etkileyen ikinci süreç, bireyselleşme sürecidir. Daha özel anlamda, seçimsel dalgalanmaların (*electoral volatility*) artmasıdır. Geçmişte çok sayıda seçmen, güçlü biçimde bağlandıkları tek bir siyasi partiye sadık kalmıştır. Bugün tüm Batı Avrupa demokrasilerindeki seçmenler, seçtikleri siyasi partileri her seçimde daha fazla oranda değiştirme eğilimindedir (Van der Meer vd. 2012: 44). Bu artan dalgalanma olmaksızın PVV'nin başarısı söz konusu olmazdı. Bu durum, seçmenlerin PVV'ye oy vermesini kolaylaştırmıştır (Van Kessel, 2001:13). Seçimsel dalgalanmalar hem ana akım partileri hem de doğal olarak PRS partileri için risk yaratmaktadır. Eğer seçmenler, artan seçim kayganlığıyla birlikte PRS partilerine oy vermeye karar veriyorlarsa, tam tersi de mümkün olabilir.

PVV'nin başarısı, kültürel ve ekonomik krizlere de bağlıdır.¹⁹ Çok sayıda sosyal bilimci, bir ülkedeki göçmen sayısının PRS partilerinin başarısını etkilediğini göstermiştir. PRS partileri, göçmen sayısı arttıkça daha başarılı olmaktadır (Werts vd. 2012:3). Dahası artan göçle birlikte, işsizlik de PVV'nin başarısına yol açmaktadır (Arzheimer, 2009:16). Bununla birlikte, küreselleşme ve popülist radikal sağ arasındaki ilişki birçok sosyal bilimci tarafından incelenmiştir. Özellikle ekonomik, kültürel ve siyasal küreselleşmeyi ölçen veriler ve PRS partilerinin seçim sonuçları arasındaki bağlantılar irdelenmiştir (Zürn, 1998:256). Bazı çalışmalara, refah devleti performansı gibi radikal sağın başarısını engelleyen ara faktörler de eklenmiştir (Swank ve Betz, 2003). Batı Avrupa parti

¹⁹ Genel sonuç, çok sayıda bireyin PRS partilerine oy verdiği; çünkü bu partilerle aynı fikirde oldukları yönündedir. Göç, hukuk ve Avrupa Birliği gibi konularda, ideolojik olarak yakın oldukları partiler lehine rasyonel karar vermektedirler; dolayısıyla sadece protesto güdüsünden fazlası söz konusudur. Bu vatandaşların neden bu yaklaşımları sergiledikleri yönündeki araştırmalarda, çok sayıda araştırmacı artan uluslararası rekabetten dolayı kendilerini tehdit altında hissettiklerini ortaya koymuştur (Kriesi vd. 2008). Bu vatandaşlar genel olarak, işgücü piyasasında eğitimsiz vatandaşlar arasındadır ve işlerini kaybetme korkusu yaşamaktadır. Küreselleşmenin kaybedenleridir ve tutumları küreselleşmenin kazananlarının tam karşısında yer almaktadır.

sistemleri, yeni bir ekonomik ve kültürel ayrışmaya tanıklık etmektedir. Kriesi (2008) bunu entegre edici (açık) ve sınırlayan (kapalı) pozisyonlar olarak nitelendirmektedir. Bu bağlamda PRS partileri, genel olarak kapalı pozisyonları savunmaktadır.

Çeşitlilik ile popülist radikal sağ partiler arasındaki ilişki karmaşıktır: Kültürel ve dini açıdan uzak ülkelerden daha fazla göçün PRS partileri için daha fazla oy veya tersine, daha az göçün bu partiler için daha az oy anlamına geldiğini iddia etmek yeterli değildir. Çokkültürlülüğün artması ve Batı Avrupa'ya göç için artan talepler ve bölgede bu duruma karşı yaygınlaşan muhalefet; göç ve entegrasyon politikalarını sert söylemlerle vurgulayan PRS partileri için bir potansiyel yaratmıştır. Sadece PRS partilerinin güçlerindeki artış değil, aynı zamanda ülkeler arasındaki çeşitlilik örüntüsü ve seçim başarıları incelendiğinde, talep tarafı açıklamaları yetersiz kalmaktadır. Başka bir deyişle, toplumsal değişimlerin ve bu konudaki endişelerin önemli olduğu konusunda geniş bir fikir birliği vardır.

3.1.1.1.4. Kurumsal Çerçeve ve Örgütsel Güç

Kurumsal çerçeve açısından bakıldığında, Batı Avrupa demokrasilerinde PRS parti literataründe en çok tartışılan konu, seçim sistemi olmuştur. Mevcut seçim sisteminin küçük partilerin parlamentoda temsiline (Hollanda'da olduğu gibi) yol açıp açmadığı önemlidir. Salt çoğunlukçu seçim sistemleri, Birleşik Krallık'ın neden etkili bir PRS partisinin olmadığını açıklamaya katkıda bulunmaktadır. Ne var ki seçim sistemleri her şeyi açıklamamaktadır. Fransa'da RN, salt çoğunlukçu seçim sistemine rağmen önemli bir siyasi aktör olarak kalmış ve yirmi yıl boyunca önemli oy oranları elde etmiştir. Siyasi parti ve seçmenlerin nasıl davrandığını ve ilişkiye girdiğini belirleyen kurumsal çerçevenin önemli bir parçasını seçim sistemi oluştururken, parti stratejileri ve söylemleri PRS partilerinin siyasi rekabete girdiklerinde nasıl davrandıklarını araştırmaktadır.²⁰

PVV'nin önümüzdeki yıllarda başarılı kalacağını beklemek için çeşitli nedenler bulunmaktadır. Her şeyden önce, ana program konuları olan İslamofobi, göç ve Avrupa

²⁰ Popülist radikal sağ partiler üzerine yapılan son araştırmalar, bu partilerin kendilerinin rolüne odaklanmıştır. Pek çok çalışma, bu partilerin örgütsel gücünün, özellikle bu partilerin hayatta kalma ya da sürdürülen seçim başarılarının açıklanmasında önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bu modelde, aşırı milliyetçi ya da faşist geçmişin bunu sonlandırdığı önemli bir istisnai durum mevcuttur. Sadece örgütsel yapı değil, parti organizasyonunun ününün ve mirasının da önemli rol oynadığı görülmektedir (Ignazi, 1992:22).

entegrasyonu önemini korumaya devam etmektedir. Bu konular siyasi ve medya gündeminde kaldığı sürece, PVV için desteğin de yüksek kalacağı düşünülmektedir (De Lange, 2014:4).

3.1.2. Özgürlük Partisi (PVV) ve Söylemsel Stratejileri

PVV, 2006 seçimlerinde oyların yüzde 5,9'unu almış ve sonuçta mecliste dokuz sandalye ile temsil edilmiştir. Wilders ilk dönemlerde, sadece orta büyüklükteki bir parlamento partisinin lideri olmasına rağmen, ulusal ve uluslararası medyanın ilgisini çekmeyi başarmıştır. Bu ilginin nedenlerinden birisi de İslam karşıtı filmi Fitna'nın yayınlanması olmuştur. Wilders, 2010 yılında, partisinin Hollanda yerel seçimlerindeki atılımını takiben, "sessiz çoğunluk için" konuştuğunu iddia etmiş ve sol seçkinlerin hâlâ çokkültürlülüğü, Avrupa süper devletini ve yüksek vergileri desteklediğini iddia etmiştir. Müslümanlar ve göçmenlerle Avrupa toplumları arasında medeniyet uyumsuzluğu olduğu iddiası ve Avrupa değerlerinin aşınması gibi söylemler giderek ana akımsallaşmaya başlamıştır (Vossen, 2011:4).

9/11 saldırıları sonrasında PVV, (RN ve FPÖ'nün yanı sıra) İslamofobiyi dışlayıcı bir ideoloji olarak tanımlamanın ana üssü haline gelmiş ve güçlü bir dışlayıcı ideoloji olarak yeniden üretmiştir. 9/11'den sonra İslamofobi söylemleri yaygınlaşmış, PRS'nin İslam'a yönelik söylemsel stratejileri daha da sertleştirmiştir. PVV, İslam ve Batı arasındaki bu karşılaşmada tehditkâr bir çatışma söyleminin yerleştirilmesinde özellikle başarılı olmuştur. Batının, varoluşsal olarak kültürel, demografik, politik ve entelektüel özelliklerinin yok edilmekte olduğunu iddia etmiştir. Geert Wilders ve partisi, 9/11 sonrası İslam karşıtı dalgayı tutarlılıkla ve tabu yıkıcı İslamofobik anlatılarla güçlendirmiştir.

Dolayısıyla, İslamofobi, PRS'nin kilit bir ideolojik ve politik niteliği haline gelirken, programlarında buna merkezi bir yer sunan ve söylemsel erişimini genişleten Wilders ve partisidir (Vossen, 2011:178). Wilders, İslam'ın, Batı toplumunun aydınlanma temellerine ve Avrupa'nın yaşam biçimine uymadığını, aynı zamanda aşırılık yanlısı bir ideoloji olduğunu iddia etmektedir. Wilders, 2008 yılında, film projesi olan "Fitna"yı başlatmıştır. Bu filmde İslam, Avrupa'da yer almaması gereken aşırılık yanlısı, dogmatik, şiddet içeren, hoşgörüsüz bir nefret ideolojisi olarak yorumlanmıştır. Film, genel olarak

PRS'nin sonraki yıllarda İslamofobi söylemini nasıl çerçeveleyeceğine dair bir belge halini almıştır: İslam karşıtı “Fitna” çoğu Batı Avrupa ülkesi tarafından kınanmış; ancak Le Pen ve Haider'in lider olduğu Fransa ve Avusturya'da etkin bir şekilde övgüyle karşılanmıştır. Le Pen gibi Haider de Avrupa'da İslam karşıtlığının öncülerinden olmuştur (Wodak, 2005:49).

Tüm bu söylemlerine ek olarak, Wilders, İslam'a karşı mücadelede benzer düşünen güçlerin uluslararası bir ittifakını kurma arzusunu da dillendirmiştir. 2015 yazında, yıllar süren başarısız girişimlerden sonra Le Pen'in ve Wilders'in partisi nihayet; FPÖ, Lega Nord, VB ve diğerlerinin temsilcileriyle birlikte, Avrupa Parlamentosu'ndaki *Avrupa Milletleri ve Özgürlük için Hareket* oluşumunda bir araya gelmiştir. Ortak siyasi duruşlarının odak noktaları; küreselleşmeye karşı mücadele, Avrupa'da kitlesel göçle mücadele ve tahmin edilebileceği gibi kıtanın “İslamlaştırılmasına” karşıtlık üzerinden şekillenmiştir (Mudde, 2016:42).

Wilders²¹ gibi PRS temsilcileri, ana akım partilerin bu kadar uzun zamandır inandırıcı olarak ele almayı başaramadığı zor meseleleri ele alarak, İslamofobi, göç ve yabancı karşıtlığını harekete geçirmeyi ve bu karşıtlıklarına uslama stratejileriyle meşruiyet kazandırmayı amaçladılar. Popülist, radikal ve nativist ideolojik arka planları, sözde liberal bir ana akım fikir birliği yüzeyinin temelinde bulunan korkuları ve önyargıları harekete geçirmeyi başarmıştır. Daha radikal İslam karşıtı politikalar için söylemlerini meşru bir siyasi/sosyal düzlemde göstermeyi başarmışlardır.

3.1.2.1. Ana Söylemsel Stratejiler: Göç Karşıtlığı, İslam ve Sembollerini Karşıtlığı ve Yabancı Karşıtlığı

PVV söyleminin en belirgin özelliği, Hollanda'nın “İslamlaştırılmasına” ve Doğu Avrupa'dan göçe karşı yaptığı uyarıları içermesidir. Müslüman vatandaşlara yönelik kınama, özellikle güçlü terimlerle ifade edilmektedir. Bununla birlikte PVV, AB üyesi

²¹ Vossen, PVV'nin söylemini ve programını neredeyse tamamen şekillendiren Wilders'in ideolojisinin evrimini çarpıcı bir şekilde incelemektedir. Analizi, parti ideolojilerinin sabit görülmemesi gerektiği, ancak parti liderlerinin bağlamsal değişkenlerin ve stratejik düzenlemelerin dinamik yan ürünü olarak daha iyi anlaşılması gerektiği varsayımıyla hareket etmektedir. Bu düşünce, oy kazanma stratejisinin farklı aşamalarındaki yeni konuları vurgulayarak, programatik profillerini değiştirme eğiliminde de ortaya çıkmaktadır. Wilders'in ideolojik görünümü, 2006 yılına kadar yeni muhafazakâr bir evre ve ardından bugüne kadar süren nativist radikal sağ popülist evre olarak tezahür etmektedir (Vossen, 2011).

olmayan devletlerden gelen göç oranlarına karşı olan Hollanda toplumunun desteğini almayı amaçlamaktadır. Hollandalı gazeteciler, bilim adamları ve diğer politikacılar, Geert Wilders ve PVV'sinin popülist, nativist, radikal/otoriter bir politika izlediği konusunda hemfikirdir. Seçkinlerin eleştirilmesi ve komplo teorilerine olan yakınlığı, Wilders'in söylemlerinin diğer karakteristik özellikleridir.

Bu ilkeler, Avrupa'nın İslamlaşmasına dair kıyamet teorisi içinde formüle edilir ve birbirleriyle bağlantılı hale getirilir. Wilders, Avrupa'nın "Avro Arabistan" (Eurabia) dönüşümüne karşı uyarıda bulunur (Wilders, 2007). "Avro Arabistan" kavramı PVV'nin söyleminde özellikle yaygındır ve önemli bir adlandırma (*nomination*) stratejisidir. Bu söylemde nativist bir temelde iç (Avrupa) ve dış (Arabistan) grupların inşası, ima yolu/adlandırma stratejisiyle kurulmaktadır. Bu adlandırma stratejisinde, tezin hipotezlerinden olan PRS'nin izledikleri söylemsel stratejiler yoluyla; Müslümanları, göçmenleri ve yabancıları kendi toplumlarının ötekileri olarak inşa ettikleri hususu doğrulanma eğilimindedir.

Wilders, İslam'a karşı sert bir tavır almıştır. 2004 yılından itibaren, İslam'ı komünizm ve faşizm ile aynı düzeye yerleştirmiş ve dolayısıyla Batı'ya benzer bir tehdit teşkil eden, totaliter bir ideoloji olarak nitelendirmiştir. Burada, Wilders'in İslam'ın totaliter ideoloji olarak yüklemesi söz konusudur. Bu yükleme stratejisinin temel dayanağı olan ima yolu/adlandırma stratejisi olarak; "İslamofaşizm" terimini kullanmıştır (Vossen, 2010-2011). *İslamofaşizm* kavramı da tezin birinci hipotezini doğrular biçimde, popülist bir temelde İslam karşıtlığını onaylar bir söylemsel stratejiyi temsil etmektedir.

PVV'nin Müslüman karşıtı/İslam karşıtı söylemsel stratejileri ötekileştirme/dışsallaştırma görevi görmektedir. Söz konusu parti, İslamofobik ifadelerinin açık ve tehditkâr olması nedeniyle dikkat çekmektedir. Wilders bu nedenle Hollanda mahkemelerinde yargılanmış ve politikacıların ifade özgürlüğü öne sürülerek beraat etmiştir.

PVV ve Wilders, İslam karşıtlığında sadece söylemsel düzeyde kalmamakta, pratikte de yasal olmayan parlemonta dışı eylemlere başvurmaktadır. PVV, Hollanda parlamentosunda başörtüsü ve Kur'an yasağını, camilere para desteği ve yeni cami inşa

yasağını savunmaktadır.²² Tüm bu hususlar, incelenen söylemlerin sadece söylemsel düzeyde kalmadığını pratikte de yansımaları olduğunu göstermektedir. Söylemlerin pratiğe yansımaya odaklanıldığında, PVV orduda İslami kökenli insanları çalıştırmamayı teklif etmiştir. Geert Wilders, söz konusu ötekileştirici/dışsallaştırıcı söylemini yurtdışına da taşımış; Müslümanların orduda askerlik yapmamaları gerektiğini Almanya’da *PEGIDA* mitinginde ileri sürmüştür.²³

En öne çıkan söylemsel stratejilerinden birinde Wilders, yine daha önceki ele alınan *İslamofaşizm* kavramını destekler biçimde; İslam’ı “hasta” ve “faşist” olarak nitelendirmektedir. Onun görüşüne göre İslam bir dünya dini değil, politik bir ideolojidir. 9 Şubat 2008 tarihinde *Vlaamse Nieuws blad* gazetesine verdiği demeçte: “İslam’ın ideolojisini alçakça, faşist ve yanlış buluyorum,” ifadesini kullanmıştır (Bot, 2017:3). Tüm bu yüklemeler, ima yollu adlandırmalar ve uslama stratejileri, tezin hipotezlerini doğrulamaktadır.

Ayrıca davasının devam ettiği mahkemenin ilk gününde Wilders; İslam’ın “kötü niyetli” ve “totaliter bir ideoloji” olduğunu ifade etmiştir. İslam’ı sıklıkla “alçak” ve “kötü niyetli” olarak nitelendirerek, negatif yükleme stratejileri uygulamaktadır. İslam’ı totaliter bir ideoloji olarak nitelendiren Wilders, kullandığı “*İslamofaşizm*” adlandırma stratejisini süreklilik içerecek bir örüntüyle desteklemektedir.

Kur’an’ı, başkalarını yok etmek için yola çıkan bir dinin *Mein Kampf*’ı olarak nitelendirmiş, baskı ve cinayete teşvik ettiğini ve bu nedenle yasaklanması gerektiğini iddia etmiştir. Bu örnekte de açıkça Eleştirel Söylem Analizi’nde önemli bir kavram olan *metinlerarasılık ve söylemlerarasılık* göze çarpmaktadır. Wilders, kutsal kitap Kur’an ve Hitler’in “Kavgam” adlı eseriyle özdeşlik kurmakta, bu iki metni ilişkilendirmekte ve *söylemlerarasılık* kavramında da belirtildiği gibi birbiriyle örtüşen ve birbiriyle etkileşime geçen söylemler içerdiklerini vurgulamaya çabalamaktadır. “Kur’an” ve Hitler’in yazdığı “Mein Kampf” arasında *metinlerarasılık* kurmayı amaçlamakta,

²² Sıklıkla tekrarlanan Müslüman karşıtı söylemlere ek olarak, PVV'nin hem yeni planlanmış hem de mevcut camilerin varlığına karşı çıkan *Moskee* adlı bir web sitesi bulunmaktadır. Bu web sitesinden camilere karşı protesto eylemleri düzenlenmekte ve koordine edilmektedir. *Moskee* web sitesine ek olarak, yasal ilkelere daha az uyan bir *Moskee Facebook* sayfası da bulunmaktadır.

²³ Tüm bu ötekileştirici söylemine rağmen, 2013, 2014 ve 2015 yıllarında yapılan çeşitli anketler, seçimlerin o sırada gerçekleşmesi durumunda PVV’yi Hollanda’daki en büyük parti olarak göstermiştir (Van der Valk, 2015:378).

metinlerin birbirine bağılılığı ve ana argümanların benzer olduğunu radikal ve kışkırtıcı biçimde dile getirmektedir. Söz konusu yüklem stratejisi, *İslamofaşizm* temelinde kurgulanan adlandırma stratejisini desteklemektedir.

Bunun açık bir örneği şu alıntı da gözlemlenmektedir: “Kur’an, şiddeti teşvik eden faşist bir kitaptır. Bu nedenle, tıpkı *Mein Kampf* gibi bu kitabın da yasaklanması gerekiyor. Kitap, nefret ve öldürmeyi kışkırtıyor ve bu nedenle yasal düzenimizde bir yere sahip değil.” (Spiegel, 2010). Geert Wilders ve PVV, zaman zaman söylemlerinde açıkça geçmişe gönderme yapmakta, tarihsel referansları uslama stratejisi olarak kullanmaktadır. İslam’ı tehdit edici bir ideoloji olarak formüle ederek, tutarlı bir şekilde kendi pozisyonunu meşrulaştıran bir uslama stratejisi olarak benimsemektedir. Yukarıdaki açıklama, İslamofobik yüklem ve uslama stratejilerinin en uç noktalarından biridir. Aynı zamanda, hayatta kalmalarını tehdit ettiğini iddia ettikleri İslam’a yönelik popülist duruş hakkında bilgilendirici bir örnektir.

Aslında, Kur’an’ı *Mein Kampf*’a benzetmek, PVV’nin Müslüman karşıtı duygularını meşrulaştırmak için bir uslama stratejisi oluşturarak geçmişe kullanmanın bir yoludur. Wilders’in seçmenleriyle iletişim kurma konusundaki ana teması, Müslüman karşıtı önyargıdır. Bu anlamda, söylemlerinde İslam’ı din yerine bir ideoloji olarak kullanması; camileri ve İslami okulları kapatma, Kur’an’ı yasaklama, Müslüman ülkelerden gelen mültecileri reddetme, Müslümanları sınır dışı etme ve Müslümanları uzaklaştırma planlarına güvenilirlik sağlamıştır. Sabıka kaydı olan Müslümanların vatandaşlık haklarının elinden alınması da iyi bir örnek sunmaktadır. Wilders, izleyicisini söylemsel stratejilerinin geçerliliği konusunda ikna etmek için İslam ve Hollanda kültürü arasında bir düşmanlık kurmaktadır.

Bununla birlikte Wilders, kışkırtıcı bir biçimde Hz. Muhammed’i “barbar” gibi saldırganca ifadelerle tanımlamıştır (Wilders, 2008). Burada da açıkça görüldüğü gibi radikal ve kışkırtıcı yüklem stratejisini uygulamaya devam etmektedir. Kur’an hakkındaki düşüncelerini diğer platformların yanı sıra 2008 yılında piyasaya sürülen “Fitna” filminde de açıkça dile getirmiştir. Bu durum, İslam karşıtlığının Wilders’in söylemsel stratejilerin yanında eylemlerine de yansıtıldığının açık bir kanıtıdır ve hipotezleri eylemsel düzeyde de desteklemektedir.

Wilders, 2008 yılı bahar aylarında, “Fitna” filmini kamuoyuna sunmuştur. Teröristlerin açıklamaları, Kuran’dan ifadelerle bağlam dışına çıkarılmış ve “İslamlaşma” sürecine direnme çağrısını içeren metinlerle birlikte sunulmuştur. Teröristler ve İslam dini arasında kurulan bu bağlantı bilinçli bir ötekileştirmeyi içermekte ve İslam’ı radikal bir ideoloji olarak yükleme stratejisinin temelini oluşturmaktadır.

Ayrıca sosyal bağlam, metinlerin yarattığı etkiler açısından önemli bir rol oynamaktadır. PVV ve Wilders, söz konusu filmde İslam ve sembollerine karşı olumsuz algı yaratan bir sosyal bağlam sunmuştur. Bu çerçevede vurgulanması gereken husus; görüntüler ve metinlerin öfke, korku, nefret ve hayal kırıklığı gibi duyguları uyandırmak için kullanılmalarıdır. Söz konusu film, radikal popülist bir söylemle; korku, nefret ve düşmanlık duygularını teşvik eden bir film olarak nitelendirilmelidir. Filmin sonuna doğru; “Artık İslam’ın ideolojik olarak fethedilme zamanı,” söylemi ön plana çıkmaktadır (Fitna, 2008). Burada “fethetme” kavramı dikkat çekmektedir. “Fethetme” fiili İslam’ı alt edilmesi gereken bir düşman ideoloji olarak yüklemektedir. Bu filmin, PVV’nin söylemlerini görselleştirerek, İslam karşıtı söylemin etkisini *yoğunlaştırma stratejisi (intensification strategy)* olarak yorumlanması mümkündür.

Daha önce vurgulanan *İslamofaşizm* ima yollu, adlandırma stratejisiyle bağlantılı olarak; film, İslam’ı bir din olarak değil, faşizm ve komünizmle yan yana durması gereken bir ideoloji olarak ele almaktadır. Filmde, İslam için; dogmatik, özgürlük ve hoşgörü eksikliği olan, şiddet ve baskı içeren, otoriter yükleme stratejileri kullanılmaktadır.

Hollanda’da, Haçlı Seferleri döneminden kaynaklanan ve o zamandan beri öykülerde ve görüntülerde aktarılmış olan tarihsel olumsuz imajların toplum ve siyasette kolektif bir hafızası olduğu görülmektedir. Arka plandaki bu kolektif bilinçle, “Fitna”da gösterilen türden görüntülerin etki yapması daha kolay olmaktadır (Fitna, 2008). Dolayısıyla aynı zamanda tezin hipotezlerinin de doğrulandığı görülmektedir. Dini, kültürel ve tarihi argümanların harmanlandığı bir İslam karşıtı söylemin ağırlık kazandığı doğrulanmaktadır. İslam karşıtlığının popülist radikal sağın söylem stratejilerinde merkeziliği her zaman ve koşulda değişmeden kalmıştır.

Yine Wilders’in davasındaki ifadelerle dönüldüğünde, İslam hakkındaki fikirleri açıkça gözlemlenmektedir: “İslam, öncelikle işlediği cinayetler ile göze çarpan ve yalnızca

gerici ve yoksul toplumlar üreten bir ideolojidir.” Bu ifadede, İslam için “gerici” yükleme stratejisi kullanılmaktadır. Dolayısıyla, İslam’ın modern toplumlarla bağdaşmadığı ima edilmektedir. Aynı ifadeden bir alıntı da şu şekildedir: “Işıklar Avrupa’nın her yerinde sönüyor.” Wilders, burada aydınlanmanın değerlerinin kaybolmasına itiraz ederken, Batı medeniyetinin kıyamet dönemine girdiğini iddia etmektedir (Wilders, 2011a). Bu ifade de yine “kıyamet” kavramı İslam ile ilişkilendirilmekte ve İslam’ın Avrupa’nın “kıyamet dönemine” girmesine yol açtığı vurgulanmaktadır. Açıkça gözlemlenen söylemsel strateji, İslam’ın bir düşman olarak yüklenmesi ve ötekileştirilmesidir.

Ayrıca, Avrupa’nın kıyamet dönemine girmesinden kimin sorumlu olduğuna dair de yine popülist kavramsal çerçevenin ana hususu olarak gözlemlenen, elit karşıtı tutumu ortaya konmaktadır: Bu durumdan: “Halklarına karşı bütüncül savaşa giren çokkültürlü elitler,” sorumlu tutulmaktadır (Wilders, 2011a). Bu noktada, tezin ele aldığı kavramsal çerçevelerden en önemlisi olan popülizmin içerdiği elit karşıtı tutumun, İslam’ın ötekileştirilmesine yönelik yaptığı katkı gözlemlenmektedir.

Wilders şöyle devam etmektedir: “Bu elitler, on dört yüzyıldır bizi yok etmek isteyen bir ideolojinin koruyucularıdır.” Dolayısıyla bu popülist söylemsel stratejide, İslam karşıtlığı ve elit karşıtlığının iç içe geçtiği gözlemlenmektedir (Wilders, 2011a). Bu söylemsel stratejide, popülizm ve İslam karşıtı tutumun harmanlandığı açıkça gözlemlenmektedir ve tezin hipotezleri desteklenmektedir.

Wilders, Roma’da gerçekleştirdiği bir konuşmasında, İslam sorununun yalnızca Hollanda ile ya da Batı ile ilgili olmadığını söylemiştir:

İslam, dünya egemenliği için çaba sarf ediyor. (...) İslam’ın şeytani olduğu gerçeği atalarımız için her zaman açıktı. Bu yüzden savaştılar... Hollanda’daki Müslümanlar, dünyayı ele geçirmek için İslami bir projenin parçası olan piyonlar olarak seçilmiştir.

Wilders’ın yukarıda alıntılanan söyleminde İslam, “şeytani” olarak yüklenmektedir. Bu söylemsel stratejiye göre İslam’ın gizil bir planı bulunmaktadır. “Atalarımız bunun farkındaydı; bu yüzden savaştılar,” söylemi ise nativist bir ideoloji temelinde, İslam’ı tarihsel süreçte “öteki” olarak sunmakta ve düşmanlaştırmaktadır. Aynı zamanda satranç oyununda bir taş olan “piyon” kavramı kullanılarak Hollanda’daki Müslümanların daha

büyük bir amacın/oyunun parçası olduğuna dair söylemsel bir strateji kullanmaktadır. “İslami bir proje” adlandırması, İslam’ın tüm dünyaya egemen olma amaçlarının Hollanda’daki yansımasına tekabül etmektedir.

Wilders: “Atalarımızın yaptığı gibi bu kötülüğe karşı savaşmalıyız,” ifadesini kullanmaktadır (Wilders, 2011 b). Wilders’ın Haçlı Seferleri ve diğer savaşları tarihsel argüman olarak ve toplumun düşmanı olarak adlandırdığı Müslümanlar’a karşı kullandığı gözlemlenmektedir. Bu çerçevede, tarihi argümanların söylemsel stratejinin bir parçası olarak kullanılmasının, tezin hipotezlerini doğrulama eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir.

Wilders, “İslam’ın işgali” yükleme stratejisiyle, büyük ölçüde İslami nüfusa sahip ülkelerden göçü tasvir etmektedir. Örneğin 6 Şubat 2007 bir internet sitesinde, Hollanda’da İslamcıların görevde olduğunu ifade etmiştir: “Muhammed B. gibi bir terörist durdurulamadı. Avrupa Birliği konuyla ilgili sessiz kalıyor. Avrupa ve Hollanda’da yeterince İslam var. PVV, İslami bir istilada bu girişime direnmek için elinden geleni yapacak.” (Wilders, 2011 b). Bu söylemlerde kullanılan “*işgal*”, “*istila*” gibi adlandırma stratejileri, İslam’ın bir düşman olarak ötekileştirildiğini kanıtlamakta ve bu savaş terimleri kullanılarak, halk popülist/nativist/radikal bir çerçevede temelinde korkutulmaya çalışılmaktadır. Tezin hipotezlerinde dile getirilen İslam ve göç karşıtı söylemin merkezi hale geldiği bu örnekte de doğrulanmaktadır.

Wilders’ın gözünde, “Hollanda bir İslamlaştırma tsunamisinin kurbanıdır.” Burada kullanılan “*tsunami*” adlandırması dikkat çekmektedir. Hollanda’nın bu felaketin “kurbanı” olarak adlandırılma stratejisi ise bir mağduriyet (*victimization*) söylemi yaratmayı amaçlamaktadır. Burada kullanılan “*tsunami*” metaforu da özellikle korku duygusunu uyandırmaya çabalayan, bir yükleme stratejisidir.

Ayrıca, buna benzer biçimde Wilders sel metaforunu kullanmaktadır: “Hollanda, ilçeden ilçeye, caddeden caddeye, okuldan okula İslamlaştırılıyor.” (Wilders, 2010). “İslamlaştırma” kavramının kullanılması, İslam’ı empoze etmek için kasıtlı bir projenin varlığına işaret eden, bir uslama stratejisidir.

Bu sömürgecilik fikri bazen daha da açık bir popülist arka planla ifade edilir: “Elitler, burada her şeyi mahveden bu Faslıları, romantik biçimde yeni Hollandalı olarak

tanımlamaktadır. Onlara ‘sömürgeciler’ demeyi tercih ederim; Müslüman sömürgeciler. Ne de olsa, buraya bizi boyun eğdirmek için geldiler, bütünleşmek için değil devralmak için geldiler.” (Wilders, 2010). Söz konusu alıntı da popülist ideolojinin varlığına dikkat çekmektedir. Öncelikle elitler dışsallaştırılmakta ve onların göçmenlere yaklaşımı eleştirilmektedir. Sonrasında ise nativist bir ideolojinin varlığını doğrulayan, “sömürgeci” adlandırma stratejisi kullanılmaktadır. “Müslüman sömürgeciler” adlandırma stratejisiyle bu kavram berraklaştırılmakta ve İslam karşıtlığı çok açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Burada da nativist ideolojinin İslam ve yabancı karşıtlığı ile harmanlandığı açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda yine: “Boyun eğdirmek için geldiler, bütünleşmek için değil,” söylemsel stratejisi, Hollanda toplumu için tehlikeli olan bir düşman stereotipin yaratılmasına hizmet etmektedir.

İslamofobik söyleminin yanı sıra, Wilders daha genel olarak metaforların ve retorik konuşma figürlerinin yardımı ile *aciliyet ve tehlike atmosferi* yaratmayı başarmaktadır: “(...) Müslümanlar büyük şehirlerden kırsal bölgelere taşındılar. İslamlaştırmanın tsunamisini durdurmalıyız. Bu bizi öze, kimliğimize, kültürümüze götürecektir. Direnmezsek, programımızdaki tüm diğer hususlar boşa gidecektir,” (Wilders, 2010). Bu söylemde de nativizm/popülizm temelinde bir ötekileştirme söyleminin işlerlik kazandığı gözlemlenmektedir. Kültürel açıdan “öteki” olarak adlandırılan Müslümanların, giderek ülkeyi ele geçirdikleri ima edilmektedir. “Direnmezsek” ifadesi ise yine bir savaş terimi olarak göze çarpmakta ve söylemin radikal unsurlarını gözler önüne sermektedir.

Bununla birlikte Wilders, nativist bir biçimde üreme konusuna da dikkat çekmektedir: “Yerli nüfusun göçmenlerden daha az çocuğu vardır. Günümüzde çoğu Müslüman olan göçmenler, büyük şehirlerde yaşamaktadır. Yirmi yıl içinde Apeldoorn’dan Emmen’e ve Weert’ten Middelburg’a kadar her yerde olacaklar. Ülkemizi Muhammed adında bir şeytana satıyoruz ve kimse bu konuda hiçbir şey yapmıyor,” (Wilders, 2010). Bir önceki söyleme benzer biçimde nativist bir ideoloji zemininde, aynı zamanda korku metaforunun kullanılmasıyla, İslamofobi söylemsel olarak yeniden üretilmektedir. “Şeytan” adlandırma stratejisi ise burada kışkırtıcı bir düşmanlaştırma görevi görmektedir. Tezin hipotezlerinden birini doğrular biçimde, İslam karşıtlığı, PVV’nin söylem stratejilerinde merkeziliği her zaman ve koşulda değişmeden kalmıştır.

Örnek vermek gerekirse; 2011 yılı Temmuz ayında, PVV üyesi olan S. van Rooy, Scheveningen’deki bir alışveriş merkezinde, türban giyen birkaç kadını taciz ettiğini gösteren YouTube videosu paylaşmıştır. Facebook’ta şöyle yazmıştır: “Birdenbire bu şahinleri gördüm, bu yüzden film çekmeye karar verdim. Yoksa Scheveningen’de kalan zamanımı, İslami kum havuzundan ithal edilen bu alçak geri kalmışlığı kabul etmekle mi doldurmalıydım?” Bu kişi, şu ifadeleri kullanmaktadır: “Batı değerlerini, şeriat gibi ırkçı, faşist ve insanlık dışı bir sistem lehine reddeden insanlar, tıpkı Naziler ve diğer faşistler gibi aşağılıktır.” Bu söylemsel stratejide, İslamofaşizm adlandırma stratejisiyle bağlantılı olarak Müslümanlar, diğer Naziler ve faşistlerle eşdeğer olarak görülmektedir. Ayrıca, “aşağılık” yükleme stratejisi, yine kışkırtıcı/radikal bir söyleme işaret etmektedir.

Bir yayıncı olan Van Rooy, babasıyla birlikte İslam’a karşı aktif bir kampanya yürütmektedir. *De İslam: een politieke religie (İslam dini – siyasi dine ilişkin eleştirel yazılar)* başlıklı kitabı yazmışlardır. Kitap, çok sayıda İslam eleştirisi içeren makaleden oluşmaktadır. Parçaların birçoğu güçlü bir İslamofobik karaktere sahiptir. Elsevier, film ve Van Rooy’un yorumları hakkında bir makale yayınladıktan sonra, PVV olaydan pişman olduğunu ve Van Rooy’u partiden çıkardıklarını açıklamıştır: “Bu kadınların burka giymesi utanç verici ve gerçekten burkaların yasaklanmasından yanayız, ancak bu kadınlar suçlu değildir,” açıklamasında bulunulmuştur (Van Rooy, 2018). Yürütülen bu aktif kampanyalar, söylemlerin pratiğe yansımalarını ortaya koymaktadır.

Wilders ve destekçilerinin kullandığı “İslamlaşma” söyleminin güçlü bir yükleme stratejisine sahip olduğunu göstermek için bazı noktalara odaklanmak gerekmektedir. İlk olarak, Müslümanlar topluma katkıda bulunmayan işsizler olarak tasvir edilmektedir. Aşağıdaki alıntı buna bir örnektir:

Sınırlarımızı Batılı olmayan, İslami göçmenlerin aile üyelerine kapatmayı tercih ediyorum. Yüzde doksan dokuzu toplumumuza hiçbir şey katmıyor. Yanlarında getirdikleri tek şey sorunlardır. (Wilders, 2008)

Bu alıntıda gözlemlenebileceği gibi tezin ikinci hipotezine paralel biçimde PVV, izlediği söylemsel stratejiler yoluyla göçmenleri ve özellikle de Müslüman göçmenleri sorunların kaynağı ve Hollanda toplumunun ötekisi olarak inşa etmektedir.

İkincisi, Müslümanlara, aşağıdaki alıntıda gösterildiği gibi “güvenilmez” yükleme stratejisi atfedilmektedir:

Hollanda Müslüman topluluğu, anayasal hak ve özgürlüklerini diğer gruplarla aynı derecede sağlayabilmek için gerekli olan güven temelinde, Hollanda hukuk sisteminin yasalarını ve kurallarını gerçekten kabul etmediği sürece, bu yasaları ve kuralları kabul edene kadar onlara hak sağlanmamalıdır” (Wilders, 2008)

İncelenen bu alıntıda da tezin hipotezleri desteklenmektedir. İslam ve göç karşıtı söylemsel strateji gözlemlenmekte ve Müslümanlar sorunların kaynağı olarak ele alınmaktadır.

Değerlerin paylaşılmadığı yükleme stratejisi, söylemsel stratejinin üçüncü bölümüdür. Bu durum, aşağıdaki alıntıda açıkça görülmektedir:

(...) davranışları din ve kültürlerinin sonucudur. Onları ayrı ayrı ele alamazsınız. Papa, son zamanlarda, İslam’ın şiddet içeren bir din olduğunu söylediğinde kesinlikle haklıydı. İslam, gayrimüslimlerin dönüşümü anlamına gelir” (Wilders, 2011).

Yine dini bir argümanla, İslam karşıtlığı içeren bir uslama stratejisine odaklanıldığı ve tezin hipotezlerinin doğrulandığı gözlemlenmektedir. Burada dikkat çeken nokta, İslam’ı şiddet içeren bir din olarak adlandırarak, söylemlerin meşrusallaştırıldığı bir uslama stratejisi kullanılmasıdır.

Batı toplumlarıyla temel değerlerin paylaşılması, genellikle “başörtüsü” ile sembolize edilir. Çoğu durumda başörtüsü, PVV’nin sözlü saldırganlığının hedefidir ve savaş metaforları düzenli olarak kullanılır. Wilders, başörtülerinin “kamusal alanları kirlettiğini” ifade eder ve ona göre “sokaklar yeniden ele geçirilmelidir.” Bu nedenle Wilders, “baş paçavra vergisi” olarak nitelendirdiği başörtüsü için vergi uygulanmasını savunmaktadır (Wilders, 2007). Bu nokta, söylemsel strateji ve pratiğin bütünleştiği bir örnek olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca ima yollu/adlandırma stratejilerinin işleme mekanizmasını açık bir biçimde göstermektedir.

Son olarak, tezin hipotezlerini doğrulayan aşağıdaki ifadede vurgulandığı gibi Müslümanların toplumun refahına katkıda bulunmadığı ifade edilmektedir.

Hollanda vatandaşlarının çıkarlarına aldırış etmiyorlar ve Hollanda topraklarının *Netrarabia*'ya dönüşümü için çalışıyor, burasını *Eurabia* eyaleti haline getirmeye çabalyorlar. (Wilders, 2010 b)

Hollanda Arabistan'ı (*Netrarabia*) ve AvroArabistan (*Euroabia*) adlandırma stratejileri, bir söylemsel strateji örüntüsü olarak sürekli göze çarpmakta ve PVV'nin söylemlerinin en önemli adlandırma stratejisini oluşturmaktadır. Eşitsiz muamele ve ötekileştirme/dışlama sürecini kolaylaştırmaktadır. Tezin kavramsal çerçevesini oluşturan, nativist ve popülist bir ideolojinin doğrulandığı bir söylemdir. Müslümanlar sorunların kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Bu örnekte de ima yollu/adlandırma stratejilerinin işlediği görülmektedir. "*Netrarabia*" ve "*Euroabia*" kavramları açıkça bu stratejileri temsil etmektedir.

Wilders, söylemsel stratejilerini önerileriyle de desteklemiştir: Örneğin, savundukları arasında; Kuran'ın özel ve kamusal alanda satış ve kullanımına ilişkin yasak, ülkenin Batılı olmayan göçmenlere sınırlarının kapatılması, Müslümanların asimilasyonu veya ayrılma şartı bulunmaktadır: "Herkes baskın kültürümüze adapte olmalı. Yapmayanlar artık yirmi yıl sonra burada olmayacak, sınır dışı edilecekler" (Wilders, 2011). Burada da söylem ve pratiği bütünleştirme çabasını görmek mümkündür.

Bununla birlikte; PVV, 2010 seçim manifestosuna, Müslüman vatandaşları ve sembollerini ötekileştiren ya da eşitsiz muameleye maruz bırakan politikaları dahil etmiştir. Yeni camilerin inşa edilmemesi ve "şiddetin vaaz edildiği" camilerin kapatılması, İslam ülkelerinden gelen göçün durdurulması, kamu görevlilerinin başörtüsü takma yasağı, başörtüsü takmaya vergi ve burka yasağı, Kur'an ve Kur'an derslerinin okul binalarında yasaklanması, İslami okulların kapatılması, İslami olduğu düşünülen medya da dahil olmak üzere İslami medya için verilen hibenin sona ermesi gibi İslamofobik söylemini destekleyen önerilerde bulunmuştur (Vossen, 2011). Burada da PVV'nin söylemlerini toplumsal ve siyasi alanda pratiğe dökme çabası ortaya çıkmaktadır.

Ek olarak PVV, "sağlık hizmetinin İslamlaştırılmasının" durdurulması gerektiğine inanmaktadır. Göçmen Müslümanlar; mevcut ayrımcılıktan, yabancılar ve göçmenlere ilişkin politikalar ve çift uyruklu göçmenlerin haklarına ilişkin PVV seçim manifestolarından dolayı olarak etkilenmişlerdir. Bütün bu politika ve önlemlerin,

sadece Müslümanları etkilemeyeceği doğrudur. Ne var ki tezin üçüncü hipotezinde de ele alındığı üzere Müslümanlar, Batılı olmayan göçmenlere yönelik PVV önerilerinden etkilenenler arasında en önemli grubu temsil etmektedir. Bu konular arasında, etnik kayıt planları ve işsiz olanlar için sınır dışı edilme bulunmaktadır. PVV ayrıca, nativist bir ideolojik çerçeveye “yerli olmayan” kayıtlı göçmenlerin torunlarını da “yerli olmayan olarak” görmek istemektedir. Burarada da söylemlerinin politika önerilerine yansımalarının açık örnekleri gözlemlenmektedir.

İslam’a karşı mücadeleyi içeren söylemsel stratejileri, yalnızca siyasi açıklamalarında gözlemlenmemektedir. Yeni Yıl Tweet’lerinde olduğu gibi diğer ifadelerle de bu durum açıkça bir örüntü halini almıştır: 2011 yılında parti Twitter adresinden “daha az İslam” Tweet’i atılmıştır. Ayrıca Wilders, “daha az İslam, daha az terör” tweetini atmıştır (Wilders, 2017). Daha önce de çeşitli alıntılarda analiz edildiği üzere İslam’ı terörle ilişkilendirme, yükleme stratejisi olarak kullanılmaktadır.

Üzerinde önemle durulması gereken ve zararsız olmayan bir söylemsel strateji, vatandaşları mücadeleye katılmaya teşvik etmek için kullanılan savaş dilidir. Amsterdam Mahkemesi kararına göre, aşağıdaki ifade kendini savunmaya teşvik etme niteliğinde değerlendirilmiş; ancak ifadenin geri kalanının kapsamı göz önüne alındığında, yasadışı olarak yorumlanmamıştır:

İyi niyetlerim var. Toplumumuzu tamamen değiştirecek bir şey olmasına çabalyoruz. Ayrıca, birkaç on yıl sonra İslami çoğunluğun olacağını da biliyorum. Saldırgan unsurlarıyla birlikte büyüyor. Caddede yürüyün, toplumun nereye gittiğini görebilirsiniz. Artık kendi ülkenizde yaşıyor gibi hissetmiyorsunuz. Devam eden bir savaş var ve kendimizi savunmamız gerekiyor. Yakında kiliselerden daha fazla cami olacak! (Wilders, 2016)

Bu söylemde nativist bir ideoloji temelinde, İslam ve göç karşıtı bir tutum gözlemlenmekte ve tezin hipotezleri doğrulanmaktadır. Wilders, İslamı “saldırgan unsurları olan” bir din olarak yüklemekte ve ülkeyi ele geçirdiğini iddia etmektedir. Bu söylemini, camilerin sayısının kiliselerinin sayısını geçeceği yönündeki çıkarımı izlemektedir. Kullanılan savaş metaforu ise partinin söyleminde İslam’ın düşman olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Tüm bu söylemsel örüntülerin ardından, 2017 yılındaki parti manifestosunun incelenmesi de önem arz etmektedir. Başka popülist partilerin manifestosunun aksine, PVV'nin "Hollanda yeniden bizimidir" başlıklı manifestosu, sadece bir sayfadan oluşmuştur. Manifesto, 11 cümleden oluşmaktadır. Manifestoda; göç karşıtlığı, İslam karşıtlığı ve Avrupa şüpheciliği açıkça görülür. Bu manifesto, İslam ve göç karşıtı duruşun PVV açısından merkezîyetini ortaya koymaktadır. Manifesto: "Tüm camilerin ve İslami okulların kapatılması, Kur'an'ın yasaklanması ve İslam ülkelerinden daha fazla göçmen gelmesinin yasaklanmasını" savunmaktadır, aynı zamanda kamuda "İslami başörtüsünü" ve bunun yanı sıra "kamu düzenini ihlal eden tüm İslami ifadeleri" yasaklamayı da önermektedir. Manifesto, İslam'ı Hollanda kültürü için bir tehdit olarak ifade etmektedir (Businessinsider, 2017). Bu manifestoda da kültürel argümanın nativist ve popülist bir ideoloji temelinde güçlendirildiği göze çarpmakta ve tezin hipotezi onaylanmaktadır.

PVV, Hristiyanlığı bir din olarak değil, İslam'a karşıt olan ve onun anti-tezi olan medeniyet kimliği olarak inşa etmektedir. Laiklik, İslam'ın kamusal alandaki görünürlüğünü en aza indirmenin bir yolu olarak benimsenmektedir. Bu tartışma, Wilders'in İslam'dan daha üstün varsaydığı Yahudi-Hristiyan değerlerini İslam'ın anti-tezi olarak nitelendirmesiyle desteklenmektedir. Wilders'in, İslam'ı Yahudi-Hristiyan Avrupa kültürünün anti-tezi olarak göstermesi, PVV'nin Hollanda ulusunun laik, Hristiyan ve Musevi kesimleri arasında toplumsal ve politik bir ittifak oluşturmasına da yardımcı olmuştur. Wilders, medya görüşmeleri sırasında yaptığı konuşmalarda bunu vurgulamıştır (Brubaker, 2018:1192). İslam'ın Avrupa kültürünün anti-tezi olarak görülmesi, tezin hipotezlerini doğrulayan bir yükleme stratejisidir.

Yükleme stratejisinin bir diğer örneği olarak açıkça görülebileceği üzere, Wilders, 2008 yılında Guardian'a yaptığı açıklamada şu ifadeyi kullanmıştır: "İslam bir din değil bir ideoloji, geri kalmış bir kültürün ideolojisi." Daha önce belirtildiği gibi İslam'ı bir din değil bir ideoloji olarak göstermek, politika önerileri için meşrulaştırıcı bir uslama stratejisi sunmaktadır. İslam'ı, diğer kültürlerin aksine ilerleyemeyen özcü bir kültürün ürünü olarak yansıtmaktadır. Bu kültürel ilerleme anlayışı, Avrupa-Amerikan hegemonyası altında olan klasik bir modernite modeli fikri ile bağlantılıdır. Wilders, "İslam geleneği, kültürü ve ideolojisiyle ilgili bir problemim var. Müslümanlarla değil,"ifadesini de kullanmıştır (Guardian 2008). Ne var ki diğer söylemleri bu ifadeyle

açıkça çelişmektedir. Bu noktada, kültürel bir argümanla İslam karşıtlığı göze çarpmakta ve tezin hipotezleri doğrulanmaktadır.

Aynı zamanda Wilders, tezin hipotezlerini destekler nitelikte İslam/Müslümanlar ve Hollandalı/Avrupalılar arasında ayrımı meşrulaştırmak için tarihsel çatışmaları kullanmaktadır. Aşağıdaki alıntı buna iyi bir örnektir:

İslam, Emperyalist gündemini dünya ölçeğinde zorlayarak tamamlamak istiyor. Bu, Avrupa tarihine bakıldığında açıkça anlaşılıyor. Neyse ki Avrupa'nın ilk İslami işgali, 732'de Poitiers'de durduruldu; 1683'te Viyana'da ise ikincisi. Şu anda tam anlamıyla devam eden üçüncü İslam işgalinin sinsi doğasına rağmen ve 8. ve 17. yüzyılların aksine İslami bir orduya ihtiyaç bulunmamaktadır, çünkü Batı'daki korkak elitlerle, Hollanda'daki siyasetçiler de kapılarını İslam'a ve Müslümanlara açık bıraktılar (Wilders, 2011 a).

Yukarıdaki alıntı, tezin ana kavramsal çerçevelerinden biri olan popülizm için açık bir örnektir. Halk ve yozlaşmış elit arasında keskin antagonistik ayrım çizilmektedir. Dolayısıyla Müslümanların ve İslam'ın ötekileştirilmesi halk ve elit ikiliğini kurmada işlevseldir. İslam'ın ötekileştirilmesi halkın iktidarını normalleştirme ve elitlerin iktidarını tahrip etmede dikkat çekici bir göreve sahiptir.

Aşağıdaki örnek de İslam karşıtlığı açısından oldukça açıklayıcıdır:

İslam, Avrupa'daki Truva atıdır. İslamlaştırmayı şimdi durdurmazsak, *Eurabia* ve *Netherabia*'nın gerçekleşmesi an meselesidir. Bir yüzyıl önce, Hollanda'da yaklaşık 50 Müslüman vardı. Bugün, bu ülkede yaklaşık bir milyon Müslüman var. Bu nerede sona erecek? Bildiğimiz Avrupa ve Hollanda medeniyeti, sonuna doğru ilerliyor (Wilders, 2011 b).

Yukarıdaki alıntıda İslam "Truva atı" olarak adlandırılmaktadır. "Truva atı", İslam'ın gizli bir planının olduğunu ve aslında Avrupa'yı gizli biçimde ele geçirme amacıyla olduğunu vurgulayan bir metofordur. İslam'ın "Truva atı" olarak adlandırılması, Müslümanları sorunların kaynağı olarak niteleyen tezin hipotezlerini de doğrulamaktadır.

Wilders ve bunun uzantısı olarak PVV'nin söylemi, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'ndan da bahsetmektedir:

Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'ya fiziksel ve kültürel olarak fethetme girişimlerinin kanıtladığı gibi İslam, Batı üzerinde hâkimiyet arayışı üzerine kuruludur (Wilders, 2011 b).

Yukarıdaki alıntıda İslam, söylemsel olarak Batı'nın "ötekisi" olarak inşa edilmektedir. Aynı zamanda nativist bir ideolojik arka planın var olduğu da gözlemlenmektedir. Bu baskınlık düşüncesi, çatışmaların sürdüğü popülist söylemdeki karşıtlığın bir başka örneğidir ve hipotezleri doğrulamaktadır. Birçok yönden, bu popülist ideolojinin tezahürüdür. Bu söylem, toplumsal hayatı fark edilebilir bir temeli olmayan varsayımsal durumlara sokmaktadır. Wilders'ın, yukarıda belirtildiği gibi İslam'ı "Truva atı" olarak nitelendirmesi, İslam korkusunun meşrulaştırılmasına yönelik bir uslama stratejisine de katkı sağlamaktadır. Tarihsel örneklerin de meşrulaştırıldığı bir "düşmanın" sızması söylemidir. Benzer şekilde yukarıdaki alıntılarda Wilders, İslami saldırının Avrupa ve Hollanda uygarlığının sona ermesine yol açtığını ifade etmektedir. Bu söylemsel strateji sorunludur. İki farklı uygarlığın olduğu anlamına gelmektedir; Avrupa ve Hollanda uygarlığı arasındaki ilişkilinin ne olduğu belirsiz bırakılarak, iki farklı uygarlıktan bahsedilmektedir.

Wilders'ın şu ana kadar incelenen söylemlerinde, tezin hipotezlerini doğrulayan söylemsel strateji söz konusudur. PVV izlediği söylemsel stratejiler yoluyla, göçmenleri ve yabancıları özellikle de Müslümanları sorunların kaynağı ve kendi toplumunun ötekisi olarak inşa etmiştir. Wilders'a göre İslamlaşma ve Avrupa entegrasyonu, Hollanda'nın bağımsızlığını baltalamıştır (Wilders, 2005:103).

Bu noktada şu husus da analize eklenebilir: Ulusal bağımsızlık konusundaki endişesi göz önüne alındığında, Wilders'a göre bağımsızlık, birbiriyle ilgisiz iki eğilim tarafından baltalanmaktadır; İslamlaşma ve Avrupalı bir süper devletin gelişimi. Bu iki unsur, nativist ideolojisini tehdit etmektedir. Kitlesele göç ve çokkültürlülük politikaları, PVV'nin söylemsel stratejisini keskinleştirmesine yol açmıştır.

Şu ana kadar incelenen söylemlerde, dini, kültürel ve tarihi argümanları harmanlayan; İslam, göç ve yabancı karşıtı söylemlerin radikalizm, nativizm ve popülizm temelinde merkezi hale geldiğini savunan tezin hipotezlerinin tamamen doğrulandığı görülmektedir. Bu bölümde kullanılan yükleme, ima yollu/adlandırma ve uslama stratejileri örnekleriyle gösterilmiştir. Aynı zamanda Wilders'ın ideoloğu olan Martin Bosma'nın söylemlerini

de analiz etmek, bu analizi pekiştirmesi açısından önem arz etmektedir. Özellikle de popülizmin elitler ile halk arasında kurduğu antogonizmin İslam ve göç karşıtı söylemlerin desteklenmesindeki rolü, Martin Bosma'nın söylemlerinde de analiz edilmektedir.

3.1.2.1.1. Martin Bosma Örneği ve PVV söylemleri

Wilders'in ideoloğu, siyaset bilimci Martin Bosma, Avrupa'daki sol seçkinlerin/elitlerin İslami değerler için büyük bir sempati duyduğunu öne sürmüştür. Bu görüşe göre seçkinler, İslami terörizm konusunda endişe duyuyorlardı ve ülkelerindeki İslami azınlıkları pasifleştirerek bu tehditleri ortadan kaldırmayı umuyorlardı. Martin Bosma'ya göre, Avrupa entegrasyonu çokkültürlülüğü ve göçü teşvik ederek, İslam'ın Avrupa'da güçlenmesine yol açmıştır (Bosma, 2010:23-24). Bosma, iktidarı kazanmak için nüfusun çoğunluğunun desteğine ihtiyaç olunmadığını vurgulamıştır. Bosma'ya göre; tarih, fanatik azınlıkların çoğunluğun iradesine karşı bile güç kazanabildiklerini göstermektedir. Bu bağlamda, PVV'nin stratejilerini şekillendirmiştir.

İslam, ampirik bölümde ayrıntılı biçimde analiz edildiği üzere, PVV'nin gözünde, din değil faşizme benzer bir siyaset ideolojisidir. Bu tehdit karşısında, Kur'an, yasaklanması gereken "faşist bir kitap" olarak nitelendirilmektedir (Wilders 2007). İslami okullar kapatılmalı, daha fazla cami yapılmamalı ve İslam ülkelerinden göç durmalıdır. İslami olmayan ülkelerden göç, özellikle Doğu Avrupa'dan gelen göçmen işçiler için teşvik edilmemelidir. Suç işleyen, işini kaybeden veya Hollanda kültürüne uyum sağlayamayan göçmenler kovulmalıdır. İyi davranış sergileyen göçmenler bile kaldıkları ilk on yıl boyunca sosyal güvenlik hakkına sahip olmamalıdır. Hollandaca ve tarih, okulda daha fazla ele alınmalıdır (Lucardie ve Vovarman, 2013:187).

Parti, 2012 yılı seçim kampanyasını nativizm temelinde AB konusuna yoğunlaştırırken, İslamlaşma konusu da arka planda önemli bir unsur olarak yer almaya devam etmiştir. Seçim manifestosu başlığı bu durumda oldukça açıklayıcıdır: "Onların Brüksel'i, bizim Hollanda'mız!"(*Hün Brussel, Nederland*) (Lucardie ve Vovarman, 2013:188).

PVV, nativist bir çerçeveye; "Diğer partiler İslam'ı veya AB milliyetçiliğini tercih ederken, biz Hollanda'yı seçiyoruz," açıklamasında bulunmuştur. PVV, Brüksel'deki bürokratların Hollanda'daki göç, çevre koruma, istihdam ve finansal politikalara

müdahale etmemesini talep etmiştir. Bu çerçevede nativizm ve popülizm bağlantılı bir söylemle harmanlanmıştır. Bu söylemsel stratejiye göre kozmopolit elitler, masum halkın iradesine karşı göç ve İslamcılığı teşvik etmişlerdir (Lucardie ve Voverman, 2013:189).

Bosma da popülist bir temelle, halk ve elit arasında antagonistik keskin bir ayrım çizmektedir. Göçmenlerin ötekileştirilmesi, sol elitler ve halk arasındaki karşıtlığı kurmada işlevsel bir rol üstlenmektedir. Bu durum şu alıntıda açıkça gözlemlenmektedir:

Sol iktidardadır ve solcular; kamu hizmetini, sanat eserlerini, medyayı, sendikaları, yargıyı ve üniversiteleri kontrol ediyorlar. Bu elitler 40 yıldır iktidardalar. Toplumun hemen hemen her yerinde. Solcu elitler, kitlesel göçü teşvik etmektedir (Bosma, 2010:329).

Bosma, yukarıdaki açıklamasına paralel olarak; “Hollanda halkının her zaman şiddetle kitlesel göç, İslam ve çokkültürlü projeye karşı çıktığını,” iddia etmektedir. Bu görüşe göre halk ayrıca, Al Gore’un iklim teorileri, dış yardım, sanat sübvansiyonları ve suçlular için hafif cezalar konusunda aynı fikirde değildir (PVV, 2010:317). Dolayısıyla, popülist bir temele sahip PVV nezdinde, sadece halk bu tehlikeli eğilimleri durdurabilir ve ülkeyi kurtarabilir.

Yalnızca vatandaşlarımızın iyiliği ve sertliği, eğilimin tersine çevrilmesine neden olabilir. Tarihte, seçkinler tarafından hayal kırıklığına uğradıklarında, ellerine silah alan her zaman sıradan insanlardı (Bosma, 2010:325).

PVV, Müslümanları Hollanda’da sosyal bir sorun olarak kullanmaktadır. Hollanda’da PRS söylemi, çoğunlukla politikacı Geert Wilders’in ve PVV’nin açıklamalarına ve görüşlerine odaklanmıştır. Burada aynı zamanda, Martin Bosma’nın rolüne de dikkat çekilmiştir.

3.1.2.1.2. PVV’nin Söylemsel Stratejilerinin Değerlendirilmesi

Müslümanlarla ve İslam ile ilgili endişeler yukarıda ayrıntılı biçimde analiz edildiği üzere, Müslümanların eylemleri ve değerleriyle ilgili korku beslenmektedir. Bu örneklerde, Müslümanlara ve İslam'a yönelik endişeyi artırmanın en önemli yöntemi; ima yollu/adlandırma ve yükleme stratejileri tarafından temsil edilen agresif bir sözel tarz kullanmaktır. İslam, Müslümanlar ve sembolleri hakkında ima yollu stratejiler, kaygıyı

desteklemek için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, örneğin Wilders ve İslam karşıtı hareketi tarafından, Müslümanlar Hollanda demokrasisini tehdit eden “*Moslimfundamentalisten*” (Müslüman köktenciler) olarak adlandırılmaktadır (Wilders, 2011 b).

İslam’ın bir bütün olarak Hollanda demokrasisini tehdit ettiği vurgulanmaktadır. Bu çerçevede tehdit algısını arttıran *yoğunlaştırma stratejisi (mitigaton strategy)* gözlemlenmektedir. Dahası, “*Müslüman köktenci*” kavramı kullanılarak ima yolu/adlandırma stratejisiyle, Müslümanlar ve İslamcı aşırılıkçılar arasında güçlü bir ilişki olduğu öne sürülmektedir. Benzer bir durum, önceki bölümde incelenen “*İslamofaşist*” adlandırmasında da gözlemlenmiştir. İslam, radikal unsurlar barındıran bir ideoloji olarak sunulmaktadır.

İslam'a ılımlı olma niteliğini veren “ılımlı İslam” kavramını kullanan söylemsel strateji, İslam ve İslamcılık kavramlarının güçlü bir şekilde birbirleriyle ilişkili olduğu ve İslam’ın da aşırılıkçılığa meyilli olduğu bir bilişsel modele yol açmaktadır. Metinlerde tekrar tekrar, Müslümanlar ile İslamcı teröristler arasında bir ilişki kurulmakta, böylece okuyucunun kuşkusuz bu ilişkiyi kabul etmesi beklenmektedir. Aynı durum, “*radikal moslimjongeren*” (*radikal Müslüman gençliği*) kavramı için de geçerlidir (Wilders, 2007). Sonuç olarak bu adlandırma stratejileri, okuyucunun radikal bir şekilde tanımlanmış olan grupla kendisi arasına sınır çekmesini sağlama amacını taşımaktadır.

Özetle; özellikle Müslümanlar, terörizm ve İslam’ı tanımlamak için kullanılan terimlerin belirsizliği, çok çerçeveli bir sonuç doğurmaktadır. Açık tanımların bulunmaması, teröristler ve Müslümanlar kavramlarının arasında bir ilişki doğurmayı hedeflemektedir. Her iki söylemle de Müslümanların marjinalleşmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, kendi pozisyonlarını meşrulaştıran bir uslama stratejisiyle yakından ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Bununla bağlantılı olarak, “*allochtonenstop*” (*göçmenlere dur*) adlandırma stratejileri de göçmenlere karşı olumsuz bir yargı uyandırma amacını taşımaktadır.

Müslümanların şeriat, cihad, kadınların baskı altına alınması veya eşcinsellere karşı hoşgörüsüzlüğü içeren “İslam’ın sosyal-politik kısmını” terk etmeleri talep edilmektedir. Hollanda medyasında da sıkça gözlemlenen bu talep, çoğu Müslüman’ın “İslam’ın sosyal-politik kısmını” inançlarının önemli bir parçası olarak gördüğünü ileri sürmektedir.

Dahası bütün olumsuzluklar, İslam'ın sosyal-politik kısmına atfedilir. Şiddet içeren cihatla sık sık bağlantılı olarak değerlendirilen terörizmin, İslam'ın doğal bir parçası olduğu izlenimi yaratılmaktadır. Bu söylemsel strateji, “İslam'ın sosyal-politik kısmı” olarak tanımlanan unsurların, Hollanda toplumunun değerlerini tehlikeye attığını iddia eder.

Özetle, bu söylemsel stratejilerle ahlaki endişe yaratılmaktadır. Müslümanları ve (Radikal) İslamcılarını birbirine karıştıran terimler kullanılmıştır. Bu, ima yoluyla stratejiler aracılığıyla uslama stratejisi geliştirme yöntemlerinden biridir. Kısmen yeniden üretilen terimlerden kaynaklanan bu karışıklık, nihayetinde Müslümanların toplum için bir tehdit oluşturduğu algısına yol açmaktadır. Bu söylemsel stratejiyi oluşturan, besleyen ve geliştiren PVV politikacılarıdır.

Ayrıca, PVV'nin Müslümanların kötü karakterine inandırma amaçlı bir uslama stratejisi kullandığı göze çarpmaktadır. Hollanda'daki şeriat kuralının uygulanmasını destekleyenler olduğunu belirtmektedir. PVV'nin bu iddiasının sonunda, askeri kelimelerin kullanımı göze çarpmaktadır. Wilders'ın “sığınak” adlandırması, Hollanda toplumunu mağdur göstermeye yönelik bir ima yoluyla stratejidir. Askeri ifadelerle korku beslenmekte ve yoğunlaştırma stratejisi (*intensification strategy*) kullanılmaktadır. Sonuçta, Müslümanlara karşı “sığınak” ifadesi sıklıkla kullanılır. Askeri söylemin yanında, yaratılan “kıyamet atmosferi” de bir yoğunlaştırma stratejisidir. Hollanda'da Müslümanlar, vatandaşların mücadele etmesi gereken “sokak komandaları” (*stadscommando*) ve “sokak teröristleri” (*straatterroristen*) olarak adlandırılır.

Makro çerçevede de mevcut küresel güç dağılımında Batı'nın “İslami sömürgecilik” tehdidiyle uğraşmak zorunda kalacağı iddiasına dikkat çekilmektedir. Tekrar vurgulamak gerekirse, PVV tarafından kullanılan “savaş” söylemi açıktır. Askeri kavramlar ve uslama stratejileri yoluyla, korku beslenmektedir. Hollanda'da İslamofobi, Fas gençliğine de odaklanmaktadır. Dahası, “İslamlaştırma varsayımı” tehdit algısının artmasına neden olur; düşmanlaştırma da bu söylemsel stratejiyle güçlendirilmektedir. PVV ve temsilcileri; Amerikalıların Nazi rejimine karşıtlığına benzer biçimde, kendilerini “İslamlaştırmaya” karşı bir güç olarak değerlendirilmektedir ve İslam'ı gerektiğinde kuvvet ve silahlarla mücadele edilmesi gereken faşizme benzetmektedir.

Ampirik bölümde ayrıntılı biçimde analiz edildiği üzere, İslamlaştırma ve faşizm arasında açık bir bağlantı kurulmaktadır. Faşizm, Avrupa'nın 20. yüzyılın en karanlık bölümüyle ilgilidir ve kurulan bu analogi Hollanda toplumunun varlığına ve dolayısıyla düşmanlığa yönelik bir tehdit algısına yol açmaktadır. Bu nedenle, sadece sınır çizilmemekte; aynı zamanda PVV'nin “Batı'nın kurtarıcısı” rolünü üstlendiği ve aktif bir mücadele içerisinde olduğu izlenimi de bu uslama stratejiyle desteklenmektedir. Bu, “biz”in iyi özelliklerine ve “onların” kötü özelliklerine vurgu yapılarak, düşmanlığın yaratılması için kullanılan tipik bir söylemsel strateji örneğidir.

Bunun yanında, ampirik bölümde ele alındığı üzere, “İslam'ın ahlaki bir gündeminden” bahsedilmekte ve “İslam'ın Hollanda'yı fethetmek için bir plan yaptığı,” öne sürülmektedir. PVV'ye göre bu durum, Hollanda kültürüne saldırı ve hatta güvenlik korkusuyla sonuçlandığından, buna karşı mücadele edilmelidir. Wilders, bu nedenle Müslüman ülkelerden gelen göçmenlerin sınırlandırılmasını talep etmektedir. Bu söylemsel stratejiye göre, Müslümanların ve özellikle Faslıların karakteristiği, şiddet eğilimliliği ve suç oranlarının yüksekliğidir. Bu nedenle bu özellikler, olumsuz bir genelleme ve dışlamayla İslam dinine (yükleme stratejisi) yöneliktir. Tezin hipotezini doğrular biçimde; PVV izlediği söylemsel stratejiler yoluyla Müslümanları, göçmenleri ve yabancıları sorunların kaynağı ve kendi toplumunun ötekileri olarak inşa etmişlerdir. Göç ve yabancı karşıtlığı iniş ve çıkışlar sergilese de İslam karşıtlığının PVV'nin söylem stratejilerinde merkeziliği her zaman ve her koşulda değişmeden kalmıştır.

Wilders'in kullandığı “İslam köktendir ve ılımlı bir kimliği yoktur, bu nedenle Hollanda'da buna yer yoktur. İslam, İslam'dır,” ifadesi, aynı zamanda ılımlı veya olağan Müslümanların olmadığı, yalnızca Hollanda değerlerini tehdit edenlerin olduğu anlamına gelmektedir (Wilders, 2008). Bu nedenle, bu uslama stratejisine göre Hollandalılar tüm Müslümanlara dikkat etmelidir.

Ayrıca, göçmenlerin “misafir” olarak adlandırıldığı ima yollu strateji, Müslümanların Hollanda toplumunun tam üyesi olma olasılığını reddetmektedir. Ayrıca, PVV'nin amatör futbol kulüpleri için uygulamak istediği “*allochtonenstop*” (göçmenlere dur) stratejisi, Müslümanlara yönelik düşmanlığa katkıda bulunmaktadır. Bu yolla, göç ve İslamlaşma arasında bağlantı kurulur. Bu örnekle, amatör futbol kulüplerinde de gözlemlendiği üzere,

her türlü soruna neden olan göçmenlerin İslamcılar olduğu öne sürülmektedir. Burada da göç karşıtlığının kendisini İslam karşıtlığına dönüştürdüğü gözlemlenmektedir.

Şüpheli teröristlerin tutuklanmasına ilişkin olarak Wilders, “İslamcı teröre” yönelik amansız bir mücadele talep etmektedir (Telegraaf, 25 Aralık 2010). “İslamcı terör” ifadesi terörizmi İslam'a dayandırdığı ve dolayısıyla tüm Müslümanları olası şüpheliler haline getirdiği için yükleme stratejisi olarak kullanılmaktadır. Müslümanlara olumsuz özellikler atayan yükleme stratejilerinin, düşmanlık yaratmada en sık kullanılan yöntem olduğu sonucuna varılabilir.

Wilders ve partisi, tezin hipotezlerini doğrular biçimde, Müslümanları ve İslam'ı sosyal bir sorun olarak kabul etmektedir. Hollanda'daki İslamofobinin ahlaki bir panik atmosferinde gerçekleştirildiği ve adlandırma/yükleme/uslama/yoğunlaştırma stratejilerinin, İslamofobinin inşasında önemli bir etki yarattığı görülmektedir. İslamofobi çok çeşitli semptomlara sahiptir. İslamofobik ideolojiler; Müslüman toplumların “ilerlemelerini” önleyen ve kendilerini giderek daha şiddetli ve gerici direniş tarzlarına çeken, bir çeşit kültürel vakumda yaşadıkları varsayımı üzerinden işlemektedir. Bu eski oryantalist ve sömürgeci söylemlerle birlikte Hollanda da İslamofobi, tarihi hatırlatan medeniyetçi ve kültürel bir nativizmin izlerini hatırlatmaktadır.

Hollanda'da, özellikle, 9/11'den bu yana İslamofobi; sözlü taciz ve ayrımcılıktan fiziksel saldırı ve nativist tepkiye kadar değişen, farklı tür ve biçimlerde kendisini sürekli olarak ifade etmektedir. Bugün, İslam ve Müslümanların olumsuz tasviri, Hollanda medyası ve kamu söylemlerinde sıkça bulunmaktadır. Bu bölümde İslamofobinin Hollanda'daki farklı tezahürleri incelenmiştir. Gazeteler, Müslüman/göçmen karşıtı söylemler, dâhil etme/dışlama kalıpları ve nativist/popülist/radikal arka planın dikkate alındığı geniş bir sosyopolitik perspektif yelpazesinde hareket edilmiştir. Bu bölümde hipotezlerin doğrulandığı alıntılar, bir söylemsel strateji ve örüntüye tekabül edecek biçimde ele alınmış ve yükleme, uslama ve ima yollu/adlandırma stratejileriyle nasıl desteklendiği gösterilmiştir. Bundan sonraki bölümde söylemsel stratejilerin bağlamsal etkenlerden nasıl etkilendikleri tartışılacaktır.

3.1.3. Hollanda Bağlamında Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde PVV'nin söylemi Eleştirel Söylem Analizi ile irdelenmiş ve partinin hangi adlandırma/yükleme/uslama/yoğunlaştırma stratejilerini kullandığı ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Bu bağlamda, tezin teorik çerçevesini sunarken konulan nativist/radikal/popülist ideolojik planın, söylemlerde gözlemlendiği yerler saptanmıştır. Tezin hipotezlerini doğrular biçimde, PVV'nin söylemsel stratejileri İslam ve göç karşıtlığı üzerine kurulmuştur. PVV, söylemsel stratejiler yoluyla, özellikle Müslümanları olmak üzere göçmenleri sorunların kaynağı ve kendi toplumlarının ötekisi olarak inşa etmiştir. Göç karşıtlığının daha çok İslam karşıtlığı şeklinde tezahür ettiği ortaya konmuştur.

Özetlemek gerekirse; Hollanda Arabistan'ı (Netrarabia) ve AvroArabistan (Euroabia) adlandırma stratejileri, bir söylemsel strateji örüntüsü olarak sürekli göze çarpmakta ve PVV'nin söylemlerinin en önemli adlandırma stratejisini oluşturmaktadır. Eşitsiz muamele ve ötekileştirme/dışlama sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu söylemde nativist bir temelde iç (Avrupa) ve dış (Arabistan) grupların inşası, ima yollu/adlandırma stratejisiyle kurulmaktadır. Bu adlandırma stratejisinde, tezin hipotezlerinden olan PRS'nin izledikleri söylemsel stratejiler yoluyla; Müslümanları, göçmenleri ve yabancıları kendi toplumlarının ötekileri olarak inşa ettikleri hususu doğrulanma eğilimindedir.

Bununla birlikte nativist bir ideolojinin varlığını doğrulayan, “sömürgeci” adlandırma stratejisi kullanılmaktadır. “Müslüman sömürgeciler” adlandırma stratejisiyle bu kavram berraklaştırılmakta ve İslam karşıtlığı çok açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Burada da nativist ideolojinin, İslam ve yabancı karşıtlığı ile harmanlandığı açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Wilders, Hollanda'nın bir İslamlaştırma tsunamisinin kurbanı olduğunu iddia etmektedir. Hollanda'nın bu felaketin “kurbanı” olarak adlandırılma stratejisi ise bir mağduriyet (victimization) söylemi yaratmayı amaçlamaktadır. Burada kullanılan “tsunami” metaforu da özellikle korku duygusunu uyandırmaya çabalayan bir yükleme stratejisidir.

PVV'nin söylemlerinde kullanılan “işgal” ve “istila” gibi adlandırma stratejileri, İslam'ın bir düşman olarak ötekileştirildiğini kanıtlamakta ve bu savaş terimleri kullanılarak halk popülist/nativist/radikal bir çerçevede temelde, korkutulmaya çalışılmaktadır. Tezin

hipotezlerinde dile getirilen İslam ve göç karşıtı söylemin merkezi hale geldiği, bu örnekte de doğrulanmaktadır.

Wilders, 2004 yılından itibaren, İslam'ı komünizm ve faşizm ile aynı düzeye yerleştirmiş ve Batı'ya yönelik bir tehdit teşkil eden, totaliter bir ideoloji olarak nitelendirmiştir. Dolayısıyla, Wilders'ın İslam'ı totaliter bir ideoloji olarak yüklemesi söz konusudur. Bu yükleme stratejisinin temel dayanağı olan ima yollu/ adlandırma stratejisi olarak, "İslamofaşizm" terimini kullanmıştır (Vossen, 2010-2011). İslamofaşizm kavramı da tezin birinci hipotezini doğrular biçimde popülist bir temelde, İslam karşıtlığını onaylar bir söylemsel stratejiyi temsil etmektedir. En öne çıkan söylemsel stratejilerinden birinde Wilders; yine daha önceki ele alınan İslamofaşizm kavramını destekler biçimde, İslam'ı "hasta" ve "faşist" olarak nitelendirmektedir. Onun görüşüne göre İslam bir dünya dini değil, politik bir ideolojidir. Wilders, İslam'ın "kötü niyetli" ve "totaliter bir ideoloji" olduğunu ifade etmiştir. İslam'ı sıklıkla "alçak" ve "kötü niyetli" olarak nitelendirerek, negatif yükleme stratejileri uygulamaktadır. İslam'ı totaliter bir ideoloji olarak nitelendiren Wilders, kullandığı "İslamofaşizm" adlandırma stratejisini süreklilik içerecek bir örüntüyle desteklemektedir.

PVV, Kur'an'ı, başkalarını yok etmek için yola çıkan bir dinin *Mein Kampf*'i olarak nitelendirmiş, baskı ve cinayete teşvik ettiğini ve bu nedenle yasaklanması gerektiğini iddia etmiştir. Bu örnekte de açıkça Eleştirel Söylem Analizi'nde önemli bir kavram olan metinlerarasılık ve söylemlerarasılık göze çarpmaktadır. Wilders, kutsal kitap Kur'an ve Hitler'in "Kavgam" adlı eseriyle özdeşlik kurmakta, bu iki metni ilişkilendirmekte ve söylemlerarasılık kavramında da belirtildiği gibi birbiriyle örtüşen ve birbiriyle etkileşime geçen söylemler içerdiklerini vurgulamaya çabalamaktadır. "Kur'an" ve Hitler'in yazdığı "Mein Kampf" arasında metinlerarasılık kurmayı amaçlamakta, metinlerin birbirine bağlılığı ve ana argümanların benzer olduğunu radikal ve kışkırtıcı biçimde dile getirmektedir. Söz konusu yükleme stratejisi, İslamofaşizm temelinde kurgulanan adlandırma stratejisini desteklemektedir. Aslında, Kur'an'ı Mein Kampf'a benzetmek, PVV'nin Müslüman karşıtı duygularını meşrulaştırmak için bir uslama stratejisi oluşturarak geçmişi kullanmanın bir yoludur.

Bununla birlikte, Wilders kışkırtıcı biçimde Hz. Muhammed'i "barbar" gibi saldırganca ifadelerle tanımlamıştır (Wilders, 2008). Wilders, 2008 yılı bahar aylarında, "Fitna"

filmini kamuoyuna sunmuştur. Teröristlerin açıklamaları, Kuran'dan ifadelerle bağlam dışına çıkarılmış ve “İslamlaşma” sürecine direnme çağrısını içeren metinlerle birlikte sunulmuştur. Teröristler ve İslam dini arasında kurulan bu bağlantı, bilinçli bir ötekileştirmeyi içermekte ve İslam'ı radikal bir ideoloji olarak yükleme stratejisinin temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda kullanılan; “İslam'ın Hollanda'yı fethetmesi” kavramı dikkat çekmektedir. “Fethetme” fiili, İslam'ı alt edilmesi gereken bir düşman ideoloji olarak yüklemektedir. Bu filmin, PVV'nin söylemlerini görselleştirerek, İslam karşıtı söylemin etkisini yoğunlaştırma stratejisi (intensification strategy) olarak yorumlanması mümkündür.

Ayrıca, Avrupa'nın kıyamet dönemine girmesinden kimin sorumlu olduğuna dair de yine popülist kavramsal çerçevenin ana hususu olarak gözlemlenen elit karşıtı tutum ortaya konmaktadır: Bu durumdan; “halklarına karşı bütüncül savaşa giren çokkültürlü elitler,” sorumlu tutulmaktadır (Wilders, 2011 a). Bu noktada, tezin ele aldığı kavramsal çerçevelerden en önemlisi olan popülizmin içerdiği elit karşıtı tutumun, İslam'ın ötekileştirilmesine yönelik yaptığı katkı gözlemlenmektedir. Wilders, bu elitlerin, on dört yüzyıldır Hollanda toplumunu yok etmek isteyen bir ideolojinin koruyucuları olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bu popülist söylemsel stratejide, İslam karşıtlığı ve elit karşıtlığının iç içe geçtiği gözlemlenmektedir (Wilders, 2011 a).

Wilders'ın ideolojik gelişiminin son aşamasına bakıldığında; en önemlisi, İslam'a yönelik eleştiri, liderin söyleminde genişlemiştir ve tartışmalı bir şekilde partinin gündeminin öncelikli hedefi olarak ortaya çıkmıştır. Dahası, Wilders tarafından benimsenen eski asimilasyonist duruşlar, yavaş yavaş daha fazla reddedici ve dışlayıcı olanlarla yer değiştirmiştir. Kur'an'ı yasaklamak ve başörtüsü vergisi verilmesi çerçevesinde gerçekleşen radikal teklifler, bu evrimin açık göstergeleridir (Vossen, 2011:185). Bu nedenle, bu yeni nativist ve anti-çokkültürlü platformun ana hedefi, Müslüman topluluğudur. Ayrıca, partinin nativist söylemsel stratejilerinde, okullarda ulusal gururu teşvik etme çağrıları ve Belçika'nın Flaman bölgesi ile birleşmenin onaylanması çağrılarıyla öne sürülen ulusun merkezियeti daha da öne çıkmıştır (Vossen, 2011:186). Nativizm bu nedenle, PVV'nin ayırt edici bir özelliğidir. Aynı zamanda, partinin Hollanda ulusal kimliğini ve değer sistemini dış tehditlere karşı koruma ihtiyacına yaptığı vurguyla da bu durum kanıtlanmaktadır. Parti programında milliyetçilik, aslında etnoplüralist ve

dışlayıcı görüşlerle harmanlanmıştır, bu da nihayetinde nativizmin genel kabul görmüş tanımıdır.

Popülist radikal sağ nitelendirmesinin PVV'ye uygun olduğuna dair bir başka işaret, partinin gündemindeki İslam karşıtı duruşun merkezi rolüdür. Gerçekten de çoğu PVV, sosyoekonomik olanları geri plana alırken, ulusal kimlik ve etno-kültürel farklılıklar ile ilgili nativist programatik boyutları vurgulamaktadır (Rydgren, 2008:735). PVV'nin nativizm biçiminin kendine özgü doğası da burada ortaya çıkmaktadır: “Dış”ın marjinalleşmesi ve dışlanması, burada etnik bağlamdan ziyade dini bağlamda savunulmaktadır. Bununla birlikte, farklı (dini) üsluplara ve değerlere sahip halkların ayrı tutulması gerektiği temel nativist varsayımı hâlâ devam etmektedir. Bu nedenle, nativizm PVV için ilham verici bir doktrin teşkil etmektedir. Bununla beraber dini olan “öteki” temelde etnik bileşen yerine geçmektedir.

PVV'nin diğer ideolojik temellerinden popülizm, Wilders'ın 2006'dan sonraki düşüncelerinin ve bunun sonucu olarak PVV'nin kendine özgü bir özelliğidir (Vossen, 2011:6). Parti, 2010 programında elitlerin gerçeklikle olan temaslarını nasıl kaybettiğini ve “sıradan insanların” koşullarını iyileştiremediğini açıkça vurgulamaktadır. Elit karşıtı ifadeler de daha sık ve belirgin hale gelmiştir; öncelikli hedef, ülkenin gerçek sorunlarını ve özellikle de göçün yol açtığı tehlikeleri ciddiye almayan elitler²⁴ olarak gösterilmiştir.

PVV'deki sosyokültürel otoriterliğin/radikalliğin kapsamını incelemek daha karmaşık bir görev olarak ortaya çıkmaktadır. Wilder'in partisi bu açıdan oldukça kararsız bir konumdadır. Ulusal kimlik, göç ve hukuk dâhil olmak üzere sosyokültürel meselelerde parti, sosyokültürel ölçeğin otoriter/radikal tarafına doğru kararlı bir şekilde eğilirken, etik meselelerde bu durum farklılaşmaktadır. Bu tutarsızlık, PRS kategorisiyle PVV arasındaki en önemli fark olarak tanımlanabilir. PRS partilerinin çoğu, eşcinsel hakları, kürtaj ve ötenazi konusunda genellikle muhafazakâr ve otoriterdir. Tersine, PVV bu konularla ilgili özgürlükçü bir duruş sergiler (Rydrge, 2008:6). Ne var ki parti radikal önerilerine devam ederek; kolluk kuvvetlerinde “sıfır tolerans” yaklaşımı ve suçlulara

²⁴ Teorik bölümde sunulan popülizm kavramsallaştırılmasına göre, “elitler” medyayı ve siyaseti tekelleştiren homojen bir grup olarak çerçevelenmiştir.

karşı daha güçlü cezalar verilmesini vurgulamaktadır. Bu eğilimin örneği olarak; 2017 seçim manifestosunda, farklı uluslardan suçluları kovma önerisi verilebilir (PVV, 2017).

3.2. Avusturya ve Popülist Radikal Sağ

Bu bölümde, FPÖ'nün tezin hipotezlerini destekleyen ima yollu/adlandırma, yükleme ve uslama stratejileri ele alınmaktadır. Söylemsel stratejilerinde göç ve Müslüman karşıtlığını besleyen unsurlar irdelenmektedir. Bununla beraber, sadece söylemler incelenmemekte; pratik sonuçlar doğuran etkiler de söylemleri destekleyici unsurlar olarak analiz edilmektedir. FPÖ örneğinde de tezin kavramsal çerçevesi olan nativist/popülist/radikal ideolojik arka planın varlığı söylemlerde gösterilecektir.

Dikkat edilmesi gereken husus, analizlere, siyasi iletişimin klasik ve yeni alanlarını dâhil etmektir. Analiz edilmesi gereken türler arasında reklam panoları gibi geleneksel siyasi iletişim medyasının yanı sıra çizgi roman veya rap şarkıları gibi “yeni” türler bulunmaktadır (sıklıkla YouTube’da videolar olarak da yayınlanmaktadır). FPÖ, söylemsel stratejilerini farklı medya kanalları yoluyla, Avusturya seçmenlerine yaymaktadır. Hâlihazırda FPÖ, ana parti web sayfası²⁵ ve partiye özgü çeşitli web sayfaları aracılığıyla internette etkin bir biçimde yer almaktadır. FPÖ üyeleri, ayrıca *Uncensored*²⁶ adlı bir blog ve resmi bir YouTube kanalı²⁷ yoluyla söylemlerini etkinleştirmektedir. YouTube kanalında, Heinz Christian Strache'nin konuşmaları ve röportajlarının kayıtlarından, farklı seçim kampanyası spotlarından ve kısa filmlerden faydalanmaktadır. Ayrıca, resmi varlığının yanı sıra, parti lideri de internette etkindir.²⁸

FPÖ'nin programında göçmen karşıtı, milliyetçi ve revizyonist söylemlerin egemen olduğu Jörg Haider döneminin aksine, son yıllarda partinin temel söylem ve politika çerçevesi olarak İslamofobiye döndüğü açıkça gözlemlenmektedir. Genel anlamda, PRS partilerinin nativizm, radikalizm ve popülizmi bir araya getiren ortak bir ideolojik yapıyı içselleştirdikleri teorik bölümde ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Avusturya bağlamında da FPÖ'nün göç, İslam ve yabancı karşıtlığını barındıran söylemsel stratejileri popülizm, radikalizm ve nativizm temelinde analiz edilecektir.

²⁵ Parti internet sayfası: www.fpo.e.at

²⁶ Parti üyelerinin blog internet sayfası: www.unzensuriert.at

²⁷ Parti üyeleri YouTube kanalı: www.youtube.com/Oesterreichzuerst

²⁸ Strache Web Sayfası: www.hc-strache.at/fehler

Avrupa genelinde aşırı sağ hareketlerin ve yabancı düşmanlığının, ırkçılığın ve dini ayrılıkçılığın arttığı bir dönemde, Avusturya'da aşırı sağ parti siyasal iktidara gelmiştir. Özellikle sığınmacıların Avrupa'ya gelmesiyle birlikte, Avrupa'daki yabancı düşmanlığı ve Müslüman aleyhtarı muhalefet daha da belirginleşmiştir ve bu sorun gün geçtikçe daha ciddi bir hal almaktadır. Son yıllarda Avrupa, siyasette yükselen sağcı partilerin egemen olduğu bir kıta izlenimi vermektedir.

Avusturya'da yabancılara ilişkin tartışmalı bir kanun yürürlüğe girmiştir. Sığınmacılar için ağır cezalar öngören yasa, Avusturya İçişleri Bakanı Wolfgang Sobotka tarafından halka tanıtılmıştır (Anadolu Ajansı, 2017). AB üye ülkeleri ve Birleşmiş Milletler (BM), Avusturya'nın katı sığınmacı politikalarını eleştirmiş olsalar da hali hazırda yükselmekte olan radikal sağ popülizmin gittikçe daha fazla güçlendiğini söylemek mümkündür (Deutsche Welle, 2016).

İç gruba yönelik olarak nativist temelde algılanan tehdit, PRS partilerine yönelik tercihin en önemli unsuru olarak gözlemlenmektedir. Özellikle Avusturya'da, son yıllarda yabancı düşmanı, göçmen ve Müslüman karşıtı söylemler üzerinden güç kazanan Heinz-Christian Strache liderliğindeki FPÖ, dikkatleri üzerine çekmekte ve kışkırtıcı bir dil kullanmaktadır. Bu bölümde, Avusturya'daki bu siyasi partinin söylemi *Eleştirel Söylem Analizi (Critical Discourse Analysis)* yoluyla analiz edilecektir.

3.2.1. Avusturya'da Popülist Radikal Sağın Temsilcisi: FPÖ ve Gelişimi

Avusturya, Jörg Haider'in mirasıyla birlikte güçlü bir popülist sağcı siyaset geleneğine sahip olduğu için Müslüman aleyhtarı duyguların yayılması açısından, özellikle ilginç bir vaka çalışmasını temsil etmektedir. Avusturya, 1960'lı yıllardan 1974 yılına kadar "konuk işçi politikaları" uygulamış ve 1990'lardan bu yana göç, entegrasyon ve vatandaşlık konusu Avusturya siyasetinde daha da önem kazanmıştır. 7 Nisan 1956 tarihinde, "Bağımsızlar Derneği"nin devamı olarak kurulan FPÖ, ana akım partiler tarafından uzun süre dışlanmıştır. Ne var ki 1970'lerin sonlarında, Sosyal Demokrat parti lideri Şansölye Bruna Kreisky, FPÖ'nün etkisinin artmasına yardım ederek Halk Partisi'ni zayıflatmaya çalıştığında bu durum dönüşüm göstermiştir. 1983 ve 1986 yılları arasında Franz Vranitzky yönetiminde Sosyal Demokratlar, FPÖ'yi koalisyon hükümetinde küçük bir ortak olarak dâhil etmiştir. Ardından, 1986-1999 yılları arasında, Sosyal Demokratlar ve

Halk Partisi, FPÖ'nün ana muhalefet partisi olarak itibarını arttırmasına izin veren etkisiz bir “büyük koalisyon” oluşturmuştur (Howard, 2001:22).

9/11 saldırıları, tezlerinin doğrulandığı iddiasıyla PRS partileri tarafından araçsallaştırılmıştır. FPÖ lideri Jörg Haider²⁹ gibi popülist politikacılar, terörist saldırılarının “medeniyetler çatışmasının” özünün çarpıcı, acımasız ve korkunç bir göstergesi olduğunu savunmuştur (Wodak, 2015:40-44). 9/11'den bu yana FPÖ de İslamofobiye kapsamlı bir politik yatırım yapmıştır. Dolayısıyla İslam ve sembolleri karşıtlığını, söylemlerinin ve siyasi programlarının merkezine oturtmuştur. İslamofobi, Müslüman göçmene karşı nativist düşmanlığı beslemektedir.

PRS parti liderleri ve programları, İslam'a ve topluluklarına karşıtlığı ve İslamofobinin etkisini güçlendirmiştir (Hafez, 2017:2). FPÖ, göçmenliğe yönelik kısıtlama politikaları için daha güçlü baskı (katı sınır kontrollerinin uygulanması ya da belirli göçmen kategorilerinin sınır dışı edilmeleri gibi) kurulmasını önermiş; cami ve İslami geleneklerini hedef alan daha bariz İslam karşıtı kampanyalar düzenlemiştir (Hafez, 2017:3).

1993 yılında Avusturya göçmenlik referandumuna öncülük eden Haider, Viyana'nın Osmanlılar tarafından kuşatılması gibi tarihsel referansların ve Batı ve İslam'ın ayrı “kültürel medeniyetler” olduğu yönündeki etnoplüralist argümanların karışımını kullanmıştır. Uslama stratejisi, dışsallaştırmayı/ötekileştirmeyi içermektedir. Türkiye'den göç ve Türkiye'nin AB'ye potansiyel üyeliğinden doğan korkular da mobilize edilmiştir. 1990'larda Jörg Haider, “Avrupa” ve “Batı” yaşam tarzı için bir tehdit olarak İslam temasını geniş bir şekilde kullanmıştır. Kısa süre sonra camiler, PRS partilerinin İslam aleyhindeki kampanyasının söylemlerinin merkezi haline gelmiştir. 2008 yılında, ölümünden kısa bir süre önce Haider, Avusturya Karintiya eyaletindeki tüm camileri yasaklama çağrısında bulunmuştur (Hafez, 2016:26).

²⁹ 1980'lerin ortalarında, FPÖ Avusturya siyasetinde siyasi güç olarak etkisizleşmiştir. Ne var ki popülist Jorg Haider'in 1986'da parti başkanlığına seçilmesinden sonra seçim başarısı yeniden sağlanmıştır. Sonraki genel seçimlerde parti oyların yüzde 9'undan fazlasını almıştır. 1990 yılında seçim desteğini neredeyse iki katına çıkarmıştır. 1991 yılında, Viyana'daki bölgesel seçimlerde parti oyların yüzde 22,6'sını almış ve Viyana'daki en büyük ikinci parti olmuştur. Ulusal Cephe, Vlaams Blok ve FPÖ, düşen doğum oranları ile yabancı göç arasında bağlantı kuran ilk partiler arasında yer almıştır.

İslamofobi'nin son yıllardaki artışı sosyal, kültürel ve politik bir boşlukta ortaya çıkmamıştır. Esasen FPÖ, İslam'ı kapsamı ve ciddiyetiyle eşi benzeri olmayan “Batı” değerlerine karşı, olağanüstü varoluşsal bir saldırı olarak kabul etmede özellikle başarılı olmuştur. Dini ve kültürel değişimin stereotiplerine dayanan daha geleneksel Müslüman karşıtı refleksleri yeniden canlandırmıştır. Bu popülist İslam, göç ve yabancı karşıtı güvenlik gündeminin yaygınlaşmasında PRS partileri; ana akım partilerini destekleyen kesimlerdeki kültürel, ekonomik ve varoluşsal güvenlik konusundaki kaygıları sürekli olarak beslemiştir. Avrupa'da hızla yükselen mülteci kriziyle birlikte, sansasyonel medya Avrupa'daki Müslüman azınlıkları, yeni sözlü ve fiziksel saldırılara maruz bırakmıştır.

İslamofobi, ulusötesi stratejik ittifaklar için birleştirici bir güç işlevi gören PRS partilerinin hareketlerinin büyük çoğunluğunda ortak politik ve söylemsel bir alan haline gelmiştir. İslam'a yoğunlaşan ortak düşmanlık, PRS partilerinin ortak girişimleri için en başarılı platformları sağlamıştır (Hafez, 2017).

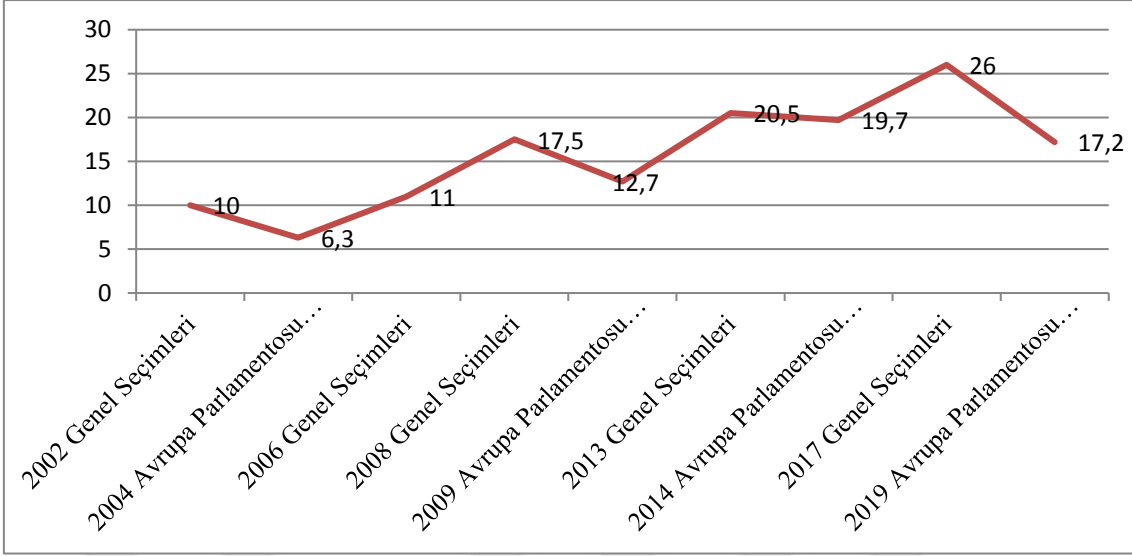
1999 yılı Kasım ayı seçimlerinde FPÖ, oyların %27'sini alarak koalisyon hükümetinde Hristiyan Demokratlar ile ortak olmuştur. Jörg Haider'in partisinin koalisyon hükümetine dâhil edilmesini protesto etmek için AB'nin diğer 14 üye ülkesi; Avusturya'yla ikili ilişkileri askıya alacağını, Avusturya'daki büyükelçilerle teması azaltacağını ve Avusturya'nın uluslararası örgütlerdeki adaylarına karşı çıkacaklarını açıklamıştır. AB'nin bu tepkisi, aşırı sağ partilerin AB değerlerine aykırı olduklarını göstermede sembolik bir öneme sahiptir (Howard, 2001:25). 2002 yılında FPÖ içindeki seçimler konusundaki anlaşmazlıklar, koalisyon hükümetinin çökmesine ve Haider'in FPÖ başkanı olarak istifasının yanında, birçok üyenin istifasına yol açmıştır. 2002 seçimlerinde FPÖ, sonraki hükümette hâlâ koalisyon ortağı olmasına rağmen oylarının yarısından fazlasını kaybetmiştir. FPÖ'nün oy oranlarının eğilimi aşağıda görülmektedir:

Tablo 8: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde FPÖ'nün Oy Oranları

2002 Genel Seçimleri	10 (ÖVP'nin küçük ortağı)
2004 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	6.3
2006 Genel Seçimleri	11 (muhalefette)
2008 Genel Seçimleri	17,5 (muhalefette)
2009 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	12.7
2013 Genel Seçimleri	20,5 (muhalefette)
2014 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	19.7
2017 Genel Seçimleri	26 (ÖVP'nin küçük ortağı)
2019 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	17.2

Kaynak: National Results, <https://europarl.europa.eu/election-results-2019/en/national-results/austria/2019-2024/> [01.09.2019]

Grafik 2: FPÖ'nün Oy Oranları Eğilimi

Kaynak: National Results, <https://election-results.eu/national-results/austria/> [03.09.2019]

FPÖ daha sonra 4 Nisan 2005'te Haider liderliğinde, Avusturya'nın Geleceği için İttifak'ın (BZÖ Bündnis Zukunft Österreich) kurulması ile ayrılmıştır. Kuruluşunun başlıca sebebi, Jörg Haider ile Heinz-Christian Strache arasında ortaya çıkan FPÖ'nün parti içindeki anlaşmazlıkları olarak nitelendirilebilir. İlerideki bölümde ele alınacağı üzere, Haider'in söylemsel stratejileri, onun halefi Heinz-Christian Strache tarafından daha da geliştirilmiştir.³⁰ FPÖ, genellikle geleneksel medyada varlık arayışına girmiştir ve seçmenleriyle daha geleneksel siyasi iletişim türleri (özellikle mitingler, konuşmalar, aynı zamanda parti programları gibi resmi türler) aracılığıyla iletişim kurmuştur. Strache yönetimindeki FPÖ ise sosyal platformalara ve internet üzerinden iletişime giderek daha fazla yönelmiştir (Krzyzanowski, 2012:135).

3.2.1.1. FPÖ'nün Söylemi ve Bağlamsal Etkenler

Küreselleşme, Maastricht Antlaşması'nın imzalanması, 9/11 saldırıları ve 2004'te Avrupa Birliği'nin genişlemesi gibi tarihsel dönüşüm süreçleri, Avrupa'da PRS partilerinin yükselişinde önemli kilometre taşlarıdır. Avrupa'da gerçekleşen finansal kriz, mülteci

³⁰ Avusturya'nın politik bir milliyetçilik ve nativizm tarihine sahip olduğu ve özellikle 2017 genel seçimlerden sonra radikal popülizme yönelik siyasi kaymanın Rönesansı yaşandığı söylenebilir (Goodhart, 2017). Bununla birlikte, 2017 Avusturya federal (genel) seçimlerde (Nationalratswahlen), radikal sağ popülizme doğru önemli bir adım attı. Avrupalı popülist Sebastian Kunz önderliğinde Merkez Sağ Avusturya Halk Partisi (ÖVP) % 31,47 ile en büyük parti oldu ve bunu % 26,86 oy ile Avusturya Sosyal Demokrat Partisi (SPÖ) ve % 25,97 ile Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) izledi.

krizi, terör saldırıları ve Brexit gibi son gelişmeler de PRS partileri için uygun bir ortam sağlamaya devam etmektedir.

Grafiklerde görüldüğü üzere 2008 genel seçimlerinde ve 2013 genel seçimlerinde oy yükselişinin ana nedenini, Avrupa finansal krizinin ve Avrupa'ya gerçekleşen göçün etkisi ve bunun FPÖ tarafından araçsallaştırılması olarak yorumlamak mümkündür. 2008 yılında başlayan ekonomik ve finansal krizler sonucunda bazı Avrupa ülkeleri sarsılmıştır. Büyük ölçekli devlet yardımı sayesinde, Avrupa finans sektörü hayatta kalabilmiştir. Devletlerin ekonomilerini güçlendirmek için aldığı önlemler Avrupa'da kamuoyunda kargaşaya neden olmuştur. Ekonomik gerileme ve zorluğun, Avrupa'da PRS partilerinin son zamanlarda popülaritesinin yükselmesinden sorumlu ana faktör olduğuna dair yaygın bir görüş bulunmaktadır. Avro krizi, PRS partileri için yeni fırsatlar sağlamıştır, ancak yükselişlerinin ardındaki tek sebep olarak yorumlamak doğru değildir.

Bununla birlikte, Avrupalı seçmenlerin diğer motivasyonu, ekonomik nedenlerden ziyade kültürel temellere dayanmaktadır. Kültürel birliğe ve değerlere yönelik algılanan tehditler, PRS partilerine desteği güçlendirmiştir. Norris ve Inglehart'a göre popülist partilerin yükselişi, çok çeşitli hızlı kültürel değişimlere karşı nativist bir tepkiyi yansıtmaktadır (Norris ve Inglehart, 2016:30). 2012-2017 yılları arasındaki üç puanlık artışın, 2015 yılında mülteci kriziyle ortaya çıkmış olması muhtemeldir. Mülteci krizi, FPÖ'nün söylemine yansımıştır.

Küreselleşme, PRS partilerinin Avrupa'daki yükselişinin ana nedenlerinden birisi olarak yorumlanmaktadır. PRS partilerine göre küreselleşme, ulus-devletin saflığını ve egemenliğini tehdit etmektedir (Mudde, 2007:197). Göç, çoğu PRS partisi için küreselleşmeyle ilişkilidir (Mudde, 2007:189). 1980'lerden bu yana Avrupa siyasetinde büyük bir sorun haline gelen göçün, PRS partileri tarafından işsizliğe ve ekonomik durgunluğa yol açtığı iddia edilmektedir. Göçmenler, bu partiler tarafından işlerini çalmakla suçlanmakta ve suçlamaların hedefi haline gelmektedir. Aynı şekilde, Avrupa Birliği de çoğu PRS partisi için küreselleşmeyle ilişkilidir (Mudde, 2007:189).

FPÖ gibi PRS partilerinin ideolojileri, ekonomik konulardan ziyade sosyokültürel ve değer temelli önceliklerinden daha iyi anlaşılmalıdır. Çokkültürlülük ve ulusal egemenlik üzerindeki pozisyonları, nativist, popülist ve otoriter tutumları öne

çıkılmaktadır. PRS tarafından çizilen yerli ve yabancı olmayanlar arasındaki sınır, değerler ve keyfi parametreler belirlenir. Bu şekilde anlaşılan nativizm doktrini, tüm PRS partilerinde gözlemlenebilir. Örneğin, refah şovenizmi; sosyal yardımların dağıtımında, yerli bireylerin yerli olmayanların üzerinde ayrıcalıklı olduğu bir sosyal modeli desteklediğinden, nativizmin ekonomik bir yansıması olarak düşünülebilir (Andersen ve Bjorklund, 1990:4).

Refah şovenizmi bu nedenle yardımcı bir doktrindir. Oysa çekirdek inanç, nativizmdir ve diğer bir deyişle; kendi ulusu ile diğeri arasındaki katı ayrılıktır ve kendi grubunun üstü örtülü önceliğidir. Avusturya'da FPÖ, Avusturya ulusal kimliğine ve “doğal yaşam biçimine” bağlı olduğunu beyan eder (FPÖ, 2011). Diğer durumlarda görüldüğü gibi parti çokkültürlülüğe karşı olduğunu seslendirirken, kendisini kültürel Hristiyanlık ve Alman dili etrafında ulusal kültürün koruyucusu olarak sunmaktadır.

Bu tutumlar, PRS parti ailesinin ortalama programatik profilinde açıkça tanımlanabilir. PRS partileri, politikalarında sıklıkla daha etkili bir yasa uygulaması ve sıklıkla göç meseleleriyle bağlantılı olarak görülen ihlallere karşı “sıfır tolerans” gibi konuları gündeme getirmektedir. Söz konusu otoriter bakış açısının bir örneği olarak FPÖ, bir suçtan hüküm giymiş olan yabancıları kendi ülkelerine sürgün etmekten yanadır (FPÖ, 2011). Doğal olarak, suçlu göçmenlerin ülkelerine geri gönderilme konusundaki pozisyonlar da bu partilerin altta yatan nativist doktrini tarafından desteklenmektedir.

3.2.1.2. Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ve Söylemsel Stratejileri

Bu bölümde FPÖ'nün ima yollu/adlandırma, yükleme ve uslama stratejileri ele alınmaktadır. Aynı zamanda sadece söylemler incelenmemekte; pratik sonuçlar doğuran etkilere de değinilmektedir. Ampirik analizin ana sorusu şudur: FPÖ, İslam (ve sembolleri) ve göçmen karşıtlığı temalarını söylemsel strateji olarak nasıl kullanmaktadır? Bu bölüm, araştırılan soruyu yanıtlamak amacıyla Eleştirel Söylem Analizi (*Critical Discourse Analysis*) metoduyla, FPÖ'nün söylemsel pratiklerini incelemektedir. Teorik altyapı olarak FPÖ de PVV gibi popülizm/nativizm/otoriterlik-radikalizm ekseninde incelenmekte ve söylemlerde bu ideolojik arka plan irdelenmektedir.

Eleştirel Söylem Analizi, “biz” ve “öteki” arasında sınır oluşturan söylemsel pratiklere dikkat çekmekte ve dışlama pratiklerini özellikle vurgulamaktadır (Wodak, 2002:73). FPÖ, yabancı düşmanlığı, göç ve İslam karşıtlığını hangi söylemsel stratejilerle meşrulaştırılmakta ve doğrulamaktadır? (Reisigl ve Wodak, 2001:44). Daha önce de ele alındığı gibi ima yollu stratejiler, söylemsel stratejide iç ve dış grupların ayrıştırılmasını sağlayan metaforları ve adlaştırmaları içermektedir. Yükleme ise belirli olgulara veya nesnelere pozitif ya da negatif çeşitli özelliklerin atfedilmesi sürecidir. Uslama stratejileri ise söylemsel stratejiyi meşrulaştırmaya yöneliktir.

FPÖ’nün “biz” ve “onlar”ın söylemsel inşasına yol açan stratejilerinin irdelenmesi önem arz etmektedir. FPÖ tarafından, Müslümanlar ve yabancılar dilsel olarak nasıl adlandırılmakta, onlara hangi özellikler ve nitelikler atfedilmekte ve bunlar hangi argümanlarla desteklenmekte ve meşrulaştırılmaktadır?

Metinlere yönelik bu üç ampirik araştırma sorusunun yanıtlanması sırasında üç aşamalı bir yol izlenmektedir. Birinci adım, giriş bölümünde ayrıntılı biçimde gerekçelendirdiği üzere makro söylem konularını belirlemektir. Bu bölümde de göç, İslam ve yabancı karşıtı söylemlerin PRS söylemsel stratejilerinin ana unsurları olduğundan yola çıkılmaktadır.

- FPÖ, Müslümanları, yabancıları ve göçmenleri dilsel olarak nasıl tanımlamaktadır? (İmaYollu/Adlandırma)
- FPÖ, Müslümanlar, göçmenler ve yabancıları hangi özellikler ve nitelikleri atfetmektedir? (Yükleme)
- FPÖ, göçe, İslam’a ve yabancıları karşı çıkma kararlarını hangi uslama araçlarıyla meşrulaştırmaya çalışmaktadır? (Uslama)

İslamofobi, Avusturya’da yirminci yüzyılın sonlarında da gözlemlense de 9/11 sonrasında ideolojik, politik ve sosyal bağlamda çok farklı bir ivme kazanmıştır (Allen, 2010:83). Birçok durumda, FPÖ bağlamında da 9/11 olaylarından itibaren göç karşıtı söylem, İslam karşıtı bir söyleme evrilmiştir (Wilson ve Hainsworth, 2012). Dolayısıyla, günümüzde İslam karşıtı söylem, Avusturya’da da özellikle 2000 sonrası dönemde PRS’nin kilit bir özelliği olarak kabul edilmiştir (Zúquete, 2008).

PRS tarafından savaş karşıtı faşizm ya da savaş sonrası neo-faşizm ile ideolojik süreklilik şüphesini ortadan kaldırmak amacıyla kullanılan söylemsel stratejinin parçası olan 9/11 sonrası değişim, İslam'ı ve Müslüman göçmen topluluklarını; ulusun, Avrupa'nın ve Batı'nın yeni "rakip düşmanı" olarak nitelendirmek için PRS tarafından değerlendirilmiştir (Art, 2011:189). FPÖ'nün söylemlerinin de bu doğrultuda geliştiği gözlemlenmektedir. FPÖ'nün İslamofobiyi benimsemesi, hem Avusturya'da hem de ulusötesi olarak güçlü seçim ve gündem belirleme avantajları sağlamaktadır. Bununla birlikte daha endişe verici olanı, İslam ve Müslümanlara yönelik radikal söylemin çok daha geniş alanda ana dinleyici kitlelere dokunmakta olduğu ve böylece Avusturya'da da güvenlik endişeleri ve algıyla büyütülmüş bir nativist/radikal/popülist ideolojik arka planla, daha derine nüfuz ettiğini ortaya koymaktadır (Art, 2011:190).

FPÖ'nün söylemlerinin pratikteki yansımalarına bakıldığında, 2017 yılında Avrupa İslamofobi Raporu'nda, çoğu kurumsal alanda (%30), klasik medyada (%23) ve eğitimde (%20) yakından takip edilen 143 İslamofobik vaka listelenmiştir. Ayrımcılık Karşıtı Ofis Styria'ya, İslamofobik bir geçmişi olan toplam 72 nefret suçu vakası bildirilmiştir. Özellikle Müslümanları hedef alan 13 dava ile toplam 57 nefret suçu belgesi sunulmuştur. 2017 yılı, ÖVP'nin ve FPÖ'nün İslamofobik popülizmini koordine ettiği ulusal bir seçim kampanyasıyla da karakterize edilmiştir. Bu bağlamda, Şansölye Sebastian Kurz, İslami anaokullarının kapatılması gerektiğini ifade etmiştir (Bayraklı ve Hafez, 2017:52).

ÖVP ve FPÖ hükümet programı, Avusturya'daki Müslümanlara karşı 2015 İslam Yasası'yla birlikte, daha otoriter siyasi politikalara yönelmiştir (Bayraklı ve Hafez, 2017:52-53). Raporda da belirtildiği gibi 2017 yılı Ocak ayında, Graz'daki federal seçimler için FPÖ, "*Önce Graz İnsanları İçin Toplu Konut*" başlıklı dört sayfalık bir bildiri yayınlamıştır (Bayraklı ve Hafez 54-55). Müslümanlar'ın "*garip*" adlandırma stratejisi altında bir alana girdikleri resim gösterilmektedir. Bu resimde Müslümanlar'ı dışsallaştırma stratejisi gözlemlenmektedir.³¹

³¹ Başörtüsü yasağı üzerine tartışmalar, o tarihte Viyana Üniversitesi Rektör Yardımcısı olan Heinz Faßmann'ın röportajında başlatılmıştır. Devlet okullarındaki öğretmenlerin İslam dini eğitimi öğretmedikleri sürece, türban giymemeleri gerektiğini; çünkü türbanın, sadece bir tekstil parçası olmadığını, bir mesaj ilettiğini ifade etmiştir ve bu durumun laik bir devlette sorun yarattığını vurgulamıştır (Zimmermann, 2017). Bu çerçevede semboller üzerinden bir tehdit algısı yaratılmaya çalışılmaktadır.

Başkan Strache, %98.7 ile yeniden Başkan seçildiği 2017 yılındaki Klagenfurt'taki FPÖ parti kongresinde “Hayır, İslam, Avusturya'nın bir parçası değildir,” ifadesini kullanarak izleyiciler tarafından büyük alkış almıştır (Strache, 2017). Strache şu ifadeyi kullanmıştır: “İslam Avusturya'ya ait değildir. Ne tarihsel olarak ne de kültürel olarak hiçbir şekilde Avrupa'nın bir parçası değildir.” (Ichner, 2017) Bu söylemde, İslam nativist bir ideoloji çerçevesinde dışsallaştırılmaktadır.³²

FPÖ lideri Heinz-Christian Strache'nin konuşmalarına bakıldığında, göçmenlik meselelerini güvenlikle ilişkilendirdiği gözlemlenmektedir. 22 Ekim 2014 tarihinde FPÖ, Strache'nin Avusturya'daki güvenliğin “gerçekten ideal olmaktan çok uzak olduğunu” iddia ettiği; “*İslamlaştırma ve Sığınma Kaosu yerine Güvenlik!*” konulu bir kampanya başlatmıştır (StenProt, 2014a:16). Buradaki yükleme stratejisi, İslam'ın temelde güvensizlik oluşturan bir atmosfer yarattığıdır. Dolayısıyla Müslümanlar ve göçmenler, çalışmanın hipotezlerini doğrular biçimde sorunların kaynağı olarak ele alınmaktadır. PVV söyleminde de gözlemlendiği gibi “*İslamlaştırma*” adlandırma stratejisiyle; İslam bir kaos olarak görülmekte ve toplumu tehdit eden bir olgu olarak gösterilerek, kaygı ve endişe atmosferi yaratılmasına hizmet etmektedir.

Strache'ye göre suç oranlarının artması, güvenlik alanını öncelemektedir. “Radikal İslam'ın” yanı sıra iltica alanındaki “kaotik koşullar” nedeniyle, şu hususları vurgulamak gerektiğini ifade etmektedir: “İslamcılık tehlikesi her zamankinden daha belirgindir...” (StenProt, 2014a:17). Bu ifade de bir önceki paragrafta gözlemlendiği gibi “İslamcılık” “tehlikeli” olarak yüklenmekte ve kaos yarattığı iddia edilmektedir. İslam'ın kaos yarattığını iddia etmesi, Strache'nin kendi güvenlik politikalarını meşrulaştırdığı bir uslama stratejisi olarak göze çarpmaktadır.

Bununla birlikte, Strache'ye göre Avusturya'da suç ve çatışmalara mülteciler neden olmaktadır (StenProt, 2014b:20). Bu çerçevede, tezin ikinci hipotezi tekrar görünürleşmekte olup; Müslümanlar, yabancılar ve göçmenler sorunların kaynağı olarak ele alınarak dışsallaştırılmaktadır.

³² Aşırı sağ ve faşizm gibi terimler, Muhafazakâr Parti ve FPÖ koalisyon programında bir kez bile geçmemektedir. İnsan haklarından sadece beş kez bahsedilmektedir. Hükümet programında azınlığın korunması konusu, Avusturya'da artan İslamofobi ile aynı ölçüde yer almakta, İslam yeni programda bir iç güvenlik odağı haline gelmektedir.(Hafez, 2017).

Strache, 2015 Mayıs ayındaki konuşmasında, Avusturya'nın daha fazla göç kapasitesi olmadığını savunmuştur (StenProt, 2015:144). Sonraki iki yılda Strache ve FPÖ, parlamentoda “*Güvenlik ve İltica-Kaos*” gibi başlıklarla tartışmalar başlatmıştır (StenProt, 2015d:68).

Strache, “doğru ve yanlış mülteciler” arasındaki farklılaşmanın önemini düzenli olarak vurgulamıştır (StenProt, 2015:140). Strache Avusturya sınırını güvenceye almak için bu olumsuz gelişmelerden çıkarılması gereken dersler olduğunu belirtmiştir:

Göçmenliği durdurmaya ihtiyacımız var! İltica kurumunun her zaman geçici koruma anlamına geldiği konusunda, net bir uygulamaya ihtiyacımız var!” (StenProt, 2016d:69)

Burada da yine göç karşıtı söylemin varlığı açıkça gözlemlenmektedir. Nativist bir ideolojik arka planda, göçmenliğin “geçici” bir özelliği olması gerektiği vurgulanmaktadır. Özetle, Strache'nin sığınmacıları çeşitli şekillerde “güvenlik-politik bir sorun” (Stenprot, 2015b:36) olarak nitelendirmektedir. Bununla birlikte, Avusturya'nın “yabancıların saldırısı”na uğradığını vurgulamaktadır. (StenProt, 2015a:134) Bu noktada PVV söylemlerine benzer biçimde “saldırı” adlandırmasıyla bir savaş atmosferi yaratılma çabası bulunmaktadır.

Strache, Avusturya tepki vermezse sık sık “felaket” yaşayacağını vurgulamaktadır. Bunun yanında sınırların kapatılmasını savunan Macaristan Başbakanı Viktor Orbán'ı, bir rol model olarak sunmaktadır (StenProt, 2016b:59). Strache'ye göre çok sayıda göçmen, yalnızca güvenlik için değil aynı zamanda entegrasyon için de bir tehdit oluşturmaktadır:

On yıllardan beri büyük entegrasyon sorunları yaşıyoruz. Avusturyalılar açık kapı politikası için kendi cebinden ödemeye devam ediyor. Buna tahammülümüz yok (StenProt, 2016d:68).

Strache'ye göre sadece köktenci fikirler güçlenmemiş, ayrıca “paralel ve karşı toplumlar” ortaya çıkmıştır (Stenprot, 2015:68). Bu söylemde de göçmenler ötekileştirilmekte, “biz” ve “onlar” arasında bir sınır çizilmektedir. “Yasadışı kitlesel göç” sonrasında entegrasyonun nasıl güvence altına alınacağını bilinmediğini iddia etmektedir (Stenprot, 2015b:37).

Burada dikkat çeken husus şudur: Strache, Hristiyan veya Yahudi olan mültecilere öncelik vermeyi savunmaktadır (StenProt, 2014a:19; StenProt, 2015d:68). İslam'ı eleştirmekte ve camileri “radikalleşme yerleri” olarak nitelendirilmektedir (StenProt, 2014b:17). Bu söylemde İslam ve sembolleri karşıtlığı açıkça ortaya çıkmaktadır.

Paris'teki terörist saldırılardan bahsettikten sonra hükümetin etkin bir şekilde hareket etmesini, radikal İslami dernekleri, camileri ve ayrıca Viyana'daki 150 İslami anaokulunun da kapatılması savunmaktadır (StenProt, 2015c:27). Bu noktada, söylemlerin pratik önerilere dönüştüğü gözlemlenmektedir. İslam ve sembolleri, örtük biçimde terörle ilişkilendirmekte ve uslama stratejisi aracılığıyla güvenlikçi/yasakçı politikalar ve söylemler meşrulaştırılmaktadır.

FPÖ'nün nativist söyleminin tartışılmasına yönelik olarak, parti üyesi Michael Howanietz'in “*Özgür bir Avusturya İçin*” kitabını da dikkate almak gerekmektedir. Temel tezlerinden biri, Avusturya kültürünü korumak gerektiğidir (Howanietz, 2013:49). Avusturyalıların bir “kimlik problemi” olduğunu; bunun etnik çatışmalara yol açan ve entegrasyona karşı dirençli olan kötü eğitilmiş göçmenlerden kaynaklandığını iddia etmektedir. Howanietz'e göre, göçmenler daha fazla çocuk doğurdukları için Orta Avrupa'daki insanlar “tehdit altındaki türler” haline gelebilir. Howanietz şu ifadeyi kullanmaktadır: “Arkaik olan kazanır!” (Howanietz, 2013:19). Bu söylemlerde ırkçılığa kayan nativist bir ideoloji temelinde, mülteciler “arkaik” ve “doğurgan” olarak yüklenmektedir. Buradaki uslama stratejisi ise yine bir panik atmosferi yaratarak, söylemlerini meşrulaştırmak üzerine kuruludur.

“Yabancılar ve Avrupalılar arasındaki sadece zaman meselesidir,” şeklinde yazmaktadır (Howanietz, 2013:25). Açıkça görüldüğü gibi burada tezin hipotezlerini doğrulayan nativist/otoriter-radikal bir ideolojik arka plan söylemlerde ortaya çıkmaktadır.

Özellikle kitabının sonuna doğru, radikal/nativist fikirler daha da belirginleşmektedir. Yazar, “bir toplumun homojenliğinin” çok fazla dış etkiden zarar gördüğünü, göçmenlerin akışı devam ettiği sürece, durumun daha da kötüleşeceğini vurgular. Düşman şiddet kullanacağından, yabancılar ve yerliler arasında son derece acımasız bir iç savaşın yanı sıra toplumsal ayaklanmalar olacağını belirtmektedir (Howanietz, 2013:148). Nativizm ve radikalliği harmanlayan Howanietz, bu kitapta görüldüğü gibi;

artık ten rengine değil, kültürel farklılıkların varsayılan aşılmazlığına ve çokkültürlülüğün imkânsızlığına odaklanmaktadır. Buna göre otoriter bir bakış açısıyla; güvenlik nedenleri, fiili bir tehdit olan bazı göçmenleri dışlamayı gerektirmektedir. Örneğin, Viyana'daki “150 İslami anaokulu” bir güvenlik tehdidi olarak sunulmaktadır (StenProt, 2015c:27). Bu çerçevede gözlemlenen, tezin hipotezlerini doğrudan geçerli kılar biçimde, dışsallaştırma stratejisinin kültürel argümanlarla uygulanmasıdır.

Bununla birlikte, “*Özgür Bir Avusturya İçin*” kitabı daha net bir amaç sunar: Burada, mevcut “mülteci akışının” korunması, “istisnai” Avusturya kültürünü kurtarmak için bir zorunluluktur. Bireysel hikâyeleri olan milyonlarca göçmen, tehdit edici bir kitleye PVV söylemlerinde de gözlemlendiği gibi sel metaforuyla dönüştürülür. Çalışmanın teorik arka planlarından biri olan nativist ideoloji, burada sel metaforu kullanılarak ortaya çıkmaktadır.

Nativizm belirli bir milliyetçilik inşasıdır ve milliyetçi bir epistemoloji üzerine kuruludur. Nativizm, hâlihazırda varolan ulusluk yapılarını “yerli” ve “yerli olmayan” çizgileri boyunca değiştiren bir mekanizma olarak ortaya çıkar. Nativizm, çoğunlukla etnik milliyetçilik ile aynı görülmez; çünkü “yerel” toplumun inşasının etnik çizgiden ziyade ideolojik veya kültürel özelliklere dayandırılması mümkündür. Nativizm sıklıkla ırkçılık ve yabancı düşmanlığı kapsar; ancak bu kavramlar, nativizmden daha büyük bir çapı olan üst düzey kavramlardır.

Nativizm ayrıca, “yerli” toplumun (belirli bir göçmen grubu veya etnik topluluk tarafından ortaya konan temel tehdit karşısında) kendi değerlerini tanımlamasının yeni yollarını vurgulayarak, İslamofobi analizini genişletmeye yardımcı olur. Bu değerleri tanımlarken, FPÖ nativizmi; laikliğin savunulması, toplumsal cinsiyet eşitliği veya cinsel azınlıkların hakları gibi hususları uslama stratejisi olarak kullanmakta ve söylemini meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

FPÖ, nativist bir temelde; etnik/dinsel/dilsel/politik azınlığı, ülke içi tüm sorunlar için günah keçisine dönüştürmektedir ve ardından ilgili grubu, “bize” ve “ulusa” tehlikeli ve tehdit edici bir olgu olarak yüklemektedir. Bu olgu kendisini “korku politikası” olarak gösterir.

PVV’de açıkça gözlemlendiği gibi FPÖ de Nazizm ve İslam kıyaslamasını yapmaktan çekinmemektedir. 2017 yılı Ocak ayında, Salzburg'daki FPÖ yıllık toplantısında konuşan parti üst kademesinden Norbert Hofer, Nazizm’i İslami inançlarla karşılaştırmış ve Avrupa’nın demokratik kurallarını kabul etmeyen kişilerin, Müslüman ülkelerine geri dönmekte özgür olduğunu belirtmiştir. Burada PVV’de de analiz edildiği gibi İslam ve Nazizm özdeş tutulmakta ve söz konusu uslama stratejisiyle bir panik atmosferi yaratılmaya çalışılmaktadır.

Buna benzer biçimde aynı toplantıda, parti başkanı Heinz-Christian Strache, İslam’ı “faşist” olarak eleştirmiş ve siyasi İslam’ı yasaklayan etkili bir yasa çağrısında bulunmuştur. “Bu İslamlaşma politikasını durduralım, yoksa Avrupalılar aniden yok olacak,” (Strache, 2017). Bu ifadede de İslam “faşist” olarak yüklenmektedir. Kullanılan yükleme stratejisi daha önce incelenen PVV’nin söylemiyle örtüşmektedir.

Günay (2017) da aşağıdaki metinde, İslamofobi emarelerini ayrıntılı biçimde özetlemektedir:

2008 yılında politikacı Susanne Winter, Hz. Muhammed’e hakaret eden ifadelerde bulunmuş ve İslam’ın geldiği yere, Akdeniz’in ötesine dönmesi gerektiğini söylemiştir. 2016 yılında Daily Österreich adlı yayının baş editörü Wolfgang Fellner, Brüksel’de yaşanan saldırılardan sonra İslam’ın yasaklanması gerektiğini savunmuştur. Identitäre Bewegung olarak adlandırılan sağ hareket, sözde “İslamlaşmaya karşı” halkı uyaran posterler kullanmıştır. Aşırı sağ eğilimleri olan Özgürlük Partisi’nin 2016 yılındaki cumhurbaşkanı adayı olan Norbert Hofer, pek çok kez İslam’ın Avusturya’nın bir parçası olmadığını ifade etmiş, mülteci hareketlerini ise İslam’ın ülkelerini işgali olarak tanımlamıştır. Avusturya’da yaşayan Müslümanların sayısının gelecek yıllarda artacak olmasının, Avusturya için bir tehdit olduğunu belirtmiş ve kamusal alanlarda hicabın yasaklanmasını savunmuştur. Avusturya’da yayınlanan haftalık bir dergi olan Profil’de “Ölüm Saçan İslam” başlıklı bir makaleye yer verilmiş ve makale yazarı Peter Michael, cihatla ilgili Kur’an ayetlerini bağlamdan çıkararak kullanmış ve İslam’a yönelik suçlamalarda bulunmuştur. Die Presse adlı gazetede yayınlanan bir köşe yazısında yazar Gudula Walterskirchen, İslamofobi ifadesinin düşünce özgürlüğünü kısıtladığını ve bu ifadenin esasında kökten dinciler tarafından kullanıldığını iddia etmiştir. Der Standard adlı gazetede yayınlanan yazısında gazeteci Hans Rauscher,

Avrupa'daki Müslümanlara yönelik açık bir mektup yazmıştır. Bu mektupta Rauscher şu ifadeleri kullanmıştır: “Basitçe söylemek gerekirse sizin için din çok önemli, ama artık bizim için değil. Size göre İslam tüm hayatınızı kapsayıp düzenlemeli, ama biz bu durumdan çok çok uzun zaman önce kurtulduk.” Österrich adlı gazetenin baş editörü, İslam ile ilgili şu ifadeleri kullanmıştır: “Terörle mücadele açısından, İslam'ın Avrupa'da yasaklanıp yasaklanmaması gerektiğine ilişkin tartışmanın yapılmasına izin verilmeli. Barışçıl İslam ve İslam adına terör arasındaki çizgi giderek bulanıklaşmaktadır. Belediyeye ait kreşlerde, camilerde terörü öven vaazlar verilmektedir.” Özellikle medyanın sürekli İslamofobiyi körüklediği bir ortamda, Müslümanlar sıklıkla fiziksel ve sözlü saldırılara maruz kalmaktadır (Günay 2017).

2004 Avrupa Parlamentosu Seçimlerinde, Türkiye'nin AB üyeliği teklifi konusundaki endişeler, FPÖ kampanyasının odak noktasını oluşturmuş ve bu da Avusturya'daki diğer siyasi partilerin seçimlerden hemen önceki pozisyonlarını da etkilemiştir.³³ Bütün partilerin önde gelen adayları, Türkiye'nin AB üyeliğine, Müslüman bir ülke olması gerekçesiyle karşı olduklarını dile getirmişlerdir (Bunzl, 2005:506). Eski FPÖ lideri Haider, Türkiye'nin AB üyeliğinden bahsederken, tarihe de atıfta bulunmaktadır:

Atalarımız ülkemizi Türklere karşı savunmuşlarsa, tekrar içeri girmelerine neden izin verelim? (Gingrich, 1998:104)

Bu çerçevede FPÖ'nün eski liderinin tarihsel referansları kullanarak, nativist bir ideolojik arka planla korku atmosferi yaratmaya çalıştığı gözlemlenmekte, tarihsel ve kültürel argümanları ön plana çıkarmaya çalıştığı anlaşılmaktadır.

Haider'in FPÖ lideri olduğu dönemde, partinin ana sloganı şu şekilde olmuştur: “Türkiye AB'ye mi giriyor? Bizimle değil” (Bunzl, 2005:505). Bununla birlikte, 2005 yılında Viyana Belediye Meclisi Seçimleri kampanyasında FPÖ; özellikle, Türk göçmenler ve Müslümanlara karşı çeşitli radikal söylemler kullanmıştır (Strasser, 2008:180). FPÖ,

³³ PRS partileri AB aday ülke Türkiye üyeliğine endişe ve tehdit algısı doğrultusunda Avrupa toplumunun kendi kimliklerini olumlayan ancak diğer (özellikle Türkiye) kimlikleri tehdit eden siyasal söylemler ortaya atmışlardır. Diğer PRS partileri tarafından da geliştirilen bu siyasal söylemler, ana akım partilerinin çok kültürlülük söylemleri ve politikaları karşısında durmuş ve bir “karşı-söylem” niteliği kazanmıştır (Cicioğlu, F. ve Balcı, A. (2020).

Avusturya'nın en büyük Müslüman toplumu olan Türk göçmenlerini, önemli bir tehdit olarak yansıtmıştır.

FPÖ'nün lideri Strache, Viyana'yı 1683 kuşatmasından kurtaran yeni “*Prens Eugene*” olarak resmedilmiştir. Avusturya'da PRS söylemi olan; göç karşıtlığı ve İslamofobinin unsurlarını içeren radikal sağ propagandaların ilgilerini çekeceğini düşünerek, işçi sınıfı ve emekli seçmenlerin desteğini tekrar kazanma ihtiyaçlarıyla ilgili olabilmektedir. Bu çerçevede, nativist ideolojik arka planla tarihsel argümanların kullanımının uslama stratejisi olarak, FPÖ'nün kendi pozisyonunu meşrulaştırmak için kullandığı gözlemlenmektedir. Bunu yaparken, parti lideri tarihsel kahraman figürler (Prens Eugene gibi) ile adlandırılmaktadır.

2006 seçim kampanyasında FPÖ; İslam ve Türklüğün Avusturya ve Avrupa ile bağdaşmadığını iddia ederek, “Türkiye'nin olduğu AB'ye Hayır” gibi sloganlar kullanmıştır (Günay, 2009:105).

FPÖ'nün 2011 yılındaki parti programı, aşırılıkçılığa karşı olduklarını vurgulamaktadır. Bu söylem, Avrupa değerlerinin ve temel liberal-demokratik düzenin, fanatizm ve aşırılıkçılığa karşı kararlı bir şekilde savunulması gerektiğini iddia etmekte ve egemen kültürü sürdürmek ve geliştirmek için harekete geçmeyi içermektedir. Bu çerçevede uslama stratejisi, Batı kültürünün üstünlüğünü gizil biçimde savunarak, göçmenleri ve Müslümanları Batı değerleriyle bağdaşmayan “radikal ve fanatik” unsurlar olarak yüklemlemektedir.

FPÖ'nün en önemli uslama stratejilerinden birisi, göçmen karşıtı tutumlarının İslam karşıtlığı ile bağlantılı olduğu, nativist ulusal ve kültürel kimliğin bir savunusu olarak araçsallaştırıldığıdır (bkz. Rydgren, 2005:251). Bu çarpıcı süreklilik ve Avusturya'da İslam karşıtlığı söylemi, Osmanlı'nın Viyana kuşatması *topos*'unda da olduğu gibi eski düşman stereotipinin yeni bir versiyonunu sunmaktadır. FPÖ, kendi pozisyonunu meşrulaştırmak için nativist ve popülist bir ideolojik arka planla, tarihi ve kültürel uslama stratejilerini ön plana çıkarmaktadır.³⁴

³⁴ Strache gibi liderler, demokrasiyi ve vatandaşların eşitliği ilkesini stratejik olarak kabul etmiş olsalar da bunu, ev sahibi uluslar ve (özellikle) göçmenler/Müslümanlar arasında aşılmaz bir kültürel uyumsuzluk olduğunu iddia eden söylemsel stratejiyi, eski stil ırkçılıktan ayrılmak noktasında kullanmışlardır (Spektorowski, 2003:111). 9/11'den bu yana, FPÖ'nün İslamofobik söylemleri gittikçe daha yaygın, içerik

Özellikle, FPÖ'nün 2010 yılında Viyana'daki seçim kampanyası incelendiğinde, yeni bir siyasi iletişim alanı yarattığı görülmektedir. FPÖ stratejilerini ve söylemlerini, özellikle gençleri hareketlendirmenin bir yolu olarak kullanmaktadır. Avusturya'da FPÖ'nün söylemsel analizi, genel olarak karmaşık olayları “biz” ve “onlar” gibi basit ikilemlere indirgediğini göstermektedir. Bu çerçevede özellikle Müslüman göçmenleri suçlama ve reddetme söylemsel stratejileri ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda söylemlerde “hesaplanmış belirsizlik” stratejisi uygulanmakta ve bazı muğlak ifadeler yer almaktadır. Söylemsel stratejiler az ya da çok kasıtlı olarak belirli bir sosyal, politik, psikolojik ya da dilsel hedefe ulaşmak için benimsenen uygulama planları olarak göze çarpmaktadır (Reisigl ve Wodak, 2009:94).

FPÖ, 2005 yılında Viyana Belediye Seçimlerinde, İslamofobik söylemsel stratejilerini güçlendirmiştir. “*Viyana İçin Düello*” başlığındaki posterleriyle “Viyanalılar” ve “daha fazla göç” arasında tercih yapılması gerektiğini savunmuştur.³⁵ Bu kampanya posterinde Sosyal Demokrat Michael Häupl, daha fazla göçü savunurken, arkasında Viyana'nın en bilinen camisi görünmektedir. Yanında Strache, “Viyanalılar” için çabalamaktadır ve arkasında St. Stephen Katedrali bulunmaktadır. Bu Viyana'nın kent simgesidir. Bu posterde, iki bina eşit uzunlukta gösterilmiştir. Gerçekte, Viyana'nın 21. bölgesinde bulunan caminin minaresi 32 metredir, St. Stephen'in ana sütunu ise 136 metredir (FPÖ Kampanya Posterleri 2012). Burada, cami olduğundan uzun ve büyük gösterilerek bir yoğunlaştırma stratejisi kullanılmıştır.

Yukarıdaki posterde, popülist stratejinin en önemli yansımalarından biri görülmektedir. Sosyal demokrat elitler, İslam ve sembolleri yanlısı olarak yüklenirken, Strache ise nativist bir ideolojik arka planla, Avusturya'nın kültürel/dini değerlerinin savunucusu olarak resmedilmektedir. Burada “halkın temsilcisi” Strache ve “yozlaşmış” elitler arasında, keskin antagonistik ayrım oluşturulmaktadır. Burada, popülist bir ideolojik

bakımından daha radikal, kapsam açısından daha aşırı hale gelmiştir. Avusturya'da İslamofobi, çok yaygın bir şekilde normalleşiyor gibi görünmektedir; çünkü siyasi ve toplumsal ana akımın içinde yer alan inançları derinleştirmiş ve korkuları harekete geçirmiştir.

³⁵ Siyasi kampanyalar söz konusu olduğunda, bu stratejilerin büyük ölçüde kasıtlı olduğu gözlemlenmektedir. Olumlu “biz” ve olumsuz “öteki” yükleme stratejileri kullanılmaktadır (Reisigl ve Wodak, 2009:93). Bu stratejilerin belirli bağlamlarda gerçekleştirilmesi, yaygın olarak siyasette benimsenen pragmatik araçlar ve topos gibi dilsel araçlara dayanmaktadır.

temelde, İslam ve sembollerinin ötekileştirilmesi; halk ve elit ikiliğini kurmada, halk ve sosyal demokrat elitlerini antagonistik bir ilişkiye sokmada kilit bir rol üstlenmektedir. Bu alıntıda da tezin hipotezlerinin onaylandığı analiz edilmektedir.

FPÖ, göçü ve İslam'ı, nativist ve radikal bir ideolojik temelde, Avusturya ve Avrupa kimliğinin önündeki çetin sorunlar olarak algılamaktadır. Örneğin, 2007 tarihli basın bülteninde FPÖ lideri Strache, şu ifadeyi kullanmıştır:

Küreselleşme ve modern göçle karşı karşıya kaldığımız için kimliğimiz; kültürel, dini ve siyasi alanda tehdit altındadır. Mücadele etmezsek, İslamcılık baskın gelecek ve tek kültürlü bir gelecek olacaktır. (Strasser, 2008:183)

Burada kullanılan uslama stratejisi; korku atmosferi yaratarak, göçmenleri ve Müslümanları tehdit olarak göstermektir. PVV söylemlerine benzer biçimde FPÖ söyleminde de İslam “tehdit edici” olarak yüklenmekte ve nativist bir ideolojik temelde ötekileştirilmektedir.

FPÖ'nün 2009 yılındaki bir posterinde de İslam karşıtı söylemi dikkat çekmektedir. Burada “radikal İslamcılıkla” savaşmanın, özgürlüğü ve güvenliği koruma anlamına geldiği iddia edilmektedir. Posterde FPÖ, İslamcılığa karşı somut eylemlerle mücadele etmeyi önermektedir. Bu eylemler arasında; “minare ve cami yapımının yasaklanması”, “sadece Almanca dua” ve “Türkiye'nin AB üyesi olmaması” bulunmaktadır. Ayrıca Türkiye karşıtı argümanlar, FPÖ'nün İslamofobik sloganlarında Avusturya'daki Türk toplumu örnek verilerek kullanılmaktadır (FPÖ Kampanya Poster, 2009).

2010 yılında da FPÖ'nün geleneksel seçim malzemeleri olan YouTube kanalında gençleri etkilemek amacıyla yayımlanan rap şarkıları ve karma çizgi roman kitapçığında İslamofobik ve göç karşıtı söylemler açıkça gözlemlenmiştir. PVV vakasında da analiz edildiği üzere; “İşgal eden Müslüman orduları ve göçmenlere karşı mücadele,” önerilmiş, ayrıca “zulüm ve mağduriyet söylemi” açıkça FPÖ'nin uslama stratejisinin merkezinde yer almıştır (Hcstrache.at, 2012). Bu alıntı, PVV'de olduğu gibi askeri bir söylem kullanılarak tehlike atmosferinin yaratıldığını açıkça göstermektedir. “Müslüman orduları” yüklemesi, Müslümanların bir düşman olarak görüldüğünü göstermektedir. Avusturya halkı ise “mağdur” olarak yüklenmektedir.

2010 Viyana seçimlerindeki nativizm/radikalizm/popülizm temelindeki; “*Viyanalı Kanı*” (*Wiener Blut*) söylemi, FPÖ’nün söylemlerini ve ideolojisini yansıtmaya açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir (FPÖ, 2010). “Avusturyalı olmayan tehdit” söylemi de “Viyanalı Kanımız için Daha Fazla Cesaret” gibi söylemlerle güçlendirilmiştir. Nativizm ideolojisi, yerel ve yerel olmayan unsurlar arasında sınır çizme stratejisiyle gerçekleştirilmektedir. “Viyanalı Kanı” da burada radikal nativist bir yüklem stratejisine tekabül etmektedir ve popülist bir arka planla, savaş/tehlike/panik atmosferi yaratılmasında kritik rol üstlenmektedir.

Burada yüklem stratejisi kullanılarak, diğer siyasi partiler de “Viyanalı çıkarlarını savunmayan korkak elitler” olarak nitelendirilmiştir (FPÖ, 2010). Daha önceki alıntıda “kana” yapılan vurgu, nativizmi ön plana çıkarmakta ve biyolojik olarak kurulan gruplar ortaya koyarak, ırkçı bir söyleme yaklaşmaktadır. “Kanın saflığı” 15.yüzyıldan bu yana radikal nativist tutumun önemli bir göstergesidir.

FPÖ’nün 2011 yılı parti programına göre; “Temel egemen üye devletlerin anayasal ilkeleri, AB hukuku üzerinde mutlak önceliğe sahip olmalıdır.” Bu noktada, AB şüpheli söylem açıkça gözlemlenmektedir. Egemenliğin devrine açıkça karşı çıkmaktadır. Bununla birlikte FPÖ’nün 2011 yılı parti programı; Avusturya’nın bir göç ülkesi olmadığını vurgulasa da entegre olan, Almanca konuşabilen, Avusturya’nın değerlerini tam olarak kabul eden yasal ve meşru göçmenlere izin vermektedir. Yasalar, kültürel olarak entegre olanlara kalma hakkı tanımaktadır.

Öte yandan FPÖ, kimlerin göç etmesine izin verilmesi gerektiğine ve hangi sayıda olacağına Avusturyalıların karar vermesi gerektiğini savunmaktadır (FPÖ, 2011). Bu çerçevede görülebileceği gibi “Avusturyalıları ve biz” ile “Göçmenler/Müslümanlar ve diğerleri” arasında bir sınır çizme söylemsel stratejisine başvurulmakta ve iç grup/dış grup ikilemi yaratılmaktadır.

Tüm bu siyasi iletişim araçları, FPÖ’nün siyasi söylemlerinin; “biz ve onlar” arasında bir bölünme yaratarak, medeni ve medeni olmayan ikilemi oluşturmaya çalıştığını göstermektedir. “Ötekiler” cami ve göç figürleriyle temsil edilirken, “*St. Stephen Katedrali*” ve “*Viyanalılara*” karşı olarak gösterilmektedir. Bu kampanya da partinin birçok belgesi ve materyaliyle *metinlerarasılık* göstermektedir. Dolayısıyla, diğer

metinlerle aralarında açık bir örüntünün olduğu gözlemlenmektedir. “*Viyana Kanı*” adlı rap şarkısı ve “*Mustafa Mizah Dergisi*” olarak bilinen yayının bunların örnekleri arasındadır (FPÖ, 2010).³⁶

Bu çeşitli türler, kitlelere hitap ederken; “*Viyana Kanı*” yüklemesinde olduğu gibi aynı söylemsel stratejileri kullanmaktadır. Yukarıda belirtilen rap şarkısında, göze çarpan pasajlar bulunmaktadır. Daha da önemlisi, şarkı yalnızca partinin *YouTube* kanalında değil Viyana’nın en bilinen diskoteklerinde sunulmuştur ve gençleri etkilemek için açık bir çabayla, belirgin bir şekilde öne çıkmıştır. Bu rap şarkısında; İslam, minare ve müezzinlerin yaygınlaştığı ve “*Viyana Kanı*”nın öne çıkması gerektiği savunulmuştur.³⁷ Buradaki adlandırma stratejileri; FPÖ ve Strache için “halk” ve “bizim Viyana kanımız” olarak öne çıkarken, “İslamcılar ve İstanbul” da onlara karşı gösterilmiştir (FPÖ, 2010). Tezde teorik çerçeve olarak vurgulanan nativist ideoloji, “*Viyana Kanı*” yükleme stratejisiyle ön plana çıkmakta ve popülist ideolojik arka plan temelinde, İslam karşıtı bir söylemsel strateji haline gelmektedir.

FPÖ’nün 2010 yılında yayımladığı bir mizah dergisinde Osmanlı’nın Viyana’yı Fethi anlatılırken, oradaki görüntülerde Strache, bir kahramana benzeltilmektedir ve daha önce ele alınan sosyal demokrat belediye başkanı örneğinde olduğu gibi elitlerin engellerini aşmaktadır (FPÖ, 2010). Bu noktada da popülist bir ideolojik arka planla elitlere karşı tutumun, Osmanlı’nın Viyana’yı Fethi ile harmanlandığı gözlemlenmektedir. Burada bulunan bir resimde, Strache bir kılıç tutmaktadır ve bir erkek çocukla beraberdir. Burada Strache kılıcı erkek çocuğa vermekte ve radikalizm içeren şu ifadeyi kullanmaktadır: “Eğer Mustafa’ya vurursan bir sosıs alacaksın.” Sonrasında çocuk, “Kara Mustafa’ya” başarılı biçimde vurmakta ve bir Viyana sosisi kazanmaktadır. “Mustafa” stereotipik ve genel bir Türk adı olduğu için “Mustafa” adlandırmasının kullanımını, “hesaplanmış belirsizlik” stratejisi altında değerlendirmek mümkündür. Bu nedenle, “Mustafa” adıyla Türk’e odaklanması, geçmişin ve şimdiki zamanın bir karışımını mümkün kılar ve tüm Türklere yönelik şiddeti meşrulaştırır (FPÖ, 2010:10–11). Genel olarak politik söylemlerinde ve özellikle de önceki seçim kampanyalarında, FPÖ, akademik

³⁶ Çizgi romanın 550.000 tirajı varken, rap şarkısı *YouTube*'da yaklaşık 200.000 kez izlenmiştir.

³⁷ “Islamisten auf dem Vormarsch! Minarett samt Muezzin. Das wollen Rote installieren aber sonst kein Mensch in Wien! . . . Andre Länder, andre Sitten, gerne auch in Istanbul, Istanbul in Wien hingegen, findet nur der Häupl cool. . . . Zu viel Rot und zu viel Fremdes, beides tut hier niemand gut! Deshalb lautet die Parole: Mehr Mut für unser Wiener Blut.” (FPÖ, 2010)

araştırmaların yanı sıra medyada da geniş biçimde tartışılan belirli söylemsel stratejiler geliştirmiştir. Bu rnekte grldđđ gibi kültürel argümanlarla nativist ideoloji glendirilerek, g ve İşlam karşıtı söylem g kazanmakta ve tezin hipotezleri doğrulanmaktadır.

Daha nceki seçim kampanyalarından örnekler vermek gerekirse; 2006 yılında, “*Daheim statt Islam*” “İşlam yerine Ev” ya da 2009 yılındaki, “*Abendland in Christenhand*” “Hristiyan’ın ellerinde Batı” sloganları dikkat çekmektedir. PRS partilerine özgü radikalizm çerçevesinde, bu tür sloganlar sosyal olarak kabul edilebilir olduğu için yasal olarak izin verilen sınırları aşmaktadır. Örneğin, FP Milletvekili Susanne Winter, nefretin kışkırtılması (*Verhetzung*) ve dini öğretilerin aşağılması suçundan yargılanmış ve mahkm edilmiştir. FP, PVV liderine benzer biçimde Hz. Muhammed’e ağır hakaretlerde bulunmuştur. “Provokasyon stratejisi” olarak adlandırılabilcek bu söylemsel strateji, PRS partilerinin radikalizm unsurunu açıkça ortaya koymaktadır.

“Hesaplanmış belirsizlik stratejisi” ve “provokasyon stratejisi” FP’nn sadece yukarıdaki alıntılarda değil genel olarak uyguladığı söylemsel stratejilerdir. İkiisi de FP’nn on yıllardır uyguladığı söylemsel stratejinin bir parçası olmuştur. Provokasyon stratejisi, medyayı haber yapmaya zorlayarak FP’ye gündemi belirleme avantajı sağlamayı amaçlamaktadır. Böylece, FP gündemdeki yerini korumaktadır. Bu sayede FP’nn gündemi hegemonik olmakta; diğer tüm taraflar ilgili provokasyona tepki göstermekte ve böylece kendi değerlerini ve söylemlerini ihmal edebilmektedir.

“Hesaplanmış belirsizlik stratejisi,” karmaşık yöntemlerle provokasyon stratejisiyle bağlantılıdır. Temel olarak bu uslama stratejisi, nativist bir ideolojik temele sahiptir ve “vatan” için bir tehdit oluşturan “tekilere” karşı korunmaya odaklanmaktadır. Tezde vurgulanan nativist ideolojinin, İşlam karşıtı söylemde nasıl ereve oluşturduğuna dair önemli bir kanıt sunmaktadır.

Seçim kampanyalarında göçmen karşıtı tutumların kullanılması, nüfusun “yabancı” endişesini uyandırmayı amaçlamaktadır. Son zamanlarda, esas olarak Mşlman g, Avrupa ve Hristiyan değerleri ve ulusal kimliği için bir tehlike olarak görülmektedir. FP de PVV söylemlerinde gözlemlendiği gibi İşlam dinini köktencilik ve terörizm ile

özdeşleştirme eğilimindedirler. Nitekim göçmenlik ve entegrasyonun somut ve görünüşte olan sorunları abartılmıştır (Wodak, 2013:31).

Ejder katili olmalı ve bize demokratik bir biçimde bahşedilen ulusal kimliklerimizin çözülmesine karşı kesin bir direniş göstermeliyiz... Şimdi “tövbe pelerini” (Büßerkutte) [ve artık] yeni bir milletin temelini atma, Avrupa'nın özgür insanları için öz-bilinç geliştirme zamanıdır. Geçmiş on yılların sorumsuz göç politikaları ve özellikle Avrupa'nın İslamlaştırılması tehlikeli bir tehdittir [ve] yine 1683'te (Viyana Osmanlı orduları tarafından kuşatıldığında) olduğu gibi Avrupa'yı kurtarmanın zamanı gelmiştir. Avrupa, Türkiye'nin “İslami Truva atı” olma durumuna odaklanmalıdır³⁸ (Strache 2007).

Bu paragraf Strache'nin söylemsel stratejilerinin tipik bir örneği olması açısından önemlidir. Dikkat çeken nokta, PVV söylemlerinde de analiz edilen “İslami Truva atı” yüklemesinin ve İslam'ın gizli bir gündemi olduğuna dair iddianın taşıyıcısının bu kez Türkiye olarak yorumlanmasıdır. “Ejder katili” adlandırması oldukça muğlak kalmakla birlikte (hesaplanmış belirsizlik); FPÖ'nün popülist/radikal yanını ortaya çıkarmaktadır. “Ulusal kimliklerin çözülmesi” ve “Yeni bir milletin temelini atma” gibi söylemler, FPÖ'nün nativist ideolojisinin yansımaları olarak göze çarpmaktadır.

FPÖ'nün kendisini küçük, dışarıdan bir parti olma durumundan, yerleşik partilerin ana rakibine dönüştürmesinin, hatta onlardan biriyle koalisyon ortağı haline gelmesinin nedeni; göçmen ve İslam karşıtı söylemi sayesinde mümkün olduğu iddia edilebilir. Avusturya'nın hiçbir partisi İslamofobi ve göçmen karşıtlığını daha önce çekirdek bir siyasi mesele olarak kullanmadığı için, FPÖ'de “monopolize” olduğu düşünülen İslam ve göçmen karşıtı söylem, politika önerilerini formüle etmek ve gerçek politikaları tasarlamak için temel teşkil etmektedir.

Bu bölümde daha önce belirtildiği üzere İslam, göç ve yabancı karşıtı söylemlerin yoğunlaştığı tarih 9/11 olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, önemli bir metin FPÖ ve

³⁸ “We must become the dragon-killer and present a decided resistance against the dissolution of our national identities [which are] democratically bestowed upon us... Now is the time to discard the “penitent’s cloak” (Büßerkutte) [and to develop] a new national self-consciousness for the free people of Europe. The irresponsible immigration politics of past decades and in particular the islamising of Europe are a dangerous threat [and] [i]t is again the time to save Europe, as in 1683 [when Vienna was besieged by the Ottoman armies]. Europe was not lost then to Turkey, with its “Islamic-Trojan horse” [and now] [we must] initiat[e]...an exit from the EU (Raus from this EU) movement” (Strache, 2007)

ÖVP koalisyonu tarafından ortaya konulan, 2002 tarihli *Entegrasyon Anlaşması*'dır. Burada *Entegrasyon Anlaşması*'nın incelenmesindeki ana amaç, 9/11 sonrasındaki durumu analiz etmektir. İslam karşıtlığının kökenlerinin irdelenmesi ve 9/11 öncesindeki durumunun da ele alınması gerekmektedir. İslam korkusu, Batı kültüründe derin tarihi ve kültürel köklere sahiptir. Oryantalist soyutlama ve kapsamlı genellemede, Müslüman karşıtı klişelerin yarım yüzyıldan daha fazla bir süredir tarihsel gelişimine izin verilmiştir. Yeni nesil PRS partileri, her ne kadar demokrasiyi stratejik olarak kabul etmiş olsalar da bunu, ev sahibi uluslar ve (özellikle) göçmenler arasında aşılmaz bir kültürel uyumsuzluk iddia eden eski stil ırkçılıktan ayrılmak noktasında kullanmışlardır (Spektorowski, 2003:112).

3.2.2. 2002 Yılında Yapılan “Entegrasyon Anlaşması” ve Eleştirel Söylem Analizi

Bu belge, 1999'dan sonra yeni ÖVP- FPÖ koalisyonu tarafından kabul edilen ilk göç yasasıdır ve 9/11 saldırılarının akabinde olmasından dolayı seçilmiştir. Ayrıca, yasa haline gelen bu meclis tartışması, FPÖ söyleminin etkisi altında potansiyel bir İslam ve göç karşıtı söylemin bulunması beklendiğinden analiz edilecektir. Bu tarihlerde İslamofobik söylem göç karşıtı söylemin içerisinde yer almıştır. *Entegrasyon Anlaşması*, 1997'de çıkan Yabancılar Yasası'nın, 1997 tarihli Sığınma Yasası'nın ve 1975'teki Yabancı Emek Yasası'nın ardından gelen bir belgedir. *Entegrasyon Anlaşması* bu belgelerin devamı olarak; 9 Temmuz 2002'deki Parlamento tartışmalarının bir sonucu olarak meydana gelmiştir ve aralarında *metinlerarası* bir örüntü vardır. Dolayısıyla burada *metinlerarasılık*, birbirine bağlı bu metinler arasında (hepsi de diğerine atıfta bulunmaktadır) öncekiler ve takip edenler arasında sıkı bir bağlantı olduğunu vurgulamak amacıyla kullanılmaktadır.

Bu *metinlerarası* bağlantıya ek olarak, analiz edilecek metin farklı söylemlerin bir parçası olarak görülebilir. Metinler birbirine bağlanabildikleri gibi yalnızca tartıştıkları konularda değil, aynı zamanda farklı söylem türleriyle de ilişkilendirilebilirler. Bu nedenle, aşağıdaki parlamento tartışmasındaki “Entegrasyon Anlaşması” ile ilgili söylem, örneğin; göçmenlerin suçluluk oranları veya göçmen işsizliği gibi söylemlerle bağlantılı olabilir. Bu da karşılıklı etkileşim ilişkisinin bir örneğidir. Ayrıca, bu farklı söylemler, (göçmenlerin suçluluk oranları ve göçmen işsizliği) “Entegrasyon Anlaşması”ndan önce

de gözlemlenmektedir veya daha sonra başka metinlere de dâhil edilebilir (Wodak, 2001:38).

FPÖ'nün bu metindeki söyleminin analizi, olguları sonuca bağlayan spesifik söylemlerin ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır. Eleştirel Söylem Analizi; *Söylem ve Ayrımcılık ve Dışlama Politikalarında (Discourse and Discrimination and in Politics of Exclusion)*, Wodak tarafından geliştirilen ırkçılık ve ayrımcılığı analiz eden söylem analizi yöntemine dayanmaktadır. Aşağıdaki örnekte de önceki örneklerde olduğu gibi “biz”in pozitif temsili ve “onlar”ın olumsuz temsili haklı kılan uslama stratejileri analiz edilecektir.

Bu sayıları çok ciddiye alacağız; çünkü daha fazla göç veya yeni göçün Avusturya işgücü piyasası için bir tehdit oluşturmasını istemiyoruz ve bu yüzden kökünden başlamak zorundayız. Göçün temeli bir tarafta Doğu'dan insanların göçüne bağlanabilir. Diğer yandan, Avusturya'nın iyi sosyal sisteminde yatıyor. Bu nedenle göçmenlerin çoğu Avusturya'yı hedef olarak görmektedir. Yeni önlemler almalıyız. (Konuşmacı: FPÖ, Peter Westenthaler, S. 52)

Bu alıntıda, Doğu'yu küçümsemeyi ve Avusturya ulusunu ve Avusturya devletini yüceltmeyi amaçlayan kolektif kimlik inşası açıkça anlaşılabilir. Tezin ideolojik arka planlarından olan nativist ideoloji doğrulanmaktadır. Nativizm, göçmenleri Doğu'dan, yani Avrupalı olmayan yerlerden geldikleri yönünde ötekileştirmek için kullanılmaktadır. Aynı zamanda refah devleti konusu, göçmenleri “Avusturya'nın sosyal sistemin avantajlarından yararlanan ve bunun için göç eden,” olarak yüklemlemektedir. Ek olarak, bu konuların tümü göçmen karşıtı bir söylem ile kullanılmıştır. Wodak'ın şu ifadesi buradaki analizi doğrulayan eğilimdedir: “Sosyal aktörler, sık sık kolektifleştirme amacıyla, niceliklerini belirtmeden gruplar olarak atıfta bulunur.” (Wodak, 2001:53) Burada “biz” kelimesinin kullanımı, tüm Avusturya ulusunu bir grup (*in-group*) olarak tanımlamak amacıyla, Doğudaki insanları grup dışı (*out-group*) olarak sınıflandırmaya yaramaktadır. Ayrıca, yükleme stratejisinin sosyal grupları olumsuz göstermeye ya da takdir etmeye yarayan, olumlu ve olumsuz diğer temsillerde kullanılması da burada mevcuttur. Bu alıntıda Avusturya sosyal sisteminin olumlu özelliğini kullanarak, Avusturya ulus devletinin olumlu bir yüklemesi gerçekleştirilmektedir.

Uslama stratejisi açısından incelendiğinde, göçmenler Avusturya işgücü piyasasına tehdit olarak sunulmakta ve bu tehlike için göçün önlenmesi veya ortadan kaldırılması amacıyla

belirli önlemlerin alınmasının gerekliliği savunulmaktadır. Üstelik konuşmacı, aslında kimin göçmen olduğunu belirtmeyerek belirsiz bir dil kullanmaktadır, daha ziyade onları “Doğu'dan insanlar” olarak sınıflandırarak “hesaplanmış belirsizlik” stratejisini kullanmaktadır. Ulus devletin pozitif temsili için kullanılan bir başka topos, avantajlı ya da yararlı eylemdir. *Topos of pro bono nopsis* (bizim avantajımıza) toposu, *pro bono publico* (herkesin faydasına) ile ilişkilendirilir. Burada “biz” Avusturya ulusudur, “onlar” ise göçmenlerdir. Avusturya ulusunun göçü durdurarak Avusturya emek piyasasını koruması savunulmaktadır (Wodak, 2001:53). Tezin hipotezinde öngörülen; Müslümanların, yabancıların ve göçmenlerin sorunların kaynağı olarak ele alınarak dışsallaştırılması ön plana çıkmaktadır.

Aşağıdaki örnekte istihdam sorunu konusu, göçmenler hakkında, özellikle de göçmenler arasındaki yüksek işsizlik düzeyi vurgulanırken, bu göçmen karşıtı bir anlamda kullanılmaktadır. Ayrıca, FPÖ kendini göçmenlik ve entegrasyon sorunlarını çözebilecek bir parti olarak göstermektedir. Göçmenleri suçlu olarak yükleyerek, göç karşıtlığını ve kendi pozisyonunu meşrulaştıran bir uslama stratejisi kullanılmaktadır:

Bugün burada entegrasyon hakkında konuşmamız, burada yaşayan göçmenler için daha iyi entegrasyon önlemleri hakkında konuşmamız, SPÖ'nün saltanatının başarısızlığını gösteriyor. Siz, SPÖ; entegrasyonu ve entegrasyon yasalarını oluşturmayı hem işsiz göçmenlerin en çok olduğu Viyana'da hem de federal düzeyde başaramadınız. Bu nedenle göçmenler arasında bu kadar yüksek bir işsizlik oranına sahibiz, bu nedenle göçmenler arasında nispeten yüksek bir suçluluk seviyesine sahibiz ve bu hükümetin bu şikâyetleri önlemek, sahip olduğunuz şikâyetleri ortadan kaldırmak için görev almasının nedeni budur. Bu bölgeyi de temizliyoruz bayanlar baylar! (Peter Westenthaler, 2002:53)

Yukarıdaki alıntıda, popülist bir biçimde sosyal demokrat elitler ve halk arasında antagonistik bir ikilik kurulmaktadır. Göçmen karşıtlığının oluşturulmasında, elitler ve Avusturya halkı antagonistik bir ilişkiye sokulmaktadır. “Bu bölgeyi de temizliyoruz!” ifadesi ise PRS partilerinin radikalizm ideolojisini kanıtlar bir ifadeye tekabül etmektedir.

Aşağıdaki alıntıdaki uslama stratejisi, göçmenleri suçlu olarak göstermeye yaramaktadır. Burada *pars pro toto* kullanılmış ve çoğu göçmenin hem suçlu hem de işsiz olduğu

önyargısı, uslama stratejisi olarak kullanılmıştır. Burada yükleme stratejisi de “suçlu ve işsiz” göçmen tanımıdır.

Göç politikanız Avusturya'nın bir göç ülkesi olduğu iddiasıyla karakterize edildi. Avusturya'da mevcut göçmenlik düzenlemeleri ve gereklilikleri öngörülmedi. Dediniz ki isteyen herkes gelebilir. Fakat daha sonra insanlara olan şey sizin için aşağı yukarı aynıydı. Bu nedenle, bugün Avusturya'da 20 yıl yaşamış olan ve hatta Almanca konuşamayan, dolayısıyla sosyal hayata katılamayan ve dolayısıyla bütünleşmemiş işsiz ve suç işleyen birçok göçmen var.” (Konuşmacı: Dr. Helene Partik-Pablé: 70)

Çok açıkça görüldüğü gibi “işsiz ve suçlu göçmen” yükleme stratejisi yoluyla, göçmenler sorunların kaynağı olarak görülmekte ve tezin hipotezleri doğrulanmaktadır.

Aşağıdaki örnekte ise nativist bir ideoloji temelinde, AIDS bulaşmış göçmenlerin ötekileştirildiği ve Avusturya halkının sağlığı için potansiyel bir tehdit oluşturdukları gerekçesiyle damgalandığı örnek gösterilmektedir. AIDS ile enfekte olmuş göçmenlere Avusturya'da oturma izni verilmemesi önerisi, nativist ve radikal tutumları ortaya koymaktadır. AIDS ile enfekte olmuş göçmenlerin ilk kez ikamet statüsü elde etmelerinin, yani Avusturya'da göçmen statüsü elde etmelerinin yasaklanması gerektiği vurgulanmaktadır.

AIDS bulaşmış göçmenlere Temmuz 2000'den itibaren, Yeni Zelanda'da oturma izni verilmeyecek. Üst düzey bakanlar, ülkede iki yıldan daha uzun süre kalmak isteyen göçmenler ve mülteciler için zorunlu bir AIDS testi konusunda anlaşılabilir. Bayanlar ve Baylar! Avusturya'da ilk kez ikamet statüsü verilmesi için sağlık sertifikası ne damgalama ne de tacizdir; ancak Avusturya halk sağlığı için tehlikelerden kaçınmak için kesinlikle gerekli bir önlemdir. (Konuşmacı: Hermann Reindl: s.89)

Bu alıntıda, AIDS'li kişilerin ülkede göçmen olarak kabul edildikleri takdirde bir tehdit oluşturacağı vurgulanmakta ve “hastalıklı göçmen” yükleme stratejisi kullanılmaktadır. Göç politikasındaki bu yönde kısıtlama; “Avusturya'nın kamu sağlığına herhangi bir tehlikeyi önleyecektir,” şeklindeki söylemle, bir politika önerisine dönüştürülmektedir. Örnek toposu, diğer ülkelerin göçmen politikalarını kendi göç politikalarını meşrulaştırmak için kullanılmaktadır. Diğer ülkeler kabul ettiği için Avusturya'nın da

kabul etmesi gerektiğine yönelik bir uslama stratejisi, diğerk bir deyişle politika önerilerini meşrulaştırma stratejisi olarak göze çarpmaktadır.

3.2.3. Avusturya Bağlamında Sonuç ve Tartışma

FPÖ'nün "bize" yönelik olumlu yükleme stratejisi, Avusturya ulusunu yüceltmek olarak gözlemlenmektedir. "Ötekine" yönelik olumsuz yükleme stratejisi ise Avusturya'da göçmenleri ve Müslümanları bir "tehdit" olarak hedef almaktadır. Bu çerçevede, FPÖ tarafından üretilen metinlerdeki söylemlerin diğerk platformlar (YouTube, Facebook) üzerindeki potansiyel hegemonik etkileri de gözlemlenmiş; FPÖ'nün nativist/radikal/popülist ideolojik temeldeki adlandırma, yükleme ve uslama stratejilerinin bu platformlarda da yaygınlaştığı analiz edilmiştir. Bu durumda, göç ve İslam karşıtlığı konusundaki söylemin yalnızca meclis tartışmalarında değil, aynı zamanda parti programlarında, milletvekillerinin konuşmalarında, posterlerde, YouTube'daki rap şarkılarında da aynı örüntüyü gösterdiği saptanmıştır (*Söylemlerarasılık*). Sonuç olarak; adlandırma/uslama/yükleme stratejilerinin kullanımı, karar alma düzeyinde ve kurumun şekillendirilmesinde bir etki yaratabilmektedir. Bu söylem, dolaylı ve doğrudan olarak Avusturya siyasetinde etkili olmuştur. Doğrudan biçimde etkisi, yeni yasaların yürürlüğe girmesiyle ve dolaylı olarak da parlamento tartışmaları ve parti programlarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle FPÖ'nün söylemleri, doğrudan siyaset değıştirme yeteneğine sahiptir.

Bu bölümde söylemsel stratejilere odaklanıldığında, tezin hipotezlerinin doğrulandığı görülmekte; İslam'ın Avusturya'daki varlığının, Avusturya ve Batı medeniyetine bir tehdit oluşturduğu iddia edilmekte; göçmenlerin ve özellikle de Müslümanlar'ın geriye dönük ve genel olarak Avusturya/Batı normatif değıerleri ile çeliştiğı öne sürülmekte ve dolayısıyla Avusturya/Batı toplumlarına entegre olmadıkları savunulmaktadır. FPÖ; İslam, göç ve yabancı karşıtı söylemsel stratejiler yoluyla, Müslümanları ve göçmenleri sorunların kaynağı olarak ele almaktadır.

Bununla birlikte, Avusturya'da da İslam karşıtı söylemin normalleşmesi göze çarpmaktadır. İslam karşıtı söylemlerin çok sayıda düzlemde gerçekleştiğı görülmektedir. FPÖ'nün İslam karşıtı söylemi, Müslümanları Avusturya'daki sorunların ve hoşgörüsüzlüğün kaynağı olarak inşa etmelerini sağlamıştır. Böylece FPÖ, kendisini

Avusturya toplumunun savunucusu olarak konumlandırmaktadır. Nativist bir temelde, Avusturya'daki İslam/göç varlığının ortaya çıkardığı tehdide karşı Avusturya kültürünü savunduğunu iddia etmektedir.

Bununla birlikte, bu varoluşsal düşmanlığın temelinde İslamın ve Müslüman toplulukların ötekileştirilmesi yer almaktadır. Bu olgu FPÖ bağlamında, “Viyana'nın Fethi” söyleminde de görüldüğü gibi tarihsel olarak kök salmıştır. Avrupalı olmayan göçmen toplulukları hakkındaki nativist kaygılar yoğunlaştırılırken, popülizm güçlenmiş; günümüze kadar önem kazanmaya devam etmiştir. Diğer bir deyişle, İslam karşıtlığı geniş çaplı ötekileştirmenin en önemli parçası haline gelmiştir.

Literatür, sosyal medya ve siyasi kaynakların gözden geçirilmesi yoluyla, FPÖ'nün göç, İslam ve yabancı karşıtlığını içeren söylemlerinin ana noktaları belirlenmiştir. FPÖ'nün İslam karşıtı söylemi, Müslümanların Avrupa'yı “İslamlaştırmak” istediğini öne sürerek kaygıları ve korkuları harekete geçirmeye çabalamaktadır. Bu bölümde, nativizm ve popülizm temelinde işleyen bu göç, İslam ve yabancı karşıtlığının FPÖ'nün söylemsel stratejilerinin merkezinde olduğu ortaya konmuştur.

Ayrıca, FPÖ'nün kendi pozisyonunu meşrulaştıran İslam karşıtı uslama stratejisi, Müslümanları demografik bir tehdit olarak konumlandırmaktadır. Bu algılanan tehdit, Müslümanların Avrupa'yı ele geçirmesi için bir araç olarak görülmektedir. Müslümanlar, aynı zamanda ekonomik bir tehdit olarak sunulmakta ve yerli nüfusun finansal kaynaklarına bir tehdit olarak değerlendirilmektedir.

Bunun yanında, FPÖ'nün söyleminin ayırt edici özelliklerinden en önemlisi; siyasi söylemlerini büyük ölçüde göçmen karşıtlığı üzerine kurgulamasıdır. Bu bağlamda 9/11 olayları, göçmen karşıtı söylemin güçlenmesinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmelidir. Aynı zamanda göçmen karşıtlığı, İslam ve sembollerine olan karşıtlıkla beraber ifade edilmeye başlanmıştır. Bu şekilde FPÖ, göçün yoğunlaşmasıyla işsizliğin ve suç oranlarının arttığı iddiasında bulunarak, toplumun bir kesimini etkilemeyi başarmıştır.

Göç karşıtlığı, İslam ve sembollerine olan karşıtlık ve yabancı karşıtlığının FPÖ'nün söylemsel stratejilerinde ön planda yer aldığını iddia etmek mümkündür. FPÖ söylemleri arasında; göçmenlerin suç oranlarını yükselttiği, refah devletinin suiistimali, yerli halkın

iş olanaklarını azalttıkları, eğitim ve sağlık standartlarını düşürdükleri ve kadınlara baskı uyguladıkları tezleri mevcuttur. Özellikle refah şovenizmi, FPÖ'nün göçmen karşıtı söylemlerinde ön planda yer almaktadır. Refah şovenizmi bu çerçevede, zengin ve sanayileşmiş ülkelerin bu zenginliklerini göçmenlerle paylaşmayı reddetmesi olarak yorumlanabilir. Özellikle refah devleti uygulamalarının suiistimali konusu, FPÖ söylemlerinde geniş yer kaplamaktadır. Dahası, göçmenlerin iş piyasasında ücretlerin düşmesine neden oldukları tezi işlenmektedir. FPÖ, nativist bir ideoloji temelinde, yerli halkın refah devletine ve iş kaynaklarına erişimde öncelikli olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu bölümde, FPÖ'nün kültürel farklılık nosyonuna dayanan kapsamlı bir alternatif ideoloji geliştirdiği gösterilmiştir. Bu ideolojinin temel unsurları arasında, istikrarlı bir İslamofobi, göç ve yabancı karşıtlığı bulunmaktadır. Bu süreçte FPÖ, kendisini temel olarak tehdit içeren bu unsurlara karşı, Avrupa kimliği anlayışını savunan bir direniş hareketi olarak konumlandırmaya çalışmaktadır.

9/11'de gerçekleşen terör saldırılarının, FPÖ gibi radikal sağ partilerin İslam karşıtlıklarını güçlü bir şekilde desteklediği ortadadır. Dahası FPÖ, Müslüman toplulukların fiziksel şiddet ve suç tehdidi oluşturduğunu iddia etmektedir. Benzer şekilde, Müslüman kadınların da baskı altında oldukları değerlendirilmekte ve bu baskıların giysilerinde tezahür ettiği iddia edilmektedir. Dolayısıyla FPÖ, Müslümanları Batı toplumunun normatif değerlerine tamamen zıt olarak kabul etmektedir.

FPÖ'nün söylemsel stratejisi "biz" ve "ötekiler" arasında bir bölünme yaratarak, medeni ve medeni olmayan ikilemi çabalamaktadır. "Ötekiler" St. Stephen Katedrali gibi semboller kullanılarak, Viyanalıları karşı olarak gösterilmekte ve yorumlanmaktadır. Bu söylemin, partinin birçok belgesi ve materyaliyle *metinlerarasılık* taşıdığı gösterilmiştir.

3.3. Fransa ve Popülist Radikal Sağ

Diğer Batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Fransa örneğinde de PRS partileri, ideolojisi açısından üç yönüyle nitelendirilmektedir: popülizm, otoriterlik ve nativizm (Mudde, 2014:218). Bu bölümde tezin hipotezlerinin doğrulandığı örnekler ele alınarak; yükleme, uslama ve ima yollu/adlandırma stratejileriyle sergilendiği söylemler gösterilmiştir. Aynı zamanda sadece söylemsel düzeyde kalınmamış, söylemi destekleyen pratikler de ele

alınmaya çalışılmıştır. Ampirik bölümlerde; gazete içerikleri, partilerin web siteleri, makaleler, parti programları, kamuya açık konuşmalar ve sosyal medya söylemleri ayrıntılı olarak irdelenmiştir.

Bu bölümde de tezin diğer vakalarında olduğu gibi Fransa’da RN’nin söylemi, Eleştirel Söylem Analizi yoluyla analiz edilecektir. Ampirik analizin ana sorusu şudur: RN, İslam (ve sembolleri) ve göçmen karşıtlığı temalarını söylemsel strateji olarak nasıl kullanmaktadır? Bu araştırma sorusunun yanıtı, tezin üç hipotezinin yanıtlanmasında da önemli bir adım teşkil etmektedir. Bu çerçevede, RN’nin kullandığı dışlayıcı söylemsel pratiklerle sosyal gerçekliği nasıl inşa ettiği incelenmektedir. RN, hangi söylemsel stratejilerle; yabancı düşmanlığı, göç karşıtlığı ve İslam karşıtlığını meşrulaştırmakta ve doğrulamaktadır? (bkz. Reisigl ve Wodak, 2001:44)

Avrupa'nın en büyük Müslüman nüfusunun (yaklaşık 5 milyon) Fransa'da olduğu tahmin edilmektedir. Fransa’da Kuzey Afrika göçmenlerinin doğum oranı hızla yükselirken, Fransızların doğum oranı düşmekte ve bu da beyaz Fransız nüfusunun etnik korkularına katkıda bulunmaktadır (Freedman, 2004:17). Başta Fransız Müslümanlar olmak üzere göçmenlerin çoğunun laikliği, Fransız değerlerini ve Fransız kültürel geleneklerini benimsemesini zorlaştıran, ev ve iş bulmalarının önünde engel teşkil eden derin bir İslam güvensizliği bulunmaktadır. Freedman'a (2004:18) göre birçok Fransız vatandaşı göçmenler işsizlik, yüksek suç ve ulusal güvensizlikle ilişkilendirilmektedir; bu da politikacılar tarafından yayılan bir algıdır.

3.3.1. Fransa ve Popülist Radikal Sağın Temsilcisi: Ulusal Birleşme Partisi

1972 yılında kurulan RN (o zamanki adı Ulusal Cephe), Fransız aşırı sağını birleştirmeye yönelik çeşitli girişimlerden sonra (Rydgren, 2004:17) Jean-Marie Le Pen'in karizmatik liderliği altında ivme kazanmıştır (Davies, 1999:3). Jean Marie Le Pen, 1930'larda Fransa'da faşizmin yükseliş mirası çerçevesinde stratejik olarak konumlanmış, önemli miktarda kamu desteği toplayabilmiş ve hatta RN’nin en sevdiği slogan; (aynı zamanda Fransız faşistlerin ünlü sloganıdır) “Fransızlar için Fransa” o dönemden miras kalmıştır.

Fransa’da göç karşıtı siyasi hareketler, 20. yüzyılın ortalarından beri yaygındır; ancak hiçbiri RN kadar başarılı veya etkili olmamıştır. RN, 1980'lerin ortalarından bu yana Fransız siyasi sahnesinde dikkat çeken bir partidir ve bu tarihten itibaren Fransızların

sosyal ve ekonomik sorunlarını göçle ilişkilendirmeyi amaçlamıştır. RN, 1980'lerin ve 1990'ların sonlarında kendisini dönüştürmüştür; düşman olarak nitelendirilen komünizmin ve Marksizmin yerini, ulusların kültürünü ve kimliğini tehdit eden göç almıştır. RN, ilk seçim atılımını 1984 yılında gerçekleştirmiş ve bu tarihten beri Fransız siyasi sahnesindeki konumunu güçlendirmeyi başarmıştır (Shields, 2007:278). RN'nin kurucusu, Jean-Marie Le Pen, 1983-84 yılında tarihi bir oy oranı yakalamıştır (Rydgren, 2004:17).

Ulusal Cephe bu dönemde ulusal düzeyde siyasetin önemli bir parçası haline gelmiş ve 1984 ile 1997 arasındaki seçimlerde yüzde 10 ila 15 bandında oy almıştır. 1999'da parti iki parçaya ayrılmış ve Le Pen daha aşırı sağ fraksiyona yönelmiştir. Le Pen'in 2010'daki emekliliği sonrası, RN'nin yeni lideri; kızı Marine Le Pen olmuştur (Dejevsky, 2012:33). Parti söyleminin değerlendirilmesi, daha çok Jean-Marie Le Pen ve kızı Marine Le Pen'in konuşmaları ve röportajlarındaki söylemlere dayanmaktadır. Aynı zamanda gerçekleştirilen literatür incelemesi, her bir liderin sembolizm ve imalar içeren dilbilimsel sistematik söylem kullanımını inceleyen çalışmaları temel almaktadır.³⁹ Aşağıdaki tabloda partinin 2002 yılından itibaren genel seçimler ve Avrupa Parlamentosu Seçimleri'ndeki oy oranları yer almaktadır.

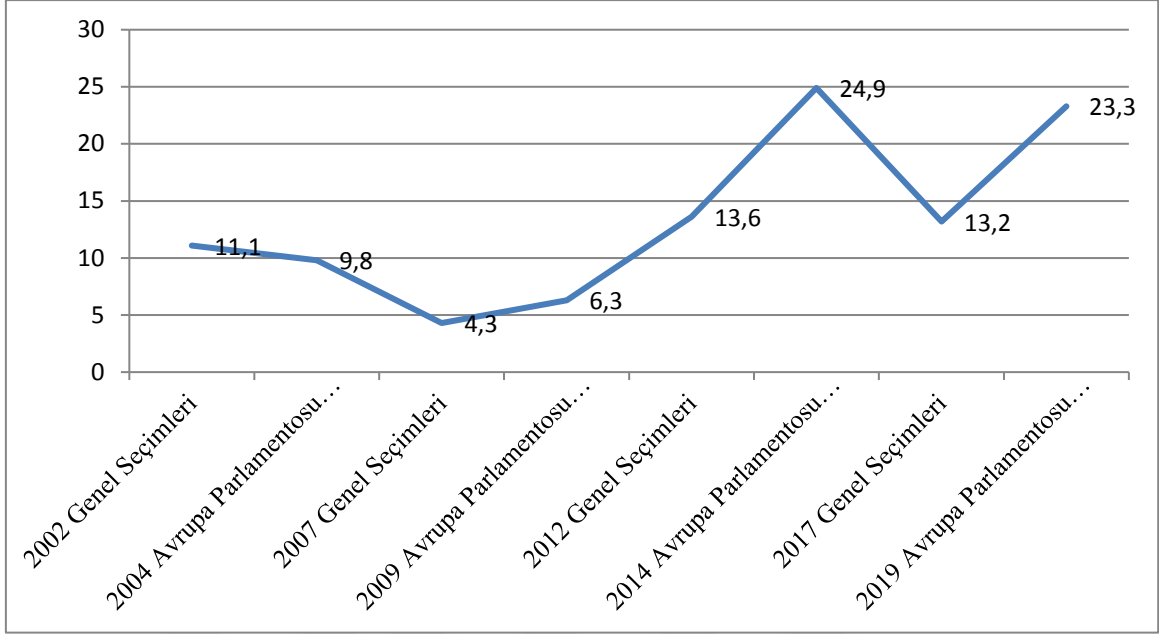
Tablo 9: 9/11 Saldırıları Sonrasında Gerçekleşen Seçimlerde RN'nin Oy Oranları

2002 Genel Seçimleri	11.1
2004 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	9.8
2007 Genel Seçimleri	4.3
2009 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	6.3
2012 Genel Seçimleri	13.6
2014 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	24.9
2017 Genel Seçimleri	13.2
2019 Avrupa Parlamentosu Seçimleri	23.3

Kaynak: “Mes démarches / A votre service – Ministère de l'Intérieur”, <https://elections.interieur.gouv.fr/> [05.09. 2019]

³⁹ Bu bağlamda şunu da vurgulamakta yarar bulunmaktadır: Asimilasyon teorisindeki önemli terimler “ulus” kelimesinin türevlerini, yani “milliyet”, “ulusal gurur”, “ulusal birlik” ve “ulusal kimlik” içerir; “*acculturation*” yani göçmenin ana akım kültürü benimseme ve böylece ana akım sosyal normlara göre işleyebilme yeteneğini geliştirme sorumluluğu; kuşaklar arası entegrasyon ile ilgili varsayımlar veya eksikliklerinin eleştirilmesi; göçmen konut yapılarının eleştirilmesi, yani “etnik mahallelerin” oluşturulması ve göçmen kültürünün ev sahibi toplum tarafından barındırılması gibi kavramlar, asimilasyon olgusunun ana kavramlarını oluşturur ve aşırı sağ partilerin söyleminde sıklıkla yer alır (Hainsworth, 2008:21).

Grafik 3: RN'nin Oy Oranları Eğilimi

Jean-Marie Le Pen'in kızı Marine Le Pen, partinin başına geçtikten sonra parti yükselmeye devam etmiş ve 2014 Avrupa seçimlerinde birincilik elde etmiştir. 13 Kasım 2015 Paris saldırılarından sonra Marine Le Pen, bir konuşmasında: “Fransa ve Fransızlar artık güvende değil,” ifadesini kullanmış ve göç ile terörizm arasında bir bağ kurmuştur. Bununla birlikte RN, İslam karşıtı bir parti olarak konumlanmaktadır. Le Pen, sokaklarda dua eden Müslümanları, “Nazi işgaliyle” karşılaştırmıştır (Le Pen, 2015). RN, İslami köktendinciliği Fransa için “ölümcül bir tehlike” olarak nitelendirirken, Macron'u hoşgörmekle suçlamıştır (RN, 2016).

2019'da, Le Pen'in yeniden adlandırılan partisi Avrupa seçimlerinde zafer kazanmış ve Avrupa çapında AB karşıtı partilere destekte daha önce görülmemiş bir artış yaşanmıştır. 2018 yılında parti, İslamofobik ideolojiyi her zamanki gibi yaymaya devam etmiştir. Partinin, 2018 Ocak ayında, *Souillac* camisini kapatma girişimi gözlemlenmiştir. Ayrıca, İslamofobi ağını Avrupa düzeyinde güçlendirmeye çalışmıştır. 2018 yılı Mayıs ayında Marine Le Pen, Avrupa'nın en ünlü İslamofoblarını Nice'teki bir toplantıda bir araya getirdi: Harald Vilimsky (Avusturya), Geert Wilders (Hollanda) veya Matteo Salvini (İtalya) gibi daha önce camilerin kapatılmasını talep eden liderleri topladı. Benzer şekilde 28 Aralık 2018 tarihinde Marine Le Pen, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyini Avrupa İslamlaşmasının “Truva Atları” olarak hedefleyen bir makalede, Avrupa İnsan Hakları

Mahkemesi'nin şeriat ilkelerini kendi içtihatlarına entegre etmeye başladığını iddia etti (Avrupa İslamofobi Raporu, 2018:320).

RN, genellikle Fransız milliyetçiliğini teşvik eden ve göçmen karşıtı duyguları destekleyen Jean-Marie Le Pen ve kızı Marine Le Pen ile ilişkilendirilir. Mevcut mali kriz ve mülteci krizinin RN için halk desteğini tetiklemesine rağmen, söylemsel kökenlerinin geneli Cezayir Sorunu ile ilgili olarak Fransa'nın sömürge dönemlerine dayanmaktadır. Sömürge sonrası meseleler Fransa'da aşırı sağ için her zaman hayati bir endişe kaynağı olmuştur. RN'ye nispeten güçlü destek; Toulon, Nice, Marsilya, Perpignan, Portakal, Marignane, Vitrolles ve Aix-en-Provence gibi güney kıyı kentlerinde gerçekleşmektedir. Nativist bir ideoloji temelinde RN, 1954-1962 Cezayir bağımsızlığına karşı savaşı sırasında Pieds-Noirs'in anılarına ve kahramanlıklarına düzenli olarak söylemlerinde yer vermektedir (Veugelers, 2012:43).

RN kuruluş tarihinden bu yana göç olgusuna odaklanmaktadır ve programı “*ulusal tercih*” ilkesine dayanmaktadır: Bu ilke, RN'nin nativist ideolojisinin ana kavramını oluşturmaktadır: Fransız kökenlilere öncelik vermek ve “Öteki”yi sosyal, ekonomik ve politik düzeyde hariç tutmayı içermektedir. Radikalizm içeren bir ideolojik arka planla, RN'li siyasetçilerin özellikle göç ve İslam alanlarında kasıtlı olarak söylemleri kışkırtıcıdır. Daha genel ifade etmek gerekirse; dil, ideolojik savaşını yürütmek için RN tarafından kullanılan önemli bir araçtır. Marine Le Pen, partisinin söylemsel politikalara verdiği önemi açıkça kabul etmektedir (Shields, 2013:180).

Söylemsel politikalarının RN'nin başarısının bir parçası olduğu açıktır ve “*ulusal tercih*” ideolojisi ve söylemi, Fransa'da nativizmi yaymak için önemli bir araç haline gelmiştir. Bu bölümde, örtük biçimde kullanılan çeşitli söylemsel stratejiler araştırılmaktadır. RN söyleminde, sık sık gündelik kanıtlara dayanan argümanlar kullanılmaktadır. Ayrıca stratejik olarak “belirsizlik” içeren söylemlere başvurulmaktadır.

İlk bakışta, Jean Marie'nin yönetiminde eski RN'nin ve Marine Le Pen'in yönetimindeki yeni RN arasında ideolojik olarak çok az fark bulunmaktadır. RN, 40 yılı aşkın bir süredir, göçmen karşıtı ve nativist ideolojiye sahip bir söylem kullanmaktadır. Popülist bir biçimde, RN, Fransız toplumunu dış etkilerden zarar gören bir ulus olarak tanımlar. Fransa'yı, kamu güvenliği alanındaki gevşek hükümet politikalarını benimseyen

yozlaşmış elitler tarafından yönetilen bir ülke olarak tasvir eder. RN bu olumsuz durumu, nativist ve etno-merkezli bir dünya görüşüyle birleştirir; bu ulusun öncelikle belirli bir insan türüne ayrılması gerektiği iddiasını ortaya koyan bir dünya görüşüdür. Bu insanlar ise aynı etnik köken, tarih, din ve kimliği paylaşan bireyler olmak zorundadır (Hainsworth 2008: 12). Uygulamada, bu etnosentrik/nativist dünya görüşü, genellikle işsizlik, kamu güvensizliği ve refah şovenizmi ile bağlantılı olan politik bir söylem anlamına gelir. Söz konusu nativist ideolojiye göre sosyal programlar, bir ülkenin “kendi” halkının münhasır yararına olmalıdır (Eatwell, 2000:3).

Bununla birlikte, programındaki bu sabitlerin yanı sıra, Marine Le Pen'in 2011 yılı Ocak ayında başkanlığı devralmasının ardından RN'nin ideolojisinde üç değişiklik gerçekleşmiştir. Partinin söylemindeki bu değişiklikler şöyle özetlenebilir: (1) Jean Marie Le Pen dönemindeki eski elitlerin stratejik olarak kullandığı ırkçı ve Yahudi karşıtı yorumları yerine, kabul edilebilir bir dil kullanan ana akım bir parti olarak konumlanma çabası, (2) tematik olarak, partinin itici etkeni olan göç karşıtlığının daha etkili kullanılması, (3) daha güçlü popülizm. Bu değişikliklerin ideolojik bir yeniden yönlendirme yerine, partinin vizyonunun söylemsel ve tematik bir yeniden dengelenmesi olarak yorumlanmalıdır (Shields, 2013:179).

Parti lideri olarak görev süresi boyunca (1972-2011), Jean Marie Le Pen, cumhuriyetçi bir söylem ile ırkçı ya da Yahudi karşıtı açıklamalar arasında gidip gelmiştir. Röportajlarında ve konuşmalarında, Nazilerin 1940'larda Yahudileri ve diğer etnik kökenleri sistematik olarak öldürmek için kullandıkları gaz odalarını, İkinci Dünya Savaşı tarihinde gerçekleşen “küçük bir detay” olarak yorumlamıştır (DeClair, 1999:89). RN lideri ayrıca farklı kamplardaki politikacıları nitelendirmek veya hakaret etmek için Yahudi aleyhtarı sözler kullanmıştır. Jean Marie'nin provokasyonları, sadece Yahudileri değil diğer etnisiteleri de hedef almıştır. Örneğin, 2013 yılında olduğu gibi Le Pen, çingeneleri “kuş gibi uçup, çalan insanlar” olarak nitelendirmiştir (The Independence, 2013).

Partinin tarihi boyunca, Le Pen'in provokatif söylemleri devam etmiştir. Büyük ölçüde Le Pen'in ırkçı yorumları nedeniyle parti meşruiyetten yoksun kalmıştır. Bu meşruiyet eksikliği kendisini anketlerde de göstermiştir; ankete katılanların yüzde 70'inden fazlası, RN'yi demokrasi için bir tehlike olarak görmüştür. Dahası, RN üyeleri Fransız toplumuna

entegre olamamışlardır. RN, parti üyelerinin kamusal alanda damgalandığı dışsal bir role sahip olmuştur. Profesyonel iş hayatında da o tarihlerde RN üyeleri, genellikle ücret ve terfi konusunda dezavantajlı olarak nitelendirilmiştir (Stockemer, 2014:52).

RN'nin ana akımsallaşarak seçmenlerin gözünde meşruiyet ve saygı elde edebileceğini göz önünde bulundurarak, yeni nesil RN liderleri (örneğin, Marine Le Pen, Louis Aliot ve Samuel Maréchal) RN'nin söylemini popülist bir hale getirmeye çabalamışlardır. Bu çabayı 2000 yılının ortalarında, partinin halk desteğini ve üyeleri kaybettiği bir zamanda başlatmışlardır. “Bölünemezlik” olarak adlandırdıkları stratejiyle, bu yeni nesil RN liderleri partiyi radikal unsurlarından ayırmaya çalışmış ve kabul edilebilir bir söylem üzerine yoğunlaşmıştır. Marine Le Pen’in Ocak 2011’de cumhurbaşkanlığına seçilmesiyle, RN içindeki bu söylem daha ılımlı bir hizip olarak baskın hale gelmiştir. Marine Le Pen’in seçimi, partinin söylemsel yenilenmesini temsil etmiştir (Stockemer, 2014:53).

3.3.1.1. RN’nin Söylemi ve Bağlamsal Etkenler

Genel olarak, kısaca Fransa tarihindeki göç olgusuna değinmek de RN’nin söylemsel stratejilerinin analizi açısından yararlı olabilir. Yirminci yüzyılın ortalarında Fransa, Kuzey Afrika’daki Fransız kolonilerinden işçi almaya başlamıştır. Fransa ile Mağrip bölgesi ülkeleri arasında iki taraflı anlaşmalar yapılmış ve Lyon, Marsilya ve Paris gibi şehirlere binlerce işçi yerleşmiştir. Fransız ekonomisi göçmen işçilere büyük ölçüde bağımlı olduğundan, Fransız şirketleri yabancı işçi istihdam etmiştir (Freedman, 2004:23).

Genel olarak ev sahibi Avrupa toplumlarında ve özel olarak Fransa’da göçmenliğe yönelik sert tutumlar bağlamında kırılma noktası, 1970’li yıllarda, işgücü piyasaları kapasitesini aştığında gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, ekonomik kriz nedeniyle ortaya çıkan güvensizliklerle güçlenen kıt kaynaklar için sıfır toplamlı rekabet, başlangıçta politik spektrumun en uç noktalarındaki söylemlerde yer alsa da sonrasında siyasi ve sosyal ana akımlar arasında konumlanmıştır (Bauman, 2011:14).

1974 yılında kötü ekonomik koşullar, artan işsizlik ve göçmenlerin Fransız vatandaşları tarafından reddedilmesinin bir sonucu olarak, Fransız hükümeti göçü durdurmuştur. Ne var ki yasadışı göç ve göçmen ailelerin gelişi durmamıştır (Freedman, 2004:24).

Bununla birlikte, 1990'larda ve özellikle de 9/11 saldırıları sonrasında ikinci bir kırılma noktasına tanık olunmuştur; bu kez dini, kültürel ve tarihi argümanları harmanlayan İslam karşıtı söylem güç kazanmıştır (Taras, 2013:43). 2003 yılında, Müslümanların entegrasyonunu teşvik etmek amacıyla Fransız hükümeti, Fransız Müslümanlarını hükümet karşısında temsil etmek ve Fransa'nın Müslüman nüfusu ile ilgili konuları tartışmak için Conseil Français du Culte Musulman'ı kurmuştur. 2008 yılında hükümet banliyölerde istihdam, eğitim ve barınma fırsatlarını artırmak için “Banliyölere Yeni Politika” (Une Nouvelle Politique Pour Les Banlieues) adlı bir entegrasyon planı yayınlamıştır (Archick ve diğ. 2011:13).

Küreselleşme, *Maastricht Antlaşması*'nin imzalanması, 9/11 saldırıları ve 2004'te Avrupa Birliği'nin genişlemesi gibi tarihsel dönüşüm süreçleri, Avrupa'da PRS partilerinin ve RN'nin yükselişinde önemli kilometre taşlarıdır. Avrupa'da gerçekleşen finansal kriz, mülteci krizi, terör saldırıları ve Brexit gibi son gelişmeler de genel olarak PRS partileri için ve özel olarak RN için uygun bir ortam sağlamaya devam etmektedir. Özellikle ekonomik, kültürel ve siyasal küreselleşmeyi ölçen veriler ve PRS partilerinin seçim sonuçları arasındaki bağlantılar irdelenmiştir (Zürn, 1998:256). Bazı çalışmalara refah devleti performansı gibi radikal sağın başarısını engelleyen ara faktörler de eklenmiştir (Swank ve Betz, 2003).

3.3.1.2. Ulusal Birleşme ve Söylemsel Stratejileri

Flood ve Frey (2002), RN'nin söylemsel temellerini açıklarken, tarihsel mitlerin kullanımına ve gerçeklerin seçici olarak yorumlanmasına dikkat çekmektedir. Tarihsel mitler, “aşkın ve yüce” veya “insanlık dışı ve grotesk” halde sunulur ve eleştirel incelemeye tabi tutulmadan söylemsel strateji olarak kullanılır. RN'nin kültür ve tarihsel mirasa yönelik açık ve somut bir yaklaşımı vardır. RN'nin politik gündemi, sadece Fransızca olarak yayımlanan partinin resmi web sitesinde açıklanmaktadır. Diğer durumlardaki tezahürlerin aksine nativist ideoloji temelinde RN, “*kültür*” ve “*miras*” başlıklı ayrıntılı alt başlıklara sahiptir.

Bu alt pozisyonlar, partinin nativist ideoloji temelinde Fransız dilinin ve Fransız kültürünün korunmasını teşvik etmekte ve AB karşıtlığı temellendirilmektedir. Bu, ele alınan diğer ülkelerden ilginç bir ayrılıştır; çünkü RN, en azından partinin resmi web

sitesinde göçmen karşıtı duygulardan daha çok AB karşıtı duygulara öncelik vermektedir. Nativizmin daha güçlü gözlemlendiği RN örneğinde, homojen olarak tanımlanmış Fransız ulusunun birincil bileşenlerinden biri olan Fransız dilinin, kültürel olarak korunmasına özel önem verilmektedir. “Miras” bölümü altında, Fransız kültürünün korunması tekrarlanırken, *Baccarat* markasının somutlaşan Fransız cam sanatları gibi ulusal markaların korunması teşvik edilmektedir (RN, 2019). Bu noktada RN için ulusal kültürü korumanın, nativist bir temelde özel bir önem taşıdığı gözlemlenmektedir.

Ayrıca Marine Le Pen, Fransız geleneklerinin yeni nesillere aktarılmasına özel önem vermektedir. Müzik ve şarkı da dâhil olmak üzere sanat eğitimi yoluyla, her Fransız çocuğa Fransız geleneklerini aşılamaı amaçlamaktadır (Le Pen, 2019). Tarihsel binaların ve büyük sanat eserlerinin yabancılara satışını önlemek isteyen ve “resmi sanat” olarak adlandırdığı geleneksel sanatı güçlendirmek için devlet finansmanını kullanarak korumacı bir yaklaşım izler. “Geleneksel sanatların” korunmasına genellikle diğer Avrupa ülkelerindeki popülist liderler tarafından atıfta bulunulurken, bu referanslar genellikle belirsiz kalmaktadır. Aksine RN örneğinde, bu husus açıkça vurgulanır; çünkü RN’nin Fransız siyasetinde uzun bir geçmişi vardır ve yeni popülist hareketlerin aksine RN, *kültür ve miras* konularına eğilmek için gerekli tarihsel geçmiş ve deneyimi barındırmaktadır.

Bununla birlikte nativist ve radikal yabancı düşmanlığı, günümüz parti gündeminde devam etmektedir. Örnek vermek gerekirse, Jean-Marine Le Pen şu ifadeyi kullanır:

Kültür alanındaki devlet eylemi, ulusal mirasın korunması ve kopmadan çok geleneği temsil etmelidir ve ulusal tarihsel köklerin yeniden keşfini ayrıcalıklı kılan sanatsal yaratımları destekleme ile sınırlı olmalıdır (Le Pen, 2019)

Dahası, Marine Le Pen, göçmenler ve azınlıklar tarafından temsil edilen “ötekine” karşı inşa ettiği ulusal korumacı gündemi sistematik olarak vurgular. 12 Ocak 2012 tarihinde Bordeaux'daki RN Büyük Meclisi'nde şu ifadeleri kullanmaktadır:

On yıllardır rahatsızlık veren büyük belaları durdurabilecek hiçbir şeyin yapılmadığı ülkemizde hiçbir şey değişmiyor; borçluluk, artan işsizlik, yoksulluk ve ulusal kimliğimizin zayıflaması artarak devam ediyor (Le Pen, BBC, 2012)

Le Pen'in eleştirisi hedefi AB ve ana akım siyasi partiler olmasına rağmen, aynı zamanda göçü tehdit olarak görür. Kitlesele göçün artık asimilasyona izin vermediğini, bunun Fransız kültür değeri ve geleneklerine saldırı olduğunu ve bunun "yıkıcı çokkültürlülüğün ve sistematik komüniterizmin başlangıcı olduğunu" iddia eder (Flood ve Frey, 2002:22-25). Bu bağlamda *yıkıcı çokkültürlülük* kavramının kullanılması, nativist ideolojiyi açığa çıkarmakta ve önemli bir yükleme stratejisi olarak dikkat çekmektedir.

3.3.1.2.1. Olumsuz "Öteki" Yüklemesi

RN'nin söylemine göre: "Fransa işgal altındadır ve kültürü kaybolmanın eşiğindedir. Uygarlığı çökmüştür." (Le Pen, BBC News, 2017) Partinin kendi nativist ideolojisini meşrulaştıran söz konusu uslama stratejisi şu şekilde ilerlemektedir:

Bu durum, Avrupa Birliği'nin güçlenmesi için çabalayan ve yabancılara sistematik olarak imtiyaz sağlayan, Fransızlara ise negatif bir tutum takınan ırkçılık karşıtı elitlerin kurumsallaştırdığı kozmopolit bir komplotdan kaynaklanmaktadır. (Le Pen, BBC News, 2017)

Yukarıdaki alıntıda, popülist bir temelde Fransız halkı ve elitler arasında antagonistik bir ayrım gerçekleşmektedir. Burada Fransız halkı ve elitler, antagonistik bir ilişkiye sokulmakta ve AB elitlerinin desteğine sahip olduğu iddia edilen yabancılar dışsallaştırılmaktadır.

Göç olgusu, başlı başına RN'nin söylemsel stratejisi için kilit işleve sahiptir. Bu söylemsel stratejiye göre göçmenler, Fransız ulus devletinin ve medeniyetinin çöküşünü somutlaştırmaktadır (BBC News, 2017). Sonuç itibariyle göç, nativist bir temelde Fransız kimliği ve ulusu için bir tehdit olarak yarattığı sorunlar açısından, olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, göç sistematik olarak "istila" kavramıyla özdeşleştirilir. Buradaki adlandırma stratejisi, göçü "istila" ile eş anlamda kullanmaktır. Uslama stratejisi ise ülkedeki göçmenlerin işsizlik ve diğer sosyal sorunların nedeni olarak gösterilerek, kendi nativist ve radikal pozisyonlarının meşrulaştırılması ile tezahür etmektedir. Ayrıca göçmenler, doğrudan ve açıkça kamusal alanlarda güvensizlik duygusu ve suçluluk ile ilişkilendirilir.

Adlandırma stratejisi incelendiğinde, göçün temsil ettiği ulusa yönelik tehdit, "kıyamet" kavramıyla vurgulanmaktadır. Bu bölümde örnekleri verileceği üzere, farklılıklar

yoğunlaştırılır ve temel farklılıklara dönüştürülür. Farklılıkların abartılması, yoğunlaştırma stratejisinin bir parçasıdır. Sık kullanılan karşılaştırma kategorileri antagonistiktir. Daha genel bir ifadeyle; göçmenler aşağılayıcı söylemler, ırkçı stereotipler, imalar, negatif atıflar, müstehcen metaforlar ve diğer söylemler aracılığıyla negatif bir “öteki” temsilinin ve yükleme stratejisinin nesnesidir.

Yükleme stratejisi açısından, göçmenlerden bahsederken en sistematik olarak kullanılan; “savaş” ve “su/sel” metaforlarıdır. Avrupa'ya giren ve adeta “istila eden” göçmenlerin bitmeyen akışlarını tasvir eden bu metaforlar, korku atmosferi yaratmaya katkıda bulunur ve böylece Fransa halkını kısıtlayıcı veya göçmenlik karşıtı politikaları desteklemeye motive eder.

Diğer durumlarda, söylemsel stratejinin bir parçası olarak aşağıdaki örnekte gösterildiği gibi göçmenler dolaylı olarak tehdit edilmektedirler: “*Si nous arrivons, ils partiront*” (*Biz geldiğimizde onlar gidecekler*) (Le Monde, 2015). Bu ifade, Jean Marine Le Pen’in belirsizlik içeren söylemsel stratejisinin tipik bir örneğidir. Bu kısa cümledeki bilgilerin çoğu örtülü olarak bırakılmıştır. Örtük biçimde dile getirilen şudur: RN iktidara geldiğinde, göçmenler ülkeyi terkedecektir. Bu kısa cümle, aynı zamanda RN’yi desteklemek için örtülü bir çağrı ve göçmenler için örtülü bir tehdit içermektedir. Burada “belirsizlik” söylemsel stratejinin ana unsuru olarak kullanılmaktadır.

3.3.1.2.2. Olumlu “Biz” Yükleme

Adlandırma stratejisi açısından, göç ve göçmenlerin bu olumsuz değerlendirilmesinin yanında, RN ve Fransız kimliğinin olumlu değerlendirilmesi tam bir karşıtlık içindedir. Bu durumda Fransız milletinin (varsayılan) siyasi temsilcisi ve gelecekteki kurtarıcısı, RN’dir. “Göçmen holiganlar” ve “etnik çeteler” gibi adlandırma stratejileriyle ötekileştirilen göçmenler yanında, olumlu ve kusursuz “biz” yüklemesi, radikal nativist ideolojiyi inşa etmek için kullanılır (Della Posta, 2013:250).

Tarihsel karşılaştırmalar, biyolojik metaforlar ve şiirsel bir tarz, diğer söylemsel araçlarla birlikte bir uslama stratejisi olarak; Fransa'nın romantik bir versiyonunu oluşturmak, Fransız etnik ulus fikrini doğallaştırmak ve böylece onu göçmene karşı meşru bir şekilde savunmak için kullanılır. RN'nin uyguladığı ayrımcılık normalleştirilir ve doğallaştırılır. “Olguların doğal düzeni” olarak tanımlanan nativist ideolojisi geliştirilir ve

meşrulaştırılır. “Olguların doğal düzeni,” nativist/radikal RN ideolojisinin temel bir ögesidir. RN, doğayı ve biyolojiyi ifade ederken nativist bir ideolojiyi normalleştirir. RN, irrasyonel biçimde yabancı düşmanlığı ve ayrımcı uygulamaları normalleştirir ve bunu meşrulaştırmak için doğa ve biyolojiye atıfta bulunur (Della Posta, 2013:251).

Uslama stratejisi olarak doğa temelinde yapılan bu açıklama, sosyal ve politik olarak yasaklanmış olan ve insanları biyolojik bir bakış açısıyla değerlendiren ayrıştırıcı “ırk” ilkesini güçlü bir şekilde hatırlamaktadır. Bu özellikle homojenliğin ve karışımın tehlikelerinin vurgulandığı bir durumdur. Ayrıca, biyolojik homojenliğin yüksek performansa yol açtığı yönündeki ırkçı söylem, kültürel bir saptama ile ilişkilendirilir: RN’ye göre kültürel homojenliğin yüksek performansa yol açması, temel bir biyolojik kuraldır (Stockemer ve Barisione, 2016:6). Bu noktada, zaman zaman ırkçılığa kayabilen radikal nativist bir ideoloji gözlemlenmektedir.

Ulus, homojen nüfusun biyolojik yasalarla belirlenen doğal bir sınıflandırma süreci yoluyla uluslara bölünmesi gibi açık bir gerçek olarak temsil edilmektedir. Kimlik kategorisi olarak ulus, olumlu bir kendini sunma stratejisinin bir parçası olarak büyük ölçüde güvenilirdir. RN’nin söyleminde, ulusun etnik kavramı, diğer yolların yanı sıra tarihsel olayları detaylandırarak ve bunlara atıfta bulunarak inşa edilir. Bu tarihsel anlatılar çok ayrıntılı referanslar, isimler ve tarihler içerir. En sık olarak, Orta Çağ’da Fransızları İngilizlerin işgalinden kurtaran *Jeanne d’Arc*, tarihi ve sembolik figür olarak kullanılır. Marine Le Pen, kendisini Fransızların gelecekteki kurtarıcısı olarak Jeanne d’Arc ile karşılaştırmaktadır. Böylece, ezilen insanların tüm isteklerini somutlaştıran ve Fransızların kendine saygı arzusunu temsil eden bu geleneksel sembolü benimser. Buna uygun olarak, RN politikacıları sık sık diğer kahramanların, azizlerin, şehitlerin ve bilgelerin hikâyelerini detaylandırır (Stockemer ve Barisione, 2016:4-5).

RN’nin söyleminde bir yükleme stratejisi olarak “ulus” sıklıkla, kendine özgü doğallık vurgulanarak belirli sınırlarla özdeşleştirilir. Bununla birlikte; maddi güvenlik, duygusal güvenlik, hassasiyet ve sevginin korunmasıyla ilgili tüm çağrışımları içeren “aile kavramı” ile karşılaştırılır ve özdeşleştirilir (Almeida, 2013:166). Bu söylemsel strateji, nativist bir temelde ulusun doğallaşmasına ve duygusal ihtiyaçlar açısından temsil edilmesine izin verir. Aynı zamanda, bu söylemi takip edenlerin duygusal yaşamında nativist ideolojinin sağlamlaşmasını sağlar.

Örneğin baba Le Pen, duygusal bir dil kullanır ve çocuklarıyla ebeveyn olarak konuşuyor gibi dinleyicilerine; “vatanın babası” olarak seslenir. Yükleme stratejisi olarak, Fransa'nın kişiselleştirilmiş kadın karakteri vurgulanır ve birçok olumlu mecazi özelliklerle ilişkilendirilir. Yükleme stratejisi çerçevesinde aile metaforu doğrultusunda Fransa, antik çağlardan gelen “tanrıça kızı, ideal ve çekici bir kadın” olarak kişileştirilir. Kişileştirmeler, soyut varlıklara, fenomenlere veya fikirlere insani bir görünüm vermek için söylemsel strateji olarak kullanılır (Almeida, 2013:167).

RN'nin kendi ideoloji ve politikalarını meşrulaştıran ana uslama stratejisi, şu şekilde ifade edilebilir: RN ve Fransa, doğal bağlarla birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. RN nativist bir ideolojiyle, Fransa'nın doğal kaynaklarına romantik ve şiirsel referanslarda da bulunur. Bu tür dilsel dönüşüm ve ironik dil oyunları, bu bölümde örnekleri verileceği üzere RN'nin söyleminde tipiktir. Sözde edebi, mecazi dil gibi diğer referans stratejileri de nativist ideolojinin altını çizmek için kullanılır (European Movement International, 2017:10).

Homojen olan ve olumlu olarak yüklenen Fransızlar, söylemsel olarak bu şekilde inşa edilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi RN programının açık ayrımcı karakteri, göçmenlerin kurumsallaşmış biçimde dışlanmasını öngören; “ulusal tercih” politik ilkesinde öne çıkmaktadır. Bu örtük tarz, sadece ulusal tercih kavramını tanımlamakla kalmaz; aynı zamanda bu politikayı detaylandıran cümleler de örtük şekilde formüle edilir. “Belirsizlik” bir uslama stratejisi olarak kullanılır. Örneğin; göçmenlerin artık aile ödeneği almayacakları açık biçimde ifade edilmemektedir. Aile yardımlarının sadece Fransızlar için ayrılacağı ifade edilir. “Ulusal tercih” bu politikalar için meşrulaştırıcı araç olarak hareket eden karşılaştırmaların sıkça kullanılmasıyla desteklenmektedir (Stockemer, 2014:36).

3.3.1.2.3. Irkçılığın Reddi

Aşırı sağın, ırkçı ideolojileri desteklediği iddiaları bulunmaktadır. Bu bağlamda, bu partiler için ırkçılık konusunun ve ırkçı bir parti olduğu yönündeki suçlamanın iyi yönetilmesi, uslama stratejisi bağlamında çok önemlidir. Irkçılık karşıtlığının genel olarak egemen sosyal ve politik tutum haline gelmesinden sonra diğer Avrupa ülkelerindeki aşırı sağ meslektaşları gibi Le Pen'in ırkçı ideolojilere bağlı olduğu

yönündeki suçlamaları şiddetle reddetmesi şaşırtıcı değildir. Le Pen, ana akım siyasete kabulünü engelleyen en önemli sebep olarak gördüğü ırkçılık suçlamasını şiddetle reddetmektedir. Söylemsel stratejiler bu amaca ulaşmak için kullanılır. Bunlar, “inkâr ve karşı saldırılar”dır (Elinas, 2014:13-14). İnkâr ve karşı saldırıların uslama stratejisi olarak, diğer bir deyişle kendi politikalarını meşrulaştırma amacıyla kullandığı değerlendirilmektedir.

RN'nin mücadelesi, Le Pen'in Winston Churchill ile karşılaştırıldığı yanlış analogilerin ve karşılaştırmaların sistematik olarak kullanılmasıyla elde edilir, yani kendisini dolaylı olarak Fransa'yı kurtaran ulusal kurtarıcı olarak tasvir etmektedir ve yüklemektedir. Aynı inkâr stratejisinin bir parçası olarak, göçmenlerden de RN üyesi olanların olduğu ve/veya RN'yi desteklediği iddia edilir. RN, yükleme stratejisinde “kurban” olarak sunulur ve daha geniş anlamda, kurtarılması gereken gerçek ırkçılık mağduru olarak nitelendirilir. Le Pen'in ifadesiyle: “Biz ırkçı değiliz, biz vatanseveriz!” söylemi ön plana çıkar (Della Posta, 2013:251).

Marine Le Pen ile gerçekleşen söylemsel yenilemenin üç bileşeni bulunmaktadır: Birincisi, Marine Le Pen, RN'yi “cumhuriyetçi bir parti” olarak nitelendirmiştir. Asla radikal sağ veya milliyetçi sağ terimini sorgulamayan babasının aksine Marine Le Pen, RN'yi iki ana partiye cumhuriyetçi bir alternatif olarak sunmaktadır. Röportajlarda ve basın açıklamalarında, adlandırma stratejisi olarak partinin “ne sağ ne de sol” olduğunu defalarca vurgulamış, diğer merkez partilerden farklı fikirlere sahip olan “cumhuriyetçi parti” olarak sunmuştur. Marine Le Pen, partinin cumhuriyetçi kimliğini daha da güçlendirmek için Jean Marie Le Pen tarafından sık sık atıfta bulunulan; *Charles Maurras*, *Robert Brasillach* veya *Alexis Carrel* gibi Fransız radikal sağından önemli figürleri artık anmamaktadır. Kendisini bu radikal sağcı gelenekle söylemsel olarak ilişkilendirmek yerine, konuşmaları sırasında bilinçli olarak *Emily Zola*, *Jean Jaures* veya *Hannah Arendt* gibi cumhuriyetçi figürlerden bahsetmeyi söylemsel stratejisinin unsuru haline getirmiştir (Almeida, 2013). Bu yeni cumhuriyetçi bakış açısını bir söylemsel strateji olarak geliştiren Marine Le Pen, RN'yi aşırılık yanlısı bir parti olarak nitelendiren herkesi dava açmakla tekrar tekrar tehdit etmiştir.

İkincisi, Marine Le Pen, babası Jean Marie Le Pen de dâhil olmak üzere partideki herkesin cumhuriyetçi bir söyleme bağlı kalmasını sağlamak için proaktif önlemler almıştır.

Örneğin, Marine Le Pen, halk arasında açıkça ırkçı, anti-Siyonist veya revizyonist yorumlar yapan herkesi kovmakla tekrar tekrar tehdit etmiştir. Ayrıca, kışkırtıcı anti-Semitizm söylemini kullandığı zaman babasına şiddetle karşı çıkmıştır. Babasına artık partiden sorumlu olmadığını hatırlatarak, yorumlarına dikkat etmesi gerektiğini ve resmi RN pozisyonlarıyla uyumlu olmadığını açıkça belirtmiştir (Almeida, 2013:14).

Üçüncüsü, RN, cumhuriyetçi kavramlar olan; egemenlik ve laikliği programının ana noktası haline getirmiştir. Daha ayrıntılı bir şekilde, parti bu iki terimi uslama stratejisinin bir parçası olarak araçsallaştırmaktadır. Örneğin, AB gibi uluslarüstü organları ve *Lizbon Antlaşması*, *Schengen* ve *GATT* gibi uluslararası anlaşmaları suçlayan RN, Fransa'nın sosyal ve ekonomik çöküşüne çareyi nativist ve popülist bir çerçevede, “ulusal egemenlik” olarak göstermektedir (Le Monde, 2014). Benzer şekilde RN, İslam'a saldırmak için laiklik terimlerini kullanır. Örneğin, İslam karşıtı gündemini etkin hale getirmek için Marine Le Pen, cumhuriyetçi bir söylem içinde Müslümanların sokaklarda dua etmesini tanımlarken, “işgal” gibi savaş dili içeren söylemsel stratejileri kullanır (bkz. Shields, 2013:193).

3.3.1.2.4. RN ve Göç Karşıtlığı

1970'lerden bu yana göç karşıtlığı, RN söyleminin ideolojisinin ve kampanyalarının temeli olmuştur. “Bir milyon daha fazla göçmen, bir milyon işsiz demektir! Fransa ve önce Fransızlar”, “Renklerimizi koruyun” veya “Fransa'dayız!” gibi sloganlar konuşmalar, basın bültenleri ve kampanyalarda tekrar tekrar kullanılmıştır. Bununla birlikte göç, söylemsel strateji olarak Marine Le Pen yönetiminde önemini korurken, RN'nin göçmen karşıtı söyleminin sunumu değişmiştir. Jean Marie Le Pen'in başkanlık süresinin çoğunda, göçmen karşıtlığı veya yabancı düşmanlığı RN programının ana teması olmuş ve diğer tüm politika alanları göçmenlik karşıtı bir mercekten değerlendirilmiştir.

Örneğin, Jean Marie Le Pen'in 2007 yılı başkanlık programındaki ilk cümle, göçmenliğe yönelik açık bir saldırıdan oluşmaktadır:

Göçmenlerin maliyeti yılda 60 milyar Euro. Fransa hapisane nüfusunun yüzde 70'i yabancı kökenli bireylerden oluşuyor ve yabancılardan yüzde 95'i iş sözleşmesi

olmadan Fransa'ya girmektedir. Sosyal refahtan faydalananların yüzde 50'si ise yabancılardır. (Front National, 2007:1)

Aynı belgede, parti önce Fransız vatandaşlarını “göç hakkındaki gerçekler” konusunda bilgilendirir. Ardından ikinci bir adımda RN, göçü kamu güvensizliği de dâhil olmak üzere diğer politika alanlarıyla bağlantılandırır ve şu göç karşıtı ifadeler kullanılır: “Göçmenlerin daha çok suç işlediği bir gerçektir” (Front National, 2007:3). Bu ifade, çalışmanın hipotezini doğrulayan bir söylemsel stratejiye tekabül etmektedir. Nativizm arka planında ulusal kimliği önceleyen bir örnek ise şu şekildedir: “Fransa'nın Fransa olarak kalması için Fransız halkı kendi evinin efendisi olarak kalmalıdır.” Sosyal güvenlik alanındaki bir ifadeyse şu şekildedir: Göçmenler (yasadışı ve yasal) sosyal refah sisteminden ve kendi ülkelerinde bulamayacakları diğer avantajlardan yararlanmaktadır.” (Front National, 2007:4).

İşgücü piyasasına gelindiğinde, göçmen karşıtlığı açık bir biçimde devam etmektedir: Kitlemel ve kontrolsüz göç, 1 milyondan fazla işi Fransızlardan uzaklaştırmakta ve 300 milyon frankın üzerinde maliyete neden olarak ekonomimizi ciddi şekilde cezalandırmaktadır”(Front National, 2007:5).

Marine Le Pen'in 2012 başkanlık programında göç programının merkezinde yer almamıştır. Daha ziyade Fransız kamuoyunda ön planda olan maaşlar, satınalma gücü, sosyal ve kamu güvenliği gibi başlıca sorunlar Marine Le Pen tarafından vurgulanmıştır. Bu bir uslama stratejisi olarak yorumlanabilir. Programın ortasında tartışılan göç konusu, partinin RN'nin odak noktası olan ekonomik tezleri ile sosyal ve kültürel alan arasında kalmaktadır. RN'nin önerdiği önlemler “ulusal tercihin” kamu sektörü istihdamına uyarlanması, Fransa'da en az 10 yıldır çalışmayan yabancılar için tüm emekli maaşlarının kaldırılması ve beyazlara karşı işlenen nefret suçlarının daha sert cezalandırılmasıdır (Marine Le Pen, 2012).

Jean Marie Le Pen yönetiminden farklı olacak şekilde, RN göçmenlik karşıtı söylemlerini artık kendi başına bir amaç olarak değil, bütünsel bir çözümün parçası olarak sunmaktadır. Nativist temelde ulusal egemenlik gibi cumhuriyetçi değerleri vurgulamakla kalmayıp, aynı zamanda gelir ve emekli maaşlarının artırılmasını, ekonomiyi ve emeklilik sisteminin korunmasını teşvik edici önlemleri içeren somut

önlemleri de vurgulamaktadır (Mayer, 2013:160). Bu örtük göç karşıtlığının, Marine Le Pen'in söylemsel stratejisinin önemli bir unsuru olduğu görülmektedir.

Göçmen karşıtlığı, bugüne kadar RN'nin söylemini anlamada merkezi bir unsur olmaya devam etmektedir, çünkü RN'nin “programının geniş kısımları, güçlü bir göçmen karşıtı düşünceye ve abartılı milliyetçiliğe” dayanır (Mondon, 2012). Aslında Marine Le Pen, partisinin göçe son vermek istediğini, sadece örtük biçimde değil açıkça da belirtmektedir. Ona göre sorun, Fransız ekonomisinin daha fazla insanın yaşayamayağı şekilde yetersiz kalmasıyla ilgilidir:

Milyonlarca işsizimiz var ve daha fazla göçü karşılayamıyoruz. Bunlar, nerede yaşayacaklar? (Le Pen, van Rhor, 2014). 1960'tan itibaren eğitim sisteminin göçmenleri entegre edemediğini ve bölünmez ulus ilkesine uymadığını savunuyoruz. Bu göçmenler, kendilerini ayrıştırdı. Bu yüzden radikal İslamcılığın veya diğer radikal komüniteryenizmin ortaya çıkışını görüyoruz. [...] Temkinli olmamız gerektiğini söylüyoruz, çünkü asimilasyon ve entegrasyon kapasitesi açısından sınırlar var. Demokratik sözleşme, bugün göçün kiteselliği nedeniyle tehlikede. Bunları entegre etmek için zamanımız yok. (Le Pen, van Rhor, 2014)

Bu bağlamda RN, göçmen karşıtı söylemini Fransız devletinin daha fazla nüfusu entegre edememesine, yerel kültürü yabancı geleneklerle “kirlenme” tehlikesinden kaçınmaya, aynı zamanda demokratik sürece entegre olmayan göçmenlerin demokrasi için yarattığı tehlikelerle ilişkilendirmeye odaklanmıştır (Le Pen, 2014). Bu çerçevede “kirlenme” bir yüklenme stratejisi olarak göze çarpmakta ve temiz olarak yüklenen Fransız geleneğinin bozulmasına işaret etmektedir.

RN, aynı zamanda popülist temelde küreselleşmiş bankalar ve ulus üstü yapılar sistemine yönelik saldırılarını yoğunlaştırmış ve Fransız vatandaşlarına karşı demokratik bir şekilde sorumlu olmayacak bir “küresel yönetim” sistemi kurmak isteyen elitlere saldırmıştır. RN bugün, “radikal” olarak sınıflandırılmasından kaçınmak için, söyleminin çeşitli yönlerini çağdaş demokrasi sorunlarıyla dile getirmeye çalışmaktadır. Söylemlerini yumuşatması, uslama stratejisinin ana parçası olarak gözlemlenmektedir.

Aynı zamanda Le Pen şu ifadeleri kullanmaktadır:

Tüm Fransız halkını ne sol ne de sağ olan fikirlerle temsil ediyoruz; bizim için şu değerler önemli: Vatanseverlik, kimliğin savunulması ve halkın egemenliği. (Le Kalem, van Rhor, 2014)

Le Pen, vatandaşları temsil etmenin ve savunmanın, nihayetinde bir iç grubu temsil etmek ve savunmak anlamına geldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nokta şu söylemde açıktır: “Avrupa Birliği elitleri ülkeyi yok etmek için çalışıyor ve biz halkımızı savunmak için buradayız.” (Mariney Pen, Saeedy, 2015) Bu hususta dikkat çeken nokta; “savunmak” ve “işgal” gibi askeri ifadelerin yükleme stratejisinin parçası olarak yoğun bir biçimde kullanılmasıdır.

Özetlemek gerekirse, RN nativist bir ideolojik temelde, “halkı” organik ve münhasıran ulusla bağlantılı olarak inşa eder. Söylemsel stratejisi kapsamında aynı zamanda, entegrasyon eksikliği veya Fransız devletinin esnek olmayan sınırlamalarını gerekçe göstererek (bölge, ekonominin kapasitesi gibi) göçmen nüfusun önemli kısımlarını Fransız halkından hariç tutmaktadır. Halk, dışsal bir düşman temelinde antagonistik bir mantıkla ayrılır, Yükleme stratejisi olarak, içteki düşman, entegre olmayan göçmendir. Dışarıda, düşman kozmopolit küreselleşmenin soyut gücü ve “küresel yönetim” tehdidi ile tanımlanır. Bu “küresel yönetim” adlandırma stratejisi altında; ulusötesi elitler, AB bürokrasisi, ABD, Goldman Sachs gibi kurumlar bulunmaktadır.

Yine de RN, uslama stratejisinin bir parçası olan göçmenlik karşıtı argümanlarını sürekli olarak yumuşatıyor gibi görünmeyi tercih etmektedir. Bu anlamda, “popülist” yönü diğer PRS partilerine karşı giderek daha merkezi bir hale gelmektedir. RN, konumunu en azından görünüşte daha az “radikal” hale getirmiş gibi görünse de nativist bir ideolojik temelde, ağırlıklı olarak Fransız ulusuna yönelik dış tehditlere odaklanır. Bununla birlikte bu konumlandırmanın temelini, halkın yeniden güçlendirilmesine olanak tanıyacak yenilenmiş popülar egemenlik ve kurumsal değişiklikler çağrısıyla dile getirilmesi, popülizmin artan önemini ortaya koymaktadır.

3.3.1.2.5. Popülizmin Söylemsel Stratejilerdeki Yeri

RN'nin kurulduğu günden bu yana her zaman popülist bir mesajı olmuştur. Örneğin, 1984'teki başkanlık seçimlerinde, Jean Marie Le Pen adlandırma stratejisinin bir parçası olarak; “*Le Pen, Le Peuple*” (Le Pen Halktır!) sloganını kullanmıştır (DeClair, 1999: 81).

Bu sloganda popülist temelin ana unsuru olan halk/elit antagonizmi yaratılmakta ve “halk” RN lideriyle retorik bir benzerlik yoluyla özdeşleştirilmektedir.

Ne var ki popülizm Jean Marie Le Pen'in konuşmalarında ve parti platformlarında, özellikle başkanlığının sonunda, güçlü bir şekilde telaffuz edilmemiştir. Örneğin, Jean Marie Le Pen'in 2007 seçim manifestosu 69 sayfa içermektedir. Bilimsel bir şekilde yazılmış, veri ve istatistikler içermiştir (Le Pen, 2007). RN'nin önerdiği her politika önleminde, maliyetlerin kesin bir istatistiği ve/veya ilgili önlemin faydaları bulunmaktadır. Program tarafsız söylemini korumaya çalışmaktadır. Başlıkta da bu durum görülmektedir: “*Başkanlık Seçimi 2007: Program*” Popülizmin ana hedefi olan alt ve orta sınıflar tek bir cümlede geçmemektedir; popülist tedbir önerileri de bulunmamaktadır. Ayrıca, program elit karşıtı karaktere sahip değildir. Hile yapan Fransız elitlerine referans yoktur. Yolsuzluk kelimesi tek bir kez kullanılmaz. Belgede, Fransa'nın ekonomisine, kültürüne ve kimliğine zarar veren uluslararası elitler (örneğin; Avrupa Birliği, çokuluslu şirketler veya ulusötesi bankalar) eleştirilir ve bir anlamda uluslararası elitlere karşıt bir duruş bulunur (Mayer, 2013: 162).

Buna karşılık, Marine Le Pen yönetimindeki RN olabildiğince popülisttir. Babasından çok daha fazla popülist olan Marine Le Pen, kendisini yükleme stratejisinin bir parçası olarak Fransa'yı yeniden inşa edecek “halkın kraliçesi” olan karizmatik bir lider gibi tasvir eder (Mayer, 2013 162-163). Bu bağlamda, 2012 başkanlık programı bir parti programı olarak değil, Marine Le Pen'in kişisel projesi olarak sunulmaktadır. Marine Le Pen'in yakından resmini gösteren kapak sayfasından belgedeki son satıra kadar, Marine Le Pen belgede mevcuttur ve baskındır. Bu kişileştirme “*Projem, Fransa ve Fransız halkı için*” ve “*Marine Le Pen, halkın sesi, Fransa'nın ruhu*” yazan programın başlığında yer alan yükleme stratejileriyle belirir. Program dâhilinde çeşitli vesilelerle Marine Le Pen, kendisini doğrudan ana akım partilerle ve politikalarıyla özdeşleştirir. Örneğin, üçüncü sayfada şu ifade kullanılır:

Fransa'yı tekrar rekabetçi hale getirmek için sadece iki seçenek var: Birincisi ücretleri azaltmak ve sosyal refah sistemini yok etmek; bu diğer partilerin tercihidir. İkincisi, sert kemer sıkma planlarını reddetmek ise Marine Le Pen'in seçimidir. (Mayer, 2003:163)

İkinci bir popülist özellik olarak, Marine Le Pen'in programı güçlü bir anti-elitist karaktere sahiptir. Marine Le Pen, yükleme stratejisinin bir parçası olarak kendisini; "yozlaşmış politik ve sosyal elitler tarafından yönetilen dürüst ve çalışkan insanların temsilcisi" olarak nitelendirir. Örneğin, 2012 başkanlık programında; RN lideri sadece elitlerin görkemli giderlerini durdurmayı vaat etmekle kalmaz, aynı zamanda Fransa'nın siyasi elitlerinin lüks yaşam tarzını ve göçü, Fransa'nın borç krizinin ana nedeni olarak tanımlar. Yolsuzluk, seçkincilik ve Fransa'nın uluslararası örgütlere bağımlılığından kurtulmayı amaçlar. Belgede, ayrıca Fransa'da "göçten kaynaklı yozlaşma ve bozulma" olduğu dile getirilir. Dolayısıyla göçmenlerin ötekileştirilmesi, halk ve elit ikiliğini kurmada ve halk ve eliti antagonistik bir işleve sokmada kilit bir rol oynamaktadır. Göçmenlerin ötekileştirilmesi, elitlerin egemenliğine karşı bir rol üstlenir.

Adlandırma stratejisi olarak, sistem ve onu temsil eden aktörlere karşı tam muhalefetini göstermek için "kopma" veya "parçalanma" sözcüklerini kullanır. Benzer şekilde, RN lideri kasıtlı olarak savaş dilini kullanmaktadır, Örneğin, "küçük komşu pazarlar çokuluslu şirketlere karşı savunulmalıdır" veya "sosyal istismarla savaşılacaktır." (Marine Le Pen, 2012)

Popülizmin üçüncü ve son bir özelliği olarak, Marine Le Pen'in programı doğrudan kitlelere hitap etmektedir. Program işçi sınıfı ve alt orta sınıf insanların dilinde yazılmıştır. Kısa, açık ve basittir. Programın merkezinde maaşlar, satınalma gücü, sosyal ve kamu güvenliği gibi başlıca kaygılara odaklanır. Buna ek olarak program; maaşlarda artış, Fransa ekonomisinin dış etkilere karşı korunması ve dürüst çalışmanın ödülü dâhil olmak üzere popüler önlemler içerir (Marine Le Pen, 2012:2-5). Özetle, söylemsel strateji olarak RN ve Marine Le Pen, kendilerini politik sisteme yabancı olarak sunar ve bir tür göç karşıtı nativist popüler demokrasi öneren, alternatif bir siyasi güç olarak konumlandırır.

3.3.1.2.6. Çokkültürlülük Politikalarına Tam Karşıtlık ve Asimilasyon

RN ve Le Pen, çokkültürlülük politikalarını ve kozmopolit bir toplumu; "Fransa'nın geleceğini tehlikeye atan modern bir kötülük" ve "ulusun sağlığını etkileyen köksüzlük virüsü" olarak adlandırır. Bu ifadelerde örtük bir göç/Müslüman karşıtlığı da gözlemlenmektedir. 1970'lerde ve 1980'lerde RN yetkilileri, ulusal çokkültürlü bir

yaklaşımına doğru eğilimi tersine çevirmeyi başarmıştır. Okulda anadil öğretimi gibi sosyalist programları hedef alan Le Pen ve RN, kültürel çeşitlilikle ilgili konuların popüler alanın dışında kalması gerektiğini savunmuştur (Rydgren, 2003:58-9).

Le Pen'in çokkültürlü politikalara yönelik küçümsemesi, göçmen karşıtı söylemlerinde de yer almaktadır. Marine Le Pen, Fransız uygarlığının çöküşüyle birlikte, vatanseverlik kavramının Fransız siyasetinden yavaşça ayrıldığını, Fransız dilinin ve kültürünün göçmenlerin asimilasyona karşı direnişiyle zayıfladığını vurgulamaktadır (BBC News, 2012). Bu söyleminde de nativist bir ideoloji ön plana çıkmakta ve göçmenler Fransa'nın "ötekisi" olarak konumlandırılmaktadır.

Marine Le Pen, göçmenlerin Fransız kültürünü ve dilini tamamen benimsemek için yabancı kültürleri ve dilleri tamamen terk etmesi gerektiği yönündeki asimilasyonist görüşü destekler. Bunu kriz yaratma gibi uslama stratejileriyle gerçekleştirir. RN lideri, Fransa'daki göçmenler arasında artık asimilasyonun olmadığına inanmaktadır:

Eski günlerde göçmenler Fransa'ya gelerek toplumumuza karıştılar. Fransız dilini ve geleneklerini benimsediler. Oysa şimdi tüm topluluklar kendi kodları ve gelenekleriyle yaşıyor. (BBC, 2012)

Bu analizden, RN'nin Fransa'nın entegrasyon politikalarını radikal bir temelde eleştirdiği ve Marine Le Pen'in daha klasik ve daha sert bir asimilasyon yaklaşımının benimsenmesini desteklediği görülmektedir. Eski dönemde Jean-Marie Le Pen tarafından kullanılan uslama stratejilerden biri de çokkültürlülüğün açıkça tehdit olarak adlandırılıp reddedilmesi ve kendi nativist pozisyonunun meşrulaştırılmasıdır. Bu durum, Marine Le Pen döneminde de devam etmiştir. Örneğin, Jean-Marie Le Pen klasik çokkültürlü eşitsizlik teması hakkındaki görüşlerini şu şekilde açıklamaktadır:

Yaş gruplarının, cinsiyetlerin ve halkların eşit olduğuna yönelik hareket, eleştirilmeye muhtaçtır; çünkü temelde eşitsiz olan gerçekliği gizler, yani adil olan bazı eşitsizlikler ve haksız olan bazı eşitlikler vardır. Biz adalet için çabalıyoruz, eşitlik için değil. Eşitlik teması bize çökmekte gibi görünüyor. (Jean-Marie Le Pen, Marcus, 1995:104)

Daha sonra kızı tarafından benimsenecek bir pozisyonla, Jean-Marie Le Pen, kültürel çoğulculuğu Fransa'ya uygun bir entegrasyon yaklaşımı olarak reddeder ve onu "gerçekçi

olmayan ve tehlikeli” bir ideoloji olarak yüklemeler (Marcus, 1995:106). Ona göre, daha önce tartışılan “Fransa karşıtı ırkçılık” olgusu da çokkültürlü yaklaşımın sonuçlarından biridir.⁴⁰

Babasıyla süreklilik oluşturacak biçimde, 2011 yılında Marine Le Pen, çok kültürlü bir ülkenin barış içinde yaşayamayacağına inandığını belirterek çokkültürlülüğü açıkça reddetmiştir; bunu Lübnan ve Balkanlar'ı örnek olarak göstererek, “savaşla sona eren” bir entegrasyon yaklaşımı olarak nitelendirmiştir (Dejevsky, 2012:6). Ona göre çokkültürlülük ve göç, sadece siyasi elitlere ve seçim desteğine fayda sağlamıştır. Marine, çokkültürlü devletlerin tek bir değer kümesini uygulamalarını önerir. Onun çokkültürlülük karşıtı görüşleri, radikalizm/nativizm ideolojik temeliyle iktidarda olması halinde, anayasayı değiştireceği açıklamasıyla desteklenmektedir:

Fransa Cumhuriyeti, biz iktidara gelirse herhangi bir topluluğu tanımayacaktır, çünkü bizim toplumumuz bir ve bölünmezdir. Herkes Fransız yaşam biçimini, pratiklerini ve geleneklerini istisna olmadan kabul etmelidir (Russia Today, 05/2011).

Sonuçta, Le Pen'in görüşleri klasik asimilasyon teorisinden türetilmiştir:

Ulusun parçalanması, Fransa'nın karşı karşıya olduğu tüm sorunların kökenindedir ve aynı zamanda birlik ve uyum [...] tek siyasi çözümdür. Fransa ve göçmenleri arasındaki farklılıkları vurgulamaya (ve onurlandırmaya) devam eden çokkültürlülüğün ve çokkültürlü politikaların büyümesiyle unutulmuş bir çözümdür. (Fieschi, 2004:156)

Babası Jean-Marie Le Pen'in “*sans unité nationale il n'y a plus de patrie*” (ulusal birlik olmadan artık bir ülke yok) ifadesi, nihai Jacobin Cumhuriyetçi ideali hatırlatır: Bu nativizm temelli söylemsel strateji, güçlü ve birleşik bir devletin temeli olarak ulusal homojenliği savunmaktadır (Fieschi, 2004:156). Çokkültürlülüğü eleştirenler, devletin kültürler, etnik kökenler veya dinler arasında arabuluculuk yapmakla yükümlü olmaması gerektiğini iddia etmektedir. Bunun yerine, devletin bu tür konularda tarafsız bir rol oynaması gerektiğine inanılır, grup haklarının geliştirilmesi yerine yalnızca ülke içindeki

⁴⁰ Örneğin Jean-Marie Le Pen, Fransız Sosyalist Partisi üyesi tarafından göçmen karşıtı ayrımcılıkla mücadele etmek için oluşturulan bir örgüt olan SOS-Racisme'yi “Fransa karşıtı bakanlık” olarak adlandırmıştır (Marcus, 1995:107).

iç barışın sürdürülmesinden ve ulusal normların uygulanmasından sorumlu olması gerektiği savunulur. Bu nativist/radikal argüman, Jean-Marie Le Pen'in aşağıdaki alıntısında yansıtılmaktadır (Jean Marie Le Pen, Fieschi, 2004:142):

Devlet tanımı, mutlaka bireysel çıkarların toplamı olmayan ulusal çıkarların nihai belirleyicisi olmaya devam etmelidir. Ulusal birliğe ve dayanışmaya başkanlık etmeli ve Fransız halkının çıkarlarını ulusal çıkarlarına feda edecek tüm finansal, dini, politik, ekonomik, felsefi, sendika ve yabancı oligarşilere karşı bağımsızlığını yeniden kazanmalıdır.

Le Pen, asimile olmuş göçmenlere daha az tepki duyarken, kendi toplumlarının kültürel parametreleri içinde kalanlar hoş karşılanmaz. RN'nin itirazı, sadece belirli bir etnik veya ırksal arka plana sahip göçmenlere yönelik değildi. 2017 Başkanlık kampanyasında Marine Le Pen, bir yükleme stratejisi olarak Fransa'nın "Hristiyan köklerini" vurgular, François Fillon ve Nicolas Sarkozy de bunu yapmıştır (Brubaker, 2017:1198).

Bunu yaparken, "laiklik" bir uslama stratejisi olarak RN'nin Müslümanları "öteki" olarak eklemlemesinin merkezi haline gelir. Bu, medeniyetler çatışması yaklaşımı içinde inşa edilen İslam ve Hristiyanlık antagonizmine odaklanan geleneksel bir görüştür. Brubaker'ın analizinde kanıtlandığı gibi Le Pen'in ana uslama stratejisi, diğer bir deyişle kendi pozisyonunu meşrulaştıran söylemsel stratejisi "laiklik ilkesi" olmuştur:

Kendine özgü Fransız geleneği (veya laiklik) düşünüldüğünde, bu şaşırtıcı gelmeyebilir. Ancak Marine Le Pen yönetimindeki *Front National* tarafından laikliğin kucaklanması yeni. Bu değişim İslam'la uğraşmaktan kaynaklandı. (Brubaker, 2017:1120)

Yukarıdaki alıntıdan hareketle, bir sonraki bölümde RN'nin söylemsel stratejisindeki İslam ve sembollerine karşıtlık incelenecektir.

3.3.1.2.7. Söylemsel Strateji Olarak İslam ve Sembolleri Karşıtlığı

Batı ülkelerindeki İslamofobi eylemleri; hoşgörüsüzlük, güvensizlik, önyargı, İslam dininin uygulaması için kullanılan İslami sembollerin ve alanların tahrip edilmesi, Müslümanlara veya mallarına yönelik fiziksel veya sözlü saldırılar, istihdam, eğitim ve diğer kamu alanlarında Müslümanlara karşı ayrımcılığı içerir. Fransa'da da diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İslam sıcak bir tartışma konusu haline gelmiştir. Politikacıların,

Müslümanları ulusal değerlere uyum sağlayamadıkları yönünde kınayan açıklamalar yapmasının yaygın olmasının nedeni budur. Bununla birlikte, 9/11'den sonra İslam ve Müslümanların entegrasyonu, radikal grupların çoğaldığı gerekçesiyle “İslam'ın şiddete eğilimi” olduğu iddiaları eşliğinde ulusal bir güvenlik sorunu haline geldi.

Marine Le Pen, Paris'in belirli bölgelerindeki sokaklarda Müslümanlar tarafından kılınan Cuma namazını “Alman işgali” ile karşılaştırmıştır ve Helal Gıda'nın son cumhurbaşkanlığı seçiminde merkezi bir kampanya teması olmasına önem vermiştir. Mevcut kampanyada; mağazalar, sokaklar, işyerleri ve toplu taşıma da dâhil olmak üzere tüm kamu ortamlarında başörtüsünü yasaklama çağrısında bulunmuştur (Brubaker, 2017:1201).⁴¹

Bu bölümde vurgulandığı üzere analiz ettiğimiz diğer durumların aksine RN, İslam ve Müslümanlara saldırırken, kamusal alandan tecrit edilmelerini meşrulaştırmak için bir uslama stratejisi olan “laiklik ilkesini” sömürmektedir. Bununla birlikte, yükleme stratejisi olarak Avrupa'yı ve Fransa'yı “işgal etmeye” çalışan İslam'ı ve Müslümanların kültürünü hedef almaktadır.

5 Şubat 2017'de Lyon'da, kampanya konuşması sırasında Le Pen, korku yaratmaya yönelik söylemsel stratejisi benimseyerek güvenlik temelli bir yaklaşım tercih etmiştir:

İslami köktencilik tehdidi altında yaşamak istemiyoruz... İslami köktencilik bize evde saldırıyor ve kendimizi savunmalıyız. (Marina Le Pen, Lyon, 5 Şubat 2017)

Adlandırma stratejisi, “istila” ve “saldırı” fikrini tamamlayan ve karşıtlığı formüle ederek varsayımsal bir “savaş” ifade eden askeri terimlerdir. Le Pen, “kitlesele göçün” ve “İslami köktencilik Fransa'nın ideolojik bir düşmanı” olduğunu iddia eder. Ayrıca, aynı konuşmada Le Pen, RN'nin Fransız vatandaşlarının İslam'a uyum sağlamaları gerektiği fikrine karşı olduğunu ifade eder. Fransa, Hristiyan mirasının üzerine inşa edilmiştir (Marine Le Pen, 2017). Bu nedenle, karşıtlık sadece çokkültürlülüğün başarısızlığına bağlanmamaktadır. Hristiyan ve İslam medeniyet kimlikleri arasındaki egemenlik mücadelesinin de bir sonucudur. Bu bağlamda, Marine Le Pen'in kendi pozisyonunu

⁴¹ Ana akımın bazı kısımları da benzer şekilde radikal bir laik duruş benimsemiştir. Örneğin laiklik adına, Sarkozy'nin partisi tarafından kontrol edilen birkaç kasaba belediye başkanı, geçtiğimiz yıl, daha önce Müslüman ve Yahudi öğrencileri barındırmak için domuz eti içermeyen menü seçeneklerinin, artık devlet okullarında sunulmayacağını açıkladı (Brubaker, 2017:1201).

meşrulaştırmak amacıyla kullandığı uslama stratejisi, Müslümanların toplumsal cinsiyet eşitliğini kabul etmediğine yöneliktir. Bu çerçevede, Fransız kültürüne uymayı ve asimile olmayı reddeden Müslümanların köktenci olduğunu iddia eder ve uslama stratejisi olarak “laiklik ilkesini” araçsallaştırır.

3.3.1.2.8. RN'nin Söylemsel Stratejisinde Türkiye'nin AB Üyeliği

RN'nin söyleminde Türkiye'nin AB üyeliğine tutumunu kısaca açıklamak da söylemsel stratejilerinin analizinde faydalı olacaktır. 2004 yılında, Türkiye'nin Avrupa'ya entegrasyonu konusu, PRS'nin ana söylemsel araçlarından birine dönüşmüştür. 2002 yılında oyların yüzde 16,9'unu alan Le Pen, partisinin diğer tüm yerleşik partilere karşı tutumunu sağlamlaştırmayı hedeflemiş ve Türkiye'nin AB üyeliğine odaklanan siyasi bir kampanya düzenlemiştir. Diğer sağ parti liderleriyle birlikte, o zamanki Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac'ın liderliğindeki merkez sağ partiye meydan okumak için Türkiye'nin üyeliğine şiddetle karşı çıkmıştır. 2004 yılı Haziran ayında gerçekleşen Avrupa seçimleri sırasında, Villiers kampanyasında Türkiye'nin AB üyeliğine karşı muhalefet sergilemiş ve “Avrupa'nın Hristiyan mirasının savunulmasını” vurgulamıştır. Bununla birlikte, “Avrupa'da Türkiye'ye Hayır” dışlayıcı sloganını kullanmıştır (Marthaler, 2004:3). Türkiye'nin AB üyelik sorunu güç mücadelesinde, özellikle merkez sağ ve radikal sağ partiler arasında bir araca dönüşmüştür (Tekin, 2010:86). Türkiye'nin üyeliğine karşı olan RN, Türkiye üyelik meselesini hem ulusal hem de ulus aşırı seviyelerinde ana akım siyasi partilere karşı bir strateji olarak kullanmanın yanında, Avrupa kimliğine karşı bir tehdit olarak görmüştür (Balcı & Cicioglu, 2019:7). Dışlayıcı bir söyleme dayanan bu strateji, diğer ülkelerdeki PRS partileri tarafından da normalleştirilmiş ve uygulanmıştır. Örneğin, Avusturya ve Hollanda Özgürlük partilerinin Türkiye'ye yaklaşımı ise Türkiye'nin hem günümüzde hem de ilerde artan Müslüman nüfusu gerekçesiyle, kendi kimliklerine karşı ciddi bir tehdit olduklarını dile getirmişlerdir (Balcı & Cicioglu, 2019:6-9).

PRS partileri, 2005 yılında Avrupa Anayasası için yapılan referandum sırasında, “Türkiye meselesini” kampanyalarının merkezi bir parçası haline getirmeye devam ettiler. Halkın bir kısmının referandumu Türkiye'nin adaylığına karşı oy verme fırsatı olarak gördüğü göz önüne alındığında (McLaren, 2007:252), Jacques Chirac'ın ana motivasyonu “Türk meselesinin” aşırı sağ tarafından kullanılmasını önlemektir (Ivaldi, 2006:58).

RN, Türkiye'nin AB üyeliği konusunu, Fransız siyasi kampanyalarında Avrupa kimliği için bir tehdide dönüştürdükten sonra diğer siyasi liderleri hedef almaya başladı. Marine Le Pen için Brüksel'deki AB bürokratları, Türkiye'nin üyeliği konusunda Avrupalıların iradesini önemseyen elitlerdir. *Mülteci Anlaşması*'nın bir parçası olarak Türkiye ile AB arasındaki yakınlaşmaya karşı çıkan Le Pen, AB karşıtı duruşunu da devam ettirdi: “Türkiye ne tarihsel ne kültürel ve ne de coğrafi olarak Avrupalıdır. Bu, AB'nin bir parçası olmadığı anlamına gelir.” (Tekin, 2010:87)

Fransa'da RN'nin bu yeni stratejisinin (Fransız ana akım partileri yerine AB aktörlerini hedeflemek) birden fazla amacı vardı (Tekin, 2010:88). İlk olarak, bu yeni strateji Türkiye'nin üyeliği hakkındaki söylemsel karşıtlığı güçlendirdi. Fransa'daki 2017 seçim kampanyaları sırasında, Türkiye-AB ilişkileri zaten kötü durumdaydı. Bu nedenle 2017 seçim kampanyaları, radikal sağın Fransa'daki Türkiye konusundaki söyleminin zaferini kanıtladı. Fransız yetkililer, Türkiye Dışişleri Bakanı'nın Metz şehrinde referandum mitingi düzenlemesine izin verdiğinde, Le Pen Fransız yetkilileri Türkleri reddetmeye çağırırdı. (Business Insider, 2017)

3.3.2. Fransa Bağlamında Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde RN'nin söylemi, Eleştirel Söylem Analizi ile irdelenmiş ve partinin hangi adlandırma/yükleme/uslama/yoğunlaştırma stratejilerini kullandığı ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Bu bağlamda, tezin teorik çerçevesini sunarken konulan nativist/radikal/popülist ideolojik planın, söylemlerde gözlemlendiği yerler saptanmıştır. Tezin hipotezlerini doğrular biçimde, RN'nin söylemsel stratejileri İslam ve göç karşıtlığı üzerine kurulmuştur. RN, söylemsel stratejiler yoluyla, göçmenleri sorunların kaynağı ve kendi toplumlarının ötekisi olarak inşa etmiştir.

Radikalizm içeren bir ideolojik arka planla, RN'li siyasetçilerin özellikle göç ve İslam alanlarında kasıtlı olarak söylemleri kışkırtıcıdır. Daha genel ifade etmek gerekirse; dil, ideolojik savaşını yürütmek için RN tarafından kullanılan önemli bir araçtır.

Adlandırma stratejisi açısından, göç ve göçmenlerin bu olumsuz değerlendirilmesinin yanında, RN ve Fransız kimliğinin olumlu değerlendirilmesi tam bir karşıtlık içindedir. Yüklem stratejisi açısından, göçmenlerden bahsederken en sistematik olarak kullanılan; “savaş” ve “su/sel” metaforlarıdır. Avrupa'ya giren ve adeta “istila eden” göçmenlerin

bitmeyen akışlarını tasvir eden bu metaforlar, korku atmosferi yaratmaya katkıda bulunur ve böylece Fransa halkını kısıtlayıcı veya göçmenlik karşıtı politikaları desteklemeye motive eder. Uslama stratejisi ise ülkedeki göçmenlerin işsizlik ve diğer sosyal sorunların nedeni olarak gösterilerek, kendi nativist ve radikal pozisyonlarının meşrulaştırılması ile tezahür etmektedir. Ayrıca göçmenler/Müslümanlar doğrudan ve açıkça kamusal alanlarda güvensizlik duygusu ve suçluluk ile ilişkilendirilir.

Adlandırma stratejisi, “istila” ve “saldırı” fikrini tamamlayan ve karşıtlığı formüle ederek varsayımsal bir “savaşı” ifade eden askeri terimlerdir. Le Pen, “kitlesele göçün” ve “İslami köktencilikğin Fransa'nın ideolojik bir düşmanı” olduğunu iddia eder. Le Pen, Fransız kültürüne uymayı ve asimile olmayı reddeden Müslümanların köktenci olduğunu iddia eder ve uslama stratejisi olarak “laiklik ilkesini” araçsallaştırır. Bu bölümde vurgulandığı üzere analiz ettiğimiz diğer durumların aksine RN, İslam ve Müslümanlara saldırırken kamusal alandan tecrit edilmelerini meşrulaştırmak için bir uslama stratejisi olarak “laiklik ilkesini” sömürmektedir. Bununla birlikte, yükleme stratejisi olarak; Avrupa'yı ve Fransa'yı “işgal etmeye” çalışan İslam'ı ve Müslümanların kültürünü hedef almaktadır. Bunu yaparken, laiklik bir uslama stratejisi olarak RN'nin Müslümanları “öteki” olarak eklemlemesinin merkezi haline gelir. Bu, medeniyetler çatışması yaklaşımı içinde inşa edilen, İslam ve Hristiyanlık antagonizmine odaklanan geleneksel bir görüşür. Le Pen'in ana uslama stratejisi, diğer bir deyişle kendi pozisyonunu meşrulaştıran söylemsel stratejisi, “laiklik ilkesi” olmuştur. RN cumhuriyetçi kavramlar olan egemenlik ve laikliği programının ana noktası haline getirmiştir. Daha ayrıntılı olarak, parti bu iki terimi uslama stratejisinin bir parçası olarak araçsallaştırmaktadır.

Bununla birlikte RN, söylemsel strateji olarak kendisini politik sisteme yabancı olarak sunar ve bir tür göç karşıtı alternatif bir siyasi güç olarak konumlandırır. Zaman zaman uslama stratejisinin bir parçası olarak, göçmenlik karşıtı argümanlarını yumuşatıyor gibi görünmeyi tercih etmektedir. Bu anlamda, “popülist” yönü diğer PRS partilerine karşı giderek daha merkezi bir hale gelmektedir. RN, konumunu en azından görünüşte daha az “radikal” hale getirmiş gibi görünse de nativist bir ideolojik temelde, ağırlıklı olarak Fransız ulusuna yönelik dış tehditlere odaklanır. Bununla birlikte bu konumlandırmanın temelini, halkın yeniden güçlendirilmesine olanak tanıyacak yenilenmiş popüler

egemenlik ve kurumsal değişiklikler çağrısıyla dile getirilmesi, popülizmin artan önemini ortaya koymaktadır.

Aşırı sağın, ırkçı ideolojileri desteklediği iddiaları bulunmaktadır. Bu bağlamda, bu partiler için ırkçılık konusunun ve ırkçı bir parti olduğu yönündeki suçlamaların iyi yönetilmesi, uslama stratejisi bağlamında çok önemlidir. Irkçılık karşıtlığının genel olarak egemen sosyal ve politik tutum haline gelmesinden sonra diğer Avrupa ülkelerindeki aşırı sağ meslektaşları gibi Le Pen'in ırkçı ideolojilere bağlı olduğu yönündeki suçlamaları şiddetle reddetmesi şaşırtıcı değildir. İnkâr ve karşı saldırıların, uslama stratejisi olarak diğer bir deyişle kendi politikalarını meşrulaştırma amacıyla kullandığı değerlendirilmektedir.

Bölümde belirtildiği gibi RN programının açık ayrımcı karakteri, göçmenlerin kurumsallaşmış biçimde dışlanmasını öngören “ulusal tercih” politik ilkesinde öne çıkmaktadır. “Belirsizlik” bir uslama stratejisi olarak kullanılır. Örneğin; göçmenlerin artık aile ödeneği almayacakları açık biçimde ifade edilmemektedir. Aile yardımlarının sadece Fransızlar için ayrılacağı ifade edilir. Olguların doğal düzeni olarak tanımlanan nativist ideoloji geliştirilir ve meşrulaştırılır. RN, irrasyonel biçimde yabancı düşmanlığı ve ayrımcı uygulamaları normalleştirir ve bunu meşrulaştırmak için doğa ve biyolojiye atıfta bulunur (Della Posta, 2013:251).

RN'nin ilk sloganlardan biri, geçmişte faşist rejimler tarafından da kullanılan; “Fransızlar için Fransa” olmuştur. Dolayısıyla, RN'nin uslama stratejisi nativizm/radikalizm temelinde ulusal toplumu sürekli bir tehdit altında sunarken, ulusal kimlik kavramının etrafında Fransız kültürü ve Fransız geleneksel değerleri savunulmaktadır (Shields, 2007:218) Şüphesiz, uslama stratejisinin önemli bir parçası olarak, RN bunu gerçekleştirirken kendisinin faşizm dönemiyle bağlantılarını reddetme eğilimindedir.

RN, Batı dışı kültürlerin ve özellikle İslam'ın Batı Avrupa ve özellikle Fransız değerleri ile uyumsuzluğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla RN, göçmenleri ve Müslümanları ulusun kültürünü, bütünlüğünü ve değerlerini tehdit eden güçler olarak yükler. İslam ve sembolleri de burada açıkça hedeflenir (Davies, 1999:43). Çoğunlukla küreselleşme ve kozmopolitizm güçleriyle özdeşleştirilen ve ulusu tehdit eden bir dış düşman tanımlanmaktadır. Göçü ve kozmopolitanizmi savunduğu iddia edilen Avrupa Birliği

elitleri, RN'nin baş düşmanlarından biri olarak yüklenir. Bu bağlamda, AB - Marine Le Pen'in sözleriyle “derinden zararlı”, hatta “anti-demokratik bir canavar” olarak yüklenir. Burada dikkat çeken nokta, elitlerin göçmenleri/Müslümanları desteklediği iddiasıdır. Bu bağlamda, popülist bir temelde halk ve RN- AB ve göçmenler antagonizmi yaratılmaya çalışılır. Gerçekten de Le Pen, ulusal egemenlikle eşanlı olan popüler egemenliği yeniden kazanma gerekçesiyle, “AB'yi yok etmek” istediğini belirtmekten bile çekinmemektedir (Le Pen, van Rhor, 2014).

Marine Le Pen, açıklamaları Müslüman/göç karşıtı içeriklerden oluşan ve güçlü bir nativist eğilimi yansıtan popülist bir figürdür. 2017 yılında, söylemlerini pratik politik önerilerine dönüştürerek, Fransa cumhurbaşkanlığı seçim kampanyası sırasında, “ülkeyi İslamcı terörizm ve Müslüman göçmenlere karşı güvence altına almak için” sınır kontrollerini sıkılaştırmayı önermiştir (The New York Times, 2016).

Marine Le Pen, güçlü bir göçmenlik karşıtı söylemsel strateji kullanmaktadır. Marine Le Pen, 2017 başkanlık programında Fransa'nın göç politikasında büyük değişiklikler sözü verir: Schengen Bölgesi'nden ayrılarak ve 6000 gümrük memuru kiralarak Fransa'nın ulusal sınırlarını yeniden kurmayı vaat etmiştir (Le Pen, 2017:6). Buna ek olarak, Fransa'yı tekrar düzene sokmak için bir süre “tüm yasal göçü askıya alacağına” dair bir söz vermiştir (BBC, 18 Nisan 2017). Göçe ve İslam'a yönelik olumsuz yüklemelerini sürekli olarak şu şekilde dile getirmiştir: “Kitlesel göçün arkasında, terörizm var” ve “Göç ve İslam, Fransa için bir şans değil, bir trajedi” (The Local, 2017). Burada göç ve İslam karşıtlığının Hollanda örneğinde olduğu gibi tamamen ayrı tutulmadığını öne sürmek mümkündür.

Hainsworth'un belirttiği gibi göç karşıtlığı, PRS partileri için muhtemelen en önemli konulardan birisidir. Bu tür partiler, göçmenleri çeşitli şekillerde tehdit olarak gösterme eğilimindedir. Göçmenlik, güvenliğin azalması, işsizliğin artması ve ulusal kimlik kaybının ana nedeni olarak görülmektedir (Hainsworth, 2008:70). RN'nin söyleminde de açık bir biçimde göçmen karşıtlığı görülmektedir: Le Pen, göçün güvenlik durumunun kötüleşmesine neden olduğunu iddia eder. Söylemsel stratejisinin ana hedefi, ağırlıklı olarak Müslüman nüfusa sahip ülkelerden gelen göçmenlerdir. İslam'ın, Fransız gelenekleri ve kültürüyle uyumsuzluğu üzerine çeşitli yorumlar yapmış ve böylece Fransız ulusal kimliğini tehdit ettiğini öne sürmüştür. İşsizlik söz konusu olduğunda Le

Pen, Fransız şirketlerini “ulusal önceliği” dikkate almaya zorlama sözü vermiştir (Le Pen, 2017:7). Pratikte bu, iş yerlerindeki göçmenlerden çok Fransızlara öncelik vermek anlamına gelir. Yine, çeşitli çalışmalar Fransızların çoğunluğunun bir ölçüde bu konularda Marine Le Pen ile hemfikir olduğunu ima etmektedir. 2016 Eurobarometresinin de gösterdiği gibi Fransızların temel endişeleri hem göçmenlik hem de terörizmdir. Burada Fransızlar, Avrupa ortalamasından farklı değildir, çünkü bu konular AB üyesi ülkelerin çoğunda en önemli konular olarak görülmüştür (Eurobarometer Spring, 2016:33).⁴²

Ipsos Mori tarafından yapılan bir araştırma, Fransa'daki Müslümanlar söz konusu olduğunda, Fransızların bir şekilde algılamada sorun yaşadığını gösterir. Fransa'daki mevcut Müslüman nüfusunun %31 olduğu tahmin edilirken, gerçekte Müslümanlar nüfusun %7,5'ini oluşturur. Aynı aşırı tahmin, katılımcılardan Fransa'daki gelecekteki Müslüman nüfus hakkında bir tahminde bulunmaları istendiğinde gerçekleşti. Ankete katılanlar, 2020'de Müslüman nüfusun %40 olacağını tahmin ederken; aslında Fransa'daki Müslüman sayısının 2020 yılına kadar %8,3 olacaktır (Ipsos Mori, Sonbahar, 2016). Dolayısıyla, Le Pen'in İslamofobi söylemi, Fransız halkı arasında potansiyel bir sempatizan grubuna sahiptir. Örneğin, Temmuz 2016'daki Nice terör saldırısından sonra Le Pen, “İslami köktencilikğin yükselişi” nedeniyle Fransa'da terör saldırılarının meydana geldiğini belirtmiş; “İslam'ın ülkemizde gelişmesine izin verdik,” ifadesini kullanmıştır (Politico, 16 Temmuz 2016).

⁴² Chatham House, ağırlıklı olarak Müslüman ülkelere Avrupa ülkelerine göçle ilgili bir anket yayınlamıştır. Fransız nüfusunun %61'i “çoğunlukla Müslüman ülkelere gelen tüm göçler durdurulmalıdır” ifadesiyle hemfikirken, nüfusun %16'sı ifadeye karşı çıktı (Chatham House, 7.2.2017).

SONUÇ

Bu çalışma Şu soruya geçerli bir yanıt aramıştır: Batı Avrupa'da yükselen PRS partileri yabancı karşıtlığı, İslam (ve sembolleri) ve göçmen karşıtlığını söylemsel strateji olarak nasıl kullanmaktadır? Tez, araştırılan soruyu yanıtlamak amacıyla, Fransa'da Marine Le Pen liderliğindeki RN, Avusturya'da Heinz-Christian Strache liderliğindeki FPÖ ve Hollanda'da Geert Wilders liderliğindeki PVV olmak üzere üç popülist radikal sağ partinin söylemsel stratejilerini derinlemesine ele almıştır. Teorik çerçeve olarak, PRS partilerinin radikalizm, nativizm ve popülizmin kesişim kümesinde konumlandıklarını söylemsel stratejilerinde ortaya koymuştur.

Literatürde, hâlihazırda PRS partilerinin söylemlerini açıklamaya yönelik çeşitli araştırmalar olsa da bu çalışmaların ortaya koyduğu analizlerin açıklama gücü uslama, adlandırma ve yükleme stratejilerinin net olarak belirlenememesi nedeniyle eksik kalmaktadır. Bu çalışma, ilgili açığı kapatmak amacıyla, Eleştirel Söylem Analizi metoduyla teoriyi doğrudan söz konusu vakalara uygulayarak; adlandırma, yükleme ve uslama stratejilerini belirlemiştir. Çalışma, PRS partilerinin kullandıkları dışlayıcı söylemsel pratiklerle önerdikleri ya da uyguladıkları politikaları nasıl meşrulaştırdıklarını ve hegemonik hale getirdiklerini analiz ederek literatüre katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla, literatürdeki hâkim yaklaşımlardan farklı olarak tezin ortaya koyduğu teorik/metodolojik özgünlüğün yanı sıra güncel katkısı, bu üç ülkenin PRS partilerinin söylemlerini nasıl meşrulaştırdıklarını ortaya koyması ve karşılaştırmasıdır.

Literatürde yararlanılan bilimsel kitap ve makale gibi kaynakların yanında; siyasi partilerin temel politika belgeleri, manifestoları, programları, medya yayınları, parti resmi web siteleri, parti liderlerinin kamuya açık konuşmaları, sosyal medya söylemleri ve seçim kampanyası materyalleri analiz edilmiştir. Tezde, soruşturulan her parti için genel olarak önde gelen ve etkili bir politikacı seçilmiştir. Ana odağın bireysel politikacıların söylemi olmasını engellemek için bu partilerin diğer üyelerinin söylemlerinin yanı sıra parti programları ve manifestoları gibi partilerin daha genel söylemsel materyalleri de analiz edilmiştir.

İncelenen üç partinin İslam karşıtlığını içeren söylemlerinin her ne kadar farklı yoğunlukta olsalar da ortaklaştığı ortaya konulmuştur. Göç karşıtlığı, daha çok Batı

dışından gelen göçmene yönelik otoriter/radikal söylemler aracılığıyla tezahür etmektedir. Söylemsel stratejilerdeki yabancı karşıtlığının ise daha çok Batı değerleriyle ve kültürüyle uyum sağlamadığı iddia edilen Müslümanlara yöneldiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla ilgili bulgu, Spektorowski'nin (2003) argümanını doğrulamaktadır: PRS partileri, ev sahibi uluslar ve özellikle Batı dışından gelen göçmenler arasında aşılmaz bir kültürel uyumsuzluğu içeren bakış açısını ön plana çıkarmaktadır.

Tezde ilgili bölümlerde gösterildiği gibi söz konusu partiler; adlandırma, uslama ve yükleme stratejilerini belirli bir örüntüyle kullanılarak, özellikle Müslümanları olmak üzere Batı dışı göçmenleri ve yabancıları sorunların kaynağı ve kendi toplumlarının ötekisi olarak inşa etmektedir. Söz konusu argüman üç ülkede de benzer söylemsel stratejilerle işlemektedir. Tez, İslam ve sembolleri karşıtlığının her üç partinin söylemlerinde kilit bir söylemsel strateji haline geldiğini ortaya koymuş ve göreceli olarak daha radikal biçimde söylemsel erişimini genişleten aktörün, Geert Wilders ve partisi PVV olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çalışma, söz konusu üç partinin, kültürel farklılık kavrayışına dayanan kapsamlı bir alternatif ideoloji geliştirdiğini ampirik olarak ortaya koymuştur. Bu ideolojinin temel unsurları arasında; nativizm, popülizm ve radikalizmin kesişim kümesinde ideolojik özünü bulan istikrarlı bir İslam karşıtlığı ve özellikle Batı dışından gelen göç ve yabancı karşıtlığı bulunmaktadır. Bu süreçte PRS, kendisini temel olarak tehdit içeren bu unsurlara karşı Avrupa kimliği anlayışını savunan bir direniş hareketi olarak konumlandırmaya çalışmaktadır.

Öncelikle bu üç partinin söylemsel stratejilerinde, incelenen dönem içerisinde özellikle İslam ve Batı dışı göç karşıtlığının yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Diğer konuların bu karşıtlıklar üzerinden araçsallaştırıldığı saptanmıştır. Dolayısıyla ana söylemsel strateji olan İslam ve Batı dışından gelen göç karşıtlığı, diğer söylemlerin önüne geçmekte ve onları meşrulaştırmakta kullanılmaktadır.

Söz konusu söylemlerin, PRS partilerinin çözülmemiş siyasi sorunları yeniden çerçevelendirme becerisinde güçlü bir aracı konumu bulunmaktadır. Örneğin, refah devletinin mali sorunlarına yönelik bir söylem, İslam ve Batı dışı göç karşıtlığıyla doğrudan bağlantılıdır. Tezde gözlemlenen, PRS partileri açısından akla gelebilecek

herhangi bir sosyal sorunun kaynağı, (örneğin; işsizlik, kişisel güvensizlik, refah devletinin mali sorunları ve AIDS gibi sorunlar) özellikle Müslümanlar ve Batı dışından gelen göçmenler ve yabancılardır.

Özellikle Müslüman karşıtlığı olmak üzere, Batı dışından gelen göç ve Batılı olmayana yönelen yabancı karşıtlığı, PRS partileri tarafından politika önerilerini ve uygulamalarını ve diğer söylemlerini desteklemek için kullanılmaktadır. Örneğin, devlet hizmetlerinin, kaynaklarının ve ayrıcalıklarının dağıtımında, göçmenlerin ve yabancılardan dışlanması gerektiği anlamına gelen refah şovenizmi de (welfare chauvinism) söz konusu karşıtlıkların ekonomik yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, söz konusu üç karşıtlığın vatandaşlık politikası ve söylemi açısından yansıması; etnik ve etnokültürel üstünlük kavramlarını teşvik etmek, yerli kültürün, geleneklerin ve yaşam biçiminin korunmasını sağlamaya yöneliktir.

Çalışmada, literatürde de öne sürülen argümanları destekler biçimde (Hainsworth, 2010), PRS'nin kendisini çağdaş liberal kapitalist demokrasilerdeki diğer siyasi partilerden ve hareketlerden ayıran farklı bir ideolojik platform olan "ortak bir çekirdek doktrine" sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu öz nativizm, radikalizm ve popülizmin kesişim kümesinde bulunmakta ve kendisini daha çok İslam karşıtı, özellikle Batı dışı göç ve yabancı karşıtı söylemlerle ifade eden vatandaşlığın kısıtlayıcı bir tanımına dayandırmaktadır. Bu çerçevede söz konusu üç partinin bu ideolojik temeli, söylemlerde açık bir biçimde gösterilmiştir.

Söylemsel stratejilerde gözlemlenen şu örüntü de Müslüman, Batı dışı göç ve yabancı düşmanlığının diğer söylemlere göre ön planda yer aldığını göstermesi açısından açıklayıcıdır: Üç ülkenin liderleri de popülist bir biçimde çokkültürlü elitlerin, yüzyıllardır toplumlarını yok etmek isteyen bir ideoloji olan İslam'ın koruyucuları olduğunu ifade etmektedir. Bu noktada, tezin ele aldığı kavramsal çerçevelerden en önemlisi olan popülizmin içerdiği elit karşıtı tutumun, İslam'ın ötekileştirilmesine yönelik etkisi gözlemlenmektedir. Dolayısıyla örüntü halinde gözlemlenen söz konusu popülist söylemsel stratejide İslam karşıtlığı, elitlere karşıtlıkla iç içe geçmektedir.

Tezin üç hipotezi; yükleme, uslama ve ima yollu/adlandırma stratejileriyle birlikte doğrulanmıştır. Tezin hipotezlerini doğrular biçimde, PVV, FPÖ ve RN'nin söylemsel stratejileri İslam, göç ve yabancı karşıtlığı üzerine kurulmuştur.

Tezin birinci hipotezi şu şekildedir:

Hipotez 1: Batı'daki PRS partilerinin söylemsel stratejileri; İslam, göç ve yabancı karşıtlığı şeklinde üçlü bir ayak üzerine kurulmuştur.

Tezin birinci hipotezini yanıtlamaya yönelik araştırma sorusu şu şekildedir:

Araştırma Sorusu 1: Adlandırma stratejileri çerçevesinde, PRS partileri Müslümanları, yabancıları ve göçmenleri dilsel olarak nasıl tanımlamaktadır? Yükleme stratejileri çerçevesinde, hangi özellikler ve nitelikler; Müslümanlar, göçmenler ve yabancıları atfedilir?

PVV söylemlerinde, Hollanda Arabistan'ı (Netrarabia) ve AvroArabistan (Euroabia) adlandırma stratejileri, söylemsel strateji örüntüsü olarak gözlemlenmiştir ve PVV'nin söylemlerinin en önemli adlandırma stratejisini oluşturmaktadır. Bu söylemde nativist bir temelde, iç ve dış grupların inşası adlandırma stratejisiyle kurulmaktadır. "Müslüman sömürgeciler" adlandırma stratejisiyle bu kavram berraklaştırılmakta ve İslam karşıtlığı çok açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Burada da nativist ideolojinin, İslam ve Batı dışı yabancı karşıtlığı ile harmanlandığı açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

PVV'nin söylemlerinde kullanılan; "işgal" ve "istila" gibi adlandırma stratejileri, İslam'ın bir düşman olarak ötekileştirildiğini kanıtlamaktadır. Wilders, 2004 yılından itibaren, İslam'ı komünizm ve faşizmle eş tutarak Batı'yı tehdit eden totaliter bir ideoloji olarak nitelendirmiştir. Dolayısıyla, Wilders'ın İslam'ın totaliter ideoloji olarak yüklemesi söz konusudur. Bu yükleme stratejisinin temel dayanağı olan adlandırma stratejisi olarak "İslamofaşizm" teriminin kullanımı göze çarpmaktadır.

Sonuç olarak PVV'nin söylemleri, tezin birinci hipotezini doğrulamaktadır. Söylemleri temelde, Hollanda sınırlarını özellikle Müslüman göçmenlere ve Batı dışından gelen göçmenlere kapatmayı ve Müslümanlar için dini özgürlükleri kısıtlamayı savunmaktadır. Wilders, İslam'ın, Batı toplumunun aydınlanma temellerine, Avrupa'nın yaşam biçimine uymadığını ve aşırılık yanlısı bir ideoloji olduğunu iddia etmektedir. İslam karşıtlığının

dışında, yabancı ve göç karşıtlığının daha çok Batılı olmayanlara ve Batılı olmayan göçe yöneldiği gözlemlenmiştir.

FPÖ'nün söylemsel stratejilerine odaklanıldığında, tezin birinci hipotezinin doğrulandığı görülmekte; Batı dışından gelen göçmenlerin, Batılı olmayan yabancıların ve özellikle de Müslümanların geriye dönük ve genel olarak Avusturya ve Batı'nın normatif değerleri ile çeliştiği öne sürülmekte ve dolayısıyla Avusturya ve Batı toplumlarına entegre olamadıkları savunulmaktadır. FPÖ'nün "bize" yönelik olumlu yükleme stratejisi Avusturya ulusunu yüceltmek olarak gözlemlenmektedir. "Ötekine" yönelik olumsuz yükleme stratejisi ise Avusturya'da Batı dışından gelen göçmenleri, yabancıları ve Müslümanları bir "tehdit" olarak hedef almaktadır. FPÖ'nün söylemsel stratejisi "biz" ve "ötekiler" arasında bir bölünme yaratarak, medeni ve medeni olmayan ikilemi oluşturmaya çabalamaktadır. Bu söylemin, partinin birçok belgesi ve materyaliyle *metinlerarasılık* taşıdığı gösterilmiştir.

Bu çerçevede, FPÖ tarafından üretilen metinlerdeki söylemlerin, diğer internet platformları üzerindeki potansiyel hegemonik etkileri de gözlemlenmiş. FPÖ'nün nativist, radikal/otoriter ve popülist ideolojik temeldeki adlandırma, yükleme stratejilerinin, bu platformlarda da yaygınlaştığı analiz edilmiştir. Bu durumda, göç ve İslam karşıtlığı konusundaki söylemin, yalnızca meclis tartışmalarında değil aynı zamanda parti programlarında, milletvekillerinin konuşmalarında, posterlerde, YouTube'daki rap şarkılarında da aynı örüntüyü gösterdiği saptanmıştır. Söylemler arasında bir örüntü olduğu ortaya konmuştur.

Fransa'da RN, adlandırma ve yükleme stratejisi açısından, benzer biçimde savaş dilini kullanmaktadır. Müslümanların sokak dualarının ve helal etin mevcudiyetinin Fransa'nın bir "istilası" anlamına geldiğini vurgulamıştır. Burada yükleme stratejisi olarak hizmet eden "istila" kavramı, aynı zamanda korkuları yaygınlaştırmaya çabalayan bir yoğunlaştırma stratejisi olarak da yorumlanabilir. RN'nin söylemlerinde Batı dışından gelen asimile olmayan göçmenler ve Müslümanlar, Fransız ulus devletinin ve medeniyetinin tehditkâr çöküşünü somutlaştırmaktadır. Bu bağlamda, özellikle Batı dışından gelen göç, PVV ve FPÖ'de de gözlemlendiği üzere sistematik olarak istila kavramıyla özdeşleştirilir. RN, Batı dışı göçün ve özellikle İslam'ın, Batı Avrupa ve özellikle Fransız değerleri ile uyumsuzluğunu vurgulamaktadır.

Bu üç partinin söylemleri ilk hipotez açısından karşılaştırıldığında; Wilders'ın söylemi, Marine Le Pen ve Strache tarafından tartışılan kavramların birçoğunu takip etmesine rağmen, söylemsel stratejisi İslam'a “faşist” bir din olarak odaklanarak diğer ikisinden göreceli olarak farklılaşmakta/yoğunlaşmaktadır. Wilders özellikle Le Pen'den farklı olarak, öncelikle göçmenlerin asimilasyonunun başarısızlığına odaklanmak yerine, Müslüman dininin tehlikelerini özel olarak tartışarak daha fazla korku yaratmaya çalışmaktadır. Dahası Wilders'ın söylemi, Batı dışından gelen göçmenlerin yanında Müslüman kökenli göçmenleri hedefler.

Burada dikkat çeken husus şudur: PVV bağlamında, Hollanda kültürüne benzer kültürel kökenlerden gelen göçmenlerin ve eski Hollanda kolonilerinden gelenlerin eleştirileri daha az yoğun yapılıır. Buna karşılık, RN liderlerin söylemleri, Fransa'da asimile olmayan Batı dışı göçmenlerin çoğunu hedef alır örneğin; Cezayir gibi eski Fransız sömürgelerinden gelse dahi bir bütün olarak Batı'dan olmayan göçe karşıdır.

Çokkültürlülüğü reddetmenin unsurları, Marine Le Pen, Strache'nin ve Wilders'ın konuşmalarında ön plana çıkmaktadır. Örneğin, Marine Le Pen, Fransız uygarlığının çöküşüyle birlikte vatanseverlik kavramının Fransız siyasetinden yavaşça ayrıldığını ve Fransız dilinin ve kültürünün göçmenlerin asimilasyona karşı direnişiyle zayıfladığını vurgulamaktadır. Geert Wilders'ın çokkültürlü bir devlet olan Hollanda'daki göçmen karşıtı söyleminin analizi incelendiğinde de benzer sonuca ulaşılmaktadır.

Le Pen ve Wilders tarafından yapılan argümanların niteliği aynıdır. Örneğin Le Pen ve Wilders birbirlerinden uzaklaşmaya çalışsa da her ikisi de söylemsel stratejilerinde ve politik amaçlarında çok sayıda benzerlik paylaşmaktadır. Örneğin, her iki lider de amaçlarının kendi ülkelerinin “İslamlaştırılması ile mücadele etmek” olduğunu vurgular. Her ikisi de iddialarına göre Avrupa'da Şeriat hukukunun dayatılmasını isteyen İslami köktendincilere karşı savaştıklarını ifade etmektedir. Le Pen'e göre “Şeriat yasası Fransız ilkeleri, değerleri veya demokrasisi ile uyumlu değildir” ve Wilders'ın Hollanda değerlerinin “İslam ideolojisi” üzerindeki üstünlüğü konusunda yaptığı iddiaların aynıdır (RNW, 06/2011).

Dikkat çeken nokta, Le Pen'in Fransız kültürün üstünlüğü tezinin yanında daha çok cumhuriyetçi değerleri ön plana çıkararak İslam karşıtlığını ifade etmesidir. Wilders da

İslam karşıtlığını Hollanda kültürünün üstünlüğünü ifade ederek vurgular. Örneğin Wilders, göçmenin Hollandaca konuşmayı öğrenme ve Hollandalı gibi giyinme sorumluluğunun sadık bir destekçisidir. Le Pen gibi Wilders da kültürlerin eşit olmadığını iddia eder. Buna göre Hollanda kültürü ve Batı medeniyetinin kültürleri “Müslüman kültüründen” üstündür. Strache’nin söylemi de ele alındığı üzere Marine Le Pen tarafından dile getirilen bu “çokkültürlü kaygıların” her birini ele alan öğeler içerir.

Özetle; tezin birinci hipotezi bu üç partinin adlandırma/ima yollu ve yükleme stratejileri gösterilerek doğrulanmıştır. Her ne kadar PVV’nin söyleminde İslam karşıtlığı daha büyük bir oranda yer tutsa da her üç partide de kayda değer oranda İslam ve Batı dışı göç ve yabancı karşıtlığı dikkat çekmektedir. Dolayısıyla şu noktaya dikkat çekmek gerekmektedir: İslam karşıtlığının varlığı, her üç partide de radikal biçimde gerçekleşmektedir. Göç ve yabancı karşıtlığı ise daha çok Batı dışı göç ve asimile olmayan Batı dışından gelen yabancıya yönelmektedir. Dolayısıyla Batı değerleriyle uyum sağlamayan, söz konusu topluma asimile olmayan yabancılara ve göçe karşı sert ve kışkırtıcı bir söylem kullanılmakta ve söz konusu söylemsel stratejiler, politika önerilerine ve uygulamalarına dönüşerek kendisini pratikte de göstermektedir.

Dolayısıyla, her üç ülkede de İslam karşıtlığının söylemsel stratejilerde göç ve yabancı karşıtlığını da kapsar hale geldiği gözlemlenmiştir. Bu çerçevede, örneğin Doğu Avrupa’dan gelen göçe yönelik söylem, İslam’a ve sembollerine karşı olan söylemsel stratejiye göre daha az radikaldir. Her üç partinin söyleminde de İslam’ın ve Batı dışı göçün artmasıyla birlikte, Avrupa’nın kültürel, demografik, politik ve entelektüel olarak yok olma olduğu iddia edilmektedir. Söz konusu söylemler, bu bağlamda PRS partilerinin pozisyonlarını oluşturmaktadır ve bu partiler ilgili söylemsel konumlanmanın olanaklı kıldığı politikalara yönelmektedir.

Tezin ikinci hipotezi şu şekildedir:

Hipotez 2: Popülist radikal sağ partiler, izledikleri söylemsel stratejiler yoluyla Müslümanları, göçmenleri ve yabancıları sorunların kaynağı ve kendi toplumlarının ötekileri olarak inşa etmişlerdir.

Tezin ikinci hipotezini yanıtlamaya yönelik ikinci araştırma sorusu şu şekildedir:

Araştırma Sorusu 2: Popülist radikal sağ partiler göçe, İslam'a ve yabancılara karşı çıkma kararlarını hangi uslama stratejileriyle meşrulaştırmaya çalışmaktadır?

Üç partinin de ana söylemsel stratejilerinde, uslama stratejisi çerçevesinde özellikle 9/11 sonrasında İslam karşıtı söylemin ve Müslümanları demografik bir tehdit olarak konumlandırmanın ön plana çıktığı değerlendirilmiştir. Aynı zamanda, üç parti için de özellikle Batı dışından gelen göçmenler ve Müslümanlar ekonomik bir tehlike olarak sunulmakta ve yerli nüfusun finansal kaynaklarına bir tehdit olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu uslama stratejisi yoluyla, kendilerini Avrupa toplumunun ve kültürünün savunucuları olarak görmekte ve meşrulaştırmaktadırlar. Bu söylemin yeniden üretimi üç ülkede de benzer biçimde işlemektedir. Göç karşıtı söylemin ana odağı, Batılı olmayan göçmene yöneliktir.

PVV ve Wilders'in gözünde "İslamlaştırma" söyleminin kullanılması, İslam'ı empoze etmek için kasıtlı bir projenin varlığına işaret eden bir uslama stratejisidir. Vossen'ın (2011) argümanını doğrular biçimde, Wilders tarafından benimsenen eski asimilasyonist duruşlar yavaş yavaş daha fazla reddedici ve dışlayıcı olanlarla yer değiştirmiştir. Bu nedenle, bu yeni nativist ve anti-çokkültürlü platformun ana hedefi Müslüman topluluğudur. Wilders'in kullandığı ifadelerde aynı zamanda ılımlı veya olağan Müslümanların olmadığı, yalnızca Hollanda değerlerini tehdit edenlerin olduğu Müslüman bireye atıf yapılmaktadır (Wilders, 2008). Bu nedenle, bu uslama stratejisine göre Hollandalılar tüm Müslümanlara dikkat etmelidir.

Bu çerçevede Wilders'in daha çok Müslüman ülkelerden gelen göçmenlerin sınırlandırılmasını talep ettiği gözlemlenmiştir. Bu söylemsel stratejiye göre Müslümanların ve özellikle Faslıların karakteristiği, şiddet eğilimliliği ve suç oranlarının yüksekliğidir. Tezin hipotezini doğrular biçimde, PVV izlediği söylemsel stratejiler yoluyla Müslümanları, sorunların kaynağı ve kendi toplumunun ötekileri olarak inşa etmiştir. Bunun yanında, bu ötekileştirme daha çok Batı dışından gelen göçe ve yabancılara odaklanmaktadır.

Aynı zamanda özellikle Müslümanlar, terörizm ve İslam'ı tanımlamak için kullanılan terimlerin belirsizliği, çok çerçeveli bir sonuç doğurmaktadır. Açık tanımların bulunmaması, teröristler ve Müslümanlar kavramlarının arasında bir ilişki doğurmayı

hedeflemektedir. Müslümanların marjinalleşmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, bu durumun PVV'nin kendi pozisyonunu meşrulaştıran bir uslama stratejiyle yakından ilişkili olduğu anlaşılmaktadır.

FPÖ'nün kendi pozisyonunu meşrulaştıran İslam karşıtı uslama stratejisi, Müslümanları demografik bir tehdit olarak konumlandırmaktadır. Bu algılanan tehdit, Müslümanların Avrupa'yı ele geçirmesi için bir araç olarak görülmektedir. FPÖ uslama söylemleri arasında, özellikle Müslüman göçmenlerin suç oranlarını yükselttiği, refah devletinin suiistimali, yerli halkın iş olanaklarını azalttıkları, eğitim ve sağlık standartlarını düşürdükleri ve kadınlara baskı uyguladıkları tezleri mevcuttur. Özellikle refah şovenizmi, FPÖ'nün göçmen karşıtı söylemlerinde ön planda yer almaktadır. FPÖ, nativist bir ideoloji temelinde, yerli halkın refah devletine ve iş kaynaklarına erişimde öncelikli olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Dolayısıyla FPÖ'nün uslama stratejisi, ülkedeki göçmenlerin işsizlik ve diğer sosyal sorunların nedeni olarak gösterilerek kendi nativist ve radikal pozisyonlarının meşrulaştırılması ile tezahür etmektedir. Ayrıca, özellikle Batı dışından gelen göçmenler/Müslümanlar doğrudan ve açıkça kamusal alanlarda güvensizlik duygusu ve suçluluk ile ilişkilendirilir.

RN'nin söylemi incelendiğinde, Marine Le Pen, kitlesel göçün ve İslami köktenciliğin Fransa'nın ideolojik bir düşmanı olduğunu iddia eder. Le Pen, Fransız kültürüne uymayı ve asimile olmayı reddeden Müslümanların köktenci olduğunu iddia eder ve uslama stratejisi olarak, "laiklik ilkesini" araçsallaştırır. Ampirik bölümde vurgulandığı üzere analiz edilen diğer durumların aksine RN, İslam ve Müslümanlara saldırırken kamusal alandan tecrit edilmelerini meşrulaştırmak için bir uslama stratejisi olarak "laiklik ilkesini" sömürmektedir. Le Pen'in ana uslama stratejisi, diğer bir deyişle kendi pozisyonunu meşrulaştıran söylemsel stratejisi, "laiklik ilkesi" olmuştur. RN cumhuriyetçi kavramlar olan egemenlik ve laikliği programının ana noktası haline getirmiştir. Daha ayrıntılı olarak, parti bu terimi uslama stratejisinin bir parçası olarak araçsallaştırmaktadır.

İlgili bölümde belirtildiği gibi RN programının açık ayrımcı karakteri, özellikle Batı dışından gelen göçmenlerin kurumsallaşmış biçimde dışlanmasını öngören "ulusal

tercih” politik ilkesinde öne çıkmaktadır. “Belirsizlik” bir uslama stratejisi olarak kullanılır. Örneğin; göçmenlerin artık aile ödeneği almayacakları açık biçimde ifade edilmemektedir. Aile yardımlarının sadece Fransızlar için ayrılacağı ifade edilir. “Olguların doğal düzeni” olarak tanımlanan nativist ideoloji geliştirilir ve meşrulaştırılır. RN, irrasyonel biçimde yabancı düşmanlığı ve ayrımcı uygulamaları normalleştirir ve bunu meşrulaştırmak için doğa ve biyolojiye atıfta bulunur. Yabancı ve göçmen karşıtlığı, daha çok Batı dışından olana yönelik gerçekleşir.

Aşırı sağın, ırkçı ideolojileri desteklediği iddiaları bulunmaktadır. Bu bağlamda, bu partiler için ırkçılık konusunun ve ırkçı bir parti olduğu yönündeki suçlamaların iyi yönetilmesi, uslama stratejisi bağlamında çok önemlidir. İnkâr ve karşı saldırıların uslama stratejisi olarak, diğer bir deyişle kendi politikalarını meşrulaştırma amacıyla kullandığı değerlendirilmektedir.

Tezin üçüncü hipotezi şu şekildedir:

Hipotez 3: Göç ve yabancı karşıtlığı, zamana ve ülkeye göre iniş çıkışlar sergilese de İslam karşıtlığının popülist radikal sağın söylem stratejilerinde merkeziliği her zaman ve her koşulda değişmeden kalmıştır.

Üçüncü hipotezi yanıtlamaya yönelik araştırma sorusu şu şekildedir:

Araştırma Sorusu 3: Popülist radikal sağ partiler tarafından İslam, göç ve yabancı karşıtı olumsuz söylem nasıl yoğunlaştırılır? Hangi karşıtlığın yoğun olduğu gözlemlenmektedir?

Literatürü destekler biçimde (Wodak, 2015), PRS’nin 9/11’den bu yana İslam karşıtlığına kapsamlı bir politik yatırım yaptığı ve bunu söylemlerinin ve siyasi programlarının merkezinde tuttuğu gözlemlenmiştir. Ek olarak, özellikle Müslüman göçmene karşı nativizm temelinde düşmanlık beslemektedir. Bu üç parti de Batının, İslam tarafından varoluşsal olarak kültürel, demografik, politik ve entelektüel özelliklerinin yok edildiğini iddia etmektedir. Bu anlamda İslam karşıtı söylemin özellikle yoğun olduğu gözlemlenmiştir.

Bununla beraber; özellikle Hollanda örneğinde, Müslümanlara karşı geliştirilen nefret söyleminin diğer iki vakaya oranla göreceli olarak daha yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Bu

durum, Vossen'ın (2011) öne sürdüğü üzere PVV'nin 9/11 saldırılarından sonra kurulan Pim Fortuyn Listesi'nin devamı niteliğinde olmasıyla açıklanabilir. Bu argümana göre Fortuyn, 2002 yılına kadar daha çok ekonomik sorunlara odaklanan Hollanda siyasetini, göç ve İslam karşıtlığına radikal biçimde odaklanan bir kampanyayla kutuplaştırmıştır. PVV lideri Geert Wilders da siyasal hareketinin yükselişiyle birlikte, İslam karşıtlığını merkezi bir konuma yerleştirmiştir.

İslam ve sembollerine karşıtlık, her üç partinin söylemlerinde kilit bir söylemsel stratejyken, göreceli olarak daha radikal biçimde söylemsel erişimini genişleten Wilders ve partisidir. Wilders, İslam'ın, Batı toplumunun aydınlanma temellerine, Avrupa'nın yaşam biçimine uymadığını ve aşırılık yanlısı bir ideoloji olduğunu iddia etmektedir. Her üç partide de tarihi ve kültürel argümanlar, yoğunlaştırma stratejisinin bir parçası olarak ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte, İslam'ın Avrupa'yı işgal ettiği söylemi RN'de de gözlemlenir.

Betz'in (2013) öne sürdüğü savları destekler biçimde, PRS'nin ideal bir ulus inşası sürecinde özellikle Batı dışından gelen göçmenler ve yabancılar dışsallaştırılmaktadır. Örneğin, RN, Fransız ulusal kimliğinin iki bin yıldan fazla bir süredir, üç büyük Avrupa kültürü olan Germen, Kelt ve Greko-Latin kültürlerinden türediğini öne sürmektedir. Geçmiş yıllarda gelen göçmenler, Avrupa ülkelerinden geldikleri ölçüde topluma entegre edilebilmişlerdir. Ne var ki bu görüşe göre Mağrip'ten, Türkiye'den ve Afrika'dan gelen göçmenler etnik bölgeler yaratma eğilimindedir. Bu da suç oranlarının artmasına ve toplumsal kaygının yükselmesine neden olmaktadır.

Hollanda'da Wilders benzer söylemleri yansıtmıştır. Fortuyn, hoşgörüsüz kültürlerden gelen göçmenlerin dışlanmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Yeni göçmen kabul edilmemesi ve var olan göçmenlerin Hollanda toplumuna entegre edilmesi gerektiğini savunur. Marie Le Pen'in söyleminde de aslında "Avrupalı olmayan yabancıların/göçmenlerin sorun oluşturduğunun" ön plana çıkmasıdır. Devlet hizmetlerinin, kaynaklarının ve ayrıcalıklarının dağıtımında, yabancıların/göçmenlerin dışlanması gerektiği savını işleyen refah şovenizmi de bu bağlamda değerlendirilmelidir.

Son olarak; bu üç lider arasında Le Pen'in de kendine özgü durumu ele alınmalıdır. Asimile olmuş göçmenlere "ulusal tercih" ilkesi çerçevesinde daha az tepki duymaktadır.

Hollanda ile ilgili olarak tartışıldığı gibi RN'nin itirazı, sadece belirli bir etnik veya ırksal arka plana sahip göçmenler değildir. Bu bağlamda nativist ideoloji, “öteki”yi bir tehdit olarak gören RN söylemine güvenilirlik kazandırmak için kullanılır.

Wilders, Le Pen ve Strache İslam, göç ve yabancı karşıtlığını harekete geçirmek ve bunlara meşru bir ifade vermek istemiştir. Kullandıkları uslama stratejileri, daha radikal İslam karşıtı politikalara yönelik olarak “meşru” bir siyasi/sosyal zemin kazanmalarına yardımcı olmuştur. İslam karşıtlığı, bir anlamda uslama stratejisi olarak ırkçı parti olarak değerlendirmelerinin önüne geçme amacı taşımaktadır. Özellikle, RN'nin uslama stratejisi olarak İslam'a saldırmak için laiklik terimlerini kullandığı görülmektedir.

Üç partide de uslama stratejisi olarak gözlemlenen şu hususa da dikkat çekmek gereklidir: Özellikle Müslümanlar ve İslam'ı tanımlamak için kullanılan terimlerin belirsizliği çok çerçeveli bir sonuç doğurmaktadır. Açık tanımların bulunmaması, teröristler ve Müslümanlar kavramlarının arasında bir ilişki doğurmayı hedeflemektedir. Dolayısıyla, “İslam” ve “Müslümanlar” çeşitli stratejilerle farklı kavramlarla ilişkilendirilmektedir. Üç partinin başvurduğu diğer bir uslama stratejisi de göçmenleri ve Müslümanları güvenlik kaygılarıyla ilişkilendirmeleridir. Strache'ye göre çok sayıda göçmen, yalnızca güvenlik için değil aynı zamanda entegrasyon için de bir tehdit oluşturmaktadır. Aynı örnekler ilgili bölümlerde kanıtlandığı üzere Fransa ve Hollanda için de geçerlidir.

Avrupa'daki söz konusu üç PRS partisiyle ilgili bulguların, diğer PRS partilerine yönelik olarak genelleştirilme kapasitesine de değinmek gerekmektedir. Cas Mudde'un “patolojik normalleşme” olarak adlandırdığı biçimde, liberal demokrasinin beşiği sayılan ülkelerde dahi popülist radikal sağ söylemin normalleşmesi göz önüne alındığında (Mudde, 2010), ilgili üç ülkedeki radikal söylemlerin Batı Avrupa genelinde de hegemonik bir söylem haline geldiği iddia edilebilir. Her ne kadar niteliksel araştırma, genelleme yapmaktan çok derinlemesine analiz için daha uygun olsa da PRS söyleminin ana akımlaştığını savunan ilgili literatürün desteğiyle (Bauman 2011, Allen 2010, Taras 2012) tezin üç ülkede ayrıntılı incelediği söylemlerin Batı Avrupa'da yaygınlaştığını iddia etmek mümkündür. Allen (2010) ve Taras'ın (2012; 2013) tezlerini destekler nitelikte, 9/11 saldırıları sonrasında özellikle tarihi metaforları kullanan ve dini referanslara önem veren, İslam karşıtı söylemin güç kazandığı söylemlerde açıkça ortaya konmuştur. Çalışma, literatürde yer alan PRS partilerinin savaş sonrası ırkçılık ile ideolojik süreklilik şüphesini

ortadan kaldırmak amacıyla, söylemsel stratejilerinde İslam ve Müslüman göçmen toplulukları; ulusun, Avrupa'nın ve Batı'nın yeni “rakip düşmanı” olarak nitelendirdiklerine dair argümanı desteklemektedir (Art, 2011). Bununla birlikte bu tez çalışmaların ötesine geçip, teori ve pratik bütünleşmesine özen göstererek; radikalizm/otoriterlik, popülizm ve nativizm üçgeninde söylemsel stratejileri ortaya koymuştur ve ilgili teorik arka planın ampirik olarak da varlığını güçlendirmiştir.

Çalışmanın bulgularının genelleştirilmesi konusu, Eleştirel Söylem Analizi'nde önemli kavramlar olan; *metinlerarasılık* ve *söylemlerarasılık* kavramlarıyla da ele alınabilir. Batı Avrupa'da yer alan önde gelen üç PRS partisinin metinlerinde ve söylemlerinde sıklıkla aynı örüntülerin gözlemlenmesi, en azından Batı Avrupa'daki diğer PRS partileri için de benzer bir söylemin söz konusu olduğu savını destekler niteliktedir. Tez, niceliksel bir araştırma değil niteliksel bir araştırma olduğundan, daha çok ilgili üç ülkedeki partiye derinlemesine odaklanmıştır. Niteliksel araştırmanın bulgularının genelleştirilmesi, niceliksel araştırmayla kıyaslandığında daha zordur. Her ne kadar genelleştirme açısından daha eksik kalsa da bu çalışma, niteliksel araştırmaların temel özelliği olan derinlik ve ayrıntı sağlama avantajına sahiptir.

Çalışmanın akademik literatüre katkısı çok yönlüdür. Öncelikle PRS partilerinin söylemsel stratejilerini üç ana noktada ayrıntılı olarak inceleyip karşılaştırarak ve söylemleri nasıl meşrulaştırdıklarını ortaya koyarak ampirik bir katkı sağlamaktadır. Literatürde, PRS partilerinin söylemlerini analiz etmeye yönelik çeşitli araştırmalar olsa da bu çalışmaların ortaya koyduğu ampirik analizler, PRS partilerinin kullandığı adlandırma, yükleme ve uslama stratejilerini ayrıntılı biçimde ortaya koyma açısından yetersiz kalmıştır. Aynı zamanda teorik çerçeve, doğrudan alıntılanan metinlerde gösterilmiş ve PRS partilerinin İslam ve özellikle Batı dışı göç karşıtı söylemlerinde de radikal/otoriter, popülist ve nativist unsurların varlığı net bir biçimde ortaya konmuştur. Önemli bir diğer katkısı; literatürdeki hâkim yaklaşımlardan farklı olarak, bu üç ülkenin PRS partilerinin söylemlerini nasıl meşrulaştırdıklarını ortaya koyması ve karşılaştırmasıdır.

Bu çalışmanın sınırlılıklarına da değinmek gerekmektedir. Öncelikle dil engelinden dolayı, zaman zaman metinlere ulaşılmakta zorluk yaşanmıştır. Özellikle RN'nin parti resmi web sitesi sadece Fransızca olduğundan, söylemler çevirtildikten sonra analize tabii

tutulabilmiştir. PVV'nin bazı önemli materyalleri için de aynı durum söz konusudur. Ne var ki ilgili partilerin ana söylemlerini içeren çok sayıda materyal, İngilizce'de de bulunmaktadır.

Dolayısıyla, kaynak metodolojisi açısından Hollandaca, Almanca ve Fransızca asıl kaynaklara, parti programlarına ve seçim materyallerine ulaşamaması sorunu şu şekilde aşmaya çalışılmıştır: Bu belgelerin çoğunun İngilizce olarak çevrilmiş olması sonucu ilgili kaynakları İngilizce olarak analiz etmek mümkün olmuştur. İngilizcesi bulunmayan ancak önem teşkil eden bazı kritik kaynaklar ise çevirmen aracılığı ile Türkçe'ye çevirtilerek analiz edilmiştir.

Tezin genel olarak niteliksel çalışmaların sınırlılıklarını ve güçlü yanlarını içerdiği öne sürülebilir. Bu çalışmanın, en büyük sınırlılığı yüksek sayıda vaka ve sayısal verilerle çalışılmadığından, genelleştirmenin *metinlerarasılık* ve *söylemlerarasılık* temelinde gerçekleştirilebilmesidir. En önemli avantajı ise incelenen vakalar üzerinde derin bir içgörü sağlaması ve yeni araştırmaların ortaya çıkmasına katkı sağlayabilecek olmasıdır. Dolayısıyla tezin ortaya koyduğu bulgular, bu alanda çalışanların bulgularını genişletmeye teşvik etmektedir. Özellikle dünyanın diğer ülkelerindeki PRS partilerinin söylemlerinin analizi ve karşılaştırılmaları, bu partilerin ideolojisini anlamak açısından yararlı olacaktır.

Bunun yanında bu tez, PRS partilerinin söylemlerinde kullandıkları uslama stratejilerinin çözümlenmesinin gerekliliğine dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, söylemlerin politika uygulamalarındaki etkileri göz önüne alındığında, öne sürülen söylemlerin nasıl meşrulaştırıldığına daha ayrıntılı biçimde araştırılmasını önermektedir. Çalışma aynı zamanda, popülizm ile İslam ve göç karşıtlığının arasındaki bağı söylemsel düzeyde ortaya koymuştur ve niceliksel araştırmalarda da incelenmesini teşvik etmektedir. Bu bağın irdelenmesi, popülizmin meşrulaştırma pratiklerini ortaya koyması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, J., C.E. De Vries and D. Leiter (2012). Subconstituency reactions to elite depolarization in the Netherlands: an analysis of the Dutch public's policy beliefs and partisan loyalties, 1986–98. *British Journal of Political Science*, 42:81–105.
- AfD. (2017). AfD Electoral Manifesto. https://www.afd.de/wp-content/uploads/sites/111/2017/04/2017-04-12_afd-grundsatzprogramm-englisch_web.pdf [10.10.2018].
- Akkerman, T., ve de Lange, S.,L. & Rooduijn, M. (2016), *Radical Right-Wing Populist Parties in Western. Europe. Into the mainstream?* Londra–New York, Routledge.
- Albertazzi, D. ve McDonnell, D (2015). *Populists in Power*, Londra: Routledge.
- Allen, C. (2011). Opposing Islamification or Promoting Islamophobia? Understanding the English Defence League. *Patterns of Prejudice*, 45, 279 - 294.
- Allen, Chris. (2010). *Islamophobia*. Farnham: Ashgate.
- Almeida, D. (2013). Towards a Post-Radical Front National? Patterns of Ideological Change and Dediabolisation on the French Radical Right. *Nottingham French Studies*, 52(2): 167-176.
- Altemeyer, B. (1981). *Right-wing authoritarianism*. University of Manitoba press.
- Anadolu Ajansı (2017). Avusturya'da tartışmalı yabancılar yasası yürürlükte, Anadolu Ajansı, 1 Kasım 2017, <http://aa.com.tr/tr/dunya/avusturya-da-tartismali-yabancilar-yasasi-yururlukte/953730> [10.05.2019]
- Andersen, J. G., ve Bjørklund, T. (1990). Structural changes and new cleavages: The Progress Parties in Denmark and Norway. *Acta Sociologica*, 33(3), 195–217.
- Archick, K., Belkin P., Blanchard C. ve Mix D. (2011). Muslims in Europe: Promoting Integration and Countering Extremism. Congressional Research Service: CRS Report for Congress. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33166.pdf> [22.01.2020]
- Art, D. (2011). *Inside the Radical Right: The Development of Anti-Immigrant Parties in Western Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Arzheimer, K. (2009). Contextual factors and the extreme right vote in Western Europe, 1980–2002. *American Journal of Political Science*, 53(2), 259–75.
- Arzheimer, K. (2012). Contextual Factors and the Extreme Right Vote in Western Europe, 1980-2002. *American Journal of Political Science*, 53 (2), 259-275.
- Atikkan, Z. (2014). *Avrupa Benim: Batı Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi*, İstanbul: Metis Yayınları.

- Balci, A. ve F. Cicioglu (2020). Turkey in the discourse of European far right: the uses and abuses of Turkey's membership process for a counter-hegemony, *Journal of Contemporary European Studies* 28(1): 100-113.
- Bauman, Z. (2011). *Collateral Damage: Social Inequalities in a Global Age*. Cambridge: Polity Press.
- BBC (2017). French election: Le Pen pledges to suspend immigration. 18 Nisan 2017 <http://www.bbc.com/news/world-europe-39625509> [05.01.2020]
- BBC News (2007). Profile: Jean-Marie Le Pen. 25 Nisan. BBC. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3658399.stm> [22.01.2020]
- BBC News (2012). Marine Le Pen Program Talk English 6 Ocak. YouTube.com. <https://www.youtube.com/watch?v=KYzndcJPYio> [22.01.2020]
- BBC News (2017). France elections: What makes Marine Le Pen far right? By Marysia Nowak & Becky Branford BBC News 10 Şubat 2017, <https://www.bbc.com/news/world-europe-38321401> [22.11.2019]
- Betz H.G. ve Menet, S. (2009). Revisiting Lepanto: The Political Mobilization Against Islam in Contemporary Western Europe. *Patterns of Prejudice*, 43, 313- 334.
- Betz, H., G. (1994). *Radical Right-Wing Populism in Western Europe*, New York: St. Martins' Press.
- Betz, H., ve Immerfall, S. (1998). *The new politics of the right: Neo-populist parties and movements in established democracies*. Macmillan.
- Betz, H., ve Johnson, C. (2004). Against the current—stemming the tide: the nostalgic ideology of the contemporary radical populist right. *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 311–327.
- Betz, HG. (2003). Xenophobia, Identity Politics and Exclusionary Populism in Western Europe, *Socialist Register*, 39:193-209.
- Betz, HG. ve Johnson, C. (2004). Against the Current – Stemming the Tide: the Nostalgic Ideology of the Contemporary Radical Populist Right, *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 311-327.
- Biswas, K. (2011). Eyes to the far right. The New Internationalist. <http://www.newint.org/features/2011/06/01/far-right-in-europe/> [22.12.2019]
- Bora, T. (2006) *Medeniyet Kaybı: Milliyetçilik ve Faşizm Üzerine Yazılar*. İstanbul: Birikim Yayınları.
- Bot, M. (2017). Elements of Anti-Islam Populism: Critiquing Geert Wilders' Politics of Offense with Marcuse and Adorno Krisis 2017, *Journal for Contemporary Political Philosophy*, Issue 2.

- Brubaker, R. (2018). Between nationalism and civilization: the European populist moment in comparative perspective. *Ethnic and Racial Studies*, 40(8): 1191-1226.
- Brubaker, R. (2018). Between nationalism and civilization: the European populist moment in comparative perspective. *Ethnic and Racial Studies*, 40(8): 1191-1226.
- Bruinnessen, V. M., ve Stefano, A. (2012). *Avrupa'da Müslüman Öznenin Üretimi. Fikirler, Bilinçler, Örnekler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bunzl, M., (2005). Between anti-Semitism and Islamophobia: Some Thoughts on the New Europe, *American Ethnologist*, 32(4), 499-508.
- Business Insider (2017). Leading French presidential candidate: Turkish minister's 'facism' comments about Netherlands are unacceptable. Available at: <https://www.businessinsider.com/france-turkish-ministers-facism-comments-about-netherlands-are-unacceptable-2017-3> [03.01.2020].
- Businessinsider (2017). Geert Wilders' manifesto is just one page long — and his main pledge is to “de-Islamise” the Netherlands <https://www.businessinsider.com/geert-wilders-pvv-manifesto-2017-2> [11.03.2019].
- Bustikova, L. (2017). The radical right in Eastern Europe, in *The Oxford Handbook of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press.
- Canovan, M. (1999). Trust the people! Populism and the two faces of democracy. *Political Studies*, 47(1), 2–16.
- Canovan, M. (2004). Populism for political theorists?, *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 241-252.
- Carlisle, P., R. (2005). *Encyclopedia of Politics: the Left and the Right, Volume 2*, University of Michigan; Sage Reference Press.
- Carter, E. (2005), *The Extreme Right in Western Europe: Success or Failure?* Manchester: Manchester University Press.
- Celep, Ö. (2009). *Aşırı Sağ ve Demokrasi*. İstanbul: Tasam Yayınları.
- Cities Against Islamisation (2013). Cities against Islamisation. Available: <http://www.stedentegenislamisering.be/En/> [20.01.2019]
- Cutts, D.C., Ford, R. ve Goodwin, M.J. (2011). Anti-Immigrant, Politically Disaffected or Still Racist After All? Examining the Attitudinal Drivers of Extreme Right Support in Britain in the 2009 European Elections. *European Journal of Political Research*, 50 (3), 418-440.
- Davies, P. (1999). *The National Front in France: Ideology, discourse and power*. London: Routledge.

- De Lange, S. L. (2007). A new winning formula? The programmatic appeal of the radical right. *Party Politics*, 13(4), 411–435.
- DeAngelis, R. A. (2003). A Rising Tide for Jean–Marie, Jörg, & Pauline? Xenophobic Populism in Comparative Perspective. *Australian Journal of Politics & History*, 49(1), 75–92.
- DeClair, EG. (1999) *Politics on the fringe: the people, policies, and organization of the French National Front*. Durham: Duke University Press Books.
- Deiwiks, C. (2009). Populism. *Living Reviews in Democracy*, 1.
- Dejevsky, M. (2012). Marine Le Pen: Her Father's Daughter. 24 March. The Independent. <http://www.independent.co.uk/news/people/profiles/marine-le-pen-her-fathers-daughter-7583994.html> [02.01.2020]
- Della Posta DJ (2013) Immigration and the Front National: Competitive threat, intergroup contact, or both? *Social Forces*, 92(1): 249–273.
- Deutsche Welle (2016). Avusturya eleştirilerin odağında. Deutsche Welle, 28 Nisan 2016, <https://www.dw.com/tr/avusturya-ele%C5%9Ftirilerin-oda%C4%9F%C4%B1nda/a-19223204> [01.04.2019]
- DF. (2002). The Party Program of the Danish People's Party. http://www.danskfolkeparti.dk/The_Party_Program_of_the_Danish_Peoples_Party
- Diez, Thomas. (1999). Speaking Europe: The Politics of Integration Discourse. *Manuscript for Journal of European Policy* 6(4): 1-25.
- Doğan, F. (2019). Sağ Popülizm Fenomeni: Avusturya-FPÖ Örneği, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Döring, H., ve Manow, P. (2015). Parliaments and governments database (ParlGov): Information on parties, elections and cabinets in modern democracies. <http://www.parlgov.org> [01.11.2018]
- Eatwell, R. (2000). The Rebirth of the Extreme Right in Western Europe. *Parliamentary Affairs*, 53(3): 407-425.
- Eatwell, R. ve Goodwin, J., M. (2010). *The New Extremism in 21st Century Britain*, Routledge.
- Elinas A (2014). *The Media and the Far Right in Western Europe: Playing the Nationalist Card*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Esposito J., ve Kalın, İ. (2018). *İslamofobi. 21.Yüzyılda Çoğulculuk Sorunu*. İstanbul: İnsan Yayınları (Siyasi Düşünce Dizisi 27).

- European Movement (2017), <https://europeanmovement.eu/wp-content/uploads/2017/03/Europe-Paragraphs-in-French-Election-Programmes.pdf> [22.02.2020]
- Evans, G., ve De Graaf, N. D. (2013). *Political choice matters: explaining the strength of class and religious cleavages in cross-national perspective*. OUP Oxford.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Fairclough, N. and Ruth W. (1997). Critical Discourse Analysis. Pp. 258-284 in *Discourse as Social Interaction*, edited by Teun A. van Dijk. London: SAGE.
- Falter, J. W., ve Schumann, S. (1988). Affinity towards right-wing extremism in Western Europe. *West European Politics*, 11(2), 96–110.
- Fekete, L. (2006). Enlightened Fundamentalism and the Right. *Race and Class*, 48, 1- 20.
- Fieschi, C. (2004). *Fascism, Populism and the French Fifth Republic: In the shadow of democracy*. Manchester, UK: Manchester University Press.
- Finchelstein, F. (2019). *Faşizmden Popülizme*. İstanbul: İletişim Yayınları
- Flood, C. and Hugo F. (2002). Defending the Empire in Retrospect: The Discourse of the Extreme Right, in Tony Chafer and Amanda Sackur, eds., *Promoting the Colonial Idea: Propaganda and Visions of Empire in France*. London: Palgrave: 79-92.
- FPÖ (2010) Sagen aus Wien. <http://www.hcstrache.at/home/?id=80> [11.05.2019]
- FPÖ (2011). Party Programme of the Freedom Party of Austria (FPÖ), (2011), www.fpoe.at [16.04.2019]
- FPÖ Kampanya Posterleri (2009): ‘Out with Mosques and Minarets’ (Aus für Moscheen und Minarette), 2009. http://www.hcstrache.at/downloads/wir_wiener_nov2009_low.pdf (22.04. 2019).
- FPÖ Kampanya Posterleri (2012): ‘Duel over Vienna. You have the Choice’ (Duellum Wien. Sie haben die Wahl), 2005 Kaynak: https://www.researchgate.net/figure/FPÖe-campaign-poster-Duel-over-Vienna-You-have-the-Choice-Duell-um-Wien-Sie-haben_fig1_311435798 [15.01.2019]
- FPÖ. (2011). Party Programme of the Freedom Party of Austria (FPÖ). <https://www.fpoe.at/themen/parteiprogramm/parteiprogramm-englisch/>
- Freedman, Jane (2004). *Immigration and insecurity in France*. England: Ashgate.
- FrP. (2015). Party Program of the Progress Party. <https://www.frp.no/english>
- Gellner, E. ve Lonescu, G. (1969). *Populism: its Meaning and National Character*, Londra, Weidenfeld & Nicolson.

- Gingrich, A., (1998). Frontier Myths of Orientalism: The Muslim World in Public and Popular Cultures of Central Europe. In: B. Bojan and B. Borut (eds.) *Mediterranean Ethnological Summer School 2*, Institute for Multicultural Studies, Ljubljana, ss. 99-127.
- Golder, M. (2016). Far Right Parties in Europe, *Annual Review of Political Science*, (19) 477-497.
- Goodhart, D. (2017). *The Road to Somewhere: The Populist Revolt and the Future of Politics*. London: Hurst & Company
- Goodwin, M. (2012). *Right Response: Understanding and Countering Populist Extremism in Europe*, Londra: Clatham House Report.
- Green-Pedersen, C., ve Odmalm, P. (2008). Going different ways? Right-wing parties and the immigrant issue in Denmark and Sweden. *Journal of European Public Policy*, 15(3), 367–381. <https://doi.org/10.1080/13501760701847564> [06.11.2018]
- Guibernau, M. (2010). Migration and the Rise of the Radical Right, *Policy Network*, 1-19.
- Günay, C., (2009). Avusturya. In: S. Akşit et al (eds.), *Avrupa Birliği Ülkelerinden Türkiye'nin Üyeliğine Bakış*, Zeplin İletişim, Ankara, pp. 97-112.
- Hafez F. ve Bayraklı E. (2017). Islamophobia in Finland: National Report 2016. in: Enes Bayraklı & Farid Hafez, *European Islamophobia Report 2016*, Istanbul, SETA, 2017.
- Hafez, F. (2014). Shifting Borders: Islamophobia as Common Ground for Building Pan-European Right-Wing Unity. *Patterns of Prejudice*, 48(5): 479–499.
- Hafez, F. (2016). Islamophobia in Austria. In *European Islamophobia Report 2015*, ed. Enel Bayraklı and Farid Hafez, 21–47. Ankara: SETA.
- Hafez, F. (2017). Austria's New Programme for Government. En Route to a Restrictive Policy on Islam? *Qantara*, 21.12.2017. <https://en.qantara.de/content/austrias-new-programmefor-government-en-route-to-a-restrictive-policy-on-islam> [01.05.2019]
- Hainsworth, P. (2008) *The Extreme Right in Western Europe*. London: Routledge.
- Hainsworth, P. (2010) Introduction: The Extreme Right', in Paul Hainsworth, ed., *The Politics of the Extreme Right*, London/New York: Pinter, 2000.
- Hainsworth, P., ve Mitchell, P. (2000). France: the front national from crossroads to crossroads? *Parliamentary Affairs*, 53(3), 443–456.
- Hawkins, K. A. (2009). Is Chávez populist? Measuring populist discourse in comparative perspective. *Comparative Political Studies*, 42(8), 1040–1067.

- HcStrache.at (2019). Strache İnternet Sayfası <http://www.hcstrache.at/home/?id=48> (16.03.2019]
- Heinisch R. (2008). Right-Wing Populism in Austria, *A Case for Comparison*, 55(3), 40–56
- Heinisch, R. (2008). Austria: The structure and agency of Austrian populism. In D. Albertazzi ve D. McDonnell (eds.), *Twenty-first century populism* (ss. 67–83). New York: Palgrave Macmillan.
- Howanietz, M. (2013). *Für ein freies Österreich. Souveränität als Zukunftsmodell*. Vienna: Freiheitlicher Parlamentsklub.
- Howard, M. M., (2001). Can Populism be Suppressed in a Democracy?, *East European Politics and Societies*, 14(2), 18-32.
- Ichner, Bernhard (2017), Spitzenkandidaten beziehen Stellung zum Islam, Kurier, 02.10.2017. <https://kurier.at/chronik/wien/spitzenkandidaten-beziehen-stellung-zum-islam/289.067.501> [04.04.2019]
- Ignazi, P. (1992). The Silent Counter-Revolution: Hypotheses on the Emergence of Extreme Right-Wing Parties in Europe, in *European Journal of Political Research*, Vol. 22.
- Ignazi, P. (2003). *Extreme Right Parties in Western Europe*, New York: Oxford University Press.
- Independent (2013). French far-right politician Jean Marie Le Pen fined for racist Roma remarks, <http://www.independent.co.uk/news/people/news/french-far-right-politician-jean-marie-le-pen-fined-for-racist-roma-remarks-9016617.html> [22.01.2020]
- Ipsos (2017). Élection présidentielle 2017: La place de la religion et de la laïcité dans l'élection présidentielle. <https://www.ipsos.com/fr-fr/presidentielle-2017-la-place-de-la-religion-et-de-la-laicite-dans-lelection-presidentielle> [3 Şubat 2020]
- Ipsos Mori (2016). Perceptions are not reality: what the world gets wrong. <https://www.ipsos.com/ipsos-mori/en-uk/perceptions-are-not-reality-what-world-gets-wrong> [01.02.2020]
- Ivaldi, G. (2006) Beyond France's 2005 referendum on the European constitutional treaty: Secondorder model, anti-establishment attitudes and the end of the alternative European utopia, *West European Politics* 29(1) 49-69.
- Ivarsflaten, E. (2008). What unites right-wing populists in Western Europe? *Comparative Political Studies*, 41(1), 3–23.
- Jäger, S. and Florentine M. (2009). Theoretical and methodological aspects of Foucauldian discourse analysis and dispositive analysis. Ss. 34-62 in *Methods of*

Critical Discourse Analysis, edited by Ruth Wodak and Michael Meyer. London: Sage.

Jungar, A., ve Jupskås, A. R. (2014). Populist Radical Right Parties in the Nordic Region: A New and Distinct Party Family? *Scandinavian Political Studies*, 37(3), 215–238.

Kadir, C., ve Özcan, H. (2007). *Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm*. Ankara: Eskiyei Yayınları.

Canatan, K. (2013). Avrupa Toplumlarının Göç Algıları ve Tutumları: Sosyolojik Bir Yaklaşım, *Sosyoloji Dergisi*, 3. Dizi, 27. Sayı, 2013/2, 317-332

Kallis, A. (2017). Islamophobia and the radical right, in Jens Rydgren, ed. *The Oxford Handbook of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press.

Karapın, R. (1998). Radical Right and Neo-Fascist Political Parties in Western Europe, *Comparative Politics*, 30 (2): 213-234.

Kardaş, T. (2017). Trump and the rise of the media-industrial complex in American politics, *Insight Turkey*, 19(3): 93-120.

Kaya, A. (2016). *İslam, Göç ve Entegrasyon: Güvenlikleştirme Çağı*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kaya, A. (2016). The Rise of Populist Extremism in Europe: Theoretical Tools for Comparison, *Critical Heritages (CoHERE)*, <https://digitalcultures.ncl.ac.uk/cohere/wordpress/wp-content/uploads/2016/12/WP-2-Kaya-Critical-Analysis-Tool-1-1.pdf>

Kaya, A. (2020). Right-wing populism and Islamophobia in Europe and their impact on Turkey–EU relations, *Turkish Studies*, 21(1), 1-28.

Kitschelt, H. (1997). *The radical right in Western Europe*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

Kitschelt, H. P., ve McGann, A. (1995). *The radical right in Western Europe: A comparative analysis*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

Klandermans B. (2013). Extreme right activists: recruitment and experiences, in Sabine Von Mering, and Timothy W. McCarty. *Right Wind radicalism today. Perspectives from Europe and the US*. London: Routledge: 60-84.

Kling, A. (2012). *RN...Tout ça pour ça! La très étonnante évolution du Front National*. Strasbourg: Éditions Mithra.

- Koch, K. (1991). Back to Sarajevo or beyon Trianon-Some Thoughts on the Problem of Nationalism in Eastern-Europe, *Netherlands Journal of Social Sciences* 27 (1), 29-42.
- Koopmans, R. and J. Muis (2009) The rise of right-wing populist Pim Fortuyn in the Netherlands: a discursive opportunity approach, *European Journal of Political Research* 48(5): 642–664.
- Kriesi, H. P.(2010). Restructuration of Partisan Politics and the Emergence of a New Cleavage Based on Values. *West European Politics*, 33(3), 673–685.
- Kriesi, H., Grande, E., Lachat, R., Dolezal, M., ve Bornschieer, S. (2008). *West European politics in the age of globalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Krzyżnowski, M. and Wodak, R. (2009). *The Politics of Exclusion: Debating Migration in Austria*. New Brunswick: Transaction.
- Krzyżanowski, M. (2012) *From anti-immigration and nationalist revisionism ton Islamophobia: Continuities and shifts in recent discourses and patterns of political communication of the Freedom Party of Austria (FPÖ)*. In R. Wodak, M. KhosraviNik and B. Mral (der.). 135–148.
- Laclau, E. (2007). *Popülist Akıl Üzerine*, İstanbul: Epos Yayınları.
- Laqueur, W. (1996). *Fascism*. Present, Past. Future.
- Le Front National (2007) Élection Présidentielle 2007: Programme. 2014 f <http://ipolitique.free.fr/francepolitique/lepen2007.pdf> [12.12.2019]
- Le Front National (2012). Le Projet du Front National. <http://www.frontnational.com/le-projet-de-marine-le-pen/> [11.12.2019]
- Le Monde (2015) ou l’ascension d’un apparatchik7 Aralık 2015 RN https://www.lemonde.fr/elections-regionales-2015/article/2015/12/06/front-national-nicolas-bay-ou-l-ascension-d-un-apparatchik_4825795_4640869.html [22.11.2019]
- Le Pen, M. (2017). Engagements Présidentiels de Marine Le Pen. <https://www.marine2017.fr/wp-content/uploads/2017/02/projet-presidentiel-marine-le-pen.pdf> [03.05.2020]
- Lebourg, N. (2016). *Islamophobia in France*. Occasion, 2016.
- Liang, C., S.(2007). *Europe for the Europeans*, Ashgate Publishing.
- Lubbers, M. (2001). *Exclusionistic electorates: Extreme right-wing voting in Western Europe*. Ph.D. thesis, Catholic University of Nijmegen.
- Lubbers, M. Gijsberts, M. Ve Scheepers , P. (2002). Extreme Right-Wing Voting in Western Europe. *European Journal of Political Research*, 41 (3), 345-378.

- Lucardie, P., ve Voerman, G. (2013). Geert Wilders and the Party for Freedom: A Political Entrepreneur in the Polder. In K. Grabouw, & F. Hartleb (Der.), *Exposing the Demagogues: Right-wing and National Populist Parties in Europe* (ss. 187-204). Brussel/Berlijn: Centre for European Studies & Konrad-Adenauer- Stiftung.
- Mandacı, N., ve Özerim, G. (2013). “Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 39, s. 105-130
- Marcus, Jonathan. (1995). *The National Front and French Politics*. New York, NY: New York University Press.
- Marthaler, S. (2004). The European Parliament Election in France, 13 Haziran 2004, European Parties and Election Research Network (EPERN), 2004 European Parliament Election Briefing No. 6, 2004
- Mayer, C. (2009). The March to the Far Right. 10 Ağustos Time Magazine. <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,1913651,00.html> [24 Ekim 2019]
- Mayer, N (2013). From Jean-Marie to Marine Le Pen: Electoral change on the far right. *Parliamentary Affairs*, 66(1): 160–178.
- Mclaren, L. (2007). Explaining Opposition to Turkish Membership of the EU, *European Union Politics*, 8 (2): 251-278.
- Michaels, W. B. (1995). *Our America: Nativism, modernism, and pluralism*. Duke University Press.
- Minkenberg, M. (2002). The new radical right in the political process: Interaction effects in France and Germany”, M. Schain, A. Zolberg & P. Hossay (der), *Shadows over Europe: The development and impact of the extreme right in Western Europe*. New York: Palgrave.
- Moffitt, B. (2016). *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Mudde, C. & Kaltwasser, C., R. (2017). *Populism: A very Short Introduction*, New York: Oxford University Press.
- Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*, Cambridge University Press.
- Mudde, C. (2007). *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mudde, C. (2010). The Populist Radical Right: A Pathological Normalcy, *West European Politics*, 33:6, 1167-1186.

- Mudde, C. (2014). Fighting the system? Populist radical right parties and party system change, *Party Politics*, 20(2): 217–226.
- Mudde, C. (2016). The study of populist radical right parties: Towards a fourth wave. C-REX Working Paper Series, (1).
- Mudde, Cas (2016). *On Extremism and Democracy in Europe*. London: Routledge.
- Müller, J., W. (2017). *Popülizm Nedir?* İstanbul: İletişim Yayınları.
- Müller, Jan-Werner. (2016). *What is Populism?* Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Norocel, O.C. (2009). Globalisation and its male contenders? The question of conservative masculinities within the radical right populist discourses across the EU', in J. Kultalahti, I.
- Norris, P. (2005). *Radical right: Voters and parties in the electoral market*. New York: Cambridge University Press.
- Norris, P. and Inglehart, R. F. (2016). *Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash*, HKS Faculty Research Working Paper Series, 1-52.
- Parker, G., Stacey, K., Carnegy, H., ve Fontanella-Khan, J. (2014). Ukip and Front National lead populist earthquake. *Financial Times*, 26 Mayıs. <https://www.ft.com/content/aad578e8-e463-11e3-a73a-00144feabdc0> [02.12.2018]
- Partik-Pable, H. (2002). Integration Agreement http://www.parlament.gv.at/PG/DE/XXIV/NRSITZ/NRSITZ_00031/UBame_170529.pdf#search=%229.%20Juli%202002%22 [20.03.2019]
- Politico (2017). Marine Le Pen makes globalization the enemy. 5 Şubat 2017 <http://www.politico.eu/article/marine-le-pen-globalization-campaign-launch-french-politics-news-lyon-islam/> [11 Ocak 2020]
- PVV (2017). Party Manifesto <http://uk.businessinsider.com/geert-wilders-pvv-manifesto-2017-2> [23.04.2019]
- Reindl, H. (2002), Integration Agreement <https://www.parlament.gv.at/> [21.02.2019]
- Reisigl, M. and Ruth W. (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Anti-Semitism*. London: Routledge.
- Reisigl, M. ve Wodak, R. (2002), *Discourse and Discrimination. Rhetorics of Racism and Antisemitism*, Londra ve New York, Routledge.
- Reisigl, Martin and Ruth, W. (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Anti-Semitism*. London: Routledge.

- RN. (2017). UB Electoral Manifesto. <https://rassemblementnational.fr/annonces/projet-presidentiel-de-marine-le-pen-livrets-thematiques/>
- RNW (2011). Dutch Populists Want Minaret Ban. 21 Eylül. Radio Netherlands Worldwide. <https://www.expatica.com/nl/uncategorized/dutch-populists-want-minaret-ban-16370/> [02.11.2019]
- RNW (2011). Le Pen Says She's No Wilders". 1 Haziran. Radio Netherlands Worldwide. <https://www.meforum.org/islamist-watch/33611/le-pen-says-she-no-wilders> [01.11.2019]
- RNW (2011). Wilders' Islam Book Generates Interest Outside US". 21 Aralık Radio Netherlands Worldwide. <http://www.rnw.nl/english/bulletin/wilders-islam-book-generates-interest-outside-us> [04.11.2019]
- RNW (2011). Wilders' Islam Book Set for US Launch". 3 Ekim. Radio Netherlands Worldwide. <http://www.rnw.nl/english/bulletin/wilders-islam-book-set-us-launch> [03.11.2019]
- Robins-Early, N. (2017). 2017 will test the rise of Europe's populist far-right, Huffington Post, 12.1.2017, http://www.huffingtonpost.com/entry/europepopulist-far-right-us_587561bce4b03c8a02d3ce90 [11.12.2019]
- Rooduijn, M. (2015). The rise of the populist radical right in Western Europe. *European View*, 14(1), 3–11.
- Russia Today (2011). Marine Le Pen to RT: We Fight for French Identity. 5 Mayıs YouTube.com. http://www.youtube.com/watch?v=w_qYKa1n8Es [21.01.2020]
- Rydgren, J. (2004). Explaining the Emergence of Radical Right-Wing Populist Parties: The Case of Denmark. *West European Politics*, 27(3), 474–502.
- Rydgren, J. (2005). Is extreme right-wing populism contagious? Explaining the emergence of a new party family, *European Journal of Political Research*, 44: 413–437.
- Rydgren, J. (2005). Is extreme right-wing populism contagious? Explaining the emergence of a new party family, *European Journal of Political Research*, 44: 413–437.
- Rydgren, J. (2007). The Sociology of Radical Right, *The Annual Review of Sociology*, 33: 241-62.
- Rydgren, J. (2008). Immigration Sceptics, Xenophobes, or Racists? Radical right-wing voting in six West European countries. *European Journal of Political Research*, 47: 737–765.
- Rydgren, J. (2013). Introduction. Class politics and the radical right. in J. Rydgren (ed.), *Class Politics and the Radical Right*. (London: Routledge), 1-9.

- Rydgren, Jens. (2003). *The Populist Challenge: Political Protest and Ethno-Nationalist Mobilization in France*. New York, NY: Berghahn Books.
- Saeedy, A. (2015). Le Pen, Wilders form New Far-right Bloc in EU Parliament. Reuters, 16 Haziran, <http://uk.reuters.com/article/2015/06/16/uk-eu-parliament-idUKKBN0OW1WU20150616>
- Savage, T. M. (2010). Europe and Islam: Crescent Waxing, Cultures Clashing. *The Washington Quarterly*, 27, 25 - 50.
- Schain, M., Zolberg, A., ve Hossay, P. (2002). *Shadows over Europe: The development and impact of the extreme right in Western Europe*. Springer.
- Schumacher, G. and M. Rooduijn (2013). Sympathy for the devil? Voting for populists in the 2006 and 2010 Dutch general elections, *Electoral Studies*, 32(1): 124–133.
- Shields, J. (2007). *The Extreme Right in France from Pétain to Le Pen*. London: Routledge.
- Shields, J. (2013). Marine Le Pen and the 'New' RN : A Change of Style of or Substance? *Parliamentary Affairs*, 66(1): 179-196.
- Skenderovic, D. (2007). Immigration and the radical right in Switzerland: ideology, discourse and opportunities. *Patterns of Prejudice*, 41: 155-176.
- Skenderovic, D. (2007). Immigration and the Radical Right in Switzerland: Ideology, Discourse and Opportunities. *Patterns of Prejudice*, 41(2): 155–176.
- Spektorowski, A. (2003). The New Right: Ethno-Regionalism, Ethno-Pluralism and the Emergence of a Neo-Fascist 'Third Way. *Journal of Political Ideologies* 8(1): 111–130.
- Spektorowski, A. (2003). The New Right: Ethno-Regionalism, Ethno-Pluralism and the Emergence of a Neo-Fascist 'Third Way. *Journal of Political Ideologies*, 8(1): 111–130.
- Spiegel (2010). Interview with Geert Wilders. <https://www.spiegel.de/consent-a-?targetUrl=https%3A%2F%2Fwww.spiegel.de%2Finternational%2Feuropa%2Fspiegel-interview-with-geert-wilders-merkel-is-afraid-a-727978.html>
[12.04.2019]
- Stenprot (2014). Stenographic record of the 44th session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. legislative period. 22. Ekim, 16-19.
- Stenprot (2015a). Stenographic record of the 75th session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. legislative period 21. Mayıs, 138–144.
- Stenprot (2015b). Stenographic record of the 104th session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. legislative period, 24. Kasım, 35-38.

- Stenprot (2015c). Stenographical Protocol of the 89th Session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. Legislative period, 1 September, 65-70.
- Stenprot (2016a). Stenographic record of the 123rd session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. Legislative period, April 27, 58-62.
- Stenprot (2016b). Stenographic record of the 132nd session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. Legislative period, 15 June, 31-34.
- Stenprot (2016c). Stenographic record of the 142nd session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. Legislative period. September 13, 62-72.
- Stockemer, D. (2013). The Economic Crisis (2009 to 2013) and Electoral Support for the Radical Right – Some new and unexpected findings, Paper prepared for presentation at the EUDO Dissemination Conference, European Union Institute, Florence, 1-21.
- Stockemer, D. (2014). Who are the Members of the French National Front? Evidence from Interview Research. *French Politics*, 12(1): 36-58.
- Strache (2007). Europa-Kongress on 6 October 2007. see “Kongreß der Republikaner”, <http://www.rep.de/content.aspx?ArticleID=7fc08d65-7502-42d9-94c4-4ce5f90a25b8> [11.04.2019]
- Strache (2017). FPÖ-Bundesparteitag: Strache: “Nein, Islam ist kein Teil Österreichs”“, *Kronen Zeitung*, 04.03.2017: <http://www.krone.at/oesterreich/strache-nein-islam-ist-kein-teiloesterreichs-fpoe-bundesparteitag-story-557250> [29.04.2019]
- Strasser, S., (2008). Europe’s Other: Nationalism, Transnationals and Contested Images of Turkey in Austria, *European Societies*, 10(2), 177-195.
- SVP. (2015). SVP Electoral Manifesto. http://www.svp.ch/de/assets/File/Parteiprogramm_SVP-englisch.pdf
- Swank, D. ve Betz, H.-G. (2003). Globalization, the welfare state and right-wing populism in Western Europe, *Socio-Economic Review*, 1, 215–245.
- Swyngedouw, M., & Ivaldi, G. (2001). The extreme right utopia in Belgium and France: The ideology of the Flemish Vlaams Blok and the French Front National. *West European Politics*, 24(3), 1–22.
- Taggart, P. (2000). *Populism*, Buckingham: Open University Press.
- Taggart, P. (2000). *Populism*. Buckingham: Open University Press.
- Taguieff, P. (1989). The doctrine of the national front in France (1972–1989): A revolutionary programme? Ideological aspects of a national-populist mobilization 1. *New Political Science*, 8(1–2), 29–70.

- Taras, R. (2012). *Xenophobia and Islamophobia in Europe*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Taras, R. (2013). Islamophobia Never Stands Still: Race, Religion, and Culture. *Ethnic and Racial Studies*, 36(3), 417–433.
- Tekin, ÇB. (2010). *Representations and Othering in Discourse: The Construction of Turkey in the EU Context*, Amsterdam: John Benjamins Publishing
- The Local (2017). Give us France back: Le Pen delights frenzied crowd in Paris with anti-immigration speech. 18 Nisan 2017. <https://www.thelocal.fr/20170418/le-pen-immigration-has-been-a-tragedy-for-france> [10 Ocak 2020]
- The New York Times, (2016). Europe's rising far right: a guide to the most prominent parties', The New York Times, 4.12.2016, https://www.nytimes.com/interactive/2016/world/europe/europe-far-right-political-parties-listy.html?mcubz=2&_r=4 [10.4.2017]
- Thomas, ER. (1998). *Nation After Empire: The Political Logic and Intellectual Limits of Citizenship and Immigration*. Berkeley: University of California Press
- Traynor, I. (2008). I don't hate Muslims. I hate Islam,' says Holland's rising political star'. 16 Şubat The Guardian. <http://www.guardian.co.uk/world/2008/feb/17/netherlands.islam>
- Traynor, I. (2010). Geert Wilders's Party Wins Seat in Dutch Elections. Guardian, March 4.
- UKIP. (2017). UKIP Electoral Manifesto. https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/ukipdev/pages/3944/attachments/original/1495695469/UKIP_Manifesto_June2017opt.pdf?1495695469
- Uzun, H. (2012). *Avrupa'da İslamofobi: İngiltere Örneği*. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Van der Valk, I. (2015). *Islamophobia in Netherlands*. National Report. European Islamophobia Report, Enes Bayraklı, Ferad Hafez 2015, SETA.
- Van Kessel, S. (2011). Explaining the electoral performance of populist parties: The Netherlands as a case study. *Perspectives on European Politics and Society*, 12(1), 68–88.
- Van Rooy (2018). Islam is a greater problem than terrorism. <https://www.hln.be/in-de-buurt/antwerpen/-islamisering-groter-probleem-dan-terreur~a3f8418a/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com.tr%2F> [10.05.2019]
- Van Spanje, J. (2010). Contagious parties: anti-immigration parties and their impact on other parties immigration stances in contemporary western Europe. *Party Politics*, 16(5): 563–586.

- Veugelers, J. (2012). After Colonialism: Local politics and far-right affinities in a city of southern France, in Andrea Mammone, Emmanuel Godin and Brian Jenkins, eds., *Mapping the Extreme Right in Contemporary Europe: From Local to Transnational*. London: Routledge: 33-47.
- von Rohr, M. (2014) Interview with Marine Le Pen: ‘I Don't Want this European Soviet Union’. *Der Spiegel*, 3 Haziran, <https://www.spiegel.de/international/europe/interview-with-french-front-national-leader-marine-le-pen-a-972925.html>
- Vossen, K. (2010). Populism in the Netherlands after Fortuyn: Rita Verdonk and Geert Wilders Compared. *Perspectives on European Politics and Society* 11(1): 22–38
- Vossen, K. (2011). Classifying wilders: the ideological development of Geert Wilders and his Party for Freedom. *Politics*, 31(3): 179–189.
- Waal, van der Jeroen-Achterberg, Peter-Oorschot, van Wim (2011) “Why Are in Some European Countries Immigrants Considered Less Entitled to Welfare”, Norface 2011 Conference, https://cream.conference-services.net/resources/952/2371/pdf/MECSC2011_0161_paper.pdf
- Wagner M., ve Meyer T.(2017). The Radical Right as Niche Parties? The Ideological Landscape of Party Systems in Western Europe, 1980–2014. *Political Studies*, 65(1), 84-107.
- Werts, H., Scheepers, P. ve Lubbers, M. (2012). Euro-scepticism and radical right-wing voting in Europe, 2002-2008: Social cleavages, socio-political attitudes and contextual characteristics determinin voting for the radical right. *European Union Politics*, 14, 183-205.
- Westenthaler (2002). Integration Agreement, http://www.parlament.gv.at/PG/DE/XXIV/NRSITZ/NRSITZ_00031/UBame_170529.pdf#search=%229.%20Juli%202002%22 [11.04.2019]
- Weyland, K. (2001). Clarifying a Contested Concept: Populism in the Study of Latin American Politics, *Comparative Politics*, 34 (1), 1-22.
- Wilders (2011a). Speech by Geert Wilders in court, 7 Şubat, <http://drimble.nl/bericht/3466017> . [20.02.2019]
- Wilders (2011b). Speech by G. Wilders, Rome, 25 Mart 2011, Politically Incorrect, <http://www.pinews.org/2011/03/speechgeert-wilders-rome-25-march-2011/>. [20.03.2019]
- Wilders (2016b). Stopping Islamic immigration is a matter of survival <https://www.geertwilders.nl/in-de-media-mainmenu-74/nieuws-mainmenu-114/94-english/1983-columngw080216> [12.04.2019]
- Wilders G. (2008). Fitna (video). <https://www.youtube.com/watch?v=2HlptyGvIIY> . [20.04.2019]

- Wilders G. (2008). In quotes: Geert Wilders, 4 Ekim 2010, <http://www.bbc.com/news/world-europe-11469579> [21.04.2019]
- Wilders, G. (2007). Geert Wilders Webblog <https://www.geertwilders.nl/77-in-the-press/in-the-press/1214-mr-wilderss-contribution-to-the-parliamentary-debate-on-islamic-activism> [10.05.2019]
- Wilders, G. (2008). I don't hate Muslims. I hate Islam,' says Holland's rising political star <https://www.google.com.tr/amp/s/amp.theguardian.com/world/2008/feb/17/netherlands.islam> [21.03.2019]
- Wilders, G. (2010). Geert Wilders Webblog <https://www.geertwilders.nl/in-de-media-mainmenu-74/nieuws-mainmenu-114/77-in-the-press/in-the-press/1714-editorial-acquit-geert-wilders> [02.05.2019]
- Wilders, G. (2010b). I have no regrets an interview with Geert Wilders, <https://www.geertwilders.nl/in-de-media-mainmenu-74/nieuws-mainmenu-114/77-in-the-press/in-the-press/1642-i-have-no-regrets-an-interview-with-geert-wilders> [20.04.2019]
- Wilders, G. (2016a). Close all mosques & ban the Koran: Poll-topping Geert Wilders launches 'de-Islamization' manifesto <https://www.rt.com/news/357340-geert-wilders-manifesto-islam/amp/> [20.03.2019]
- Wilders, G. (2017) Less Islam=Less Terror <https://twitter.com/geertwilderspvv/status/873902095371554818> [04.04.2019]
- Wilson, R. ve Hainsworth, P. (2012). *Far-Right Parties and Discourse in Europe: A Challenge for Our Times*. Brussels: European Network Against Racism.
- Wilson, R. ve Hainsworth, P. (2012). *Far-Right Parties and Discourse in Europe: A Challenge for Our Times*. Brussels: European Network Against Racism.
- Winock, M. (1998). *Nationalism, Anti-Semitism, and Fascism in France*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Wodak, Discourse and Discrimination. (2001). *Rhetorics of Racism and Antisemitism*, Routledge, London, UK.
- Wodak, R. (2001). The Discourse-historical Approach.ss 63-95 in *Methods of Critical Discourse Analysis*, edited by Ruth Wodak and Michael Mayer. London: SAGE.
- Wodak, R. (2001). The Discourse-historical Approach.ss 63-95 in *Methods of Critical Discourse Analysis*, edited by Ruth Wodak and Michael Mayer. London: SAGE.
- Wodak, R. (2007). Discourses in European Union Organizations: Aspects of Access, Participation, and Exclusion. *Text & Talk* 27: 655–80.

- Wodak, R. (2013). 'Anything Goes!' - Haiderization of Europe. In R. Wodak, M. KhosraviNik, & B. Mral(Eds.), *Right-wing Populism in Europe. Politics and Discourse*. London: Bloomsbury.
- Wodak, R. (2015). *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*, Londra: Sage Publication.
- Wodak,R. (2002). The Discourse-Historical Approach, Ruth Wodak ve Michael Meyer (der.), *Methods of Critical Discourse Analysis*, Londra: Sage.
- Zaslove, A. (2004). Closing the Door? The Ideology and Impact of Radical Right Populism on Immigration Policy in Austria and Italy, *Journal of Political Ideologies*, 9 (1): 99–118.
- Zaslove, A. (2004). The dark side of European politics: unmasking the radical right, *Journal of European Integration*, 26(1): 61–81.
- Zimmermann, Maria (2017), "Faßmann im SN-Interview: Integration ohne Kopftuch", Salzburger Nachrichten, 05.01.2017. 29 Aralık 2017 <http://www.salzburg.com/nachrichten/oesterreich/politik/sn/artikel/fassmann-im-sn-interview-integration-ohne-kopftuch-228832/> [09.04.2019]
- Zuquete, J. P. (2008). The European Extreme-Right and Islam: New Directions? *Journal of Political Ideologies*, 13, 321-344.
- Zürn, M. (1998). *Regieren jenseits des Nationalstaats: Globalisierung und Denationalisierung als Chance*. Frankfurt/Main: Suhrkamp.

ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında Şanlıurfa'da doğdu. İlköğretimini Şanlıurfa'da, Ortaöğretimini ve Liseyi Gaziantep'te tamamladı. 2011 yılında Girne Amerikan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler (Lisans) bölümünden mezun oldu. 2009-2012 yılları arasında Amerika Birleşik Devletlerinde farklı okullarda dil eğitimi aldı ve yüksek lisans tezi için araştırmalarda bulundu. 2011-2013 yıllarında Girne Amerikan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde yüksek lisansını yüksek onur derecesiyle tamamladı. Yüksek lisans tezini Kürt meselesi ve Türkiye dış politikası üzerine tamamlamıştır. 2014 yılında Sakarya Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler bölümü doktora eğitimine başladı. 2015-2016 yıllarında Erasmus uluslararası lisansüstü öğrenci değişim programıyla Slovakya'da bulunan Comenius Bratislava Üniversitesinde doktora eğitimine devam etti. *Arab Spring and The Kurds: The Paradox of Turkish Foreign Policy* adlı kitabın yazarı olan Halhalli'nin ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış muhtelif makaleleri ve kitap bölümleri de bulunmaktadır. 2016'dan itibaren BM örgütlerinde ve insani yardım alanlarında çalışan uluslararası sivil toplum kuruluşlarında danışmanlık/yöneticilik görevlerini icra etti. Halen Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve Milli Eğitim Bakanlığı ile beraber yürütülen bir projede proje danışmanı olarak görev yapmaktadır. İyi derecede İngilizce bilen Bekir HALHALLI evli olup bir çocuk babasıdır.